

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAFKA

MART 2018 Sayı: 43
Fiyat: 8 TL - KKTC: 9 TL

bi dünya...

Ferdi Tayfur • Orhan Gencebay • İlber Ortaylı • Atıf Behramoğlu • Enis Batur • Akgün Akova • Sema Kaygusuz • Şebnem İşigüzel • Sunay Akın
Mahir Ünsal Eriş • Alper Canigüz • Coşkun Aral • Deniz Ülke Arıboğan • Nihat Sırdar • Cem Davran • Zafer Algöz • Zeynep Miraç • Uğur Meleke • Kaan Koç
Zerrin Tekindor • Gökhan Dağıstanlı • Candaş Tolga • Metin Uca • Can Yılmaz • Başar Başaran • Kerimcan Kamal • Levent Erden • Özgür Amed • Nilay Örnek
Levent Cantek • Bedi Güzelce • Celil Nalçakan • Melih Anık • Gökhan Cınar • Murat Özer • Feyyaz Yiğit • Cem Güventürk • Dilan Bozyel • Erhan Karadağ

CEM DAVRAN

CELİL NALÇAKAN

ONUR ÖZAYDIN

YAZAN YUNUS EMRE GÜMÜŞ

YÖNETEN ENGİN ALKAN

ERKEKLER FUTBOL VE DAHASI

DEKOR VE
IŞIK TASARIM
CEM YILMAZER

FOTOĞRAF
MEHMET TURGUT

DRAMATURG
SİNEM ÖZLEK

GENEL KOORDİNATÖR
ÖZLEM ALBAYRAK

AFİŞ TASARIM
BERKCAN OKAR

ASİSTANLAR
KÜRŞAD DİVARCI
AYTEN KAPICIOĞLU
MELİKE GÜNER

04 Mart Pazar Saat: 20.00
Caddebostan Kültür Merkezi
Büyük Salon

08 Mart Perşembe Saat: 20.30
Kadıköy Halk Eğitim Merkezi

18 Mart Pazar Saat: 19.00
Kadıköy Halk Eğitim Merkezi

30 Mart Cuma Saat: 20.30
Artı Sahne- Mecidiyeköy

kinesis

the CITY SUITES

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://arantey.org>

ALICAN

Tempo

DAGI

Mc Kump

www.istanbulhalktiyatrosu.com

Abidin Dino
Fotoğraf: Coşkun Aral

*Siz Abidin Bey, mutluluğun resmini
-yapabilir misiniz diye sormuyorum- yapabildiniz mi?*

“Mutluluğun değil ama sevincin resmini
zaman zaman yaptım. Mutluluk süreklilik
gerektiren bir şey. Resim tarihinde pek de
yapabilen olmadı. **Korkunun, çirkinliğin, sefaletin,
mutsuzluğun yapıldı da, mutluluğun hayır...**
Büyük sevinçler yaşadım. Evet, tekrar tekrar
yaşadım... Bir ömür boyu Güzin’le yaşamak
mutluluğun eşiğinde yaşamak demek.
Güzin olmasaydı, çoktan yok olmuştum.”

*Güzin Dino: Abidin Dino’nun eşi. Daha yakın tanımak
istediğimden, “Güzin Dino, sizin için...” diye başlamamla,
atılıyor Abidin Bey: “Her şey demek.”*

Aslı Alpar

İlber Ortaylı

atatürk'ün çanakkale'deki askeri dehası

Bir programda bana bir diyagram gösterdiler, 2005 yılından itibaren 18 Mart'a ilgi azalmış. Azalır tabii! Çünkü 18 Mart'a ilgiyi artıracak bir kitap yok. Bir film yok. Görsel malzeme yok.

Laik reformları hayata geçirmek ve Türk halkının modernleşme önderi olmak Mustafa Kemal Atatürk'ün bir yönüdür. Atatürk'ün hiç unutulmaması gereken yönlerinden, onun oluşumunu sağlayan bir başka yönü de hiç şüphe yok ki askerliktir. Bu yön sadece Mustafa Kemal'de değil, o kuşağın askerlerinin hepsinde belirgin olarak görülmektedir. Nedir o? Kendine verilen görevin ötesinde bazı atılım ve fedakarlıklarda bulunmak... Örneğin Trablusgarp Savaşı gibi. Atatürk isteseydi savaşı Sofya'da askeri ataşe olarak tamamlayabilirdi. Ama ne yapıyor? İsrarla yazışarak cepheye tayin ettiriyor kendisini.

Bir ara "Atatürk Çanakkale'de yoktu," diye bir laf dolaşıyordu ortalıkta. Bu Atatürk'ün askeri dehasını görmek istemeyen bir grubun ortaya attığı bir zırvadır. Kimileri bunu dini fundamentalizme bağlıyor. Ama bana göre bundan da öte etnik bir kıskançlık var. Maalesef Türkiye'de bazı etnik yapıların duyguları yapıcı, kendini tanıtıcı, ortaya koyucu değil ana unsur sayılan Türklerin tarihteki yerini tahrip etmekle ilgili. **Bu milliyetçiliğin çok ilkel bir safhasıdır. Ancak ne yazık ki ülkemizde örneklerine halen rastlanmaktadır.** Hala bazı organların, kişilerin, birtakım askeri raporların, çağdaş askeri önderlerin ve onların raporlarının-hatıralarının aksine "Atatürk Filistin'de ve Çanakkale'de yoktu," demesinin başka izahı yoktur.

Neymiş efendim "Rütbesi çok düşüktü, savaşın kaderini belirleyemezdi," diyor. Orada bir Alman başkomutan var. Liman von Sanders. Almanların Çanakkale'de ismi var ama kendileri yok. Orada büyük bir savaşçı kuvvetleri de yok. Liman von Sanders her zaman çok isabetli kararlar alamıyor. Çanakkale'ye kadar bir "savaş kahramanı" falan da değil. Çanakkale'ye Enver Paşa, "Benim lafımı dinleyen Alman olsun," diyerek tayin ediyor kendisini, çok büyük bir askeri dehası olduğu için değil. Burada Enver Paşa ve Çanakkale demişken önemli bir konuya da parantez açmakta fayda var. Dönemin padişah adayı, veliht-ı saltanat konumunda olan Yusuf İzzeddin Efendi'nin ölümü

bir intihar değildir. Buradaki öldürme vakasını Enver Paşa'ya bağladılar. Çünkü İzzeddin Efendi Çanakkale'yi gezerken Enver'e hakaret etti. Enver orada reaksiyon göstermedi. **Yusuf İzzeddin Efendi bir sulhtan söz ediyordu. Bunu affetmez Almanlar, daha doğrusu ürkerler.** Doğudaki müttefik kaybetmeyi göze alamazlar. Bazı ifadeler Yusuf İzzeddin'in Alman tertibiyle katledildiğini gösteriyor. Dolayısıyla bu cinayetin arkasındaki isim Enver Paşa değildir. Çanakkale konusuna dönecek olursak, Liman von Sanders'in mezarında bile "Çanakkale'nin muzaffer

komutanı" diye yazılıdır. Açık konuşalım, 20'nci yüzyılın başında yabancı bir komutanın kalabalık bir orduyu sevk, idare etmesi mümkün değildir. Müşavirlikten öte bir rolü olamaz. Çanakkale'deki askeri deha Atatürk'tür. Bunu birçok olayla anlatmak mümkündür. Biz bu yazıda sadece bir tanesinden bahsedelim. Düşman birliklerin çıkarma yapacağı yer konusunda bir tartışma yaşanır.

Başkomutan Liman von Sanders -muhtemelen dışarıdan bakan herkesin düşüneceği gibi- düşmanın çıkartmayı Çanakkale'nin güney ucundan yapmasını beklemektedir. Ancak Atatürk'ün dehası işte orada gösterir kendini. Mustafa Kemal topoğrafyayı çok iyi biliyordu. Sahaya son derece hakimdi ve dedi ki, "Hayır, Suvla Koyu'ndan çıkarma yapacaklar." Öyle de oldu! Atatürk'ün dediği çıktı ve düşman çıkarmayı Suvla'dan yaptı. Katıldığım bir programda bana bir diyagram gösterdiler, 2005 yılından itibaren 18 Mart'a ilgi azalmış. Azalır tabii! Çünkü 18 Mart'a ilgiyi artıracak bir kitap yok. Bir film yok. Görsel malzeme yok. Çanakkale tarihimiz açısından son derece büyük bir öneme sahiptir. Milletlere tarih sevdirmek tiyatroyla, romanla ve bilhassa bu asırda sinemayla mümkündür. Biz bu konuda da çok yetersiziz. Çanakkale'ye yakışan, o zaferin hak ettiği ihtişamda ne bir sinema filmi ne de televizyon dizisi yapılabildi. Her gün televizyonda sabahdan akşama dizilerin oynatıldığı ülkemizde bu da üzerine düşünülmesi gereken bir konudur.

Çanakkale'ye yakışan, o zaferin hak ettiği ihtişamda ne bir sinema filmi ne de televizyon dizisi yapılabildi.

DHAL, İLK PERDE DRAM. İKİNCİ TRAJEDİ. ŞİMDİ, TULUAT!

ÜLÜNCÜ CEMRE BİRAYA DÜŞTÜ... BU BAHAR DEMEKTİR...

8 MART KUTLU OLSUN!

EKMEK tamam... GÜLLER de OLSUN MU?

YOK BİR BİRİMİZDEN FARKIMIZ, 8 MART'TA BİRLİKTE ALANLARDAYIZ!

Alper Canıgüz

ahlaki bir tercih olarak cehalet

Cehalet, bilgi noksanlığına değil, ahlaki bir sıkıntıya işaret ediyor çünkü. Bilgiyi reddetme, gerçeğe gözünü kapatma ve değişmeme konusunda kesin bir ısrar ve inat.

"Bilmemek değil öğrenmemek ayıp," en güzel Türk atasözlerinden biridir naçiz kanaatimce. Ne kadar donanımlı, kültürlü, akıllı, fikirli bir insan olsanız da netice itibarıyla bildikleriniz, bilmediklerinizin yanında okyanusta bir damla olmaktan öteye gidemeyecektir. Zeka, ne bilmediğinin farkında olmaktır dense yeridir herhalde. Sokrates'in, "Bildğim bir şey varsa, o da hiçbir şey bilmediğimdir," sözü de pek meşhurdur ve bunu her duyduğumuzda, başımızı manalı manalı aşağı yukarı sallar, insanlık tarihinin en büyük dehalarından birinin, biz sıradan insanlar kadar ahmak olduğunu kabullenmesinden kaynaklanan gizli bir memnuniyetle sırtırız. Öte yandan, insan denen garip hayvanın, yeni fikirleri ne kadar büyük bir dirençle karşıladığı da hepimizin malumu. Üstelik araştırmalar gösteriyor ki bu konuda eğitilmiş insanlar ile eğitimsizler arasında pek bir fark da bulunmuyor. Herkes kendi aklından, fikrinden gayet emin ve memnun. **Bu noktada, cingöz atalarımızın öğrenmemeyi bir hata, eksiklik ya da sorun gibi değil de "ayıp" biçiminde nitelemesi can alıcı öneme sahip diye düşünmekteyim.** Böyle tanımlandığında cehalet, bilgi noksanlığına değil, ahlaki bir sıkıntıya işaret ediyor çünkü. Bilgiyi reddetme, gerçeğe gözünü kapatma ve değişmeme konusunda kesin bir ısrar ve inat. Nihayetinde, dünyayı, hayatı kavrayışına hanel getirme ihtimali taşıyan her düşünceye karşı duyulan derin bir öfke, nefret ve düşmanlık; daha açıkçası, korkaklık. Sokrates'in "manevi torunu" Aristoteles'in, en değerli erdemini cesaret olduğunu söylemesi bundandır sanırım.

Bilim, belli bir disiplin ve sistematik içinde, insanın salt sağduyuya kavraması mümkün olmayan olguları anlamamızı sağlayan bir araç. Bu disiplinin en kritik unsuru da "kuşku." Her fikrin didik didik edilmesi, teste tâbi tutulması, zayıf olanların elenip, yola geriye kalanlar, yani gücünü koruyan ve artıran fikirlerle devam edilmesi bilimsel yaklaşımın temelini oluşturuyor. Ünlü fizikçi Richard Feynman, "Siz neyin peşindesiniz? Varoluşun esrarını mı çözeceksiniz? Hayatın sırrını mı bulacaksınız?.." türünden sorulara şöyle cevap veriyor: "Sadece yanlış olabilecek yanıtlardansa, doğruluğundan emin olduğum sorularla yaşamayı tercih ediyorum." Ne kadar saf, yalın ve ne kadar güzel.

İnsan beyni, çelişkilerden rahatsız olur ve derhal bunları çözme eğilimine girer; onu özel kılan vasıflara kavuşmasını sağlayan da budur zaten. Diyelim, evrim teorisinin inançlarıyla uyuşmadığı kanaatine varan bir kişinin, inancını ya da evrim teorisini daha derinlemesine irdelerek bu çelişkiyi ortadan kaldırmaya çalışması -hiçbir zaman muvaffak olamasa dahi- anlaşılabilir ve dahi saygıdeğer bir tutumdur. Öte yandan, bu teorisinin "bilimsel açıdan çoktaan çürütüldüğünü" iddia etmekteki cehalet,

ahlaki bir meseledir. **Biraz daha ileri gideyim, benim gözümde, "Bilim safsatadır," diyen kişi, entelektüel açıdan değilse de ahlaki açıdan daha muteberdir.** Belki saçmalamakta, ama hiç değilse, kendi içindeki tutarlılığını korumaya gayret etmektedir.

Cehaletin karşısına aydın olmayı koyarsak mesela, ikinci birinciden ayıran şey, "ikna edilmeyi sevmektir" diye düşünüyorum. Zor ikna olabilirsiniz, bazı konularda çok katı düşünceleriniz, güçlü inançlarınız bulunabilir, bunların bazıları sizin için hayati derecede önem taşıyor da olabilir ama neticede, hayatınızın gerçeklik ışığında dönüşmesi ihtimali size daha olumlu bir şey gibi görünüyorsa siz aydın bir insansınız demektir.

Gerçek bu topraklarda çok rağbet gören bir nane değildir, hızla gözden çıkarılır.

Ahlaktan anladığı, ikiyüzlü bir bacak arası istibdadından ibaret olanlara anlaması imkansız gelecektir ama cehalet, ahlaki bir tercihtir. Bu köşede daha önce de yazdım, gerçek bu topraklarda çok rağbet gören bir nane değildir, hızla gözden çıkarılır. **Buna karşılık hamasetin, bol keseden atmanın, palavranın, mangalda kül bırakmamanın müşterisi her zaman boldur. Sosyal medyayı da bu yüzden çok sevdik herhalde.** Bilgi sahibi olmadan, istediğiniz her konuda fikir beyan edebilir ve her zaman sizi destekleyecek birilerini, hatta popüleriteniz, şöhretiniz falan varsa, on binlerce kişiyi bulabilirsiniz. Bilimden nefret ederken teknolojiye tapanların dünyaya katkısı da "salla gitsin teknolojisi" oluyor işte.

Bugün Türkiye, gerçekler karşısında her zamankinden daha çetin bir sınav vermekte. Pek çok insan, özellikle, işi gerçeği bulup çıkartmak ve bunu halkla paylaşmak olan gazeteciler, abuk subuk, hukuk literatürüne ibret belgesi olarak geçecek gülünçlükteki iddianamelerle yargılanıyor, hapislerde sürdürülüyor. Saçma sapan iddiaları yerle bir eden savunmalar herkes tarafından göz ardı ediliyor, öyle bir şey yokmuş gibi yaşanmaya devam ediliyor. İktidardaki zihniyet bizi gerçeklere boş verip taraf seçmeye zorluyor; tarafların ne olduğunu da, yine gerçekle uzaktan yakından ilişkisi bulunmayacak biçimde kendisi belirliyor. Umarım yanılıyorumdur ama bana öyle geliyor ki gerçeklerin hiçe sayılabilmesi bazı kesimler tarafından bir güç göstergesi olarak algılanıyor. "Bak yahu şunlara, kör parmağım gözüne zırvalıyor ama yine de dediklerini yaptırıyorlar, helâl olsun!" Durum hakikaten bu ise, daha çok, hem de pek çok çekeğimiz var demektir. Ekonomik ve siyasi krizler şöyle ya da böyle atlatılır ama bir toplumun bütün hücrelerine sinmiş ahlaki yozlaşma kolay kolay düzelmez. Bilmem faydası olur mu ama belki de bir diğer atasözünü hatırlamanın zamanıdır. Zorla güzellek olmaz. Bunu da şöyle yorumlamak gerekir ki baskıyla, sindirmeyle, tehditle elde ettiğin şey var ya, hah, işte o asla güzel bir şey olmaz.

Enis Batur

rasathane notları

Birkaç yıldır, İstanbul'un sözde kozmopolit mahallelerinin berber dükkânlarında yeni bir üslûp göze çarpıyor: Vitrinlerini sayfa ya da ekran gibi kullanıyor, kışkırtıcı sloganlarla sesleniyorlar gelip geçenlere.

Mehmed Kemal, otuzaltı yıl önce yayımlanmış bir yazısında Ara Güler'in ağzından, gerçekleştirdiği sesli fotoğraflardan söz ediyor: Necip Fazıl'ı fotoğraf çekimi için stüdyosuna çağırması, çekim boyunca adamı konuşturuyor, söylediklerini kayda alıyormuş! Sağlık durumu elvermiyor, yoksa Ara'dan daha ayrıntılı bilgi devşirebilirdim o konuda: Kimbilir kimlerle genişletmişti kalkışma çizgisini.

Asıl merak uyandıran bende: Nereden aklına düşmüştü bu çifte kavrulmuş yaklaşım kurma fikri Ara'da? Özgün bir buluş muydu? Arkasında bir esin kaynağı var mıydı?

Bu sorular neyse ne, günışığına ne vakit, nasıl çıkacak "sesli fotoğraf"lar, bilemiyoruz.

Birkaç yıldır, İstanbul'un sözde kozmopolit mahallelerinin berber dükkânlarında yeni bir üslûp göze çarpıyor: Vitrinlerini sayfa ya da ekran gibi kullanıyor, kışkırtıcı sloganlarla sesleniyorlar gelip geçenlere. Onlardan birinde "Saç ve Ceza" yazdığını görünce içeri dalıp "benim yazı başlığımı nasıl kullanırsınız?!" diye çıkmak üzereyken birden durdum: Söz konusu metnim henüz yayımlanmamıştı! Bu dayanaksız intihal suçlaması hâmlesi bereket gerçekleşmedi, daha kötüsü oldu: Yazımın başlığı, onu vitrinde görünce, belki de orada gördüğüm için bana sıradan, gıderek bayağı göründü – ama metnime yüzdeyüz uygundu ne yazık ki!

O berber "önerme"leri Pascal'ın "düşünce"leriyle, *Tractatus*'un kimi savlarıyla yarışacak "ağır"lıktaymış izlenimi uyandırdı bende – gözde mi alıyorum: "Konu kirpiklerin olduğunda büyük düşün".

Okuduğumda kalakaldığımı, sarsıldığımı saklayamam.

Salâh Birsell'in *Yaşlılık Günlüğü*'nü, Remzi'deki dizimde ben yayımlamıştım, 1980-86 arası, dolayısıyla 61-66 yaş arası tuttuğu günlüğü kitap haline 1992'de getirmişiz.

Tuhaf ya da değil, Salâh bey günlüğünü *Düşün* dergisinde 'tefrika' ederken, aynı dönemde *Günler*'i *Milliyet Sanat*'ta tefrika ediyordu Cemal Süreya.

Bir kesit üzerinde koştur okuma yapmaya yöneldiysem, her ikisinin "yaşlılık" kavramına odaklanışından kaynaklandı bu. **1985 Martında Yaşlılık Günlüğü başlığını seçmesinin uyandırdığı yankılara değiniyor Birsell.** 80 yaşına (1999'a) dek yaşadığı gerçi, ama bellek arızaları başta olmak üzere ciddi sağlık sorunlarıyla boğuştuğunu günlüğünün devamından biliyoruz – sigarayı bıraktığında ise 61 yaşında.

Cemal Süreya da gün sayıyor, sigarayı bıraktığında! Gelgelelim, 60 yaşını göremeden göçüp gidecek, günlüğünün son satırlarında bayrağı "kale gibi genç adam"a bırakarak!

Böyle bakıldığında, yaşlanma sorununu yaşamadığına hükmedilebilir, doğru olmadığı 55 yaşında (Nisan 1986) yazdıklarından belli:

"Dikkat ettim, son sıralarda, yazılarımda, özellikle de

konuşmalarında yaşlılıktan çok söz ediyorum. Bir edebiyat türü, herhal, yaşlılıktan söz etmek".

Salâh Birsell'in günlüğünü okuyordu herhalde, *Düşün* sayfalarında; hemen herşeyi izleme çabası içindeydi zaten. Konuya girmesinde payı olmuş muydu?

Bizim edebiyatımızın *pek düşünmediğini* öne sürmüştüm. Felsefemiz çok mu düşünür?!

Simone de Beauvoir'ın *Yaşlılık*'i ayarında tek bir yapıta rastlamıyoruz dilimizde. Nasıl olmuş da bir "tür" saymış Cemal Süreya, öyleyse? *Sözetmek* diyor ya, evet: Palabras!

"Sıçramalı Okumalar"ı (bkz: *Öteki Pusula*) yazarken ıskalamış, demek sıçrayamamışım: Ahmet Muhip Dıranas'ın *Yazılar*'ından değerli bir tanıklık kesiti: "Garip Bir Hatıra Defteri".

Yazı, 19 Nisan 1951 tarihini taşıyor; gece vakti, içeride yazılmış:

"Bu satırları bir bira şişesinin ağzına tutturulmuş mum ışığında yazıyorum. Elektrikler falan kesilmiş sanmayın. Bu akşam Üç Nal lokantasının bir gemici feneriyle aydınlatılan loş, kapı dibi köşesindeyiz. Keyif bu ya, bu akşam da yazımı bir lokantada yazmak istedim. Esin perisi burada. Ama pek de yardımcı gelecek görünmüyor. Yanıbaşında kalınca bir kitap gözüme ilişti. El attım, alıp açtım. Değişik bir anılar defteri, el yazıları, imzalar, hatta krokiler, fotoğraflar, etütler. Yalnız Türkçe yazı değil, Çince dahil her çeşit dil ve imlasi. Üç Nal lokantasının müşterilerinin düşünceleri için açtığı bir defter".

Dıranas, ardından, dikkatini çeken kimi kayıtlara değinir: Çallı'dan İdil Biret'e, Refik Halit Karay'dan Boratz'ın Opera binası çizimlerine. **Ünlülerle ünsüzlerin kaynaştığı, yazıyla görselin iç içe geçtiği yüklü bir deftermiş Üç Nal'ın ki.**

"Sıçramalı Okumalar"da, Üç Nal'ın sahibinin garip üçlüsüyle aynı fotoğraf karesinde yer almış Şinasi Bertay'a ait olduğuna değinmiş, "icad"ım(!) 'edebiyat dedektifi'ni lokantanın anı defterinin peşine takılması için sözde görevlendirmiştim – anımsayan birkaç okur olabilir.

Dıranas'ın yazısını o denemeyi yazışımdan üç yıl sonra okuduğumda, aslında şairle ilgili başka bir konuyu konuşmak üzere Cem İleri'yi aradım; konuşmamızın bir aşamasında sözü "Garip Bir Hatıra Defteri"ne getirmiştim ki, bu kez Cem İleri'nin iç hatıra defterinde bir kesit yüzeye vurdu, anlattığı olay karşısında düpedüz nutkum tutuldu:

Bundan yaklaşık 15 yıl önce, büyük olasılıkla Hatay Meyhanesi defterinin tıpkıbasımını yaptığımız günlerin sonrasına olmalı, Cem İleri ile aynı kurumun çatısı altında çalışıyorduk, iki genç adam "değerlendirilmesi" beklentisiyle Üç Nal defterini yanlarında getirmişler. O anda yayınevinde değilmişim, Cem'in (ki yanında Selâhattin Özpallabıyıklar varmış) 'ilgileneceğimi' söylemesine karşın apar topar çıkıp gitmiş iki genç adam, bir daha da görünmemişler.

Meğer Üç Nal defterini saat farkıyla kaçırmışım – ve bunu, rastlantıyla, 15 yıl sonra öğreniyorum!

Bizim edebiyatımızın pek düşünmediğini öne sürmüştüm. Felsefemiz çok mu düşünür?!

Şebnem Işıgüzel

Limon ağacı

Limonların elime sinen kokusu burnuma kadar geldi. Eve girer girmez çay demlerim diye düşündüm. Radyomu açarım mutfak masasına oturur kaldığım yerden kitabıma dalarım.

Yaşama sevinci pazarda satılan bir şey değil. Ya da öyle. Pazarda satılıyor. Yeşillikler ve **mevsim** meyveleri aldığınızda yanında yaşama sevinci almış oluyorsunuz. Ben Mürvet. Böyle düşünen şahsiyet. Elli beş yaşında emekli İngilizceci.

Güvende olduğum tek yer kışın mutfak, yazın balkon. Güvende olmak yanlış oldu. Bana ait demeli. Şimdi bütün bunları düşünerek yarı yarıya boş pazar çantasıyla eve dönüyorum. Pardon içinde yaşama sevincim sayılabilecek limonlar var. Kokladım, mis gibiler. Benim limonum kurudu. Oysa şiir gibi tam mutfak penceresinin dibinde bitmişti. Dalları pencereden içeri girerdi. Ama bir savaşa kurban gitti. Apartmanı yıktırmak isteyenler ve istemeyenler arasındaki savaşa. Dairelerini müteahhite vermek isteyenler ortak kullanım alanlarını cehenneme çevirince benim limon bu savaştan nasibini aldı. Oysa kızım dünyaya geldiğinde bitmişti. Tam tamına yirmi beş yaşındaydı yani. Kızım yeni evlendi. Her gün arar. Az konuşur ama arar. Kocam da benimle az konuşur. Ama bu benim çok konuştuğum anlamına gelmez. Kocam oldum olası sıkılmıştır benden. Oysa kafam çalışır, elim yüzüm düzgündür. Şefkatliyimdir. Ne ağzım ne apış aram kokar. Nezaketi elden bırakmam ve dediğim gibi geveze değilimdir. Yine de kocam fazla konuşmaz benimle. Eve gelir gelmez kendi dünyasına çekilir o.

Hayatla baş edemediğimi düşündüğümde terapiye gitmiş, dökülmüş, anlatmışım. Eşim öğretmenliği bırakıp ticarete atılmıştı. Önceleri yolunda giden işler hızla bozulmuştu. Bütün ev üzerimdeydi. Piknikte gördüğümüz kaplumbağaya bakıp ağlamam bu yüzdendi. Ağır ağır yürüyen, pençelerini yavaş yavaş toprağa geçiren, sıradan yolculuğunun bir yerinde korkan, kabuğuna çekilen doğuştan yaşlı kaplumbağa. Sırtımdaki hayat yüküyle o, ben miydim yoksa? Bendim. Terapistim başını sallamıştı. Anlattıklarımı çok ender onay verirdi. Çoğunlukla yorumsuzdu. Çıkışı kendim bulmalıydım ama fena halde kaybolmuşum.

Sonra başka bir terapistte gittim. Bedencinin önerdiğine. Emekli olduktan sonra Ayvalık'a yerleşmeseydi bedenci Sevim Hanım'la iyi arkadaştık. **Sinemaların halk günlerini kaçırmaz, maaş ertesi kız kıza yemek yedik. Yanında arkadaş olmaksızın yemek yemek ancak bir aslana ya da kurda mahsustur.** Ben değil, antik çağ filozoflarından Epikür söylüyor bunu. Dışarıda tek başıma yemek yediğimde daima hatırlarım. Kokoreç. Balık ekmek. Kelle paça. Kebap. Etlı sarma. Mantı. Baklava. Sıralarken canım çekti valla. Kocam yemek seçer ve ben mutfagımı sevmeme rağmen yemek yapmaktan hoşlanmam. Limon ağacı varken az biraz daha kolay, katlanılır şeydi yemek yapmak. "Radyo dinleyerek yemek yapsam nasıl olur?" diye düşünen ben değil, limon ağacıydı sanki.

Laf limonun dallarına konan serçeler gibi havalandı uçu gitti: Ne diyordum? Bir başka terapistte gittim. Sorular sordu, cevaplarımla göremediğim sisler ardındaki manzarayı gösterdi. Haklıydım kendimi kaplumbağaya benzetmekle. Ev, çocuk, her şeye yettirmeye çalıştığım öğretmen maaşım ve iş batıran huysuz huzursuz kocam.

"Yük olarak gördüğünüz şey aynı zamanda kaplumbağanın evi. Korktuğunda sığınacağı onunla var olduğunu düşündüğü yuvası yani kabuğu."

Aydınlanmış mıydım?

Gözlerimin önünden bir perde çekilmiş gibi olmuş muydu?

Olmuştu. Yaşamdaki düşünüp tartarak zevk almayı öğrenmişim.

Görürsünüz pazar çantamı sürüyerek yürüyorum şimdi. Emekli oldum, kızımı büyüttüm, kocamı umursamadım, kendimi ayakta tutmayı başardım. Limon ağacı bunu başaramadı. Zavallı limon ağacı. Ne istediler senden? Neden kesip öldürdüler seni? Kaplumbağadan sonra kendimi limon ağacının yerine koyuyor olabilirdim. Mümkün çünkü yalnız kalmıştım. Balkon ve mutfak bir yere kadar kurtarmıştı hayatımı. Okuduğum kitaplar, sinemaların halk günleri, tiyatrolar, müzeler, sahilde

yürüyüşler, hobi edinmeye çalışmak ve yazın balkon, kışın mutfak masasında öylece oturmak. Günün birinde ne göreyim? Dertsiz masa örtüsünün, leke tutmayan manasında oluyor bu, başparmağımla halkalar çizdiğim yerleri erimiş. Parmak ucumla yarattığım girdaplar örtünün çevresini dört dönmüş. Masa örtüsüne bunu yapan kendisine, ruhuna, bedenine neler yapmaz? Yapmıştım da!

Bunu ilkin karşı daireye taşınan pilatesçi fark etti. "Postürünüzü bu hale getirmeyi nasıl başardınız?" Cana yakın sevimli bir kızdı. "Pilates yapayım bari," dedim. "Kesinlikle," dedi omuz başlarımı yumuşakça geriye doğru alırken. Üyelik fiyatları komşu işi olmasına rağmen tuzluydu. Ama akıllı, anlayışlı bir kızdı pilatesçi. "O zaman şöyle yapalım..." önerisinde bulundu:

Böylece internet sitesi ve tanıtım broşürlerinin çevirisini yaptım.

Teklifi ilk duyduğumda. Bilmem? Yapabilir miydim?

"İngilizce öğretmeni değil misiniz? Atla deve değil. Basit basit cümleler."

Anlaşmaya zamanla birer tabak yemek eklendi. O da şöyle oldu: Bir gün zeytinyağlı kereviz pişirmiştim. Kokusunu almış. Çok severmiş.

Burada pilatese methiye düzecek halim yok. Az biraz gayretim, yaşama sevincim olsaydı hareket etmenin yolunu çoktan bulmuşum. Bana iyi gelen pilatesçinin ne halde oluşumu ticari olarak olsa bile görmesiydi. Hakikaten toparlandım ama. Göbişim gitti, sırtım dikleşti, başım omurgamın doğal bir uzantısı olarak omuzlarımla üstünde yükseldi. **Latince'de güzel bir söz vardır: Ayağı yere sağlam basanın başı göğe erer. Öyle.**

Size bunları anlata anlata yağmura yakalanmadan eve geldim. İhtilaf halinde olmanın cezasını çeken ot bürümüş apartman bahçesinin önünde durdum. Bahçe bu haliyle de güzeldi. Pilatesçi mütevazı stüdyosunda ders veriyordu. Hava gün ortasında karardığından ışığı yanıyordu. Belki limon ağacı pes etmez yeni sürgün verirdi ya da ben yeni bir limon ağacı dikerdim. Sevdiğim felsefecilerden Epikür, derslerini verdiği "Bahçe" adındaki okuluna sıra dışı bir uygulamayla kadın ve köleleri kabul etmiş. İşte o, "Asla mutlu olmayan insan hiçbir şeyle mutlu olmaz," der.

Pilatesçi beni gördü. El salladı. El salladım. Pazar çantasından çıkardığım iki limonu penceresinin önüne bıraktım. Verdiğim armağana gülümsedi. Öğrencisine "Son on," dediğini duydum. "Bir, iki, üçççç..." Sesi pilates yatağı ve şişkin pilates topundan müteşekkil stüdyosunda cınladı. Limonların elime sinen kokusu burnuma kadar geldi. Eve girer girmez çay demlerim diye düşündüm. Radyomu açarım mutfak masasına oturur kaldığım yerden kitabıma dalarım. Bu sırada belki yağmur başlar, limon ağacı mutfak penceresinin önündeymiş gibi mutlu olur, yaşama sevinciyle dolarım. Bu kadarı bana yeter. Çünkü mutluluğun varlığı gölgeniz gibi sadece size bağlıdır.

Güvende olduğum tek yer kışın mutfak, yazın balkon. Güvende olmak yanlış oldu. Bana ait demeli.

Kim daha çok?

KÜÇÜKKEN YAZ TATİLERİNDE GİTTİĞİMİZ Bİ YERDE ÇOCUKLAR ARASI GÜZELLİK YARIŞMASI YAPILACAĞI SÖYLENMİŞTİ...

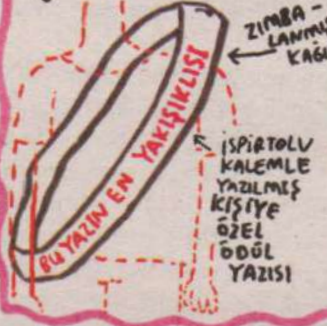

...ANNEM BENİ, ABLAMI, KUZENLERİ FALAN SÜSLEDİ, HEPİMİZ AŞIRI FÖNLÜ SAŞLARLA AKŞAM PODYUMA ÇIKTIK...

OLAY TABİ GERÇEKTEN Bİ GÜZELLİK YARIŞMASI FALAN DEĞİL, MAKSAT ÇOLUK ÇOCUK SİTEDE EĞLENSİN KAFASIYDI...

ÖYLE BİRİNCİ İKİNCİ KAZANAN KAYBEDEN GİBİ ŞEYLER DE OLMADI HALİYLE... HERKEŞ İÇİN ŞÖTLE ŞEYLER YAPMIŞLAR AKŞAMIN SONUNDA BOYNUMUZA BUNLARDAN ASTILAR

BEN SAMANYOLU YAKIŞIKLISI (NE DEMEKSE) SEÇİLMİŞTİM, SONRA DİĞER ÇOCUKLARDAN BİRİ YANIMA GELDİ...

BAK, SEN SAMANYOLU YAKIŞIKLISIN, BEN GALAKSİ, YANİ BEN SENDEN YAKIŞIKLIYIM

O GÜN O ÇOCUĞUN SÖYLEDİKLERİNE SÖYLE Bİ TEPKİ VERMİŞTİM:

AMA ASLINDA GALAKSİ YAKIŞIKLISI BANA HAYATIN İŞLEYİŞİ HAKKINDA ÇOK SAĞLAM Bİ TÜYO VERMİŞTİ. 'HER ŞEYİ YARIŞTIRMAK'

BUNUN EN KÖTÜSÜNÜ DE YILLAR SONRA Bİ KIZ ARKADAŞIMLA TARTIŞKIN FARK ETMİŞTİM...

SEVGİYİ BİLE YARIŞTIRIYO OLMAK BAŞTA ŞAŞIRTICI GELSE DE SONRADAN ONA DA ALIŞTIM...

ÇOĞU KİŞİ GİBİ BEN DE HEP DAHA ÇOK SEVEN TARAF OLDUĞUMU DÜŞÜNDÜM...

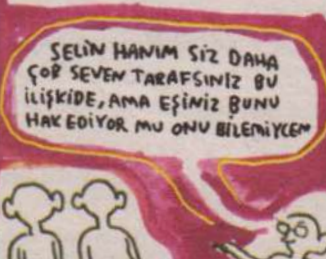
GERŞİ BEN ÇOK KAFAYA TAKAN BİRİ OLDUĞUMDAN, HER İKİ DURUMDA DA ÇOK RAHAT CANIMI SIKABİLİYORUM.

BU KADAR ZOR Bİ HİSSİYAT HAKKINDA BU KADAR NET KONUŞABİLMEK DE Bİ ENTERESAN.

ULAN BUNU KİM NASIL ÖLÇÜYOR CİDDEN BİLMEK İSTİYORUM, İLİŞKİ TERAPİSTLERİ FALAN MI BELİRLİYOR BUNU?..

KİMIN DAHA ÇOK SEVDİĞİNE KİM KARAR VERİYOR? -TİBBİ BİLİMSSEL Bİ TEST FALAN MI YAPTIRIYORUZ? -YİNE TEKNOLOJİDEN FALAN MI DESTEK ALIYORUZ?

NEYSE, ARTIK SAMANYOLU MU BÜYÜK, GALAKSİ Mİ, SEN Mİ DAHA YAKIŞIKLISIN, BEN Mİ DAHA GÜZELİM, SEN Mİ DAHA ÇOK SEVİYOSUN, BEN Mİ GİBİ ŞEYLERE TAKILMIYORUM... SONUÇTA ARTIK BÜYÜDÜK...

AKŞAM AKILMA TAKILDI DA...

Bİ DE BİZİM ŞU FÖN MAKİNASI NERDE YA?..

Mahir Ünsal Eriş

baba bahsi

Baba, bizim yalnızca koruyucumuz değil, dünyayı algılamak ve hayata karşı güvenli bir pozisyon almak konusundaki en esaslı rehberimizdir.

Geçtiğimiz ay ölümünün on dördüncü yılını geride bıraktığımız Türk folk rock'ının efsane ismi Cem Karaca'nın "Baba" adlı şarkısını bilenler, sözlerini de hatırlayacaklardır. "Bir dolu şey söylendi analar için / Ana gibi yar, Bağdat gibi diyor dediler / Ama hep analar, analar için." Rahmetli Karaca'nın bu nefis parçadaki serzenişi haksız değildir. Çünkü spermle buluşan yumurtanın döllendiği andan itibaren baba, insanın dünyaya gelmek üzere olduğu süreçte biraz işin dışında kalır. Anne o mikroskobik varlığı içinde büyütürken bir canlıya, kendi türünün bir sonraki nesline dönüştürür. Üstelik bunu aylarca, mevsimlerce içinde taşıyarak, canından besleyip, kanından katarak yapar. Yaygın bir sözdür, muhakkak kulağınıza gelmiştir, "Babalık, kucağa alınca başlar," diye. Daha da iddialı bir şekilde ifade edeyim, babalık, erkeğin, yavrusuyla iletişim kurabildiği anda başlar. Yani annelik hemen fakat babalık sonradan ortaya çıkar insan hayatında. Üstelik babalık, bizim gibi geleneksel toplumlarda çatık kaşlı bir otoriteyi de aklı getirdiği için bireyin babasıyla annesiyle olduğu yakın bir ilişki geliştirmesi ya imkansız ya da epey geç zamanda gerçekleşen bir durumdur. "Hep analar, analar için" söylendi her şey, izin verirsiniz ben biraz babalıktan bahsedeyim.

Annelerin, teyzelerin Facebook hesaplarında paylaşmayı pek sevdiği sözlerden biridir. "Baba çınar ağacı gibidir, meyvesi olmasa da gölgesi yeter." Burada ve babaların konu edildiği daha nice söz ve metinde genellikle bir koruyuculuk vurgusu vardır. Haklı olmakla birlikte bunun biraz yetersiz, biraz hakkını teslim etmekten uzak bir tespit olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü baba, bizim yalnızca koruyucumuz değil, dünyayı algılamak ve hayata karşı güvenli bir pozisyon almak konusundaki en esaslı rehberimizdir. Her ne olursa olsun, nasıl bir karakter sergilerse sergilesin babamız çocukluğumuzda bizim için "olmuş, kemale ulaşmış" insan fikrinin vücuda gelmiş halidir. En iyi o bilir, en güçlü odur, en güzelini o yapar, en akıllı odur. Derken ergenlik dediğimiz, ömrümüzün yaklaşık on yılını işgal eden tuhaf hastalık gelip kapımıza dayanır ve kavga ettiğimiz ilk şey bu baba figürü olur. Çünkü ergenlik insanın evin dışındaki dünyada bir birey olarak varlık bulmaya başladığı dönemdir. **Ve anlaşılır ki dünya, babanızın süper kahraman olduğundan kimsenin haberinin olmadığı milyarlarca insanla doludur.** Bu fikir zamanla sizi de ikna eder. Düşünceniz, "aslında o kadar da bilmiyor olabilir, pek de öyle güçlü değilmiş, ben daha güzelini yaparım, zaten o ne biliyor ki, onun çağı mazide kaldı," yönünde değişiklik gösterir. Oysa bu da bir yanılsamadır. Çünkü babanız, dünya ve hayat deneyimi itibarıyla hep sizin önünüzde olacağı için elbette sizden daha çok biliyor olacaktır. Cep telefonu kullanmayı beceremiyor, bilgisayara format atamıyor ya da sizin kadar İngilizce bilmiyor diye onu geride bırakmış sayılmazsınız. Her koşulda bu dünyaya bir (ya da daha çok) insan kazandırmış olmak deneyimine sahip olması açısından sizden hep bir ya da birkaç adım önde olacaktır. Çünkü **insan babasının hataları ayıklanmış, zayıflıkları abartılmış, sevip sevmedikleri yeniden tanımlanmış halidir.** Aslında kavga ettiğiniz kendinizsinizdir.

Babamız bizim kim olacağımız bilgisinin saklı olduğu bir karakutudur.

Kız ve erkek çocuklarının babalarıyla olan ilişkileri elbette bambaşka anlamlar taşırlar. Kız çocuklarının babalarına aşık olup annelerini kıskanmaları ya da erkek çocuklarının annelerine duydukları yoğun muhabbetten ötürü babalarına cephe almalarının psikanalizde kendine has adları bile var. Yunan mitolojisine dayanan bu adlandırmalar kız çocuklarının için Elektra, erkek çocuklarının içinse Oidipus Kompleksi şeklindedir. Tekrar baba konusuna bağlayacak olursam, hemen bütün kız çocukları Elektra kompleksine yatkınlık gösterirler. Çünkü baba, bir kız çocuğu için ideal erkek fikrinin cisimleşmesidir. Dünyadaki hiçbir adam babasının dürüstlüğüne, inceliğine, güzelliğine ve sevecenliğine erişemeyecektir. Bunda erkek şablonunun babasına bakarak çıkarılmış olmasının ve dünyadaki hiçbir erkeğin bu şablonun içine oturmayı başaramayacağı hakikatiyle yüzleşmenin payı büyüktür. Dolayısıyla kadın, mükemmel erkeği asla bulamayacaktır. Yine de, bizim oralarda, "Kızlar babalarıyla evlenir," derler. Burada kasıt, hiç şüphe yok ki, **her ne kadar babalarının mükemmelliğine erişemeseler de kadınların model olarak en azından bir noktada babalarına benzeyen erkeklerle hayatlarını birleştirme eğiliminde olduklarıdır.** Doğruluğunu bilemem tabii, beni aşar.

Ama erkek çocuklarının babalarıyla olan ilişkisinin normal seyrini ancak çocuğun bir yetişkin erkek olduktan sonra asıl kimyasına ulaşabildiğini kendi deneyim ve gözlemlerimle tereddüt etmeden söyleyebilirim. Çünkü anne için daha donunu toplayamıyorken bile "aslan oğlum" olan çocuk, baba için ancak çocukluktan adamlığa evrildiğinde bir muhabbete dönüşür. Özetle bir baba-oğul ilişkisi, biraz fazla Freudyen olacak ama, aslında yoktur. İlişki iki yetişkin erkeğin arasındaki ilişkidir.

Babasını hiç tanımamış ya da erkenden yitirmiş çocukların mahzun ama direngen bir burukluğu vardır. Çünkü babasız çocuk yarım kalmıştır biraz, tamken bir bütün olma gücünü yitirmiş bir eksiklik olarak kalakalmıştır. Ama babayı erken kaybetmek hayatla erken yüzleşmek, daha erken sertleşip katılaşıp güçlenmek demektir. **Babasını kaybetmiş bir çocuk, savaş alanında kalkanını düşürmüş bir savaşçı gibidir hayat karşısında.** Bu savaştan asla galip çıkamayacağını bildiği halde inatla savaşır ve galip gelmeyi başarır. Çünkü gözünü kaybeden birinin müzikte olağanüstü başarılar imza atması, kollarını yitirmiş birinin ayaklarıyla enfes resimler yapmaya başlaması gibi babasızlığımız da bizi hayatın gerçekliği karşısında başka yeteneklere, üstümüze geçireceğimiz başka zırlara yöneltir. Babaların varlığı kadar yokluğu da insan için büyük bir okuldur. Babamız bizim kim olacağımız bilgisinin saklı olduğu bir karakutudur.

Bu kadar babalardan bahsettikten sonra şimdi, gidip, "anneler erken, ölümlerine yakın sevilir babalar," diyen Kemal Varol şiirleri okuyayım biraz.

Bir de son söz, belki Cem Karaca'nın o şarkısını dinleyerek okumak istersiniz diye...

seat.com.tr

Stil coupe der. Macera SUV der. Ben Arona derim.

Yeni SEAT Arona.

Kendi yolunu çiz.

Başkaları ne derse desin, ne isterse istesin sen kendin ol, istediklerini yaşa. Yeni SEAT Arona ile tanış, hayallerini yaşamaya hemen başla.

Sema Kaygusuz

diri imge

haylaz bir adamdan da başlanabilir sevmeye
Tertemiz kağıtlara mürekkep dağıtır da
sonra gelip yıkanır teninle

kara bir adamdan da başlanabilir sevmeye
upuzun yola düşse gece korkar da
sonra gelip sığınır gölgene

ucuz bir adamdan da başlanabilir sevmeye
tepeden tırnağa yağma durur da
hep 'bir dostluk' kalır geriye

Enver Ercan, Kirli Beyaz

Enver Ercan'la tanıştığımda 22 yaşındaydım. Şimdi düşününce el kadar kadındım daha; yeni yetme yazar, henüz kendi hayat tecrübemi tartamayacak kadar toydum. Üniversiteyi bitirir bitirmez Ankara'dan İstanbul'a gelmiş, ilk öykülerimle Varlık Dergisi'nin Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri'ne katılmışım. Ana-baba himayesinden çıkıp kendi ayaklarımın üstünde durmaya çalıştığım zor zamanlardı. Yoksullukla, İstanbul'un yadrigatıcılığıyla, belirsizlik, güvensizlik ve devlet şiddetiyle tonlanan 90'lı yılların darbe sonrası riyakâr ekosisteminde, bağımsızlığını kazanmaya çabalayan her genç kadın gibi genç erkeklere kıyasla biraz daha fazla çabalamak zorundaydım.

Kültür dünyası bugüne göre daha içe kapanıktı. Büyük büyük adamların ulaşılmaz odalardan kültür dünyasını güttüğü -bu egemence tutuma rağmen bugüne oranla niteliğin daha kıymetli olduğu zamanlardı. Aksaray'da küçük bir orduvinde kalıyordum. Her katta sadece bir telefon, onu da sadece kat nöbetçisi açardı. Bir gece yarısı odama girerken kat nöbetçisi ufak tefek asker heyecanla önüme çıktı, "Sizi bugün bir adam aradı" dedi, "varlık mı darlık mı öyle bir yerden." Münasebetsizce askeri omuzlarından tutup sarsmaya başladım "varlıktır o varlık!" Asker müjdeli bir haber verdiğinin farkındaydı ama müjdenin içeriğine hakim olamadığı için kelimeleri bir türlü toparlayamıyordu. O gece, o gariban askerin ağzından söke söke Yaşar Nabi Nayır ödülü aldığımı öğrendim.

Ertesi gün uçarak gittim Varlık Dergisi'ne. Varlık kitap yığınlarıyla daralmıştı gerçekten. Üst üste duran kitap, dergi ve koliler arasından geçerek Enver Ercan'ın odasına girdim. O benim hayatımda tanıdığım ilk edebiyatçıydı. Şimdi düşünüyorum da ne kadar özel bir anmış meğer. Emekçi, işçi, yönetici, şair olarak edebiyatın kahrını çeken bu hakiki edebiyatçı 30 yaşından beri oturduğu masif bir masanın başında dosyaların arasına gömülmüş derginin yeni sayısını çıkarıyordu. Özgücünü kendine saklayan zarif heybetiyle içtenlikle kutladı beni. Böylece bir toprak elde etmişim kendime, çocukluğumdan beri aradığım yer.

O günden sonra birkaç yıl boyunca hemen hemen her hafta uğradım dergiye. İki simitle gidiyor dünya kadar kitapla geri dönüyordum. Bir araya geldiğimizde sadece yazarlardan, kitaplardan, edebiyat tarihinden konuşmakla kalmaz, gündelik dertlerimize kısacık değindikten sonra bizi birer yazı insanı yapan özel yaşantımızı, iç dünyamızın çalkantılarını, şöyle bir okuyuşta tüketilen hikâyelerin, şiirlerin ardındaki o kökensel hezeyanları da teslim ederdik. Mahremiyetimizin içinde dünyadaki bütün okur-yazarları birbirine bağlayan o evrensel kırık insan bulunuyordu. İnsanı insanlıkla tanış çıkaran o canlı kırıklık.

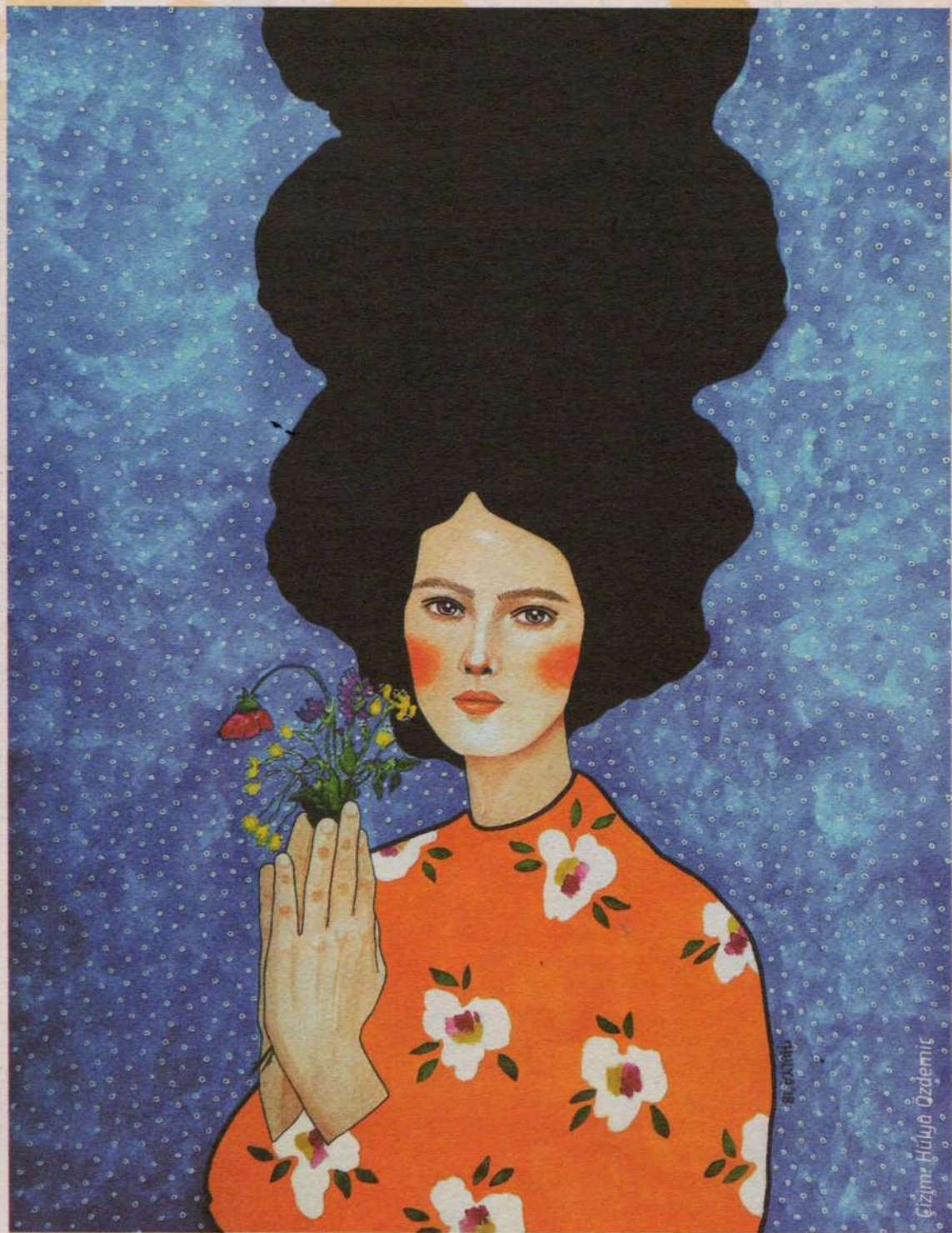
**Ötekine
cömertçe yer
açmak, edebiyat
sayfalarını
başkalarına
pay etmek için
yürekten bir
eğilim
gerektirir.**

Bir de, baştan çıkaran bir hayat bilgisi vardı Enver Ercan'ın. Ne zaman onunla konuşsam zihnimde parlak fikirler uyanırdı.

Uyarıcı, şevk veren bir kıskırtıcılığı olurdu anlattığı şeylerin. Ama onu gerçekten özel yapan hayran olabilme niteliği bence. Babasal bir sezgiyle sevebilme gücü.

Birçok dostu anlattı Enver Ercan'ı. Ne mutlu ki herkesin kefil olduğu bir hayatı oldu. Kısa olmasına rağmen yüklü bir hayat. Varlık Dergisi'ni zamanın kalbini dinleyen özel bir yayına dönüştürdü. Edebiyatı toplumsal, siyasal gelişmelerle birlikte gözlemeyi, anlamayı sürdürürdü. Türkiye'nin acıları karşısında hiçbir zaman beyaz kalmadı. Sürekli anlattığı, gözünün ışığı kızı Özge'ye duyduğu sevgi gibi babasal bağlar kuruyordu yayıncılıkla. Yeni imzaları ortaya çıkaran Yasakmeyve, Eşik Cini dergileri, kurduğu Komşu Yayınevi, bunun yanında sürdürdüğü etkinlikler, yönettiği örgütler, ancak gönülden bir tutkuyla hayata geçebilirdi.

Ötekine cömertçe yer açmak, edebiyat sayfalarını başkalarına pay etmek için yürekten bir eğilim gerektirir, kendisinin bile hakim olamadığı bir çelebi huy. Böyle insanlar hayata veda ederken ruh sıçramasıyla yazınsal kahramana dönüşüyorlar hemen. Enver Ercan dipdiri bir imge şimdi. O kadar da uzağa gittiğini sanmıyorum.

"beş yaşından beri uçurtmalara sevdalıyım"

Pınar Aksel

Zahit Mungan... 27 yaşında bir uçurtma ustası! Mardin'de yaşıyor. Beş yaşında poşet uçurarak başladığı bu yolculuk, onu 820 parçadan oluşan Şahmeran uçurtmasıyla uluslararası festivallere taşıdı. Şimdi Mardin Büyükşehir Belediyesi'nde çalışıyor, yurt dışı ve yurt içi uluslararası uçurtma festivallerine öncülük ediyor. Biz de kendisine uçurtma sevdasını ve hikayesini sorduk.

Uçurtma sevdanız nasıl başladı?

Beş yaşından beri uçurtmayla ilgileniyorum. Mardin yüzyıllardır uçurtma uçurulan bir şehir. Hangi mevsim olursa olsun mutlaka gökyüzünde bir uçurtma görürsünüz. Çocukken dama çıkıp uçurtmaları seyrederken sevdalandım. İlk uçurtmamı da 5 yaşında uçurdum. 14 yaşında Marti Uçurtma Kulübü'yle tanıştım. Bu sayede ileri düzeyde uçurtmalar yapmaya başladım.

İlk uçurtmanız neydi?

İlk uçurtmam bir poşetti. Poşeti poşete ipe bağlar uçururdum. İlk denememde başarılı olamamıştım çünkü denge iplerini yanlış kurgulamıştım. Ancak ikinci denememde uçurmayı başarmıştım. Daha sonra şeytan uçurtma, çıtalı altıgen uçurtma ve ileri düzeyde uçurtmalar yapmaya başladım.

Atölye açmışsınız, uçurtmaların dikişini ve boyamasını bu atölyede kendiniz mi yapıyorsunuz?

Atölyemi 2016'da kurdum. 16 yaşında dikiş makinesiyle uçurtma dikmeye başladım. Uçurtmaların boyamalarını ressam arkadaşlarım yapıyor.

Dünyanın en büyük uçurtmasını yaparak Guinness Rekorlar Kitabı'na aday oldunuz...

Cees Kuppens, 2003 senesinde 7.5'a 4.5 metre büyüklüğünde bir uçurtma yaptı. Ben 2015 senesinde 10'a 5 metre büyüklüğünde Parasled uçurtma kategorisinde dünyanın en büyük uçurtmasını yaptım. Uçurtmanın projesi ve yapımı 5 ay sürdü. Toplam 250 metrekare paraşüt kumaşı, 100 metre bambu ve 4 cm kalınlığında halat ip kullanıldı. Bu uçurtma saatte 15 km esen rüzgarla yaklaşık 60 kg ağırlığındaki bir insanı 5 metreye kadar kaldırabiliyor.

Bir de Mardin'in efsanesi Şahmeran uçurtmanız var.

Şahmeran uçurtmamı 5 ayda tamamladım. Şahmeran 820 parçadan oluşuyor. Hepsini kendim kesip diktim. Uçurtmanın hiçbir kısmında boyama mevcut değil, renk renk ve tek tek dikildi. Şahmeran uçurtmamı Hindistan ve Ukrayna'da uçurdum. Festivalde de ilginç ve

etkileyici buldular.

Kaç tane uçurtmanız var? Sizin için en kıymetlisi hangisi?

50'nin üzerinde uçurtmam var. Ama ben uçurtmalarımı ayırmıyorum. Hepsini benim için çok kıymetli. Yerde görmüş olduğum kırık dökük uçurtmayı bile alır onarırım ve bütün uçurtmalara değer verir, saygı duyarım.

Uçurtmayla hava fotoğrafçılığı yapma fikri aklınıza nasıl geldi?

Daha dronelar yaygınlaşmamışken, ilk kez 2006 yılında uçurtmaya cep telefonu bağlayarak fotoğraflar çekmeyi başardım. Düzenegimi geliştirdim. Hem 360 derece oynatabiliyorum hem de görüntüyü aşağıdan izleyebiliyorum. Uçurtmaya profesyonel DSLR makine bağlıyorum. Tabii ki makinenin zarar görmemesi çok önemli. Onun için geliştirdiğim bir yöntem var. Yaptığım özel düzeneğe 8 ayrı denge ipi bağlıyorum -bunun sebebi havada fotoğraf makinesinin titremesini önlemek- daha sonra yapmış olduğum bu düzeneği uçurtmaya çamaşır asar gibi asıyorum ve gökyüzüne gönderiyorum. Uçurtmayla çektiğim Mardin'in tarihi yapı fotoğraflarını İstanbul, Adana ve Mardin'de sergi açarak sergiledim.

Şimdi sırada ne var?

İnce işçilik yaparak daha çok sanatsal uçurtmalar hazırlamayı ve Mardin'i tanıttak uçurtmalar yapmayı planlıyorum. Ve atölye yaparak uçurtma yapmayı çocuklara öğretmek istiyorum.

hangi film, hangi sahne?

Tyler Durden: Nefret ettiğimiz işlerde çalışıp, ihtiyaç duymadığımız şeyler alıyoruz.

Fight Club / 1999

Yönetmen: David Fincher Senarist: Jim Uhls

Viviane Ansallem: Sesi çok çıkıyorsa suçlamak kolaydır. Fısıldayarak kötülük edense masumdur.

Gett: The Trial of Viviane Amsalem / 2014

Yönetmen ve Senarist: Ronit Elkabetz, Shlomi Elkabetz

Christopher McCandless: Doğaya geri dönmelisiniz. O kasvetli evinizden ve minik atölyenizden çıkın. Kendinizi yollara vurun! Gerçekten! Önünde uzun bir hayat var, Ron! Yaşam tarzında radikal değişiklikler yapmalısınız. Demek istediğim, insan ruhunun özü, yeni deneyimlerden oluşur.

Into the Wild / 2007

Yönetmen ve Senarist: Sean Penn

İllüstrasyon: Aykut Şerefioğlu

Hazırlayan: Pınar Aksel

Sunay Akın

bir uzak türküdeki denizaltı

Dumlupınar denizaltısı için yazılmış ama unutilan, akıllara gelmeyen bir şiir vardır. Biz de o şiirin yanına, tarihimizin derinliklerine dalalım.

Köy enstitüsündeki öğrenciler bir yıl boyunca yirmi beş klasik roman okuyup bitirmenin yanında, bir müzik aleti çalmayı da öğrenmekteydiler. Öğrencilere saz dersleri vermek için Arifiye Köy Enstitüsü'ne 1941 yılında gelen bir öğretmen, bir yıl sonra Hasanoğlu'na gönderilir. Oradan Çifteler, Gököy, Yıldızeli ve Akpınar'a... Beş yıl boyunca Anadolu çocuklarını eğiten saz ustası, enstitüleri de bir türküsünde şöyle dile getirir:

*Uyarın köylüyü, varsın ayılsın
Enstitü kuvveti yurda yayılsın
Herkes kazancının yolunu bilsin
Öğretmenler iz gösterir, yol yapar*

Aşık Veysel'dir Köy Enstitüleri'nde çocuklara saz dersi veren ozanın adı... Koca Veysel nice öğretmen yetiştirdi yetiştirmesine ama Köy Enstitüleri de çok şey kattı bu büyük halk ozanına, düşüncelerinin ve sanatının gelişimine katkıda bulundu. Aşık Veysel'in en çok sevilen türküleri işte bu dönemin ürünleridir. Ozanın akla ilk gelen eserlerinden biri olan "Kara Toprak" Çifteler Köy Enstitüsü'nde ders verdiği dönemde, "Gidiyorum Gündüz Gece" ise Hasanoğlu Köy Enstitüsü'nde doğmuştur. Sabahattin Eyüboğlu'yla tanışır enstitülerde Aşık Veysel; Ruhi Su ve Yaşar Kemal'le de... Hasanoğlu'nda öğretmenlik yaptığı dönemde söylediği bir türkünün ardından "Karacaoğlu da böyle şakır mıydı?" diye sorar Yaşar Kemal. Aşık Veysel'in yanıtı, Cumhuriyet tarihimizin en doğru ve en güzel eğitim kurumları olan köy enstitülerinin sanatına kattığı ışığı doğrular niteliktedir: "Karacaoğlu böyle şakıyamazdı fakara. Çünkü onun Hasanoğlu'na yoktu." Köy Enstitüleri'nin kapanmasının ardından, Demokrat Parti iktidarı Aşık Veysel'i köyüne hapseder, konser vermesini engeller. 1994 yılında, "Dost Dost" dergisinde yer alan Şükrü Günbulut imzalı bir yazıda, o yılları Aşık Veysel'in oğlu Bahri Şatıroğlu şöyle anlatır: "Babamın bu oavadan dışarı çıkmasını, çalıp söylemesini yasakladılar. Yani kanun çıkarmadılar ama engellediler. Vali, babamın Vatan Cephesi'ne kaydolmasını, partiye geçmesi için çok gelip gitti. Babam kabul etmedi."

Şarkıyla Ovası'nın dışına çıkması için Sivas valisinin ayağına kadar gelip Aşık Veysel'e üye olması için baskı yaptığı Vatan Cephesi, Demokrat Parti'nin bir kuruluşudur. O yıllarda, Vatan Cephesi'ne kayıt olanların adları her gün radyodan okunmaktadır. Topkapı, Kayseri ve Uşak'ta İsmet İnönü'ye saldırıların düzenlendiği demokrasi tarihimizin karanlık döneminde, saldırıları eleştirenler "asi" ilan ediliyor ve tutuklanıyorlardı. Ama Aşık Veysel, iktidarda kalmak uğruna toplumu cepheleştiren Adnan Menderes'in dikta rejimine karşı "Demokrasinin Budur Rejimi" şiirini yazar:

*Manasız mantıksız "Vatan Cephesi"
Vatan milletindir bu neyin nesi
Maksat Menderes'in seçim dalgası
Menderes yok, memleket var bu yolda*

1964 yılında, gazeteci Yener Süsoy, Sirkeci'deki ucuz otellerden "Afyon Eskişehir Otel"i'ne gider. Anadolu'dan gelen yoksul insanların konakladığı otelin odalarından birinin kapısını aralar. Gazeteci, gördüklerini Akşam gazetesinde okurlarıyla paylaşır: "Odada üç yatak var. Pencerenin hemen yanındakinde bağdaş kurmuş bir ozan oturuyor. Elinde bir saz, hem çalıyor, hem söylüyor. Sabit nazarlarla baktığına göre ama olsa gerek. Kulak verelim biraz. Evet, sesinden de, sazından da tanıyoruz bu ozanı. Ünlü halk ozanımız Aşık Veysel Şatıroğlu. Aşık Veysel tam otuz yedi gündür bu otel odasının dört duvarı arasında oturuyor. Oturuyor da dost bildiği kişiler arayıp 'nasılsın' diye bir kez olsun sormuyor. Kapısını bir kez olsun açmamışlar odanın."

Bu haber, Demokrat Parti döneminin unutturmak istediği, Çanakkale Boğazı'nın dibinde, Dumlupınar denizaltısının arka tarafındaki torpido bölümünde kurtarılmayı bekleyen yirmi iki denizcimiz gibi bir otel odasına sıkışıp kalan Aşık Veysel'in yeniden anımsanışı olacaktır. Dumlupınar denizaltısı denilince akıllara "Ah Bir Ataş Ver" türküsü gelecektir, 2002 yılından sonra... Bunun da nedeni, haberci Ali Kirca'nın seslendirdiği türkü öncesinde, Dumlupınar denizaltısına yaptığı göndermedir...

Şarkının öncesinde, yine bir değerli haberci olan Jülide Gülizar, 4 Nisan 1953

Aşık Veysel Kepirtepe Köy Enstitüsü öğretmenleriyle...
Arşiv: Mehmet Kayıkcı

gününün ilk saatlerinde yaşanan Dumlupınar kazasını anlatır. Sunay Akın okurları ve tek kişilik oyununun seyircileri bu trajedik öyküyü çok iyi bilirler. Sayın Gülizar, kurtarılmayı bekleyen denizcilere anonsla konuşmamaları, türkü söylememeleri ve sigara içmemeleri uyarısı yapıldığını anlatır. **Ne var ki, kurtarma çalışmalarından umudun kesildiği üçüncü gün denizcilere, bu kez konuşabilecekleri, türkü söyleyebilecekleri, hatta sigara bile içebilecekleri söylenir.** Bu öykünün ardından da "Ah Bir Ataş Ver" türküsü çalmaya başlar...

Oysa, Dumlupınar denizaltısının İsveç bandıralı Nabolnd gemisiyle çarpışmasının ardından su üstüne bıraktığı ve içindeki bir ahizeyle denizaltıyla bağlantı kurulmasını sağlayan battı şamandirasının kablosu, daha ilk gün, boğazdaki akıntı nedeniyle durmadan savrulan kurtarma gemisi Kurtaran'ın pervanesine takılarak kopar.

Dumlupınar'daki denizcilerle irtibat kurmaya yarayan kablonun kopmasından önce de ilki saat 06:15'te battı şamandirası sayesinde yapılan konuşmaların sağlıklı olduğu söylenemez. Hazırlanan raporlarda bu konuda şu bilgiler yer alır: "4 Nisan 1953 günü, saat 10:00'dan sonra yapılan muhtelif teşebbüslere rağmen artık denizaltı gemisi ile muhabere edilemediğini ve bu saatten itibaren muhtelif zamanlarda uğultu ve iniltiye benzer sesler işitildiği..." Bir denizci olan Ali Kirca'nın bu bilgilere hakim olmadığını düşünmek hata olur. Şunu asla unutmamalıyız ki Sayın Kirca'nın sunduğu bir haber değil, şarkıdır... Ve bir Ege türküsü olan "Ah Bir Ataş Ver" in önüne kurguladığı öyküyü, tarihi gerçeklikle yargılamak son derece yanıltıcı. Ali Kirca'ya söylenecek tek söz, Dumlupınar şehitlerimizi bir kez daha anmamıza neden olduğu için sadece içten bir teşekkürdür.

Dumlupınar denizaltısı için yazılmış ama unutilan, akıllara gelmeyen bir şiir vardır. Biz de o şiirin yanına, tarihimizin derinliklerine dalalım:

*Denizaltı Dumlupınar kazası
Yayıldı aleme duyuldu sesi
Çanakkale şehitlerin türbesi
Geldi denizaltı şurada kaldı*

*Memleket uğruna can veren hasta
Vatan sağol demiş en son nefeste
Seksen bir kahraman aynı kafeste
Bir yolu çıkmadık derede kaldı*

*Bütün gazeteler hep yazar oldu
İsimler dillerde hep gezer oldu
Her Türk'ün kalbinde bir mezar oldu
Sanmayın şehitler orada kaldı*

*Bu vatan uğruna canını veren
Karışmış sulara olmamış gören
Aman deyip Allah'ına yalvaran
İhtiyar babalar nerede kaldı*

*Vatan ağılar millet ağılar yıl ağılar
Deniz ağılar yolcu ağılar yol ağılar
Veysel ağılar sohbet ağılar dil ağılar
Tarihte büyük bir yara da kaldı*

Şiirin son dördlüğünde adı geçen "Veysel", Aşık Veysel'den başkası değildir. **Dumlupınar denizaltısı denildiğinde akıllara ilk gelen, Aşık Veysel'in yazdığı söylediği bu şiir olmalıdır.** Bu şiiri onun sesi ve saziyla dinleyebilene ne mutlu. Şairlerin adlarının İstanbul'un iki yakası arasında mekik dokuyan vapurlara verilmesi hayalimdir. Ama, Aşık Veysel'in adı bir vapura değil, denizaltıya yazılmalı... Uzun, ince bir denizaltıya... İçine güneş ışığı girmeyen ve denizin karanlığının derinliklerine dalan bir denizaltıya!

**Aşık
Veysel'in adı
bir vapura değil,
denizaltıya
yazılmalı...
Uzun, ince bir
denizaltıya...**

Nihat Sırdar

ciğerim...

Etrafımdaki arkadaşlarımdan çoğunun en azından bir yakınının derdine çare olmuşluğu vardı Profesör Doktor Agop Kotoğyan'ın. Yıllarca hep duydum ismini. Kolsuz Agop'un iyileştirici bir gücü olduğuna, mucizeler yarattığına inanmaya başlamıştım. Günün birinde emniyetten bir arkadaşımın görev yaptığı karakolda otururken içeri girdi. Tüm karakol hizaya geçti. Ben çok az insana gerçekten içten bir şekilde bu kadar saygı ve hürmet gösterildiğine şahit oldum. Hiç tıbbi bir ilişkimiz olmamasına rağmen hayranıyım zaten. Basit bir adli olayda şikâyetçi olmak için gelmiş. Gayet mütevazı bir şekilde derdini anlattı ve gitti. Kolsuz Agop'la tanışmam ve kahve içmem bu şekilde oldu. Sohbet sırasında Paşalı olduğumu söyleyince gözleri parladı. "En gurur duyduğum özelliklerimdendir Paşalı olmak" dedi. Samatya'dan, Cerrahpaşa'dan eskilerden konuştuk. Geçtiğimiz ay vefat haberini alınca komşumu kaybetmiş gibi oldum. Sanki mahalleden bir abimi kaybetmiş gibi... Cenaze töreninde annesinin 2004 yılında emekli olduğunda yazdığı bir mektubu okudular yakınları. "Ciğerim Agop" diyordu annesi oğluna. Birine "ciğerim" demek ne kadar mühim. Bu kadar içten, bu kadar samimi söz olur mu? Kimdir peki insanın ciğerinin bir parçası gibi hissettiği hayatta? Lise yıllarında çok aşık olduğunuz ve sizi terk edince nefes alamadığınız, içinizin yandığını düşündüğünüz ama on yıl sonra ismini bile hatırlamadığınız sevgili mi? Ya da "Söyle senden başka, kimim var benim" diye tribünde kendinizi yırttığınız ama en ufak bir başarısızlıkta malzemecisinden teknik direktörüne, başkanından top toplayıcısına kadar kazıttığınız futbol takımı mı? İnsan kimin hayatında ciğeri olduğunu kaybettiğinde anlıyor aslında.

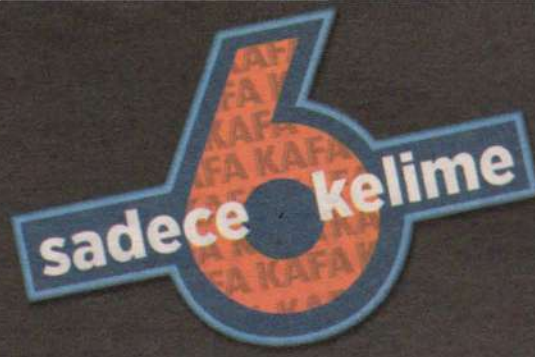
Ben mesela annemi

kaybedince anladım ciğerimin bir parçası olduğunu. Çünkü eksildi ciğerim. Sanki bir parça koparılmış gibi bir sızı. Önce çok kuvvetli, asla geçmeyecek sandığın bir yanma hissi. Tam kalbin arkasında. Sonra azalan ve kaybolacak sandığın ama her aklına geldiğinde yeniden atak yapan bir ağrı. Bir zaman sonraysa asla geçmeyecek ve her nefes alışında ciğerinin eksikliğini burnunun direğinin sızlamasıyla sana hatırlatacak ve ömür boyu süreceğini bildiğin bir araz. Aynıısı babamı kaybedince de oldu. Bir parça daha gitti ciğerimden. Çok eksik hissettim kendimi.

Bir yandan eksik, bir yandan büyümüş. Kimsenin çocuğu değildim artık. Benim için endişelenecek, başıma bir şey mi geldi acaba diye geceleri uykusuz kalacak, beni ciğerinin bir parçası gibi hissedecek annem ve babam yoktu. Büyümüştüm ama eksilmiştim.

Dedim ya kaybedince anlıyorsun kimin ciğerinin parçası olduğunu. Ama sadece öyle değilmiş işte. Sadece kaybedince değil, meğer doğunca da anlıyormuşsun. Yeğenim oldu benim. Kardeşimin kızı. Amca oldum ben. Ve sanki ciğerimde yeni bir parça peyda oldu. Tüm vücudumu etkileyen, içimi yaşama sevinciyle dolduran bir his. **Nefes aldıkça daha çok nefes alma isteği uyandıran, kaşının gözünün kime benzediği konusunda saatlerce konuştuğum, büyüdüğünü hayal etmenin insanı tuhaf bir şekilde mutlu ve umutlu hissettiren...** Eksilen yeri dolduran değil ama yeni bir parçan. Demek sadece kaybedince değil, hayattayken de anlıyor insan ciğerinin parçasını. Hoş geldin Deniz... Hoş geldin ciğerim...

Kimdir peki insanın ciğerinin bir parçası gibi hissettiği hayatta?

bir hayatı
6 kelimeyle
anlatabilir
misin?

6 kelimelik hikayenizi altikelime@kafadergi.com'a yollayın
ya da #6kelimelikhikayem etiketiyle paylaşın,
nisan sayısında yayımlayalım!

Aslında hayat güzeldi,
biz yaşamasını bilemedik.
İrem Betül Şahin

Beyaz çarşıda
uyuyalı üç yıl olmuş
Nurcan Kurbaş

Ağlamak büyük
nimet, acılarımda
ağlayamadığımda anladım.
Ebru Kesler

Mümkün değil dediğim
şeyleri sırasıyla
yaşıyordum.
@eda.yucel.7568

Aşığım dedim
doktora, bipolarsın
dedi bana.
Çiğdem Çinko

Her yolculukta güneş in
vurduğu tarafa
otururduk.
Gürkan Yalçınkaya

Hem senaryoyu
yazdınız hem karakteri
beğenmiyorsunuz.
İlker Kuçukyıldırım

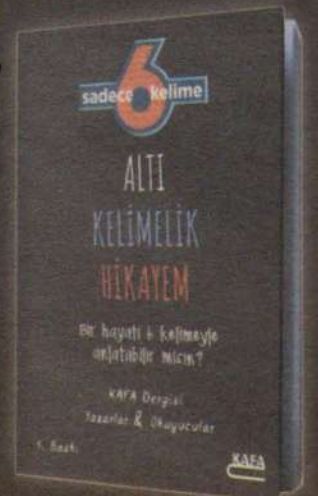
Tajissa'nın
bonservisini nasıl
halledeceğiz sayın başkan?
İsmet Aydın Yılmaz

Lacivert bisiklet desenli
tişörtünü giyerdi hep.
Ece Özer

Bir saniye, telefon,
her şey değişti.
Merve Akçay

Çocukluğumda bulduğum
sevgiliyle gençliğimin
baharında evliyim.
Ayınur Ülkü

KAFA Dergisi'nde yayınlanan
okuyucu hikayelerinden ve yazarlarımızın
özel olarak yazdığı
6 kelimelik hikayelerden derlenen
"Altı Kelimelik Hikayem" kitabı çıktı!

Candaş Tolga Işık

delilerden sen anlarsın

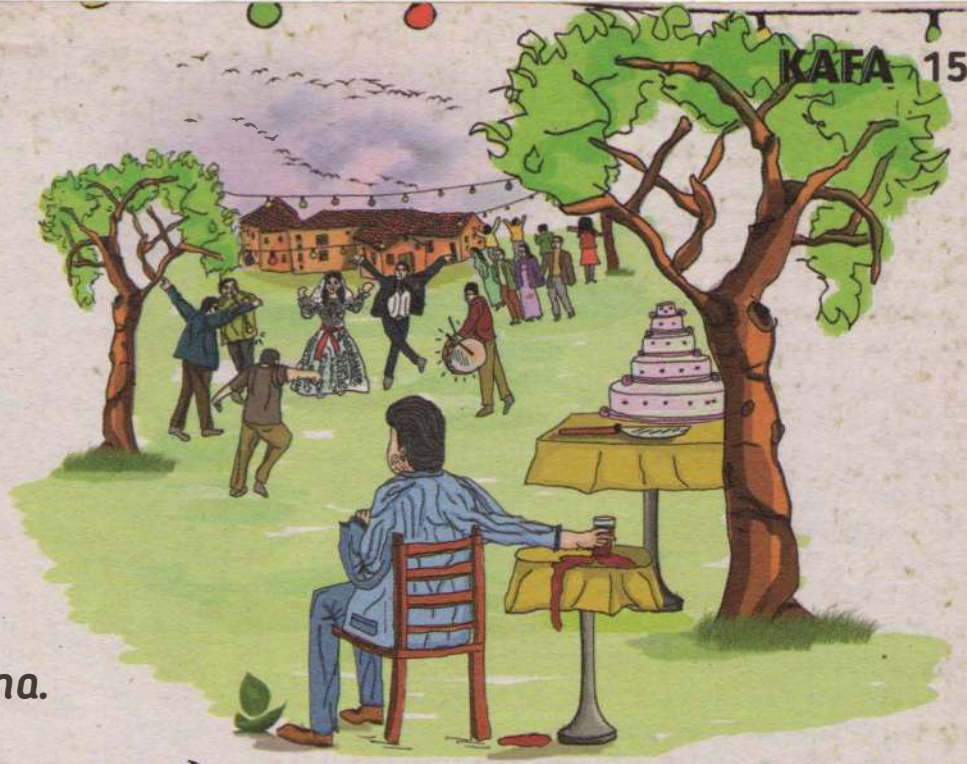
“Hastamızı ziyarete geldik,” dediler. Jandarma “Hangi bina?” diye sordu. “B Blok” dediler. “Orası akıl hastalarının yattığı yer, oraya yanınızda biri olmadan giremezsiniz, güvenli değil,” dedi jandarma.

Ayaklarını yerden kesen bir haber aldığı anda bunu paylaşmak istediğin ilk kişi en sevdiğindir. Salih için de öyleydi. Salih, Tekirdağlı orta direk bir ailenin tertemiz, umut vadeden tek oğluydu. Ankara Siyasal’ı kazandığını öğrendiğinde takvim yaprakları 3 Mayıs 1978 Çarşamba’yı gösteriyordu. Mülkiyeli olacağı haberini postacıdan öğrenir öğrenmez anasını babasını unutup soluğu çocukluk aşkı Sema’nın kapısında almıştı. “Mülkiyeli oluyorum” diyerek sarıldı sevdiceğinin boynuna. Sema buruk bir sevinçle “Hayırlı olsun...” dedi. “Mutlu olmadın mı?” diye sordu Salih. “Mutlu olmaz mıyım? Elbette oldum ama haberlerde İstanbul, Ankara çok karışık diyorlar hep... Korkuyorum,” dedi. Salih’in umurunda değildi “Benim ne işim olur olaylarla, ben okumaya gidiyorum. Yurttan okula okuldan yurda... İçini ferah tut.” 4 Eylül 1978 Pazartesi sabahı Salih’in Ankara’ya ilk adım attığı gündü. Hemen okula gidip kaydını yaptıracak sonra da öğrenci belgesini kaptığı gibi yurda yerleşecekti. **Sabah sekiz buçukta elinde bavuluyla Ankara Üniversitesi’nin kapısına geldiğinde onu polis barikadı karşılayacaktı.** Olaylar nedeniyle kampüs girişi kapatılmıştı. Salih polise saatlerce dil döktükten sonra bavulunu dışarıda bırakmak şartıyla içeri girebildi. Kaydını yaptırıp dışarı çıktığında Ankara’daki ilk belki de en önemsiz kaybını yaşayacaktı. İçeri girdikten sonra öğrencilerle polis birbirine girmiş, o arbedede Salih’in bavulu kaybolmuştu.

Mülkiye’deki ilk yılı kabus gibi başlamıştı. İkinci yılı ise ilkini aratacak derecede kötüydü. Olaylar yüzünden okul bir açılıyor bir kapanıyordu. Sınavlar çoğu zaman yapılamıyor, dersler ekseriyetle iptal ediliyordu. **Bahar** gelip de memleketine döndüğünde bu durumu sakladı ailesinden. “Bir daha Ankara’ya göndermezler, Mülkiye’yi bırakmak zorunda kalırım,” endişesiyle anlatmadı yaşadıklarını. Sorduklarında “Bizim okulda sıkıntı yok” diyordu. Ama Sema her şeyin farkındaydı. Salih’in Mülkiye’deki ikinci yılı başlarken Tekirdağ Garı’na sevgilisini uğurlamaya gelen genç kız zor da olsa tüm gücünü toplayıp “Ne olur gitme,” diyebilmişti. Salih, Sema’nın iki elini birden tuttu, avuçlarının arasına aldı, kokladı ve dedi ki: “Ben çiftçilik yapamam. Mutlu olamam. Şu küçücük şehirde çocukluğum boyunca hep bir gün Mülkiyeli olma hayaliyle yaşadım.. Karar senin Sema, bana kal burada ömrünün sonuna kadar mutsuz ol diyorsan gitmem, kalırım.” Yine de “Git” demedi, diyemedi Sema, “Peki” dedi. Sessizce arkasından gözyaşı dökerek uğurladı sevgilisini...

Nitekim 1980, 1979’dan çok daha karanlık bir yıl olacaktı Türkiye için. Bir sonbahar sabahı takvimler 12 Eylül’ü gösterirken ordu darbeyle yönetime el koyacak ve ülkede siyasetle uzaktan yakından alakalı kim varsa ya öldürülecek ya da öldürülmekten beter edilecekti. Ankara’da siyaset okuyan bir üniversite öğrencisinin bu kıyımdan kurtulması söz konusu bile değildi. **Salih, 12 Eylül darbesinin hemen ertesi günü bütün sınıf arkadaşları gibi gözaltına alındı.** Ailesi Ankara’daki karakollara, emniyet binalarına, jandarmaya başvurduğu halde aylarca haber alamadılar. Salih gözaltında kaybolmuştu. Birinci yılın sonunda araya giren Ankara’daki hatırlı bir tanıdık sayesinde Salih’ten haber alındı. Yaşıyordu! Ankara Mamak’ta askeri cezaevinde tutuluyordu. Ama mektup yazmak, ziyaret etmek yasaktı.

12 Eylül’ün üzerinden tam iki yıl geçmişti, gözaltında işkence ve sonu faili meçhul cinayete giden sistematik kıyım tüm hızıyla devam ediyordu. 1982 yılının bir ağustos sabahı Ankara’daki hatırlı tanıdıkdan bir haber geldi. Salih cezaevinden Ankara’daki bir hastaneye sevk edilmişti ve ailesine hastanede ziyaret etmesi için bir kereliğine müsaade verilmişti. Annesi, babası ve Sema otobüse atladıkları gibi Ankara’ya geldiler. Hastanenin kapısına vardıklarında “Hastamızı ziyarete geldik,” dediler. Jandarma “Hangi bina?” diye sordu.

“B Blok” dediler. “Orası akıl hastalarının yattığı yer, oraya yanınızda biri olmadan giremezsiniz, güvenli değil,” dedi jandarma. **İki yıl boyunca cezaevinde işkence gören Salih önce hafızasını ardından da aklını yitirmişti.** Ailesi ve Sema ancak 5 dakikalığına, o da demir parmaklıkların ardından görebildiler Salih’i... Doktor “Konuşsanız da sizi tanımaz uğraşmayın,” dedi ve ekledi, “ayda bir kez ziyarete gelmenize izin var. Zaman içinde hafızası bir miktar yerine gelebilir ama tamamen geçmişini hatırlaması da akli dengesini tamamen düzeltmesi de mümkün değil.”

5 yıl boyunca o hastanede kaldı Salih. Annesi ve babası her ay ziyaretine gitti. Önceleri Sema da geliyordu onlarla. Ancak bir gün Salih’in babası dayanamadı, “Kendine yeni bir hayat kur kızım. Salih’ten sana hayır yok,” dedi. Sema’nın itirazları, isyanı nafileydi. Hayat kararını verdikten sonra insanoğluna kabullenmekten başka çare kalmıyordu. Salih’in kaldığı koğuşun penceresinden ona son kez baktı. O öyle bir bakıştı ki “İlk bakışta değil son bakıştıdır aşk... Ayrılırken sana nasıl bakıyorsa o kadar sevmiştir,” sözünü teyit ediyordu adeta. Ailesinin isteği ve Ankara’daki hatırlı tanıdıklar sayesinde Tekirdağ’daki bir akıl hastanesine sevk edildi Salih. İki yıl da orada yattıktan sonra taburcu olmasına izin verildiğinde hafızasının neredeyse tamamı silinmiş, akli dengesini yitmiş, henüz 30 yaşına basmamış gencecik bir adamdı. Salih doğup büyüdüğü evine geldikten 6 ay 20 gün sonra ilk kez sokağa babasının elinden tutarak çıktı. Önceleri sokakta yürürken Salih’in o halini görenler gözyaşlarına hakim olamıyor, konu komşu, akraba kim varsa bir kuytuya kaçıp ağlıyordu. **Ama zaman her acıyı, her kederi hafifletmekte mahirdi. Salih’in acı veren hikayesi de yıllar içinde unutuldu gitti...** Bir zamanlar makus kaderi mahalleyi kahreden o genç, parlak Mülkiyeli Salih artık mahallenin çocuklarının “Deli Salih” diye dalga geçtikleri bir “eğlence” halini almıştı.

Salih, Tekirdağ’a geldikten sonra neredeyse hiç konuşmadı. Kolay kolay kızmaz, öfkelenmezdi. Tek bir şeye tahammülü yoktu; ona “Deli Salih” denmesine... “Ben deli değilim, ben deli değilim, doğru konuş, doğru konuş,” der sonra eve gidip günlerce dışarı çıkmazdı. Sabah kahveye gider tek başına oturur, mahallede top oynayan çocukları seyredirdi. Cenazeleri ve düğünleri asla kaçırmazdı. Biri ölünce cenazesine herkesten önce o gider, mevtayı yakınlarıyla birlikte toprağa verilene kadar yalnız bırakmazdı. Düğünlerde de öyle. Sanki kendi evlenmişçesine düğünün başından sonuna kadar orada durur, bazen gelinden damattan çok Salih göbek atardı. Bir yaz akşamı yine böyle bir düğünde Salih her zamanki gibi başköşede idi. Mahalleye İstanbul’dan bir damat gelmişti. Salih düğünde vişne suyunu içerken damat bey yarı sarhoş bir halde yanına gelip, “Sen misin o meşhur deli?” dedi. Salih “Ben deli değilim, ben deli değilim, doğru konuş, doğru konuş,” diye tekrarlarmaya başladı. Salih elindeki bardağı bırakıp eve doğru koşmaya başlarken damat arkasından tekrar bağırdı: “Mülkiyeli deli.” Salih’in rengi benzi attı bir anda. Önündeki masada duran bıçağı kaptığı gibi gidip damadın kalbine sapladı. Oracıkta can verdi damat. Salih, akli dengesini yerinde olmadığı için cezaevi yerine yeniden tımarhaneye kapatıldı. Onu bir daha hiç kimse görmedi.

Kanlı 12 Eylül darbesinin hayatını, umutlarını çaldığı milyonlarca genç insandan sadece biriydi Salih... Hikayesi şüphesiz çok acıktıydı. Ama bana sorarsanız esas acıklı hikaye hayatı boyunca iki kez aşkı yakalayabilmiş Sema’nın hikayesiydi. İlk aşkını Ankara’da bir akıl hastanesinin kapısında, ikincisini ise kalbinde bir bıçakla düğün gecesi bırakmak zorunda kalan Sema’nın hikayesi...

Özgür Amed

kritik/klinik

**Sosyolog Z. Bauman çağımızın paradoksunu tek cümleyle özetler: "Hiç bu kadar özgür olmamıştık. Hiç bu kadar aciz hissetmemiştik." Yani insanlar cahiliye döneminde elleriyle dokundukları, gözleriyle gördükleri putlara tapıyorlardı. Zamanımızda ise dokunamadıkları göremedikleri yalnız düşlerinde var olan putlara tapıyorlar. Bugün "video" meselesi belki bize yeterince şey anlatabilir. Geçirdiğimiz anların kaydı yoksa o anı gerçek saymıyoruz. Fotosu yoksa o anı yaşanmamış kabul ediyoruz. Belgelenmesi, anın kendisinden ve özünden daha değerli. Yaşamımızı, sohbetimizi, buluşmalarımızı, zevklerimizi gerçekte kayıt altına alıp ölümsüzleştirmeden bahsetmiyorum; tam tersine yaşamaya değmeyecek şeylerin gerçek yaşamın yerini almasıdır mesele. Kopya gerçeğin yerini almadı sadece, kopyanın kopyasıyla idare ediyoruz. Yaşamlarımızda bu sahte kurgudan kurtulamıyoruz. Yanılgılı özgürlük buradan boy veriyor.

**Deleuze "Kritik ve Klinik" kitabında diyor: "Kişi kendi nevrozlarıyla yazmaz. Nevroz, psikoz; bunlar, yaşam geçitleri değil, süreç kesintiye uğradığında, engellendiğinde, tıkanıp durduğunda içine düşülen durumdur. Hastalık bir süreç değil, 'Nietzsche örneği'nde olduğu gibi, sürecin durmasıdır. Bu haliyle yazar da hasta değil, daha ziyade hekimdir, kendisinin ve dünyanın doktorudur. Dünya, hastalığın insanla karıştığı semptomlar bütünüdür. Bu durumda, edebiyat bir sağlık girişimi olarak ortaya çıkar." Bu belirlemeyi akademiye, felsefeye, kültür sanata ve daha pek çok alana uyarlayın. Hepsinde benzer yere çıkacaktır diye düşünüyorum. Gerçek bir sağlık girişimi! Diğer türlü sü hastalıklıdır. Örneğin sanatı ele alalım.

Sanat her şeyden önce kültürel bir yanıttır. Önemli bir özelliği yaşama dair her şeyi konu edinmesidir.

İnsanın doğaya kendini ispatlama çabası olup, ayrıca kendinden ona kattıklarıdır. Peki, böyle bir durumda sanatın görevi nedir? Yaşamın karşısında mı yer alır tarafında mı? Edebiyat, sanat, aydın... Bunlara düşen görev sağlığı korumaktır, bozmak değil. Savaş insanı deforme eden bir şeydir. Yozlaştırır, çürütür, cendereye sokar, en sonunda herkese kaybettirir. Savaşın karşısında yer almayacak bir sanat alanı, dünyaya ve kendine çare değildir.

**Goethe'nin 25 yaşında duygularını kırbaçlayarak satırlara döktüğü aşk acısının meyvesi olan "Genç Werther'in Acıları" hakikaten de insana acı verir. Okuyan herkes kendi deneyimlerinden bir şeyler bulacaktır. Aşktan başka mesela ülke dertlerini de bulabilirsiniz. Bir yerde diyor "Ah, nedir bu boşluk! Göğsümde şiddetle duyduğum bu korkunç boşluk!" Bu cümleyi okuduğumda ülke gündeminin kalbimde yarattığı acıları çağırıyordu. Sürekli bir boşluk hissi, bir korkunç hal ve şiddet...

**E-devlet soy kütüklerini açtı. Bir kere daha

biyolojizme ne fena takılıp kalan insanlar olduğumuz ortaya çıktı. Oysa insanın soyunu devam ettirme meselesi tam olarak sadece geride çocuk bırakmakla mı olur? İnsanın ürettiği her şey, onun adını yaşatma noktasında iş görmez mi? Misal yazdığınız kitap bir çocuk kadar etkili değil midir? Yazılan, çizilen, üretilen her şey de çocuğumuz değil midir? Ya da o gözle bakamaz mıyız? Çünkü geleceğin dünyasında biyolojizm çılgınlığı "yeni ırkçılık" kategorisinin parlak kavramıdır.

Savaşın karşısında yer almayacak bir sanat alanı, dünyaya ve kendine çare değildir.

**Çin'e ait en eski öğretilerden olan Taoizm, diğer adıyla Taoculuk, "yol" anlamına gelen bir felsefe. Sezgilerin bilgiye ulaşma yolunda önemli bir yöntem olduğunu kabul eder. Yani bir birey öz bilince ulaşmışsa, orada Tao en yoğunluklu şekilde yaşamakta ve kendisini hissettirmektedir denilebilir. Tao felsefesine göre: "Tao taştan uyur, çiçekte rüya görür, hayvanda uyanır, insanda uyandığının farkına varır," denir. Bin yıllar sonra ortaya çıkan Mevlana ve onun şahsındaki Tasavvuf, ruhu arıtop Hakk'a vuslata erdirmeye amacı güttü. Tüm dinlerin özü itibarıyla aynı olduğunu söyledi. Mevlana felsefesine göre: "Taştım kaya oldum, ot oldum, çiçek oldum, süründüm uçtum, balık oldum, en sonunda insan oldum," denir. İki söz birbirine ne kadar yakın ve ne güzel tamamlıyorlar birbirlerini...

**Söz ve özü, fikri ve zikri, teorisi ve pratiği birbirine uymayanlar için "Ağzı Ali söylüyor, gözü Muaviye bakıyor" denir halk arasında. Diyecek çok başka bir şey de yok...

**Naziler, İkinci Dünya Savaşı'nın ateşleri içinde katlettikleri Yahudileri "Lebensunwertes Leben" (yaşamayı hak etmeyen canlılar) olarak adlandırmışlar.

**Bir yerde "kitabevi" sayısı "kebab evi" sayısını geçerse gerçekten kalkınmış olur. Mevcut şartlarda ütöpik olsa da o günü özlemle bekliyoruz!

DEMET ÖZDEMİR

Hakan Günday
Az

En sevdiğim yeri:

"Ya hayatlarının anlamını bulamayanlar?" diye söze girmişti kızılderili. "Onlar ne olacak?" "Onlar da, göğüslerinde bir et parçasıyla, canlı canlı çürüyecekler. Ve buna da, yaşamak demeye devam edecekler!"

İSMAİL HACIOĞLU

Sabahattin Ali
İçimizdeki Şeytan

En sevdiğim yeri:

"Şiddetli bir rüzgâr ruhundan bir sis tabakasını sıyrıp götürmüş gibi içinin birdenbire aydınlandığını, bir hafiflik, bir genişlik duyduğunu görürsün. Eski sıkıntı pır deyip uçmuştur. Gözlerin etrafa memnuniyetle bakar ve sen de gevezelik edecek bir arkadaş aramaya başlarsın. İşte, iki gözüm, ciltlerle kitabın, saatlerce tefekkürün yapamadığı işi iki kirli kâğıt başarır. Sen ruhumuzun bu kadar ucuz bir bedel mukabilinde takla atmasını haysiyetine yediremediğin için belki daha asil sebepler peşinde koşarsın, gökyüzünde birkaç yüz metre daha yükselen bir bulut, yahut ensene doğru esen serince bir rüzgâr, yahut o esnada aklına gelen zekice bir fikir, sana bu değişimin sebebi gibi görünmek ister. Fakat söz aramızda, iş bunun tamamıyla aksinedir, cebimize giren iki lira sayesinde ki havanın biraz açıldığını görmek, rüzgarın serinliğini hissetmek, hatta akıllıca şeyler düşünmek mümkün olmuştur... Kalk, iki gözüm, iskeleye geldik. Günün birinde ya çıldıracağız, ya dünyaya hâkim olacağız. Şimdilik bir rakı parası bulmaya çalışalım ve parlak istikbalimizin şerefine birkaç kadeh içelim."

ÖYKÜ ÇELİK

Murat Menteş
Korkma Ben Varım

En sevdiğim yeri:

Aşk insanın sadece psikolojisini ve kimyasını değil; tarihini, müziğini, coğrafyasını, edebiyatını, fiziğini, beslenme çantasının içindekileri, hayat bilgisini de değiştiriyor.

Hazırlayan: Pınar Aksel

Başar Başaran

al dat mak

Elimden geleni yaptım. Hepsini can kulağıyla dinledim. Yolda cüzdan bulmuş gibi beni ceplerine tıktırdılar. Hiçbirine değer vermediğimi söyleyecek kadar cesur değilim.

Aldatmak zalimcedir. İçinden karanlığın taşıp dışarıdaki aydınlığı kaplamasına benzetiyorum. Ne var ki bir zulmet ilanihaye taşınmaz. Işık bir yerde çaresiz kalır. Seni bana gösteren olsa da artık bize dost değildir. Korkak bir suç ortağı gibi yanımda köpekler. Seni benden önce ışık satar. Haksızlık haklılığa, yanlış doğruya, günah sevaba galebe çalar. Anlamadığın resme döner bir de tersinden bakarsın. Bir de bakarsın boynunda bir ıslaklık. Dünyadan benden önemli bir şey yok dersin. Şimdi gaddar, yalancı, vefasızım. Kendime dönüşümün kampana seslerini duyuyorum. Mukaddes olan ne varsa beni terk etmiş. Karlı bir gecede kerhanelerin, pavyonların, kırmızı lambalı evlerin koynunda en sadık halime yürüyorum. Yakalarımı kaldırıyorum. Bir içgüdüye esir oluyorum. Bir öfkeye, bir davete, bir intikama. Kendini böyle sevmek de zor değil bu günaha cevaz vermek de. Susup kabullendiklerimden ölümlü olduğum gerçeğine şairane hezeyanımdan yaşanmamış ergenliğime kendimi aklayacak pek çok sebebim var. Dahasını da bulabilirim. Düşünsem neler bulabilirim.

Birazdan yakıp yıkacağım ve işim bittikten sonra her şey yerli yerinde kalacak. Bir sorumsuzluğun sorumluluğunu alıyorum. Boş kâğıt vermişim sınav salonundan tüy gibi çıkıyorum. Kendimle sırdaşlığım başımı döndürüyor. Bana herkesten çok güvendiğim duygusuyla büyüyorum. Değişiyorum. Arsızlaşıyorum. Bacaklarım her zamankinden sert, yüzüm dünden genç, kendi şakalarına bayılıyorum. Telefonumu sessize alıp yüzüne doğru eğiliyorum. İşte çizgi aşıldı. İçinde olduğum sıcaklık çocukluğuma benziyor. Hırsızlama bir şehvet, beni içine koydukları saatlerin dışına çıkıyorum. Kendi vaktimi başkasının kahrından üretiyorum. **Bir arabanın gitmesi için benzin lazım. Bana başkasının acısı. Yapacak bir şey yok.** İhanete sevgisizliğimden değil meyyalim. Mahpusluğumdan.

Sabah matinerelerinden yalnız çıkardım eskiden. Ceketime tutunur bir çay bahçesine oturdum. Marmara Denizi'nin başka denizlere benzemeyen içgüveysi bir çekingenliği vardır. Soğuk aydınlığında bunun kederini sezerim. Bir sigara içer insanları küçümserim. Kendimi yalnız ve fevkalade güçsüz hissederim. Onu beklerken düşündüm bunu. İnsan yersizliğinde ne çok nefret biriktirir. Kabahat dünyanın, kadınların, benden başka herkesin. Mağduriyetten delici bir silah yoktur. Elime geçmiş bir yerden. Sivrilikçe sivriliyor dişlerim. **Birini öldürmeye gücün yetmiyorsa aldatmayı denemelisin. Kan revan içinde ütülü bir gömleğin olur.** Işıl parlıyor gözlerim. Bedenim inledikçe ruhumdan özgürleşiyor. Onu taşımaktan ne kadar yorgun olduğumu anlıyorum. Tutmuyorum sözlerimi, vaatlerim benden büyük değiller. Beni uyuştur yabancı. Kim olduğumu bilenlerden daha yakın hissediyorum sana kendimi.

Yağmur yağıyor. Otel lobisinde bir kolona siperlendim. Tuvaletten dönüşünü bekliyorum. Bütün aşklardan daha kıskırtıcı bir eylem

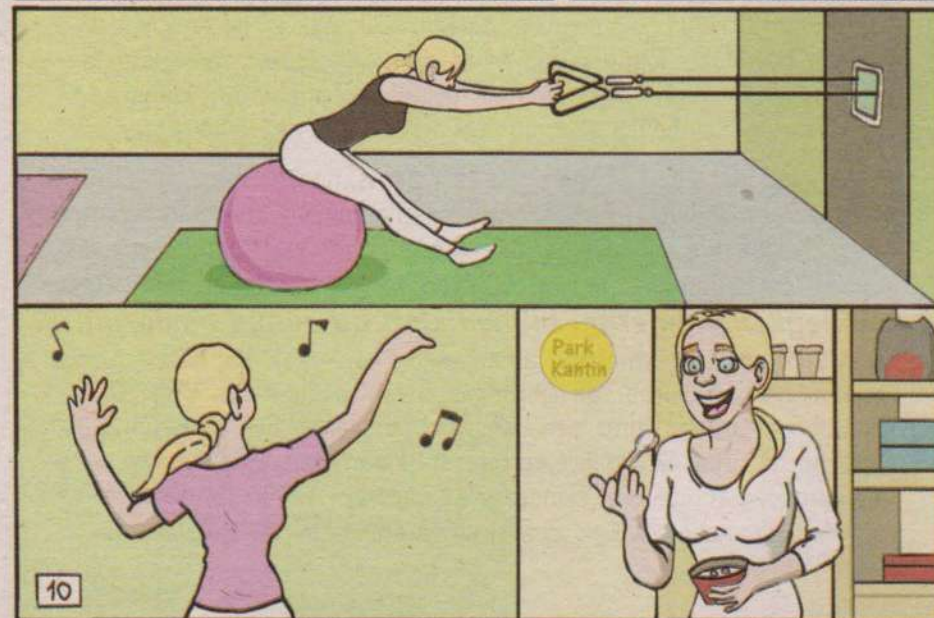
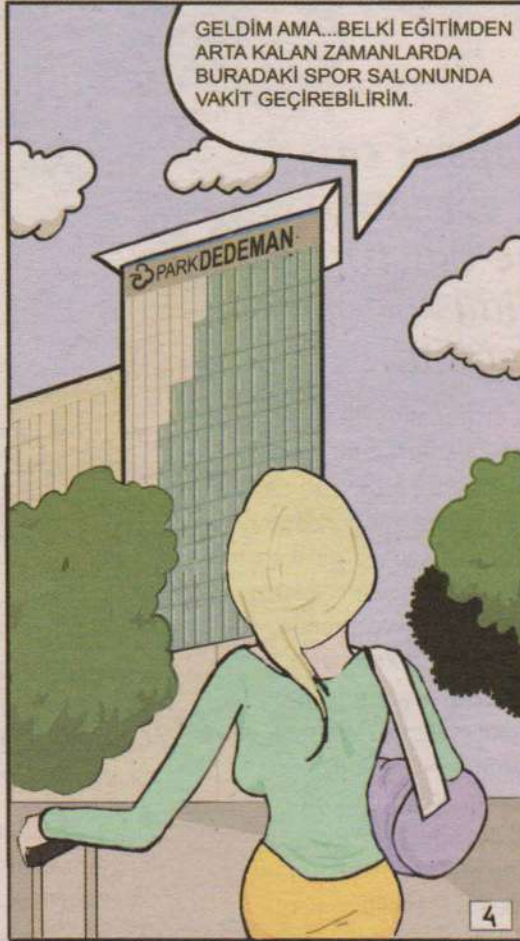
aldatmak. Kötü bir şey yapmanın bir sonraki kötülüğe imkân verdiği koyveriş anını biliyor musun? Yokuş aşağı kabaran içinden bahsediyorum. Öğrendiğinde bambaşka biri olacaksın. Artık dişin ete değecek. Vahşi köpeklerin kilitlenen çenelerindeki hazı tadacaksın. Ne kadar mahir olduğuna inanamayacaksın. Düşün artık, düşmekten korkmayacaksın. Kan kaybının sıcaklığında uyuyacaksın. Çünkü bana istemediklerimi kabul ettirdiler. Ait olmadığım evleri, giydiğim terlikleri, vermek zorunda kaldığım sözleri düşünüyorum. Benden çalınan vakitleri ödetiyorum. Mahpusluktan yanlış yaşanmış bir hayatı kastettiğimi anlıyor musun?

Güvenlik telaşıyla sığındım size. Sizin gibi değilim ben. **Bir caddenin sağından vitrinlere bakarak yürümekten, konforlu sözlerden, tahmin edilebilir her şeyden ölesiye sıkılıyorum.** Marmara gibi bana da neler ettiniz... Asıl zalimlik budur. Dibime çökmüş poşetlerden nefes alamıyorum. Kendimi akladıkça yükseliyorum. Asansör bilmem kaçınıcı kata geldi. Ayaklarım yerlerini buldular. İçtiğim sigaranın dumanı viski kadehinde sisleniyor. Bir yalanla özgürleşiyorum. Kimse nerede olduğumu bilmiyor. Demek hem her yerdeyim hem hiçbir yerde. Hapisten kaçışımı anlatıyorum.

Elimden geleni yaptım. Hepsini can kulağıyla dinledim. Yolda cüzdan bulmuş gibi beni ceplerine tıktırdılar. Hiçbirine değer vermediğimi söyleyecek kadar cesur değilim. O halde komitacı bir ihtilaldir tasarladım. Gerçek bir zalim gibi yapmalıyım devrimi. Hayatımdaki suni dengeyi elimle yıkıyorum. Kendimi ilk gençliğinde bir Stalin gibi görüyorum. Özgürlüğün sırrı gidip konuşmaktan değil, saklamaktan geçer. İçinde yalanlar büyüdükçe için genişler. Yollar karmaşık oldukça damarlarında ustalaşırsın. Postalayamayacağın bir mektubu yazmanın büyüünden söz ediyorum. Kelimeden gayri her şey manasını böyle kaybeder.

Bütün gaddarlar gibi korkağım. Kar başladı dışarıda. Ya eve dönemezsem. Ya burası yıkılırsa. Arkamdan ne derler? Kimsenin karşısına çıkacak yüzüm yok. İşte aynalar da manasını böyle kaybeder. Bir yandan soğuk bacaklarının arasına elimi koyuyorum. Yıkılsın ulan diyorum. **Ben içindeyken kıymetimi bilmedikleri bu dünya başlarına yıkılsın.** Kendimi aydınlattıkça karşımdaki kararacak. Her hazı kendime hak görüyorum. Bir kibrin gerçek rahiyasına erdim. Döne döne içinde bulanıyorum. Yalnız bir yalancıyım. Gerçeği bir ben biliyorum. Bir hayat ancak sırları büyüdükçe kurtulur başkalarından. Öğreniyorum. Alıp gerçekleri komodinin çekmecesine kapıyorum. Bir su sesi kesiliyor içeriden. Işık kapanıyor. Bak göreceksin karanlıkta herkesin gözleri birbirine benziyor.

Kimsenin karşısına çıkacak yüzüm yok. İşte aynalar da manasını böyle kaybeder.

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (7)

Neredeler? Nerede olacaklar, kendi menkıbelerinin peşindeler. Büyüdüler! Merak buyurmayın, doğada bunun da penceresi var, özlem. Tatlı tatlı, rahatsızlık vermeden, hafif ıslanmış gözlerle özlemek.

KAVGALAR

Hayır diyebilmek. Kavganın hası, adam akıllısı. Hele alıştırdıysan aksine, hem kendini hem de kalabalıkları! Tadından yenmiyor ilk denemede. Bir şaşkınlık etrafta, bir telaş. Hayır! Oh be, işte bu! Kıvamında elbette, sentesinde ve doğru zamanda.

Temiz kalmak. En baştan söylemeli, mümkün değil. Şöyle bir bakınca, naturaya da uygun değil. Ağaç da kirlenir, kuş da yaprak da. Sonra bir yağmur yağar, kar düşer hayatın saçaklarına ve kiri pası alır. Var olmanın kıymetli bir süreci bu. Temiz kalmak değil temizlenmek mümkün en organik yollarla. Buna kurulu döngü, buna ayarlı yaşam belirtileri. **Ruhuna hiçbir kimyasal leke çıkarıcı değdirmeden, doğanın sana sunduklarıyla, yürek yordamıyla küçük temizlikler yapabilirsin.** Bırak izi kalsın yakanda, omzunda, göğsünün tam ortasında. Kıyafetine veda ettiğinde içine işlememiş olsun yeter. Böyleşi yakışır nefes alanlara.

Yalana yalan demek. Önü sonu şizofrenik bir hikâye. An olur aklınızdan geçer lâkin söyleyemezsiniz. Zamanla sınıflandırma başlar, bazı yalanları kabul eder insan. Görmezden gelmeye başlar. Artık içtihat olmuştur, geleneksel kabul görmüştür sizde ve etrafınızda. Yıllarca göz tanıklığı yaparsınız hayat mahkemesinde. Aynı gün aynı saat siz de oradasınızdır. Kalkıp kıymetli birileri başka türlü anlatır, düpedüz yalan söyler ve vakanüvis öyle kaydeder. Sesinizi çıkarıp yalan bu yalan diyemezsiniz. Kocaman sahteliklere dokunamazken cılız palavralara diklenirsiniz. Yani yalan söylersiniz. Yalana yalan diyemedikçe, akıl padişahınız kafesi kırar ve kuşların her biri ayrı yöne uçar, siz de uzaktan izlersiniz.

Çocuk sahibi olmak. En baştan veda etmeli bu söyleyişe, bu seslenişe. İnsan hiçbir şeyin sahibi değil, olamaz belli bu. Çocuğun oluyor, çocukların oluyor ama sahibi olmak ne? Elbette en baştan veda etmeli ve öyle anlatmalı yürek kırıntılarını. Önü sonu bir günlük! Belki bir gün birilerinin eline geçer diye değil, sahiden öyle diye, heyecanı akılda kalsın, zamana dirensin diye. En saf, en acemi haliyle, yarınlar mektup hissiyle, işte şöyle. Önce ezberden, öğretilerden, gelenekten, binlerce yıllık beslenme biçiminden bir dürtü sanki, özellikle baba olmak. Sonra cennetin kapısı, süt kokan bir masumiyet, can nakli yepyeni bir masala. Çocuk, çocuklar. İkinci **olunca** birincinin kokusu bölünür mü derken, aynısından bir tane daha, bir tane daha. Bildiğin sonsuzluk saklı bu tek taraflı sevdada. Geceleri çaktırmadan sessizce nefes alıyor mu kontrolleri, bir anda saat kaç oldu hala gelmedi, nerede kaldı bu endişesiyle tanıyor. Yakın dost

bu iki titreşim. Sonrası çok dramatik. Adanmışlık kaplıyor her yanını. **Çocuklarım alsın ne kadar nefes varsa, onların olsun ruhumdan kopan tüm çiçekler.** Sesimi duymalılar, sesimi de almalılar! Neredeler? Nerede olacaklar, kendi menkıbelerinin peşindeler. Büyüdüler! Merak buyurmayın, doğada bunun da penceresi var, özlem. Tatlı tatlı, rahatsızlık vermeden, hafif ıslanmış gözlerle özlemek. Keyif mi istiyorsun, al sana keyif dolu bir özlem. Yatağını, yastığını koklamadan, eski bir kazağına hayatın bütün hacmini yüklemeyen, tadını çıkararak burnunda tutsun o halde. Çünkü o sırada babanla anneni hatırlayacak zamanın da olacak belli ki. İtiraf et, ufaktan bir şamar bu. Kötü anlamıyla değil, küçücük bir iğne dokunuşu, bir uyarı. Çocuğun olunca anlarsın, gümbürtüsü sağanak halinde yağar üstüne. İliklerine kadar ıslanırsın bu yağmurda, saçak altı yürüsen de. Yine kavga bu hem de kendi kendinle. Yine kavganın en oturaklısı, rüzgâra karşı koşanı ve ağlamaklısı.

Hatırlamak. Güçlü bir hafıza ağır bir cezadır insana. Böyle mi sahiden? Ben seviyorum oysa hatırlamayı. Unutmamak başka hatırlamak başka! Birinde bir kavga seziyorum yine, bir karmaşa.

Diğeri daha barışık, daha kendiliğinden, naturayı selamlayan cinsten. Günlük tutmanın tatlı yol arkadaşlığı hatırlamak anahtarını sunuyor usulca. Evet her şeyi hatırlıyorum, her şeyi. Odun sobasının ısıttığı mutluluğu, sokakların çocukları sarıp kokladığı günleri, bakkal defterindeki borç listesini, bayram yerindeki sihirbazları, sofrası her dem taze komşuları çok iyi hatırlıyorum. İlk aşkı da hatırlıyorum, ilk kavgamı da. Nerede olursan ol bir aşığı mahalle vardı mesela. Orada akrabalar olurdu, sınıf arkadaşların otururdu.

Farklı düşünen ama el ele yaşayabilen insanları hatırlıyorum. Yazlık sinemaya hırka, kazak takviyesiyle gidip Pele'nin gollerini, ilk uzak yolculuğunu, Avare filmini izlediğimizi hatırlıyorum.

Ense kıllarını çelik usturayla temizleyen mahalle berberini ve usturayı koreografik bir yöntemle kayışta bileyişini hatırlıyorum. Önemli mi bilmiyorum ama hatırlıyorum ve bu sebepsiz hatırlamayı çok seviyorum. Buz gibi yatağa sığındığım soğuk gecelerde titreyerek ettiğim duayı hatırlıyorum; yattım sağıma, döndüm soluma sığındım Allah'ıma, melekler şahit olsun dinime imanına. Annemin öğrettiği günü hatırlıyorum, annemin öğrettiği her şeyi hatırlıyorum.

Yine günlükten notlar, yine dağınık, çalışma masam gibi. Her şeyin yerini biliyorum, her satırın, her anlamın. Yıllar önce ilk cümleyi yazdığım günü hatırlıyorum da...

Melda Özer

gitmek mi zor yoksa kalmak mı?

Jean-Paul Sartre demiş ki **"İnsanın özgürlüğü, kendisine yapılanlara karşı takındığı tavırda gizlidir."**

Bana çok doğru gelir bu cümle. Gerçekten insanlar, tepki verirken nadiren dürüst olurlar. Çünkü dürüst davranmak bir bedel ödemeyi gerektirir. Bu bedeli ödememek için de genellikle özgürlüklerinden vazgeçerler. Defne, dışa dönük, şen şakrak ve kendini iyi ifade eden bir kadın. Evli ve bir kız çocuğu var. Bundan üç yıl önce grup olarak çıktığımız bir akşam yemeğinde tesadüfen yanıma oturdu. Hayli fazla içtiği rakının da etkisiyle, kalbini bana açtı. "Kocasıyla hiç mutlu olmadığını, yıllar içinde kalbinin çok kırıldığını ve kocasından ayrılmak istediğini"

söyledi sesi titreyerek. Çok şaşırdım çünkü araları gayet iyi görünüyordu. Birisi size böyle bir şey söylediğinde, aslında amacı

sadece derdini anlatmak olmuyor. **Defne belki de "Çok haklısın, bütün erkekler böyle" cümlesini duymak ya da cesaret verecek birkaç cümle bekliyordu o anki dert ortağından.** Oysaki ben doğru adres değildim. Çünkü insanların yürüdükleri yolda iniş çıkışların olduğunu, hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığını, siz ne dersiniz deyin herkesin kendi bildiğini yapacağını ve hatta rakı etkisiyle verilmiş sırların, o kişinin size düşman olmasına bile sebep olacağını öğrenmişim zaman içinde. İşin gerçeği fazla yorum

yapmadım ve yuvarlak cümlelerle geçiştirdim bu durumu. Kocasından boşanmadı. Aradan üç yıl geçti. Bu arada zaman zaman görüştük. O gecedan ne o, ne de ben hiç söz etmedik. Geçen gün beni aradı ve "İyi bir boşanma avukatı biliyor musun?" diye sordu. Birçok avukat tanıdığımı ama boşanma avukatı tanımadığımı söyledim. Yine pek yorum yapmadım ve ne oldu demedim. Sesi kırık döküktü, çocuğuyla ilgili kaygılı ve çok mutsuzdu. Elbette ben de kötü hissettim, kendimi onun yerine koydum, acısına ortak olmak istedim ama biliyordum bu yol tek kişilik bir yoldu. Akıl vermeler, "ben olsaydım"lar, ahkam kesmeler bu durumlarda

pek de işe yaramıyordu. İnsanı yıkan, ayrılmak değil ayrılamamaktı bence. Aynı, duvarı çürüten nem gibi, güne eklemek, her geçen gün

kararlar vermek ve yine de gidememek... Alışkanlıklar, çocuklar, çocukların okulları, krediyle alınmış evler, mobilyalar, sosyal çevre, "Tek başına ayakta durabilir miyim?" soruları, pişmanlıklar ama yine de ruhuna söz geçirememek, susturamamak. Geçenlerde sosyal medyada bir resim paylaştı Defne. Aşkıımız 11 yaşında diye. Bir tek ben anladım belki de o resimdeki derin kederi. Gözlerim doldu. Kendime bir kez daha söz verdim, kalbimde ve beynimde korkuların yer etmemesi için her şeyi göze alacağıma ve hayat yolunda hep kendime karşı dürüst olacağıma.

Acısına ortak olmak istedim ama biliyordum bu yol tek kişilik bir yoldu.

Ataol Behramoğlu

sergey yesenin

Moskova Üniversitesi yıllarımdan bende kalan unutulmaz görüntülerden biri, üniversite yurtlarının avlusunda manav ürünleri satılan bir kantinin görevlisi olan kadının, ellerinde lastik eldivenlerle büyükçe bir kavanozdan irice salatalık turşuları çıkararak tezgâha koyması, ardından da eldivenleri çıkarıp eline aldığı bir kitabı okumaya koyulmasıdır.

Orta yaşlarda, belki az daha geçkin, iri yarı, alımlı bir Rus kadınıydı.

Okuduğu kitap ise Yesenin'in şiirleriydi. Bir şairin halkın şairi olmasının nasıl bir şey olduğunu düşündüğümde aklıma ve gözlerimin önüne bu örnek gelir.

Büyük olasılıkla en çok lise öğrenimi görmüş bu halk kadınının, yirminci yüzyıl başları Rus şiirinde imgecilik akımının öncülerinden, karışık ve serüvenli yaşamı trajik bir ölümle sona ermiş bu şairde bulduğu tam olarak neydi?

Şimdi şiiri ve yaşamı üzerine düşünürken bu soruyu da bir ölçüde yanıtlamış olabileceğim...

Zaten çok kısa (30 yıl) süren bir ömrün, çok kısa bir öyküsünün özetiyle başlayacak olursak, 1895'te (Mayakovski'den iki yıl sonra) bir köylü çocuğu olarak dünyaya gelen Sergey Yesenin, ilk öğrenimi sonrasında eğitimini köy öğretmenliği olmak amacıyla sürdürdü. İlk şiirleri Moskova edebiyat dergilerinde yayımlandıktan sonra Petersburg'a gelerek bir önceki kuşaktan büyük şair Aleksandr Blok'la, dönemin önemli bir başka şairi -kendisi gibi köy kökenli- Nikolay Klyuyev'le ve başka şairlerle tanıştı. İlk şiir kitabı 1916'da yayınlandı. **Kendi sözleriyle, biraz da yakını gibi, "öğretmen olmadıysa" da bu kitabı ve kısa aralıklarla birbirini izleyen şiir kitaplarıyla çok geçmeden büyük bir popülerliğe ulaştı.** Petersburg sosyete; doğa, köy ve kırsal Rus yaşamı üzerine lirik şiirlerin yazarı bu ilginç ve yakışıklı köylü delikanlısının üzerine, Maksim Gorki'nin sözleriyle, "... kiş ortasında çilek bulmuş gibi atladı." Ülkesinin yaşamakta olduğu toplumsal alt üst oluşlar, kendi iç dünyasındaki çalkantılar ve kısa sürede kazandığı ün, bu genç adamın trajik yazgısını da belirlemiş oldu.

1919'da 20. yüzyıl modernist Rus şiirinin belli başlı akımlarından "imgecilik" akımı içinde yer alan Yesenin, 1922'de XVII. yüzyılın ünlü köylü ayaklanması ve lideri Pugaçev üzerine bir destan yazdı. 1921-24 yılların da yayınlanan ve "Meyhane Moskova" başlığı altında toplayacağı şiirlerinde ise karamsarlık, bohem ve serserilik temaları öne çıkmaktadır. 1922'de Amerikalı ünlü balerin, modern dans sanatçısı Isadora Duncan'la Moskova turnesi sırasında tanıştı ve kendisinden on yedi yaş büyük Duncan'la evlenerek Amerika ve Avrupa yolculuklarına

çıktı. Eşiyle anlaşmazlıklar ve başkaca sıkıntılar sonucunda Duncan'ı Fransa'da bırakarak tek başına Rusya'ya döndü ve 1925'te yaşamına kendi eliyle son verdi.

Rusçayı öğrenmeye başladığımda, Yesenin, şiirleriyle karşılaştığım ilk Rus şairlerinden değildi. Türkçeye birkaç şiiri Rusçadan ya da başka dillerden çevrilmiş olsa da Rusçadan dilimize ilk ve şairi gereğince tanıtıcı çeviriler, genç yaşta yitirdiğimiz sevgili Azer Yaran'ın 1982'de yayınlanan "Lirikler" adlı kitabında yer alanlar ve benim ilk basımı 1987'de yapılan, ondan önce de Ülke Ülke Dünya Şiiri adlı seçkide yayınlanan şiirleri olmalı. (Azer daha sonra, 1992'de, "Sönüyor Alkanatları Günbatımının" adıyla bir Yesenin seçkisi daha yayınladı. K. Miziyeve ve A. Necdet'in bir Yesenin seçkisini de anmak gerekir.)

Sergey Yesenin'in şiirlerinde beni en çok etkileyen, yaşamın geçiciliğine dair büyük bir hüznün, yurtsuzluk ve yurt özlemi, bir yere ait olamama duygusu, kurtuluşu ve avuntuyu eşsiz güzellikte imgelerle betimlediği doğada arayışıdır. Bugün Rusya'da bir araştırma yapılsa, günümüzde de Rus halkının en sevdiği, kendine en yakın bulduğu şairlerin en ön sırasında yer aldığı görülecektir.

ESRİDİ DÖNMEKTEN ALTIN YAPRAKLAR

Esridi dönmekten altın yapraklar
Pembemsi suyunda havuzun,
Ve hafif bir keşme sürüşü gibi
Uçtular yönünde bir yıldızın.

Bugün sevdalıyım bu akşama,
Sararan ova yüreğe yakın.
Ergen rüzgâr omuzlarına dek
Sıyırdı eteğini kayın ağacının.

İçimde ve ovada bir ürperti,
Örtülecek her yer lacivert karanlıkla,
Geçince koyunlar ve son çingirak
Çalıp sustuğunda, sessizleşen bahçenin kapısı ardında.

Hiçbir zaman böylesine bir özenle
Dinlememişim akıllı evreni.
Ne güzel olurdu, suların pembeliğine
Devrilmek, şu söğüdün dalları gibi.

Ne güzel olurdu, şu ot yığına
Gülümseyerek, şu ay gibi saman çiğnemek...
Nerdesin. nerdesin ey sessiz sevincim:
Her şeyi sevmek ve hiçbir şey istememek.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Gökhan Çınar

herkese oluyor mu?

Var mı yaralanmamış olan? Var mı gerçekten hiç utanmamış olan? Kusurlarımızı ellerimizle kapatmadık mı? Sırlarımızı sıkı sıkı saklamadık mı? Yaralarımızı gülümsemelerin arkasına atmadık mı?

Oluyor tabii, olmaz mı? Başka deneyimlerde, farklı acılarla, türlü zorluklarla oluyor. Başka şeyler yaşıyoruz ama bütün duygular ortak hepimiz için. Sessizce ağlarken, acıyla demlenirken, çaresizliğe direnirken, düzene meydan okurken hem yalnızız hem çok kalabalığınız. Kirpiğiyle ağlaşan Attila İlhan'ı düşün bir! Sahte dünyasına meydan okuyabilmiş Truman Burbank'i getir gözünün önüne. Cesareti ve vicdanıyla yıkıcı güce direnen Yaşar Usta'yı hatırla. Çektiği acıların deminden seslenen Fikret Kızılok'a kulak ver. Herkese

oluyor. Ağrılarından hayatı öğrenip büyüyor çocuklar. Yalnız bir gecesinde içine ya da yastığına ağlıyor birileri bir yerde. Hirsına yenilip kırıp döktüğü için pişman bir başkası başka bir yerde. Hayal kırıklıklarına basmadan yürümeye çalışanlar, öfkelerini boğazında düğümleyenler, yorgunluğunu gülümseyerek gizleyenler çok uzağımızda değil. Hayatın karanlık setlerini, kirli sahnelerini, ısmarlama rollerini yaşıyoruz zaman zaman hepimiz. Ya o kabuslar? Uykusundan fırlayanlar, kan ter içinde uyananlar, rüyasında korkusuyla yüzleşenler hemen yan evdeler. Yan sokakta, üst komşuda, bir sesleniş uzağımızda gecelerini bitiremeyenler. Karanlıkları başka olan gecelerimiz aynı. "Başka insanlardan daha fazla kabus görmüyorum sanırım." diyor Ursula K. Le Guin.

Oluyor tabii herkese. Hayat telaşı bu yaşadığımız. Yatağından kazınarak uyanan bir mutsuz "mesai"ci sokağımızda yürüyor. Onay almak için seyircisinin gözünün içine bakan şarkıcı daha fazla alkış bekliyor. Düzene uydurulmaya çalışan bir "özgür ruh" ruhunu sisteme teslim etmemek için inat ediyor. **Koşturuyor insanlar, sıkıştırıyor trafik, yarıştırlıyor çocuklar, yatıştırılıyor çocuk kalplerimizin çarpıntılarını.** Gün sayılıyor mecburiyetlerden emekli olmak için. "Kayıp aranıyor" hayattaki amacı bulmak için. Zaman daralıyor istediğimiz gibi yaşamak için. "Beni bu telaş öldürecek" diyor Özdemir Asaf. O gelecek korkusu seni de beni de dostu da düşmanı da getiriyor bu hale. Halimiz kalmıyor güzel manzaraları görmeye, içimizin hayallerini duymaya, kıracağımız duvarlara dokunmaya. "Ne oldum," demiyoruz çoğunlukla; "ne olacağım," diyoruz. "Ben ne olacağım, nasıl olacağım, olanla ne yapacağım," sorgularımız ortak. Hayatın rengi soluyor böyle böyle. Hayattan "şimdi" kaçıyor gel zaman git zaman. Evet, hepimiz yapıyoruz. Gençlik geri dönüşsüz! Geleceğe koşuyoruz, bugünsüz. Hem tüketiyoruz zamanı hem korkuyoruz yaşlanmaktan. "Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime," diyor İhsan Raif Hanım. Herkese oluyor. Utanıyoruz. Senin yerinin dibi benimkinden derin değil inan ki. Hepimiz yaktık birilerinin canını ister istemez. Hepimiz orada, o anda, nasıl oldu da öyle yaptık diye kızarttık yüzümüzü. Yıkıcı öfkemizin dağılmış pişmanlık parçalarıyla kestik kendi içimizi. Bir gülüşümüzden utandığımız oldu olmadık yerde. **Bir gözyaşımız dökülmesin diye sıktık dişimizi kalabalıkların önünde. Yok olmak istediğimiz oldu insan içinde.** Üstüne vuranlar oldu yumuşak karnımızın.

Herkese oluyor. Utanıyoruz. Senin yerinin dibi benimkinden derin değil inan ki.

Zayıflığımızdan, korunaksızlığımızdan, yaramızdan vurdular. Güldüler bazen. "Yarayla alay eder, yaralanmamış olan," diyor Shakespeare. Belki gülenin yarası başka yerdendi de anlamadı gülerken. Ya da tam aynı yerden yaralıydı da gülerken baş etmek istedi yarasıyla. Var mı yaralanmamış olan? Var mı gerçekten hiç utanmamış olan? Kusurlarımızı ellerimizle kapatmadık mı? Sırlarımızı sıkı sıkı saklamadık mı? Yaralarımızı gülümsemelerin arkasına atmadık mı? Utanıyoruz tabii. Utanmayalım mı?

"Dünyayı utanç kurtaracak," diyor Bergman. Haksızlığa çıkamayan sesimizden, yıkıp döken öfkemizden, ihmal ettiğimiz sevgimizden utandık zaman zaman. Utandık zalim yanımızdan, terk edildiğimiz anımızdan, bazen vicdanımızdan. Kendi kendimizden utandık hepimiz. "Kendi kendisinden utanmayan yeryüzünde hiç kimseden utanmaz," diyor Neşet Ertaş.

Yalnızlık hele! Herkese nasıl da uğruyor. Bazen bağıra çağıra geliyor kuruluyor hayatın başköşesine. **Bazen sessiz sedasız yakalıyor bir kuytuda. Bir hayale başlamadan önce yalnızız. Bir hayal kırıldıktan sonra yine yalnız!** "Hep yalnızlık var sonunda," diyor

Mazhar Alanson. Bir ilişkinin içinde yalnız yaşayanlar, bir ayrılığın hüznünde yalnız bırakılanlar, bir kaybın ardından yası yalnız karşılayanlar biliyorlar bunu. Varlığı ihmal edilmiş çocuklar biliyorlar. Sevgisi suistimal edilmiş yetişkinler biliyor. Onaylanan düzene uyum sağlamış görünenler biliyorlar. Alışılanan kötüyü tek başına direnenler biliyor. Yalnızlık çok. Yalnızlık uğruyor hepimize. O yalnızlığın yüküyle kimimiz görünmez bir tona bürünüyoruz ortadan kaybolmak için. Kimimiz bilinmez bir yola çıkıyoruz yeniden var olmak için. "Ya dönülür ya dönülmez, kimse üzülmesin," diyor Nazan Öncel. İçimizde bize "hadî" diyecek bir ses arıyoruz bazen. Yüklü bulutlarımızın içinden kalabalık yeryüzüne inmek için. Saklandığımız taşları omuzumuzdan kaldırıp ayağa kalkmak için. İçimizde kendi umutlu yanımızı arıyoruz yalnızlıktan gitmek için. "Etrafında kimseyi bulamamak zor, içinde kimseyi bulamamak daha ise daha zor," diyor Doğan Cüceloğlu. Evet, herkese oluyor. Herkes ortak duygularda ve herkes başka bir yerden biliyor derdin ne olduğunu. Diğer yandan, herkes biricik ve herkes kendine göre çekiyor hayat ağrısını. Yaşayınca geçireceği, sahiplenince bitireceği sıkıntısını... Aynı denizde yol alıyoruz hepimiz. Belli dönemlerde hepimize oluyor. Kimimizin limanı uzak bu ara, kimimizin rotası karışık. Birimizin denizi fırtınalı, diğerimizin yol arkadaşları kayıp. Er ya da geç, yaşaya yaşaya, gide gele, düşe kalka öğreniyoruz bir sıkıntıdan geçmeyi. Hepimize oluyor, herkese geliyor. Yaşadıkça öğreniyoruz gittiğimiz yerlerden kendimize geri gelmeyi. Öğreniyoruz zamanla bata çıka, yüze yüze, nefes nefese ait olduğumuz karaya dönmeyi. Öğreniyoruz battığımız gibi çıkmayı, kıldığımız yerden kendimizi onarmayı, battığımız gecenin sabahından yükselmeyi. "Kendi omzuna tırman, başka nasıl yükselebilirsin ki," diyor Nietzsche.

iyi ki korkunç!

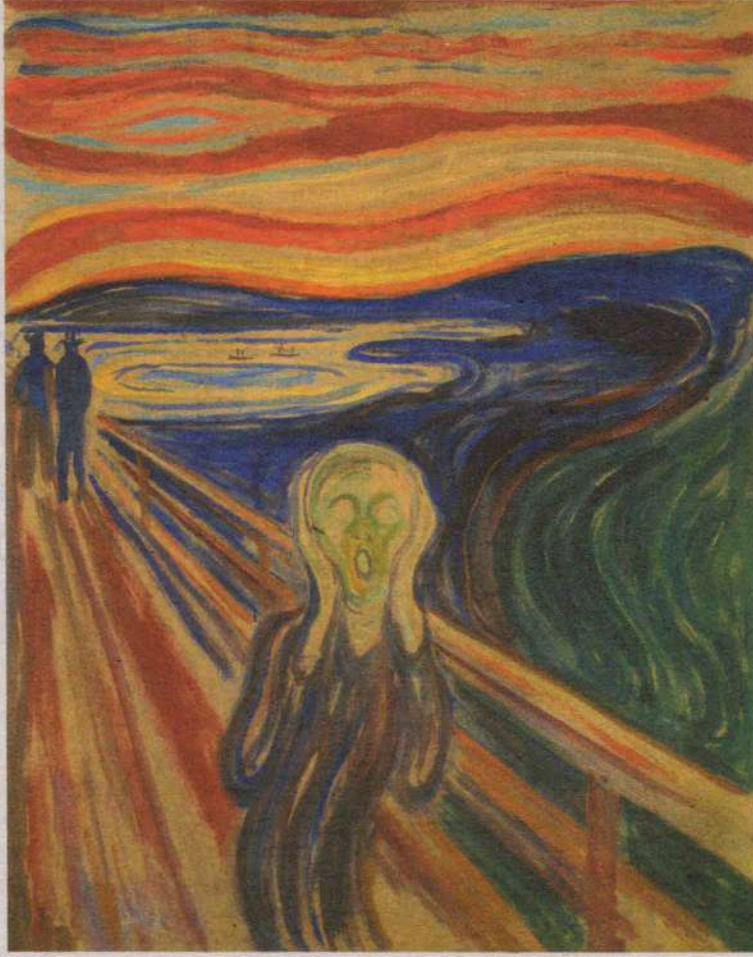
“Kaybedecek bir şeyi olmayan insan” en ünlü kişidir günümüzde; oysa o da kaybedecek hiçbir şeyi yok diye kabuslar görür. Ödü patlar, kaybedecek hiçbir şeyi olmayışını kaybetmekten.

Korkunç. Dibimde bıçaklarla kesilen meyvelerin çıkardığı çığlığı duydum. Çeliğin tahtada bağırması türküyü bildim; her şey birbirini yok eylemek içindi doğada. Her şey bir ötekini kendine uydurmak için. Poşetin hışırtısı sonra, çöpler çöplere, tozlar tozlara, küller küllere. Varlığını kesinleyen tek bir zerre, haline şükrettiği gibi kalamıyordu yeryüzünde. Kimdi o, uyum gösterme kabiliyetini zekanın en büyük göstergesi sayan dahi bilim adamı? Ben mi yanıliyorum yoksa sayılar mı? Elimi anlaşılmak için bir ağacın dalına uzattım ve parmaklarımı kanadı.

Korkunç. Kara cümleler kuruyorum hayatım ve hayatlarınız hakkında; yazgınız beni zerre ilgilendirmiyor. Çünkü yazgı, irade ve şımarıklıkla karşı koymaya çalışıp durduğumuz o kadim akış, bizimle ilgilenmiyor. Arada mutlak bir kopukluk olmalı diyorum her elektrik devresinde; ışığın yanıp söndüğünü görebilmek için bir kesik, bir acaba, bir hava boşluğu. Değil mi ki durmaksızın yanan bir lambanın altında oturan adam, günışığına çıksa bile yitirir görüşünü? Amor fati. Yazgımdan korkuyorum ve onu çıldırması seviyorum. Bana en büyük sürprizleri o yaptı ama aynı zamanda mahvımı hep o hazırladı. Tıpkı tüm sevdiklerim gibi.

Korkunç. Kumsalda, avcuna bir dolu kumu doldurup tutmaya çalışan çocuk daima hezimete uğrayacaktır. Bakıp iç geçirmeler, sarılmalar ve inanmalar. **Zamanla beraber akıp giden her şeyin arasında kalakalan biz, herkesin eriyip yok oluşunu izlemeye kurulu birer gözetleme deliğiyiz.** Anne yaşıyor, baba ölecek, kardeşin geleceği felaketlere gebe, çocuklar ya bizi gömecek ya biz onları, duvarlar kararıyor, kağıtlar sararıyor, çiçekler yapraklarını altındaki tabağa dökmekte ısrarcı... “Durun,” derdim önceden hepsine, “ne olur bir yere gitmeyin, kalın, kırıdamayın, hiçbir yere kaybolmayın!” Sonra yıldım; içimde, bir mutluluk hayalini taşıyan o zemberek boşaldı, saramadım geri. Şimdi gidin diyorum bağlandığım her şeye. Dağ yıkılacaksa, hiç değilse başım yukarıda, onun gözlerine bakarken devrilsin üstüme. Kimsenin bir başına sığmayı başaramadığı yeryüzünde, sadece ve sadece, toprağın verimine katkı sağlamak için varız.

Korkunç. Konuşuyordu Wittgenstein; “Sanatta şunun kadar iyi bir şey söylemek güç; hiçbir şey söylememek.” Boğazımıza kadar gömülüp kaldığımız bu mesaj ve anlam çağında, ağzımızı açmak korkunç. Pasif bir dil işçisi olmak istiyorum, susmak susmak susmak. Vian’ın öyküsündeki o adam gibi; kollarımı çakmakla yaksalar, ayak parmaklarımı kağıt kesikleriyle kan revan bıraksalar da gıkımı çıkarmadan varmak istediğim yere ulaşmak, ayağa kalkmak, üstümü başımı toparlayıp tüm ahaliye dönmek ve “pek konuşkan biri sayılmam” deyip gitmek istiyorum. Fakat olmuyor. Gösteri toplumunda, artık

**Dağ
yıkılacaksa,
hiç değilse
başım yukarıda,
onun gözlerine
bakarken
devrilsin
üstüme.**

susmak bile korkunç. Susmak bile bir konuşma eylemi. Kaçamıyorum. İçine sıkışıp kaldığım kabuk, insanoğlunun tarih boyu umut ve endişelerle perçinlenmiş hapishanesi. Ve bizi, kabuk kabuk birbirimize yapıştıran o reçine, akıtmayı unuttuğumuz gözyaşlarımız.

Korkunç. Tanrı korkunç, devlet korkunç, toplum korkunç, baba korkunç, anne korkunç, patron korkunç, sevgili korkunç, arkadaşlar korkunç, çocuk korkunç, ayna korkunç, sorular arzular istekler meraklar korkunç, para korkunç, yoksulluk korkunç... Bir yatak düşünüyorum; ahşap zemininde dolaşan milyonlarca tahtakurusunun üstüne atılmış bir yatak. **Tüm ilişkiler böylece kurulu işte; her birimiz birer minik korku fabrikası olarak, temeldeki tahtayı kemirip duran o böceklerin sırtına bırakıp yürütüyoruz hayatı.** Korku salıyoruz, bizi saran korkuların içinde nefes alabilmek için. Eski insanlar taş ve sopaları, buğday ve arpayı, adamlarla kadınları takas ederdi. Biz, korkularımızı. Fakat temeldeki tahta,

böceklerin ağzında. Sadece 20. yüzyılı korku çağı diye niteleyen Camus yanıliyordu. Korkarak düzeltiyim; varoluş, bir korku meselesidir. İlk atomdan bu yana. “Kaybedecek bir şeyi olmayan insan” en ünlü kişidir günümüzde; oysa o da kaybedecek hiçbir şeyi yok diye kabuslar görür. Ödü patlar, kaybedecek hiçbir şeyi olmayışını kaybetmekten.

Çünkü korkunç. Diğer her şeyden en keskin ayrımıyla, sanat insanı hayatını başkalarının beğenisine açmakta. Burun kıvrılıp geçilecek, başarılı ya da başarısız bulunacak, eserlerine, iyi ya da kötü denilecektir en iyi ihtimalle. O da cömert bir tanık varsa karşısında. Çünkü çoğunlukla, korkuya direnerek, onu iliklerine hapsederek atılan her adıma, kitlenin tutumu tektir; körlük. Çivinin tahtadan çıkarken ardında bıraktığı boşluk, keşke tüm yazdıklarımın, yok sayıp olduğu yerde paslandırdığım hayatımın, bu kadarcık bir izi kalsa. Fakat korkarım ki yel değirmenleriyle savaşmaya giden Puerto Lapiceli şövalyeden daha beter halim; değil devler, yel değirmenleri dahi yok karşımda. Bir eğlenceyim bana az ya da çok tanık olan her korkulu ve korkunç devin hayatında.

İyi ki korkunç. Kaptan Ahab, sadece korkusuzları almıyordu gemisine. Çünkü korkusuzlar hataya açıktır. Oysa tetiktedir hep ödleler. Ey Moby Dick, sana doğru korkaklar ordusu geliyor, ürk! Sarhoşluk yok, rehavet yok, iki ayağının üstünde doğrulup ilerleyen insanoğlunun o günden beri kainatı ayaklarının altında eze eze edindiği o güç zehirlenmesi o hazırda bekleyen en büyük gafleti kibir yok, ürk! Çünkü hayatta kalmayı kör korkusuzlar değil, endişeyle attığı her adımda kalbi duracak gibi olup yine de kuru dalların bir zamanlar kuşlara şenlik verdiğini hatırlayanlar bilir. Ne mutlu korkaklara, her saniye yitirecek gibi olsalar da kainat onların avuçlarında.

Hemingway
ve Uyar

Sokak satıcıları Evliya Çelebi'de de kendine yer bulur daha sonrasında da. Sokak köfteçileri ise orada olduğunu bilmekten hep mutlu olduğumuz birer aile bireyi adeta. 1922 yılında işgal İstanbul'unu ziyaret eden ve bir mektup yazan Ernest Hemingway, bu mektubunda müşteri bekleyen faytoncular için hazırlığını yapan köfteçiler ve haşlanmış patates satanlardan bahseder.

Türk edebiyatını ekmeksiz düşünmek nasıl mümkün değilse köftesiz düşünmek de mümkün değil, Turgut Uyar'ın dizelerini hatırlayalım: "Meyhaneci tabak silerdi, köfte yapardı / Kırmızı turplar eski günlere karışır / İçer içer ağlardım..."

Meyve, salata ve gereksinim olduğu kadar etle beslenen, her zaman zapzayıflığı ve az yemesiyle bilinen İlhan Berk'in şiiri topraktan besleniyordu. Toprağın bir Ortaçağ kalesine dönüşmüş halini, toprağın cesarete benzeyen ve bir şövalyenin yüzüne sürülmüş halini ya da toprağın şifalı-şifasız otlar yetiştiren bereketini hep anlattı şiirlerinde. Yeri geldiğinde "sevgili"yi de o toprağın derinine yerleştirdi. Şifalı bir otur İlhan Berk şiirlerinde sevgili. Bir defne yaprağı, dilsiz bir ebe gümesi, kekik, yaban mersini... İlhan Berk, derdine derman olacak, deva olacak şifalı bir otu arar gibi arar sevgilisini. Öyle ki, onu şifalı otların diyarında arar yani dağlarda ve der ki, "Dün dağlarda dolaştım, evde yoktun."

İlhan
Berk

Şair, oyun yazarı ve romancı, Garip Akımı'nın kurucuları arasında yer alan Oktay Rifat, eserlerinde yalın ve naif bir anlatımı izledi. Üst üste gelen talihsizlikleri sıraladığı "Tecelli" şiirinde en sevdiği yemeğin imam bayıldı olduğunu ancak onun da kendisine dokunduğunu yazar. Açlığı merakı olan ve balık tutmayı, denizi çok seven Oktay Rifat, edebiyatçıların çevrili sofralarının vazgeçilmezleri arasındaydı.

Oktay
Rifat

AÇIK BÜFE **TÜRK EDEBİYATI** **#BENTÜRK MUTFAĞI**

Türkçe şiirin büyük ustası Yahya Kemal golf merakının yanı sıra yemekle de oldukça haşır neşirdi. İri bir cüsseye sahip olan Kemal doktorunun perhiz önerilerini de sık sık kulak arkası ediyordu. Hatta bir seferinde büyük usta Muammer Karaca'yla da bunun üzerine atıştılar.

Muammer Karaca'nın zayıf ve iştahsız olmasına takılan Yahya Kemal, "Seni gören memlekette kıtlık var zannedecek" der demez Karaca'dan "Seni gören de kıtlığa sen sebep oldun sanacak" cevabını alır. Yahya Kemal'in bir de Ahmet Hamdi Tanpınar'a bir sohbetlerinde şöyle dediği iddia edilir: "Bizim medeniyetimiz pilav ve mesnevi medeniyetidir."

Yahya
Kemal
Beyatlı

Güzel masaları, özenle kurulmuş sofraların düşkünlü olan Refik Halid Karay, bu merakını eserlerine de yansıtıyor. Karay daha çok geleneksel mutfak unsurlarını yer yer bilmece gibi soruyor bazen de büyüü bir atmosferi tanımlar gibi anlatıyor: "Kaça?" dedim. Hiç de pahalı değilmiş... Yarım okka kestirdim. Bıçak kırtıdayarak sol tarafını ayırdı.

Adeta özlemişim, parmaklarımı uzattım, ufak bir parçasını ağzıma attım. Bilmem anladınız mı, tahin helvasından bahsediyorum; tahin helvası çıktı; kışa girdik demektir. (Yeni Bir Abide; Ago Paşa'nın Hatıratı) Bir diğer alıntı da "Kar ve Kış: Bir Avuç Saçma" romanından gelsin. Kış yemekleri arasında midye ve balık dolmalarının da mühim mevkii vardı; fırında kefal pilakisi, nohutlu işkembe yahnisi, Çerkes tavuğu, paça, yoğurtlu kebab da ağır yemekler meyhanesinde sayıldığından bunlara sıra geldiğini ancak kar ve karayel ihtar ederdi. (Kar Ve Kış; Bir Avuç Saçma) Edebiyatımızda "Yemek yemek" ve "gıda almak" arasındaki uçurumu da ilk tanımlayan yazardır. Gelecek nesillerin sadece "gıda almak" zorunda kalacağını ve bundan duyduğu endişeyi anlatır.

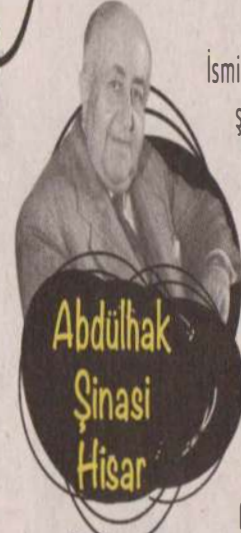

Refik
Halid
Karay

Mario
Levi

Sefarad kültürünün tariflerini cömertçe okurlarıyla paylaşan Mario Levi, yemek yapmanın, sofranın kurmanın ve dostlarla yenen iyi bir akşam yemeğinin ondaki olumlu tesirinden zaman zaman söz etmiştir. Mario Levi, bilhassa "Size Pandispanya Yaptım" romanında edebiyat ve yemek ilişkisini tüm detaylarıyla işler.

Abdülhak
Şinasi
Hisar

İsmi babasının çok sevdiği iki şairden olan Abdülhak Şinasi, Türk edebiyatında yemekle ve yeme şekli, biçimi ve alışkanlığının bir roman karakterinin kimliğini belirlemedeki önemini "Çamlica'daki Eniştemiz" kitabında gösteriyor. Romanın içerisindeki "Deli Eniştemiz ve Yemekler" bölümü, enişte Hacı Vamık Bey'in yemeğe düşkünlüğünü anlatıyor. Kahraman yemek yapmayı da yemeyi de bir sanat olarak görmektedir.

Ahmet
Hamdi
Tanpınar

Paris yıllarında yazdığı bir mektupta rakı ve balığa duyduğu özlemi üç madde ile sıralar: 1- Rakı en iyi içkidir. 2- Her akşam değilse bile haftada iki defa içilmelidir. 3- Domates salatası, balık, kavun, beyaz peynir... biraz çiroz. Daha fazla meze zararlıdır.

Çok iyi bilinen eseri Çalıkuşu'nda Reşat Nuri Güntekin, dönemin Türkiye'sine yeni yeni gelmeye başlayan "Alafranga çikolata"ya kayıtsız kalamaz. Dönemin İstanbul'unu bir düşünün, Baylan pastanesi açılmış, lokumun ve helvanın yerini bambaşka, yepyeni bir tat alıyor: Çikolata. Çalıkuşu romanında tadına vardığımız çikolata önemli bir yere sahip. Romanın iki ana kahramanından biri olan Kamuran, aşık olduğu Feride'yi okulunda ziyaret eder. Yanında bir kutu çikolata vardır. Feride'ye sonrasında bir mücevher kutusunu izler gibi çikolatalarına, "fondonlarına" bakar ve sadece bu çikolataların insanın ağızda erirken yüreğinin de eridiğini anlatır.

Reşat
Nuri
Güntekin

beko

CRYSTAL^{TV}

İzlemek istediğin
ne varsa tek tuşla
büyük ekranda.

65"

Koç

beko
yanındayız.

Gökhan Dağıstanlı

son mektup

Şimdi kim düşünür martılar ne söylemektedir. İkimize yan yana nasip olmayınca bu şehir, kim düşünür Yenikapı açıklarında hangi aşklar katledilmektedir.

Nadir bir manzaradır şehir hatları vapuru Kalamış'ta. Onca yelkenli içinde göze batmaz çünkü akşam olana dek. Ama güneş saklamaya görsün denizin arkasına yüzünü, süzülerek girer menziline. İçilen çayın buğusu evlerin camına vurur. Simit kokusu yayılır sahil boyuna. Baca gibi tüter insanların dertleri. Mendirekte yosun kokusu, sırtını bile dönsen denizi söyler. Deniz ise hiç durmadan aşkı anlatır. Açıklarına düşen bakışları, yamacında tutuşan elleri, kıyısında ıslanan ayakları anlatır. Düşünsene kaç deniz manzarasında ortak oldu gözlerimiz. Arnavutköy'de iki bina aralığından fışkıran maviliği, Ortaköy'de boğaz köprüsünü gözümüze sokan bir apartman manzarasını, İzmir'de rakı dökülmüş bir kayalığın yanı başını paylaştık. Karşıyaka'da ekmek atarken martılara, sevdiğim şehirler kadar güzel günlere kadeh kaldırdık seninle, Gümüşsuyu'nda kız kulesine doğru yatırıp gözlerimizi, dudaklarımızı sükunete batırdık.

Bu gece, kılı kırk yarıp düşünürken yaşadıklarımızı, bir gözyaşı denizinde beraber büyüttüğümüz balıklarımızı kovalıyordu martılar, kızmadım. Onlar ki umutlarımızı ama kafamı çevirip bakmadım. Can havliyle birbirimize dönüşlerimiz asılı hala gözlerimde çünkü, yaşamak için ölüşlerimiz... Şimdi kim düşünür martılar ne söylemektedir. İkimize yan yana nasip olmayınca bu şehir, kim düşünür

Yenikapı açıklarında hangi aşklar katledilmektedir. Yana yana sevmeyi bırakınca bu nehir, acaba hangi yalancı maviliğe dökülmektedir. Acıdır düşünmek bunu, terk edilmekten de unutulmaktan da.

Şimdi sen yokmuşsun gibi tozlu hatıralara çevirsem hafızamı, inkar edemem, başka kadınlar da sevdim. Birbirine hiç benzemeyen kadınlar. Ne parlak, ne görkemliydi gözleri. Bulutsuz bir gökyüzü gibi mavi, bereketli bir toprak gibi kahverengi, güneşin vurduğu ıslak bir ağaç gibi yeşildi. Bütün yıldızları söndürmüş gibiydi ışıkları. Şimdi kim bilir hangi karaya vurmuşlardır. Kimler tarafından okşanıyordur yamacındaki kırıksıklıkları. Ya da bir gözyaşı sağanağında geçiyordur geceleri. Onlar da son aşklarını unutamamışlardır. Bir hayat düşündüm, düşlerimin yatağında. Büyük aşklara düştüm hiç korkmadan ki daha öğretilmemişti acısı. Bir cesaretle kesti bileğimi ilk sevdiğim kadın, hala yüreğimde sızısı. Öptükçe ürperen boynu, nice uykularımın döşegi olmuş koyunu silinip gitti aklımdan. Bir iki fotoğrafı kaldı yadigar, bir de adına yazılmış birkaç şiir. Atamadı şiir defterim bunları sırtından. Buluş çağıydı ülkenin ben ilk aşık olduğumda. Öylesine büyüktü ki şehvet, yüreğe sığmıyordu. Sevgiye dahil etmiştik hissettiğimiz ne varsa bilgi yoksunu dünyamızda. Kafamız öyle karıştı. Yüzlerce duygu yükledik sevdiğimize, binlerce karşılık bekledik. Bunca karmaşada yaşanır sandık aşkı, beyhude yorduk günlerimizi. Katre katre tükettik. Bir can kesigi bu içime durmadan damlayan. Ne yaralıyım demeye takatim kaldı ne hiç yarım yokmuş gibi yaşamaya. Kime dokunduysam, kimin saçlarını okşadıysam içimde kaldı. Bir isyan bayrağı değil bu dilimde dalgalanan ama onca aşkı kalbimden bir solukta kim aldı?

Bütün bu yaşananlardan öğrendiğim bir şey olmadığını da sende anladım. Ağzımdan çıkan ne varsa yalanlayınca gözlerin, kendinden haksız yere emin duruşuna kurşun geçmedi. Kendi anladığınla sınırlayınca yaşananları ve kurduğun barajlarda asılı kalınca sarıldıklarım, umutsuz tarafım gördü. Bir koltuğa yatırdığın umutlarım,

Ne
yaralıyım
demeye
takatim kaldı
ne hiç yarım
yokmuş gibi
yaşamaya.

her gece hadsizce yeşerip her sabah ağzından, kulağın duymadan çıkan sözlerle söndü. Hasret kokan aramızı yoklayınca bir şarkı, oturup sana bu mektubu yazdım. Sınırlarından ateş çıkan coğrafyamızı, kana bulanmış elleri, kan tüküren dudakları, ağzı zehir saçan konuşmacıları, yiten canları, üzüntü piyesinin çaylak oyuncularını, gözü yaşlı anaları, kederini manasız bir gururla boğmaya çalışan babaları bir kenara bıraktım. Neresinden baksan genişletilmiş bir bencillik halidir bu. Duygudaşlığın parmakları arasından düştüğünü görünce yere, yalnız sana sızlayan kalbimi fırlatıp şu kağıdın üzerine attım. İnsanoğlunun zulmü her yerdeyken; açlık, sefalet, yoksulluk, eğitimsizlik, sömürü, dünyanın doğusunu batılı eller marifetiyle esir almışken; sadece gençler değil, bebekler, yaşlılar, kadınlar bile bilimin yüz karası canavarlarıyla katledilirken; ben oturup sana bunları, üstelik bu ellerle yazdım. Bir savaş alanının ortasında, yakınında kim varsa gözlerinin önünde can vermiş, elindeki tüfeği ve hatta vücudunun bazı parçalarını son patlamada kaybetmiş bir asker gibi olana bitene duyarsız, yanık ve kan kokusunun ortasında kalakalmış bir ruh haliyle, evet, sana aşk mektubu yazdım. Son mektup ertelenirse yazılmaz diye. **Şimdi aşk izleriyle dolu bu şehirde kimsesiz dolaşmak düşünüyor bana. Seni bir kez bile aramayacak kadar gururlu, her gün anacak kadar yüzüsüzüm.** Olanı biteni kabul ettiğinde, yüzüne bir gülümseme konar insanın. Ne mutluluğu ne acıyı anlatır. O kadar sessizdir ki sonsuz bir kabullenışı haykırır. Aynı iklimlerin çocuklarıydık biz, belli ki elimizden geleni yaptık, olmadı, olduramadık... Bugün suçlu aramak bir yaz şarkısına ihanet olur. Nasıl da azaldı baksana, ne kadar da uzaktan geliyor artık kuşların musikisi. Tadı tuzu da kalmadı zaten dünyanın, belki de buralardan göçüp gitmek en iyisi.

HEDİYE GÖNDERME İHTİMALİN

Gökhan Dağıstanlı

Kim bilir
sokağına
hangi
gün
batımını

Şimdi tam
zamanı, bir
kutu yap
kendine. İçine
şu anına,

KENDİNE AİT BİR KUTU

Bedia Ceylan Güzelce

ektin de bu paket bitti kapımın eşliğinde. Ellerinle hangi sevdiğimiz plağı seçtin bu fikri doğurmadan önce. Ya da uğruna büyük bir yalnızlık büyüttüğün hayallerin mi kirlendi? Çöp mü battı sakındığın gözlerine? Belki de pişmanlıklar kusmuş bir gecenin sabahında tükenmeye yüz tutmuş aşkımızı ateşe verip, rotasını akşama çevirmiş bir günün kucağında gönderdin, bu çelimsiz yüreği de kavurmak için. Daha etiketinde adını bile görmeden kurulmuş cümlelerimi Türkçeleştirip yazıyorum buraya. Kendime daha önce sayısız kez rezil olmamın rahatlığı omuzlarımda. İçimde küllenene ne varsa üstünde umutlarım yanıyor hala.

Bu hediye gözlerinle beğenilip, kalbinden döküldüyse eğer, el ele tutuşan merdivenler boyu varış hikayemiz aniden tutuşur bunu bil. Yüreğinle imzalı bir şeye benden önce dokunmasını ihanet saymayacağım bir gencin ellerinde, bembeyaz bir umut güvercini kanatları.

Bir adım gider gibi varlığıyla takas etmiyorsan eğer şu karşımda duran kutuyu, umarım kokun çıkar içinden. Ya da söyleyemediğin sözlerinin anlamını yüklenmiş bir özlem. Kaçınılmaz bir davetse bu gönderdiğin, sakın kesme umudunu, cesareten buz kesmiş bir gece kapına dökülebilir ellerim. Sonra sabaha karşı sözcükler birbir kendini asar. Koca bir gece cümleden düşer. Bir sabah güneşi raydan çıkar. Kaybetme korkusunun direnciyle yarım açık gözlerimizin uykusuna yeniden güneş batar.

Bunca düşünceyi öteleyip şu genci bir uğurlayayım önce. Sonra ya etiketteki isminle öpüşürüm ya beni önemsemiş bir kalbi uzaktan tuz buz ederim. Ya bir kasırğa ruhumu benden alıp sana savurur ya da bir ara hüznün taksimi yankılanır evimde. Kalpten verilmiş hiçbir değeri küçümsemek istemiyorum ama senden başka kimseden değer görmek istemeyen berbat bir hali var bakışlarımın. Haftalardır yerine konulamamış hiçbir şey. Gündüzlerimin kılıfında gecelerin yanık izleri. Henüz kapanmış kapımın arkasına çöküp ve kendime doğru çekip dövülmekten yaralı şu dizleri, bu tedirgin bekleyişi bitirmeliyim artık. Endişe, heyecan, beklenti, korku, sevinç, özlem ya da duygudan yana bildiğin ne varsa bak şimdi hepsi burada. Artık ya hediyeni koklaya koklaya öpmeliyim, ya da hediye gönderme ihtimalini.

şimdi'ye dair ne varsa birer parça at. Üzerinden çıkarmadığın kazağını, en sevdiğin çorabı, dilinden düşmeyen şarkının sözlerini, dün gece uykudan önce okuyup başucuna bıraktığın kitabı, bu dünyayı keşfetmeye dair merakını, şu an her kime aşkınsan onun bir fotoğrafını, mesela ben eskiden burğu severdim şimdi favorim spagetti, işte çok sevdiğin bir avuç makarnayı, henüz beyazlamamışken ve hiç boyatmamışken bir tutam saçını, cep telefonu kılıfını, yaşadığın en büyük hayal kırıklığını, seni en mutlu eden anı, henüz yanlarındayken ailenle hemen bugün çekeceğin bir fotoğrafını ya da kalanlara sarılışını, "en nefret ettiğim şey..." diye başlayan cümlelerini, en çok görmek istediğin yerleri, asla gerçekleşmeyecekmiş gibi gelen hayallerini, akıl karışıklıklarını, endişelerini, attığın son çığlığı ve sebebini, elin defalarca gitse de vazgeçtiğin hal hatır sormalarını, bahanelerini, silip silip yeniden yazdığın "seni çok özledim" mesajlarını, kabullenebildiklerini, altından kalkamadığın her şeyi, mutluluğun tanımını, bu dünyaya on üzerinden kaç verdiğini, korkularını, seni neyin çok şaşırttığını, içini kemiren soruları, şimdiye dek bulduğun cevapları... **Hepsini topla ve bir kutuya koy. Kutuyu bir kenara kaldır ve unut. Zaman geçsin. Zaman öyle bir geçsin ki, sen kutunun içinde ne olduğunu bile unut.** Zaman öyle bir geçsin ki sen, o kutuyu açtığında bir yabancıya bakar gibi bak kendi hayatına. "Kim giyer ki bunu?" diyeceğin o kazağa, desenlerini "çok çocukça" bulacağın çorabına, belki gözlerinin rengini, hatta belki adını hatırlamadığın o eski sevgilinin fotoğrafına, sadece sözsüz müzik dinleyişine, artık karbonhidrat tüketmeyişi, bu tutam olmasa ilk rengini asla hatırlayamayacağın saçlarına şöyle bir uzun uzun bak.

Sonra bir kutu daha yap kendine... Şimdiki tüm senlere dair, her yıl yap ve en az beş yıl açma o kutuyu, biriksin bir köşede. Hatta bence 10-15 yıl bekle. Bu kutular, onların durduğu o köşe senin sit alanın olacak. Kimsenin elini kolunu sallayarak giremeyeceği, üzerine bina inşa edemeyeceği ve yalnız sen onayladığında kendini hatırlamak üzere katman katman kaldırabileceğin bir yer. Ve sen her kutuyu açışında aynı heyecanla, içinden ne çıkacağını bilsen de bilmesen de heyecanlanacaksın. Çünkü açılmayı bekleyen her kutu sayısız ihtimali peşinden getirir. Kendine ait bir kutu yap ve gerisini kendine bırak.

1 KUTU 2 HAYAT

Can Durukan

Uzun süredir almayı düşündüğü o el işi çantanın siparişini vermişti. İyi de indirimi vardı. Denk gelmişti. Gerçi denk gelmese ne fark eder? Şımartacaktı kendini işte. Kahvesini yudumlarken "Acaba mavi renkli olanı mı sipariş etseydim?" diye düşündü. Artık çok geçti. Çünkü beklediği kutu bugün kapısına gelecekti. Uzunca zamandır kūs olduğu kız kardeşini düşündü bir an. Kırmızı

ya da mavi çantayı düşünmekten daha yorucu bir uğraştı. Ama kardeşini de çok özlemişti. Evlendiklerinden beri ayrı şehirlerde yaşıyorlardı. Şebnem'in 2 kızı olmuş, eşinin tayini çıkınca Bursa'ya yerleşmişlerdi. Ecem ise Zonguldak'ın yolunu tutmuştu mühendis eşinin peşinden... Onun da bir çocuğu vardı. Arka odadan gelen ağlama sesiyle irkildi bir anda. Öğle uykusundan uyanan küçük kızının sesiydi bu. Onu salona getirdi. Koridorda yürürken kızının yüzüne dikkat kesildi. Ne kadar da Ecem'e benziyordu. O sırada kapı çaldı. Elinde bir kutuyla bekleyen adama gülümsedi. Teşekkür etti ve kutuyu alarak kapattı kapıyı. **Hemen bantlarını yırtarak açtı. Mavi çantasını çıkardı. Altından bir not kağıdı çıkmıştı. Durakladı. Okudu. Gözleri doldu.** Yutkundu. Konuşamadı...

... Günlük olarak gelen siparişleri kontrol ederken, bir yandan da çayını yudumluyordu. Eşini işe göndermiş, çocuğu öğlen uykusuna yatırmış ve ev işlerini de yoluna sokmuştu. O artık girişimci bir kadındı aynı zamanda. İnternet üzerinden eliş çantalar, elbiseler satıyordu. Ne de çok satılmıştı şu kırmızı çantadan? Herkes onu istiyordu. Mavi çanta da satması gerekiyordu biraz. Girip fiyatını düşürdü. Birkaç dakika geçmeden sipariş geldi mavi çanta için. "Eveet, gün güzel başladı" dedi usulca. Sipariş detaylarına göz atmaya başladı. O sırada çayından aldığı yudum boğazına dizilir gibi oldu. Ne yapacağını bilemedi. Bir süre düşündü. Ağlamamak için kendini zor tuttu. Bursa'dan gelmişti sipariş. Mavi çantayı, rahatça sığacağı bir kutuya usulca koydu. Paketlerken vazgeçti, çantayı çıkardı. Kutunun dibine bir not ilişti; "Güzel ablacığım, iyi günlerde kullanman dileğiyle. Kardeşin, Ecem..."

Kapı çaldı. Ne var bunda? Hep çalardı zaten. Belki başkalarına nazaran daha az çalıyordu onun kapısı. Sorun yoktu. Belki de bir sorun vardı ama şu an bunu düşünmek istemiyordu. İnsan ne düşünmek isterse onu düşünür aslında.

Canı üzülmek isterse üzülür, sevinmek isterse sevinir. Yemek yemek, su içmek gibidir düşünmek. İstersen yaparsın, istemezsen yapmazsın. Tabii bazı durumlar vardır aklına bir düşünce takılır. Kafandan atamazsın. Bu başka konu şimdi. Siz buna takılmayın. Mp3 çalarını düşünüyor son 1 saattir sadece. Çünkü bugün gelecek, unuttunuz mu? O unutmadı. Kapı çalmamış mıydı? Kırmızı lamba hala yanıp sönüyor. Demek hala çalışıyor. Gidip baktı. Elinde bir kutuyla bir adam bekliyordu. Adını söyledi yüzüne bakarak. **"Benim," dedi. "Adınıza bir teslimat var. Şuraya imza atar mısınız lütfen?"**

Bunu tam anlamadı ama adamın elindeki listede kendi adını görünce imza atması gerektiğini anladı. Avuç içine sığan küçük bir kutuydu. Aldı. Adama gülümsedi. Kapıyı usulca kapattı.

Yatağının üzerine oturdu ve açmaya başladı kutuyu. Mp3 çaları çıkardı. Arka kapağındaki pil yuvasını açtı ve pilleri taktı. Kulaklıkları taktı kulağına. Dinlemeye başladı. Neyi?.. Sessizliği...

O sırada kapı açılmıştı. O fark etmedi. Ablası girdi içeri. Yatağının üzerinde kulağında mp3 çalar takılı kardeşine baktı. Gülümsedi. Vurgulaya vurgulaya, "Oooo, kimi dinliyorsun bakalım?" diye sordu gülerek.

"Tarkan..." dedi. "Son şarkısı çok güzelmiş..."

"Hadi çıkar kulağından onu da haberlere bakalım" dedi ablası. Haber bültenini açtılar. Ekranın sol altında işitme engelliler için spontane çeviri yapan kadına odaklandılar. İkisi birden... Ablası bir süre sonra yerinden kalktı. "Ver biraz da ben dinleyeyim şu Tarkan'ı, bakayım güzel miymiş şarkısı" dedi. İki kız kardeş gülüştüler. Kulaklıkları geçirdi kulağına. 32 yıldır yaşadığı sessizliği dinliyordu sadece oysa. İkisinin sessizliği, eve gelen o kutuyla sese dönüşmüştü. Siz duymuyor musunuz? O, sizin sorunuz...

Bedia Ceylan Güzelce

gördüm seni

İlk nerede gördüğümü hatırlamadığımdan ihtimallerimi gözden geçiriyorum ama biliyorum gördüm seni, bağdaş kurabilenlere imrenerek bakan bir kadının ev sahipliğinde gördüm.

Gördüm seni, bir cerrahın açık bir yarayı koklayışında, içine çekişinde ve üzülp, içlenip hastasına bakışında. Soyağaçlarımızın altında, üstünde, her yerinde gördüm. Bir meyve olarak dalından koparılışını da gördüm, tırabzanlarda gezinen sahipsiz bir el gibi, hiç denemeyen, hiç yanılmayan ve hiç yenilmeyen galiz kahramanların gömlek manşetlerinde de. Ne bileyim, hangi merdivenden yukarı çıksam sen başlıyordun. **Azıcık nefes nefese kalsam, biraz toprağı arayacak olsa gözlerim ya da ola ki bir köşeyi dönmüşsem, gördüğüm sen oluyordun.** Ömrünü bir nehir yatağından ödünç almış gibi, hem akıyor hem gözlerini dikmiş bana bakıyordun. Gördüm seni, her yıl mart ayının ikinci pazarında biri gelip oturuyordu ağacımızın altına. O görmedi, ben gördüm.

İlk nerede gördüğümü hatırlamadığımdan ihtimallerimi gözden geçiriyorum ama biliyorum gördüm seni, bağdaş kurabilenlere imrenerek bakan bir kadının ev sahipliğinde gördüm. Sık sık mutfağa gidiyor ve her seferinde orada kalma süresini uzatıyordu. Gördüm, bir çocuğun üç heceli bir kelimeyi ilk telaffuz edişinde, beklenmedik bir anda "ste-tes-kop" deyişinde! İyileşti mi bilmem, ben seni her kış aşımıza katılan efervesan tabletlerin çözülüşünde gördüm. Sesini ve köpüğünü ağır ağır kaybeden her şeyde seni gördüm.

Gördüm beni bin parçaya bölüşünde, daha bundan küçük olamazdım, olamadığımı da gördüm ve bir vatsap mesajıyla gelen acı haberlerde gördüm, dünyanın tüm beyaz ayakkabıları adına, beyaz ve bağcıklı. O beyaz ayakkabılar ki bıraksalar biz onları bir hayalimizin altına giyerdik. Hani sık sık gezerdik, yürürdük, dururduk belki durmazdık ama bastığımız yerler de ayakkabılarımız gibi bembeyaz olurdu. Gördüm seni, belki yan yanayken uçurumlar dizilirdi aramıza, dağlarımızın tozunu dumanını attırırdın. Adımlarını dolaştım bir bir, Piri Reis'in haritasını gölgede bırakır diye çizmedim onları, senin bastığın yerler var ya, getirsinler öpeyim. Ne korkunç ki seni ilk nerede gördüğümü hatırlamıyorum ama gördüm seni "yıkılsın bu dünya" diye her bağırışında insanların. Hatırlasam sanki yıkılmasına gerek kalmayacak, hatırlasam tüm yaralar mis kokacak. Seni gördüm, insanların şaşkınlık anlarında. Sanki hep beraber yaşadığımız evin anahtarını içeride unuttuk. **Belki birazdan fırtına kopacak, kalakaldık dışarıda, belki çayın altını açık unuttuk, yangın çıkacak, çaresizliğin her türünde gördüm seni.** En akıllımızla en cesurumuz değiştirecek bu acı kaderi, seni büyük değişimlerin öncesindeki tedirginliklerde gördüm.

Bir kayakçı; tam bitişe yaklaşırken ciğerlerinin patladığını kaç defa gördüyse rüyasında o kadar gördüm. Seni; aynı cümlemin içinde iki defa geçen ama anlamı bozmayan kelimelerde gördüm seni. Silahını terk

etmek zorunda bırakılan bir kurşunun sıla hasretinde gördüm seni. Aşık kişinin geçirmediği şeylerden biri de kurşun, biliyorum, yine de kim vurduya gitmek istemiyorum. Gördüm seni, kendi kolonisine iyimser bir konuşma yapmaya çalışan kraliçe karıncanın tahtında.

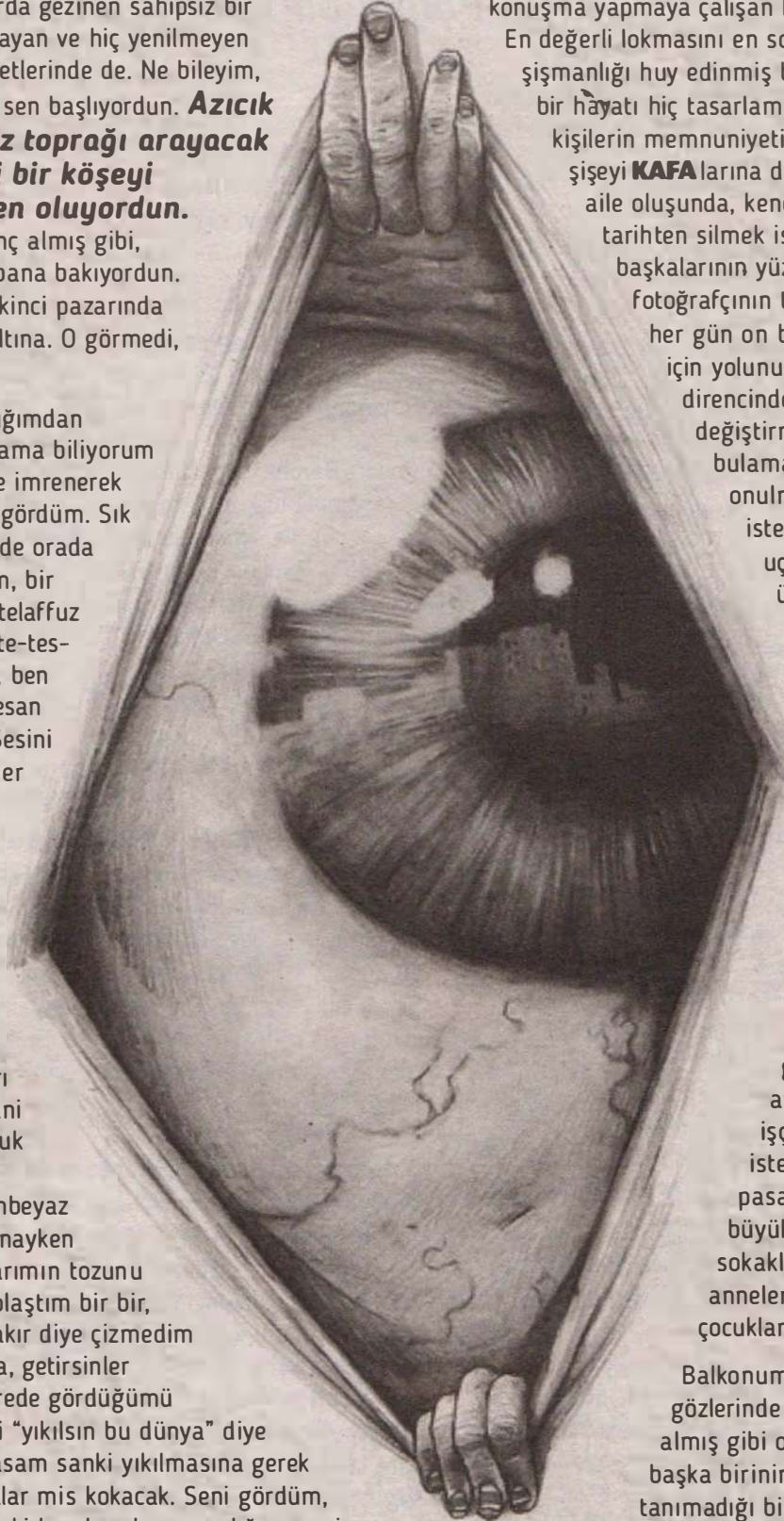
En değerli lokmasını en sona saklayışında şişmanlığı huy edinmiş birinin, başka bir hayatı hiç tasarlamamış kişilerin memnuniyetinde, aynı şişeyi KAFA'larına diken iki kardeşin aile oluşunda, kendi yüzünü tarihten silmek istencesine başkalarının yüzlerini biriktiren fotoğrafçının tutkusunda, her gün on bin adım atmak için yolunu uzatanların direncinde, yanmasa da değiştirmeye bir türlü vakit bulamadığımız ampule duyulan onulmaz sadakatte, kaybettiği hiçbir şeyi geri istemeyenlerin mağrur göğsünde, rüzgarda uçup gitmesini istemediğimiz kağıtların üzerinde gördüm.

Seni gördüm, bir şairin zorla roman yazışında, sık sık ellerini başının ve kendini duvarların arasına alışında, kendini her fırsatta köşeye sıkıştırmasında, büyük bir can sıkıntısının büyük bir esere dönüşmesinde. Kimseyle konuşmak istemediğinden yalnız kendi bildiği lisanlardan, yalnız kendi gördüğü varlıklardan tüm ayrıntılarıyla bahsedişinde, seni gördüm. Tarım işçilerinin, fabrika sahiplerinin romanlardan usul usul dışlanışında gördüm seni, pamuk ekilmeyen tarlalarda, avokado ağaçlarının arasında, mevsimlik işçilerin ana haber bültenlerinden, para istemeden önce bir mani okuyan çiçekçilerin pasajlarımızdan, amortiyi değiştirirken kendine büyük ikramiye çıkmış gibi sevinen biletçilerin sokaklarımızdan geri çekilişinde gördüm ve anneler artık parka götürmeye çekinir oldu çocuklarını, çekindiğimiz her şeyde gördüm.

Balkonumdaki çiçeklere imrenerek bakan annemin gözlerinde gördüm, ömrünü birbirinden ödünç almış gibi organlarını bağışladığı evladının kalbini başka birinin bedeninde dinlemeye giden, hiç tanımadığı birinin göğsüne başını koyan annenin gözlerinde gördüm. **Kaç kere doğurabilirdi aynı çocuğu bir kadın, beş kişinin yetiştirdi**

imdadında gördüm ben seni. İnsanın sadece kendine saklamak yerine, birbiriyle paylaştığı her zerresinde, her tercihini iyiden yana yapanların beyaz ayakkabılarında gördüm. Gördüğüm sendin, görmek istediğim her anda. Aşk filan değil, aşk dışındaki her felakette gördüm ben seni. Herkesin iyi kötü bir sevdiği var, herkesin iyi kötü bir nefreti ve öyle ya da böyle herkesin bir sırrı var, bu da bizimki olsun. Gördüm seni, en son bir sırda gömülüştünde gördüm.

Herkesin iyi kötü bir nefreti ve öyle ya da böyle herkesin bir sırrı var, bu da bizimki olsun.

Uğur Meleke

insan nisyanla mağrurdur

O gün benim ortaokuldaki ilk günümdü. Ankara'daki ilk günümdü. Hatta bir büyük şehirdeki ilk günümdü. Ve o ilk gün, benim için büyük bir kâbusa dönüşmüştü.

Birkaç dönüm genişliğindeki dev bahçede çıt çıkmıyordu. Beş bin çocuk hep bir ağızdan susmuştu. Binlerce öğrenci askeri bir nizamla sıraya girmiş, herkes bir ön sıradakinin ensesine odaklanmıştı. Okulun ilk gününün ilk İstiklal Marşı okunacaktı az sonra.

Tıknaz okul müdürü, tüm asaletiyle mikrofonun başında belirdi. Son derece ciddiymi ama sağ elinde, pantolonun arkasına doğru gizlediği bir şey -galiba bir okul çantası- müdürün ciddiyetiyle son derece uyumsuz bir şekilde parlıyordu uzaktan. Masmavi bir çanta... Üstünde Voltron figürleri var. Dikdörtgen olarak üretilmiş ama daha okulun ilk gününde trapezoid şeklini almış! Fermuarı yarı açık. Kenarından cetvele benzer bir şey sarkıyor:

- Ses deneme... 1, 2, 3, ses deneme...

Zaten yalnızca belli belirsiz uğultuların olduğu bahçe, tamamen sessizleşiyor bu gizli uyarıyla. Müdür Bey, elindeki çantayı hafifçe havaya kaldırıyor ve "Evladım... Bu çantanın sahibi her kimse..." diyor ve cümlesini tamamlayamadan susmak zorunda kalıyor. Çünkü o tehditkâr gözükten cümlenin tam ortasında, beş bin kişilik öğrenci kalabalığının içinden bir çocuk ileriye atılıyor ve koşmaya başlıyor. Koşuyor... Koşuyor... Koşuyor...

Bir metre 30 santim boyundaki ufak tefek çocuk, müdürün, müdür yardımcılarının, birazdan İstiklal Marşı'nı söyletecek olan müzik öğretmenin olduğu tepeye doğru var gücüyle merdivenleri çıkıyor. Nihayet merdivenleri tırmanıp çantayı almak için hamle yaptığında müdür, çocuğun kulağına eğilerek şu kelimeleri fısıldıyor: "A benim aptal evladım, birkaç saniye daha sabretseydin çantanı törenin sonunda teslim almanı anons edecektim!" 40 kiloluk çocuk, çantasını müdürün elinden kapıp merdivenlerden aşağı aynı hızlı adımlarla inerken 5 bin kişinin alaycı kahkahalarla onu alkışladığını ancak fark edebiliyor. **Çünkü müdürün kulağına fısıldadığını ve sadece kendisinin duyduğunu zannettiği o sözler, açık mikrofondan 5 bin kişiye de ulaşmış...** O çocuk için o merdivenler bitmiyor maalesef. Sanki o 40 merdiveni inmek, bir asır sürüyor.

O gün, 1989'un 18 Eylül'üydü. Söz konusu okul Beştepe'deki Atatürk Anadolu Lisesi, söz konusu çocuksa 10 yaşında Ankara'ya yatılı olarak gelmiş bendim. (Ailem İstanbul'da yaşıyorken, anadolu lisesi sınavında iyi bir Türkiye derecesi yapmışken Ankara'da ne işim vardı, onu da belki bir gün anlatırım size.)

O sabah, tören öncesi 5'e 5 maç yapmak için bir adama ihtiyaç duyan liselilerin oyununa kenardan attığım melül bakışların yardımıyla dâhil olmuş, kale direği olarak kullanılan çantamı da koca bahçenin tam ortasında unutmuşum.

O gün benim ortaokuldaki ilk günümdü. Ankara'daki ilk günümdü. Hatta bir büyük şehirdeki ilk günümdü. Ve o ilk gün, benim için büyük bir kâbusa dönüşmüştü. Aylarca neredeyse tüm okul, beni o çantayla hatırladı. **O çantayı değiştirebilecek param olmadığı, aileme de bu hikâyeyi anlatamayacağım için sırtımda**

taşıdığım utançtan da uzun bir süre kurtulamamıştım. Neredeyse bütün okul beni "mavi çantalı çocuk" olarak tanıyor ve gülüyordu sanki... Ya da ben öyle sanıyordum...

Sizin için belki son derece sıradan ama benim için travmatik bu öyküyü, 2003 Mayıs'ında Los Angeles'taki bekar evimde Everybody Loves Raymond'ın bir bölümünü izlerken tekrar hatırladım. Meşhur Amerikan komedisinin yedinci sezon 24'üncü bölümünde kahramanımız Polis Robert Barone evleniyor ancak düğün gününde olağanüstü aksilikler yaşamaktan kurtulamıyordu. O meşhur "bu evliliğe itirazı olan

varsa şimdi konuşsun, yoksa sonsuza kadar sussun" tiradında

Robert'in annesi öne atlayıp törene engel olmaya çalışıyor; babası da içtiği ekstra içkilere bir dolar ödememek için müstakbel dünürüyle kavgaya tutuşuyordu. Tören, başka bir sürü korkunç aksilikle Robert'in hayatının en kötü gününe doğru evrilirken, spor yazarı olan kardeşi Raymond Barone kadeh kaldırarak kalabalığı susturuyor ve yıllarca unutmayacağım o harika konuşmayı yapıyordu: **"Tanrı'nın insana yüklediği en harika özellik nedir biliyor musunuz? Montaj özelliği...**

Eğer insanoğlu yaşadığı hadiselerin içinden kötülerini ayıklayıp iyileri uç uca ekleyemeseydi, yani aslında beynimiz mükemmel bir montaj cihazı gibi çalışmasaydı; şu anda her birimiz utançlarımız yüzünden sokağa çıkamıyor olurduk. Şimdi çılgın annemi, sarhoş babamı, bugünün o berbat dakikalarını unutun ve güzelliklere odaklanın. Çünkü yıllar sonra muhteşem montaj makinesi beynimiz, bize sadece uç uca eklenmiş o güzel anları hatırlatacak."

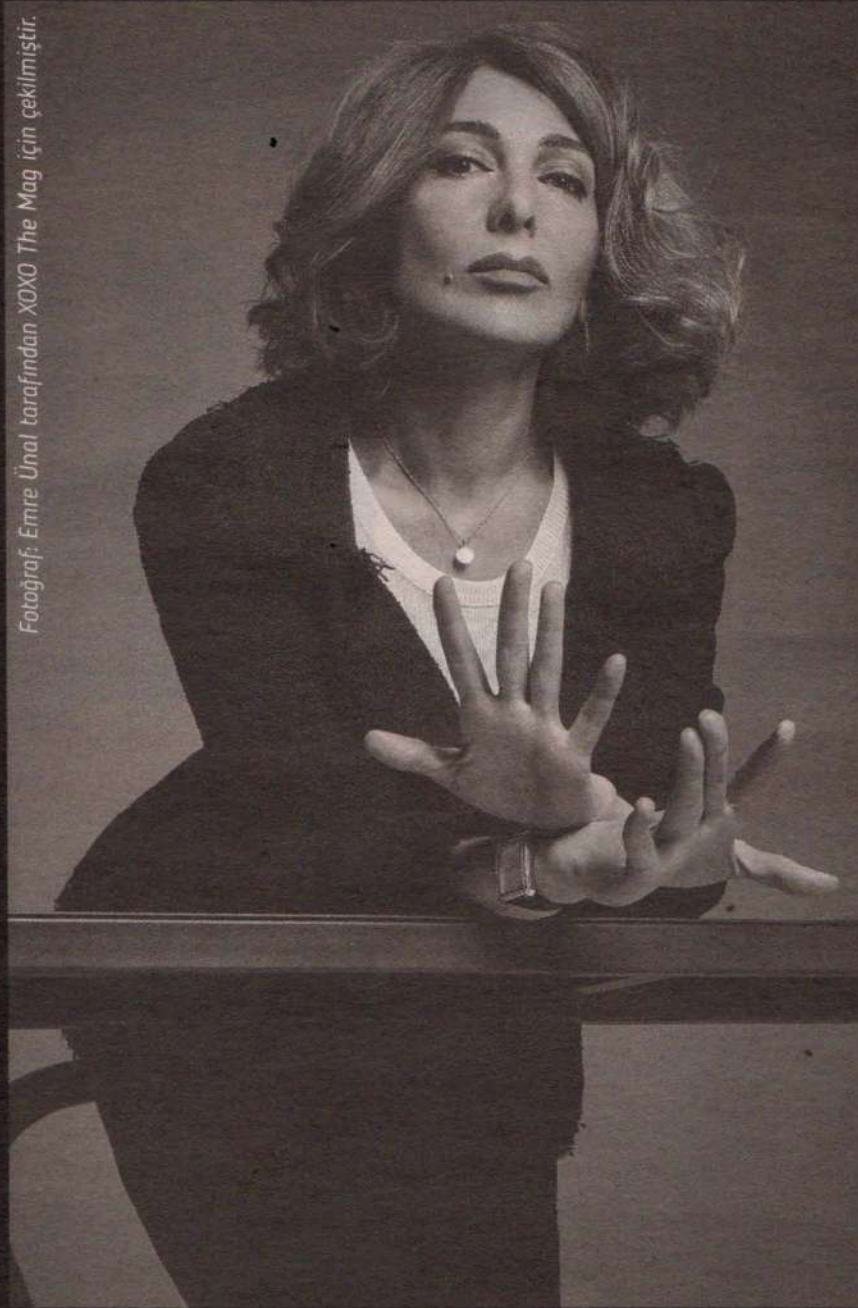
Dizinin yazarı ve başrol oyuncusu Ray Romano'yu, birkaç yıl sonra bir komedi kulübünde canlı izlemeye gidip, şovunun sonunda ona şu sözleri söyleyebildiğim için de kendimi çok şanslı sayıyorum:

- Bay Romano... Dizinizin yedinci sezon 24'üncü bölümündeki "addity" (montaj) konuşmanızın hayranıyım. O konuşmanızla alakalı enteresan olduğunu düşündüğüm bir bilgiyi sizinle paylaşmak istedim: Ben Türkiye'de doğdum. Ve biz Türkiye'de "person" sözcüğünün karşılığı olarak "insan" kelimesini kullanıyoruz. "İnsan" sözcüğü, "nisyan" ve "ünsiyet"le ortak kökene sahip. Yani "unutmak" ve "alışmak"la. Yani bize göre, insan, aslında bir bakıma unutan ve alışan... Ray Romano, o gün bu öyküme bayılmıştı. Ya da 20'li yaşlarındaki bir yabancıyı kırmamak için bayılmış numarası yaptı, bilmiyorum. Ama şuna eminim: Montaj, gerçekten de bize şu hayatta verilmiş en büyük meziyet. Eğer unutmuyor ve alışmıyor olsaydık, hemen hepimiz için dünya bir cehenneme döner, yaşadığımız her gün utanç ve pişmanlıktan ibaret olurdu.

"İnsan nisyanla maluldür," demiş ya atalarımız... Bence eksik söylemişler. İnsan nisyanla mağrurdur bence. Çünkü unutmıyorduk, hiçbirimiz sokaklarda başımız dik dolaşamazdık bugün...

“deli dolu olmak en güvenlisi”

Fotoğraf: Emre Ünal tarafından XOXO The Mag için çekilmiştir.

bi' kahve
bi' sohbet

Konuk:

Zerrin TEKİNDOR

Ayça Derin Karabulut

Kağıtlarım, tuvalerim, boyalarım hep oldu çocukluğumda.

Yurt içinde ve yurt dışında sergiler yaptınız. Yakın zamanda bir serginiz var mı?

En son Aqua Art Miami'ye katıldım. En yakın sergim Basel'de Scope fuarı. Galeri Selvin'le katılıyorum.

Sanatın farklı dallarıyla uğraşıyorsunuz. Sizce tiyatro ve resim arasında ne gibi farklılıklar ve benzerlikler var?

İkisi de hep iç içe gitti hayatımda. Tiyatro zaten resim için en zengin malzemenin olduğu yer herhalde. Resim bilgisinin de sahne üstünde vücudunuzu kullanmanıza bile faydası vardır. Saçı, makyajı, renk bilgisini ve yerleştirmeyi söylemiyorum bile...

Sizin etkilendiğiniz bir ressam var mı?

Van Gogh.

Etkilendiğiniz bir oyuncu var mı?

Mark Rylance. Bryan Cranston. Vanessa Redgrave. Lesley Manville.

Kimleri okuyorsunuz, en sevdiğiniz şair ve yazar kimdir?

Shakespeare. Tennessee Williams. Hasan Ali Toptaş. Hakan Günday. Ayfer Tunç.

Rollerimize nasıl hazırlanıyorsunuz? Çalışma sürecinizi merak ediyorum. Örneğin, bir ritüeliniz ya da kapanma süreciniz oluyor mu?

Prova dönemindeyken, tekstin cep boyunu bastırırım ve gittiğim her yere yanımda taşıyırım. Beş dakikalık aralarda bile tekste bakıp oyunla ilgili düşünürüm.

Aşk-ı Memnu'daki Matmazel'i çok sevmiştiniz herkes.

Bana sanki gerçek hayatınızda da öyle naif ve kibar bir kadınmışsınız gibi geliyordu hep. Oynadığınız ve “Kendime benzetiyorum” dediğiniz bir karakter oldu mu?

Matmazel çok güzel yazılmış bir karakterdi ama ben biraz suskun bulurdum onu kendimle kıyaslayınca. Ben ondan biraz daha eğlenceliyim galiba. Diğer karakterlerde de oynayan ben olduğum için illaki benden bir şeyler vardır hepsinde.

Bahsetmek istediğim ilk konu yeni oyununuz Arzu Tramvayı... Nasıl gidiyor? Bize biraz oyunu anlatır mısınız?

Tiyatro tarihinin en güzel metinlerinden biridir Arzu Tramvayı. Zor bir oyun ama çok büyük bir zevkle oynuyoruz hepimiz.

Oyunu izleyen bazı tiyatro eleştirmenleri ve izleyiciler sizin oyunculuğunuzu çok övüyor. Nasıl bir karakteri oynuyorsunuz?

Çok teşekkür ederim. Beni de çok mutlu ediyor bunları duymak. Oynadığım karakter şimdiye kadar oynadıklarım içinde en zorlandığım diyebilirim. Çok değişken bir karakter. Hislerini açık etmeyen, gizleyen, başka türlüymiş gibi gösteren, hem saf, hem iyi niyetli, hem kışkacı, hem çok hassas ve daha birçok şey Blanche. Ama çok da sahici.

Oğlunuz Hira Tekindor oyunun yönetmeni. Beraber çalışmak nasıl?

Hira'yla daha önceden Kim Korkar Hain Kurttan oyununda çalışmıştım. Onunla çalışmak çok zevkli. Sezgilerini çok güçlü buluyorum. Karakteri oluştururken önerdiği detaylara bayılıyorum. Tuhaf espri anlayışı da beni çok güldürüyor.

Tiyatro dışında resim de yapıyorsunuz. Resim merakınız nereden geliyor?

Hiç hatırlamıyorum, hep vardı. Evde de desteklenirdim bu konuda.

“Aşk” güzel bir film konusu bence. İzlerken güzeldir sadece...

Ben birçok insan gibi size komediye de çok yakıştırıyorum. Özel hayatınızda nasıl birisiniz? Sakin mi yoksa, deli dolu bir hayat mı?

Arkadaşlarım komik buluyorlar beni, evet. Sakin hayatın içinde deli dolu olmak en güvenlisi.

Zerrin Tekindor için “aşk”ın tanımı nedir?

“Aşk” güzel bir film konusu bence. İzlerken güzeldir sadece...

Bizim için bir kitap, bir oyun, bir film ve bir şarkı önerir misiniz?

Kuşlar Yasına Gider - Hasan Ali Toptaş

Yutmak - Craft Tiyatro

Coco - Pixar&Disney

Jacky's Only Happy When She's Up on the Stage - Morissey

Gözünüzü kapattınız, geçmişten bir koku geldi... Nedir o?

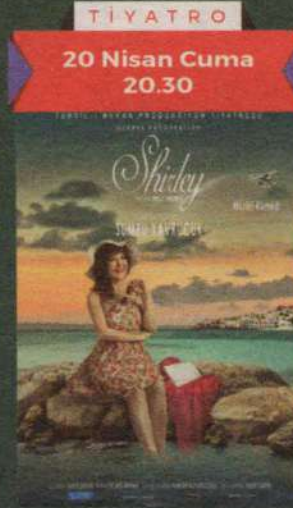
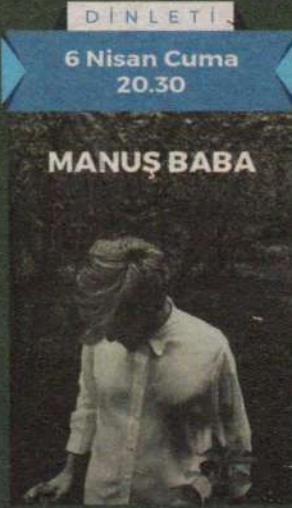
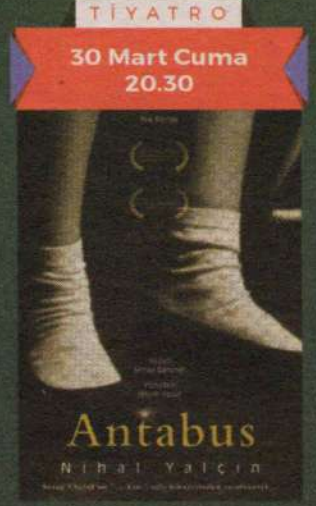
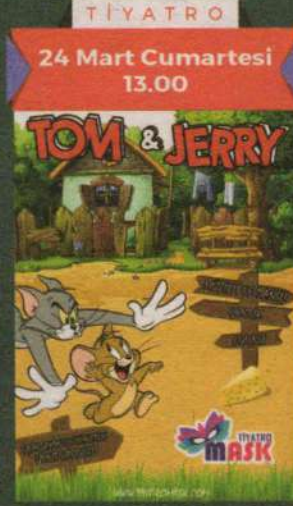
Yağmurlu bir günde okuldan çıktığımda sokaktaki çiçekçiden aldığım nergisin kokusunu hiç unutmam.

Birçok genç okuyucumuz var; belki aralarında tiyatrocuk olmak isteyenler vardır. Onlara ne tavsiye edersiniz?

Oyunculuk disiplin işi. Ben eğitime inanırım. Bol bol tiyatroya gitmelerini, film seyretmelerini ama en önemlisi sabırlı olmalarını tavsiye ederim. Çok kolay bir iş değil. Hemen olsun derlerse olmaz.

EN SEVİLEN TİYATRO OYUNLARI VE BİZ BİZE MÜZİK HER HAFTA AKS'DE!

Akasya, Acıbadem - Üsküdar / Kültür, Sanat ve Sinema Katı: 3. Kat
akasyakultursanat.com · info@akasyakultursanat.com

AkasyaKulturSanat akasyakultursanat akasyakultursanat Akasya Kültür Sanat

içindeki seni, sana katalım...

Bilge belli ki son nefesini verirken yutkunarak konuştu adamın terli ve kızgın yüzüne doğru, "Sen... Sen isen... Ben olamazsın... Ben de sen olamam. Yürümen lazım. Ayağına takılan taş seni güçlü yapar."

Bir gün bilge bir danışmana bir adam geldi ve hayatın ona meydan okuduğundan şikayet etmeye başladı. Bilge, adamın kendince önemli dertlerini dinledi, yitip gittiği apaçık olan azap dolu hayatı gözünün önüne getirdi ve kendinden beklenen bilgeliğiyle ağır hareketlerle önce ayağa kalktı, sonra üstünü başını düzeltti, yine ağır adımlarla ve adamın şaşkın bakışları arasında yan odaya geçti. Dakikalar sonra aynı uyuşuklukta geri döndü adamın yanına, elinde üç kap vardı ve kapları odayı adeta hamama çeviren, yanmaktan kıpkırmızı olmuş sobanın üzerine koydu. Kapların içine eşit derecede su koydu, normalde hikayenin bu kısmında darlanan adamın "Hadi oradan lan," diyerek terk-i diyar etmesi lazımdı ama maksat hikaye olsun, gelecek nesil feyzalsın diye ses etmedi. Ve nihayet hareketleri canlandı bilgenin, bayıltacak sıcaklıktaki odada neden giyildiği meçhul yakasız yün ceketinin cebinden önce bir yumurta çıkardı, sonra diğer cebinden orta boy bir patates ve nihayet şaşkın bakan adamın gözünün içine baka baka birkaç kahve çekirdeği... Bir illüzyonist edasıyla adama gösterdi avucundakileri. **"İyi bak, iyi belle olup biteni, birazdan boru gibi soru gelecek," der gibiydi bakışları.** Sobanın üzerinde kaynamaya başlayan sulara baktı usulca, vakittir diyerek birinci kaba patatesi, ikincisine yumurtayı ve üçüncü kaba kahve çekirdeklerini koydu el çabukluğuyla. Dertine derman arayan adamın dudakları oynadı belli belirsiz, yılların kurdu Bilge, hayatın tokadını yemiş adamın dudaklarındaki bilgeye yakışır tondaki naif küfrü okudu ve içine attı sessizce. Bilgeliğine toz kondurmadan, minik bir kaş hareketiyle adeta "Aldım, kabul ettim," dedi, karşısında terleyen adamcağızın keyfini büsbütün kaçıracak...

Bir süre sonra patatesleri bir kaba döktü Bilge, yumurtaları bir tabak üzerine koydu ve kahveyi bir fincanın içine döktü. Ve dakikalardır bekleyen, az önce bilgeye sessizce ettiği küfrün altında ezilen adam sordu, "Bu da ne?" Bilge, olmayan bıyığının altından güldü kurnazca. Terli adamın bunu anlamaması doğaldı, kim anlamıştı ki zaten? Bilge kendine, birazdan vereceği cevabı kaldıracak kalitede sakın bir ses tonu buldu, önce gırtlığını temizledi sonra cevap verdi tabaktaki patatese boş gözlerle bakan adama; "Patates, yumurta ve kahve hepsi aynı sıcaklıkta suya maruz bırakıldı. Ancak her üçü de farklı tepki verdi. Patatesler önce sert daha sonra yumuşaktı, yumurtalar ilk önce kırılıyordu sonra sertleştiler, kahve çekirdekleri eridi ve musluk suyunu kahveye çevirdi... Artık sana kalmış, hangisi olacağına bırak içindeki sen karar versin." Yarım saattir ter içinde ritüel seyreden adam alnındaki teri avucunun içiyle sildi, "Sevgili bilgem, şeker bilgem, benim anlayabileceğim bir şekilde konuşarak anlatsan, durduk yerde bir öğünü heba ettik," dedi biraz da sinirlenerek. Bilge istifini bozmadı, yanındaki sobaya kalın bir odun daha atıp sobanın karşısına

oturdu. Alnında biriken terin yanağına akışını seyretti göz ucuyla, **"Acele etme dostum," dedi bilge, "belki yıllar sürecektir bu sorunun cevabını bulmak."** Ter içindeki adam kendi derdini unutmuş bilgenin sorduğu sorunun cevabı içinde boğulmuştu, "Hakikatten hangisiyim," dedi içinden, bu kez ağzını oynatmadan, bir mimik yapmadan. Terli adam gömleğinden bir düğme çözüp bunaltan sıcakta nefes almaya çalışırken bilge bozdu ortamdaki manasız sessizliği, "Güçlü görünen bir patates misin? Evet dersen dikkat et, sorunlarla temasa girdiğinde gücünü kaybeder, yumuşar ve ezilir. Sorunlarla karşılaştığınızda taşlaşmış ve zorlaşan yumuşak kalpli bir yumurta mısın? Unutma ki yumuşak başlılık sana her zaman iyi gelecektir, sertlik yanlış olma yoksa sıcak suyu kahve haline getiren bir kahve

çekirdeği misali, yaşadığın sorunu yeni bir şey yaratma fırsatı olarak gören misin? Unutma ki fazla döneçlik de iyi gelmez bünyeye..."

Bilgenin patatesli yumurtalı örneği gereğinden fazla akıl karıştırıcıydı. Dertli ve terli adam yutkundu, **"Bilgem, canım bilgem, bak bir yere kadar iyi geldin ama son cümlede yine aynı yere döndün, ne yapayım ben hangisi olayım, lafı eğip bükme, net ol."** Bilge belli belirsiz güldü, cebinden mendili çıkarıp adamın alnında biriken teri sildi, "Beni anlaman için benim gibi düşünmen, benim gibi düşünmen için ben olman lazım, halbuki ne ben benim ne sen bensin..." Dertli ve terli adam bilgenin boğazına sarıldı "Yani? Neee?" Bilge, adamın nasırlı elleri arasındaki gırtlığından hırıltılar arasında konuşmaya çalıştı, "Bu yolculuk seni sertleştirecek de yumuşatacak da eritecek de... Önemli olan içindeki sen, onu bulmalısın." Adam, bilgenin gırtlığını biraz daha sıktı, "Yani nasıl lan, işte onu desene bana?" Bilge belli ki son nefesini verirken yutkunarak konuştu adamın terli ve kızgın yüzüne doğru, "Sen... Sen isen... Ben olamazsın... Ben de sen olamam. Yürümen lazım. Ayağına takılan taş seni güçlü yapar."

Terli adam, son gücüyle bilgenin gırtlığına çöktü, kaşmir ceketli ter içindeki bilgenin dünyadaki son nefesine şahitlik etti.

Ellerini ölü bilgenin boynundan çekti, derin bir nefes aldı önce, sonra gürül gürül yanan sobanın yanına yığıldı, rahatlamıştı sanki...

Odaya giren birini fark etti, cinayete tanık olmuş biri vardı evde, neredeyse bilgeyle aynı kostümüyle bir başka bilge duruyordu başının

üzerinde ve konuştu yeni bilge, "Değişimi birini öldürerek yapsan da değişimdir, artık başka bir insansın.

Sanırım kahve çekirdeği olmayı seçtin evlat... Sen, sen olmayı seçtin. İçindeki seni ortaya çıkarmak için kendini kullandın."

Terli adam yığıldığı yerden hızla fırladı, yeni bilgenin gırtlığına yapıştı; "Allah'ını seven tutmasın..."

"Beni anlaman için benim gibi düşünmen, benim gibi düşünmen için ben olman lazım..."

Zeynep Miraç

“yalnız aşk şarkıları yapmaz babalar...”

Üç baba... 1960'ların sonundan bugüne kadar gelen bir macerada arabeskin ana yolunda giderken zaman zaman farklı yollara girip çıkmış, ilk anda birbirlerine benzedikleri düşünülüyor halde pek de benzemeyen, yan yana durmayan ama bu uzak görüntü içinde aynı dünyayı, aynı “değerler manzumesi”ni, aynı ruh halini yansıtan üç adam.

1999 yazı, depremden iki ay önce. Frankfurt'a 70 km uzaklıkta bir Alman köyündeyim. Batı kültürünü benimsemiş bir liseden mezun olmuş, yine yüzünü Batı'ya dönmüş bir üniversitede okuyorum. En yakın arkadaşım orada bir fabrikada staj yapıyor, ben de fırsattan istifade Almancamı ilerletiyim diye ona eşlik ediyorum. Sabahları fırından “Bretzel” alıp otobüse biniyorum. Elimde Albert Camus'nün “Yabancı”sının Almanca baskısı, Discman'den müzik dinliyorum: Orhan Gencebay Klasikleri. “Batsın Bu Dünya”, “Bir Teselli Ver”, “Hatasız Kul Olmaz”, “Beni Böyle Sev”...

21 yaşındayım. Mağdur değilim. Mazlum değilim. İyi koşullarda yaşadım, iyi okullarda okudum, gelecekte ümitsiz değilim. Ama -üstelik henüz entelijansiyayla buluşmadıkları dönemde- ha bire Orhan Gencebay ve Müslüm Gürses dinliyorum. (İtiraf ediyorum, Ferdi Tayfur'la kimyamız hiç tutmadı.) Annem bir gün delirip arabesk CD'lerimi arabanın penceresinden dışarı fırlatana kadar da devam ediyorum. Her ne kadar annemle babam klişe bir analizle kendilerine tepki olarak arabesk dinlediğimi iddia etseler de benim yaşlarımda olan ve benimle aynı yaşam biçimlerini paylaşan arkadaşlarımda da bu şarkılara ilgi duyduklarını biliyorum.

Biz; 1980'lerde arabeskin aşıldığı, artık tedavülde kalkan “kıro” söyleyle karşılandığı, pazar sabahları illaki Hikmet Şimşek'in klasik müzik programı seyretilirerek büyüyen, batı kültürü alacağı okullara gönderilen çocuklar ne bulduk arabeskte de şimdi KAFA'nın kapağında üç “baba”yı alkışlıyoruz?

Sorduğum sorunun cevabını ben de bilmiyorum. O cevap, 2000'lerden sonra Orhan Gencebay ve özellikle Müslüm Gürses'in entelektüeller tarafından kabulünü de açıklayabilir sanırım.

Belki de keskin tariflerin, kalıp gibi ortaya konmuş kültürel kodların, insanın içinden gelenin siyah-beyaz diye ayrılıma çalışmasının ötesine çıkmış bir seçimdi bizimki.

Bu seçimim -kendi adıma- arabeskin geneline yayıldığını söylemem. Gözlerim bu konuda yalnız olmadığımı söylüyor. Müslüm Gürses ve Orhan Gencebay dışında bu ortak alana girebilen biri olduğunu sanmıyorum. Ki bu yazının konusu olmamakla birlikte, Orhan Gencebay'ın son yıllardaki siyasi yakınlaşmaları onu bu kesişim kümesinden çıkarmış görünüyor. Müslüm Gürses, tek ve benzersiz duruyor o kümenin orta yerinde.

Üç baba... 1960'ların sonundan bugüne kadar gelen bir macerada arabeskin ana yolunda giderken zaman zaman farklı yollara girip çıkmış, ilk anda birbirlerine benzedikleri düşünülüyor halde pek de benzemeyen, yan yana durmayan ama bu uzak görüntü içinde aynı dünyayı, aynı “değerler manzumesi”ni, aynı ruh halini yansıtan üç adam.

“TÜRKİYE'NİN AĞITI: BATSIN BU DÜNYA”

1944 Samsun doğumlu Orhan Gencebay'ın müzikle ilişkisi erken yaşlarda, henüz ilkökul çağındayken aldığı keman ve bağlama dersleriyle başladı. İlk bestesini yaptığında 10 yaşındaydı. Ortaokul ve lise çağında hem Samsun'da hem de İstanbul'da musiki cemiyetlerinde pratiğe devam etti. 14 yaşına geldiğinde artık profesyonel olarak değerlendirilecek bir bestesi vardı: “Ruhumda Titreyen Sonsuz Bir Alevisin”.

Batı müziği ve enstrümanları da ilgisini çekiyordu; gençlik yıllarında saksofon da çaldı, cazla da haşır neşir oldu. TRT İstanbul Radyosu sınavını kazanıp İstanbul'a taşındı. Radyo çalışması ancak bir yıl sürdü. Yıllar sonra verdiği bir söyleşide “TRT'nin ilkeleri çok tutucuydu. Benim ufkum genişti, yapmak istediğim çok şey vardı. Arzularımı gerçekleştirmek ve hayal ettiğim işlere imza atabilmem için özgür olmam gerekirdi. Bu nedenle TRT'den ayrıldım”

diyecekti. TRT'nin yapmasına imkan tanımadığı bu “yeni müziğin” çalışmalarını halk evlerinde yürütüyordu.

Ve doğum gerçekleşti; 1968 yılında çıkan “Başa Gelen Çekilirmiş” bir ilkti; ertesi yıl gelen “Bir Teselli Ver” ise onu zirveye taşıyacaktı. **Yaşar Kekeva'yla birlikte kurduğu Kervan Plak, Türkiye'nin ilk yerli sermayeli plak şirketi oldu. O yalnızca şarkıları “söyleyen” adam değildi, şarkıları yaratan kişiydi.**

Orhan Gencebay'ın zirveye tırmandığı 70'ler, ülke için aynı pırıltıda değildi. Bir darbeden çıkmış yenisine doğru koşulan yıllarda, “Batsın Bu Dünya” dedi Gencebay. “Böyle bir dünyayı protesto etmek için yaptım” diye anlatacağı “Türkiye'nin ağıtı” olarak tarif ettiği şarkısını, “Zaten babalar protest yapılarla meşguldürler. Yalnız aşk şarkıları yapmaz babalar”.

Binden fazla beste yaptı, 400 kadarını kendi seslendirdi.

Albümleri 70 milyon adet sattı. (Kendisi korsan baskılarla bu sayının 350 milyonu aştığını söylüyor.)

Ve çok şaşırtıcı ama hiç sahneye çıkmadı. Suretini ancak sinema filmlerinde ve televizyonda gösterdi hayranlarına. “Eğer sahneye çıksam, işin arka kısmıyla uğraşmakta zorluk çekirim” diye açıklıyordu bu tercihini, “Sahne benim zamanımı çalar, beste yapamam diye korktuğum için hep erteledim. Kimileri ‘Sahne şarkı söyleyemez’ dedi.

Bunlar komik iddialar. Biz sazımızı elimize alıncı coşup bir gün bir gece şarkı-türkü söylüyoruz”.

Cemal Süreya onun “görünmezliği” için şöyle yazmıştı: “Daha çok zordaki erkeğe, mahpus görmüş kişiye seslenen Orhan Gencebay, hep kendi görüntüsünü gizli tutma

eğiliminde olmuştur. Ondaki belki duyumsarız. Kentleşmeyle ek yü tank oluruz.”

Süreya'ya göre arabeskin terlemişti; “Ve o canavarı şeytan. Bununla sanki yan kültürü temin müzikten ayrıntı yansılar da gel Süreya'ya göre.

“HAYAL ALIR, HAYAL S

Orhan Gencebay ile Ferdi Adana doğumlu Tayfur'un müziği gibi küçük yaşta eğitimle başlayan ustası Ferdi Tayfur'a hayran olan bu ismi takarken onun iyi bir tani istiyordu. Ancak bir hesaplaşma vurulduğunda oğlunun tahsil ha **Pamuk tarlasında ırgatlık film yıldızı olma hayalleri** **Ne zaman ki bir düşünde o hayaller için bir** **Hürriyet'e verdiği b** **satırı**

**Orhan Gencebay
“Of”sa,
Ferdî Tayfur
“Ah”tı Cemal
Süreya'ya göre.**

lar...”

bu “yeni müziğin” çalışmalarını

an “Başa Gelen Çekilirmiş” bir ilkti; taşıyacaktı. **Yaşar Kekeva’yla** ‘nin ilk yerli sermayeli “söyleyen” adam değildi,

70’ler, ülke için aynı pırıltıda değildi. yıllarda, “Batsın Bu Dünya” dedi için yaptım” diye anlatacağı

“Zaten babalar protest

omaz babalar”.

kendi seslendirdi.

n baskılarla bu

ştığını söylüyor.)

ç sahneye

k sinema

onda gösterdi

hneye

miyla

erim”

chini,

TM

hned

ca

eğiliminde olmuştur. Ondaki belirsizlikte canavarı bir yaratığın soluk alışını da duyumsarız. Kentleşmeyle ek yükler de alan bu acımasızlığın parçalı görünümüne tanık oluruz.”

Süreya’ya göre arabeskin bir diğer babası Ferdi Tayfur ise “gözyaşıyla terlemişti”; “Ve o canavarı şeytansı bir konuma getirmenin yollarını aradı. Bununla sanki yan kültürü temizlemiş de oluyordu. Ferdi Tayfur’la arabeske hafif müzikten ayrıntı yansılar da geldi.” Orhan Gencebay “Of”sa, Ferdi Tayfur “Ah”tı Süreya’ya göre.

“HAYAL ALIR, HAYAL SATARIZ”

Orhan Gencebay ile Ferdi Tayfur akran. 1945 Adana doğumlu Tayfur’un müzikle ilişkisi Gencebay gibi küçük yaşta eğitimle başlamadı. Dublaj ustası Ferdi Tayfur’a hayran olan babası, oğluna bu ismi takarken onun iyi bir tahsil görmesini istiyordu. Ancak bir hesaplaşmanın ortasında kalıp vurulduğunda oğlunun tahsil hayatında bitiverdi. **Pamuk tarlasında ırgatlık yaparken film yıldızı olma hayalleri kuruyordu. Ne zaman ki bir düğünde şarkı söyledi,**

o hayaller için bir kapı açıldı önünde. O kapıdan ustalıklı girdi, Hürriyet’e verdiği bir söyleşide “Kim ne derse desin biz hayal alır, hayal satarız” diyecekti.

“Bırak Şu Gurbeti”, “Çeşme”, “Emmoğlu”, “Ben de Özledim” şarkılarıyla toprağından ayrılan, göç ettiği yerde tutunamayan, acı çeken, hep kısa çöpü çekmekten yakınanlara “Sizi anlıyorum” diyordu.

1980’lerde Ferdi Tayfur oynadığı filmlerde, verdiği konserlerde kapıların kırıldığı bir yıldızı artık. Yaşanan hayal kırıklıklarının, her topunun ofsayta çıkmasından bıkanların isyanıydı o şarkılar. Ne var ki “İsyankar değilim” diyecekti; “Neden isyan edeyim? Sadece ikiyüzlü insanları sevmem ben. Neysem oyum. Orhan Gencebay’da da yoktur isyan.”

“Batsın bu dünya” derken isyan etmeyip ne yapıyordu Gencebay? Kendisi de “Yeter artık bitsin bu yalnızlığım / Terk edin dünyamı gidin acılar”, “Buralarda ağaçları kesmişler / Yerlerine taş duvarlar dikmişler / Hadi gel köyümüze geri dönelim” derken

içinde bulunduğu koşulları protesto etmiyor muydu?

Şarkılarında Metallica etkisi olduğunu söyleyen Tayfur,

Yaşanan hayal kırıklıklarının, her topunun ofsayta çıkmasından bıkanların isyanıydı o şarkılar.

Gencebay’la aralarındaki farkı da “Benim şarkılarım biraz daha türküsü” diye açıklıyordu. Kendisi Karacaoğlu’na benziyordu; Gencebay ise Fuzuli, Baki gibi bir divan şairiydi.

Girişte söyledim; 1980’lerde, özellikle ANAP iktidarından sonra toplumun yozlaşması en hararetle tartışma konularından biriydi. En revaçtaki gündem maddesi ise arabeskti. Yüzünü batıya dönenler bu müziği küçümsüyor, arabeskin önlenemez yükselişini büyük bir yenilgi olarak kabul ediyorlardı. Bugünün Türkiye’sinden bakınca naif görünen bu çatışma, o gün kıran kırana geçiyordu. Arabeskçiler zincirlerini kırmaya çalışıyor, bastırıldıkça daha da sert karşı çıkıyorlardı.

Orhan Gencebay’la birlikte dergilere poz veren Erkin Koray da nasibini alıyordu bu tartışmalardan, Müslüm Gürses’in blues yaptığını söyleyen Cem Karaca da. O günlerde hakaret gibi algılanan blues benzetmesinin entelijansiya tarafından kabul görmesine 20 yıl vardı.

“ENTEL MİKROP MU Kİ?”

Ferdi Tayfur ve Orhan Gencebay’dan az da olsa küçüktü Müslüm Gürses, 1953 doğumluydu. O da Tayfur gibi Adana’da büyüdü, terzi çırağı ve kunduracılık yaparken bir yandan da gazinolarda şarkı söylüyordu. Henüz 14’üneyken Adana Aile Çay Bahçesi’nde düzenlenen ses yarışmasında birinci olunca TRT Çukurova Radyosu’nun kapıları açıldı. Onu zirveye taşıyan, İstanbul’da doldurduğu 45’lik “Sevda Yüklü Kervanlar”dı.

On yıl boyunca şarkılar, konserler, filmlerle zirvede yürüdükten sonra “öldü”. 1978’de Tarsus’ta geçirdiği trafik kazasının ardından öldüğü sanılıp morga kaldırıldı. Morgdan ve hastaneden çıktıktan sonra başka biriydi artık, kafatasındaki hasar ve onun izleriyle yaşayacaktı. Koku alamıyor, zor işitiyor, tutuk konuşuyordu. Bu yeni hayatın destekçisi ise ölene dek birlikte yaşadığı Muhterem Nur’dı.

1980’lerin sonu ve 90’lar boyunca hayranları Gülhane konserlerini tika basa doldurur; “Tanrı istemezse insan ölmezmiş, sen tanrı mısın beni öldürdün?”, “Ben insan değil miyim?”, “Arar bulur muydun beni, sahipsiz mezar olsaydım?” diye sorarken kendilerini jiletliyordu. Orhan Gencebay ve Ferdi Tayfur’un tutunamayanlarının dış dünyaya isyanları, iç dünyalarında yıkılığa dönüşmüştü. “Beni gör” demenin yolu façalarıydı onlara göre.

2000’lerde ise büyük bir değişim kapıdaydı. 80’ler ve 90’larda dışlanan, devlet radyo ve televizyonlarında yasaklanan, küçümsenen arabesk artık alt kültür olmaktan çıkmıştı. “Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski” adlı bir kitap yazar Meral Özbek’in tarifiyle, **orta sınıf genişlemiş ve arabesk kültür genelleşmişti; artık “üvey evlat” değildi arabesk, bilakis “kent kültürünün en popüleriydi.”** Pop da rock da Türk sanat müziği de onunla dirsek temasındaydı. Temastan da öte, bir sızıntı gibi her müzik formunun içindeydi arabesk.

Rock dünyası -belki de blues çağrışımlarıyla- Müslüm Gürses’i kolaylıkla benimsedi. Önce rock’çılar onun şarkılarını söyledi, sonra da Gürses onlarinkini. Murathan Mungan’ın hazırladığı “Aşk Tesadüfleri Sever” albümü Türkiye’nin 1980’lerde çatışan arabeskçilerle Batıcıların arasındaki üçüncü seçeneğinin ilanı gibiydi. **Ama kadim “Müslümcüler” kızdı ona, sosyetik ve entel olmakla suçladılar. Cevabı hazırda: “Entel mikrop mu ki?”**

2013 yılında vefat ettiğinde cenazesi Cemal Reşit Rey Konser Salonu’nda yapılan törenin ardından Teşvikiye Camii’nden kaldırıldığında itirazlar yükseldi. **Hayranları tabutu taşıırken “Sosyete uyuma, Müslüm Gürses geçiyor” diye inletiyordu Teşvikiye Caddesi’ni.**

Müslüm Gürses üzerine akademik çalışma yapan Prof. Dr. Nuran Erol Işık ise yadırgamamıştı bu mekan seçimlerini. Müslüm Gürses bu çelişkilerle anlamıydı ona göre çünkü Türk modernleşmesinin sancılı, ihmal edilmiş taraflarını temsil ediyordu:

“Türkiye’de Cumhuriyet iktisadi alanda belli projeleri gerçekleştirmiş, ayaklarının üzerinde zor durabilmişler. Ama kültürel alanda çok iddialı olmuş. O zaman da üzerimize giydirilmeye çalışılan bu gömleğin bazı yerleri sarkmış, bazı yerleri yama yapılmış, bazı yerleri de oturmuş. Bu noktada insanlar arabeskle kendi dünyalarını biraz anlamlandırmaya, ifadelendirmeye yarayan bir duygu durumunu dillendirmişler.”

Belki başta sorduğum sorunun cevabı buradadır.

Belki de bu yazıyı yazdığım sırada vefat haberini aldığım, çok değerli psikiyatrist ve yazar Engin Geçtan’ın karşıma çıkan şu cümlelerindedir:

“Yakın çevremde bazen yadırgandığım oluyor. Onlara dünyaya ‘O da olabilir, bu da olabilir’ şeklinde baktığım izlenimini veriyorum. Keşke dünyaya eleştirel gözlerle bakarak vakit geçirmesek. Zaten, ‘olan’ bir şeye ‘olmaması gerekir’ demenin anlamı yok. Üstelik olayların nedeniyle uğraşırsak nasıl ortaya çıktıklarını anlamak imkansızlaşır ve klişelere hapsolup gelişemeyiz. Bana sorarsanız Türkiye harika bir çılgın. Renkli, kestirilemez, canlı, dinamik, yaratıcı ve tahripkâr... Bazen bana dünyada bir benzerimiz yokmuş gibi geliyor. Belki de geleneklerin hızlı yıkılması sonucu sanki çocuk bir toplum olduk. Kimi zaman kendimizi müsamereye ‘büyük’ rolü oynamaya çıkmış çocuklar gibi gördüğüm oluyor. En üsttekinde bile...”

“gerçekleri kabullenmezsen yalanlar baş tacın olur”

Ayça Derin Karabulut

Ferdî Abi, sağlığınız nasıl? İyi gözüküyorsunuz...

Gördüğün gibiyim. Daha önceden konuşma konusunda daha çok zorlanıyordum. Felcin

yüzde 70'i gitti, düzeldi çok şükür. Olacakmış demek ki... Görecek günler varmış daha, aldırma gönül aldırma. İnsanın başına her şey gelir, ne yaparsan yap. Bu işin keyfine bakacaksın. Çünkü tohum düştüğü andan itibaren ölüme çıkmıştır.

Peki geriye gidelim, nerede doğdunuz?

Adana'nın Hürriyet Mahallesi'nde doğdum. Her ne kadar 45'li gözüksem de 46'lıyım. 15.11 doğum günüm. Mahallemiz gecekondulu mahalle gibiydi. Tabii gecekondulu ne biliyorsun o zaman, insan doğup büyüdüğü yer en güzel yer olarak bilir. Yalı falan yok öyle yani... Rüyada bile göremezdik çünkü hiç görmemiştik ki. Televizyon da yok.

Yıllar sonra “Köyümüze geri dönelim” diye şarkı yaptınız, dönmek istediniz mi hiç?

Özlediğim çok oluyor ama köy köy değil ki artık. Oralar mahalle oldu; televizyonlar, buzdolapları, otomobiller, çamaşır makineleri... İnşallah daha da güzel olur tabii. Ama burası mesleğimizin merkezi olduğu için kalmak zorundaydım.

16 yaşında İstanbul'a gelmişsiniz...

Belki daha küçük bile olabilirim. Nereden çıktı, nasıl oldu bilemiyorum ama ben sinemayı çok severdim. Benim kadar sinemayı seven biri çıkamaz yani, o kadar tutkunuyum. Ben oyuncu olmak istedim, Yönetmen, senarist olayım; çok hoşuma giderdi. Zaten adım da dublaj sanatçısı Ferdî Tayfur'dan geliyor. Benim çocukluk arkadaşlarım vardı, gelmişiz hep beraber İstanbul'a.

Ailenizin haberi var mıydı geldiğinizden?

Anneme haber vermedim. Üvey babam vardı, o da ilgilenmiyordu zaten. Geldik arkadaşlarla işte... Harem'de gemiye binmiş, Beyoğlu'na geçmiştik. Beyoğlu'nun ara sokaklarını gezdik. Bizim arkadaşlar figüranlık yapmak istiyorlardı. Ben “yok” diyordum, “figüran olmam.” “Gel oğlum ya” derlerdi, “yok” derdim, “ben başrol oynayacağım.”

Şarkı söyleme yeteneğinizin farkında mıydınız o zamanlar?

Tabii, şarkı söyleyebildiğimi biliyordum. Sesimin farkındaydım. Herkes severdi sesimi... Zil gibi, bülbül gibi ötüyordum. Yıllar sonra baktım ki ne tanıdık var ne torpil... Bu işler ilişki meselesi çünkü. Biraz yırtık olmak lazımdı. 68'de plak doldurmaya başladım, 5-6 tane yaptım, tutmadı.

Hevesiniz kaçmadı mı? Tutmuyor diye...

Aslında iyi ki de olmamış. Eğer o plaklar tutsaydı, Ferdî Tayfur olamazdım. Onlar benim mektebim oldu. Bana yol gösterici oldu. Ondan sonra Huzurum Kalmadı'yı yaptım gene aç kaldım. Düşün o şarkı ne kadar güzel... Reklam yok, bilmem ne yok. Radyo çalmaz, tanınmıyorsun. Onlar bana temel oluşturdu. Sonra Kır Çiçekleri'ni, Bana Gerçekleri Söyle'yi yaptım. 45'lik bunlar... 81'de falan long play'e döndü.

Tanınmaya başladığınız şarkı hangisiydi?

Çeşme... “Susadım çeşmeye varmaz olaydım.” İzmir'de falan iyi satıyordu. Hatta İzmir'de bir film işletmecisi diyor ki Ferdî Tayfur diye bir oğlan var, ona film yapalım. 1975'te yaptım Çeşme'yi... Orhan Gencebay'ın Batsın Bu Dünya'sıyla Çeşme aynı gün çıktı. Bir kurban bayramıydı. Sonra Çeşme'nin filmi için teklif aldım. Çünkü film çekilmesi lazım, tutulduğum zamanlar...

Siz de istiyorsunuz film yapmak zaten değil mi?

Ben zaten sinema hastasıyım. Asıl amacım film yapmaktı. Rahmetli annem derdi ki “Oğlum dalları tutarak şarkı söyle...” Mizansen olsun diye. Ben de çok inatçıydım, bu işi yapacağım diyordum. 1977 Şubat'ta Çeşme bir çıktı! Şarkıcıdan filmci mi olur derlerdi, tü kaka derlerdi. Bunu söylüyorlar ama her yerde ben varım. Her afişte... Sonra arkasından bir de Derbeder'i çektik. Yavaş yavaş tuttu işte. Sonra sahneye çıktım.

En başa dönseniz, yine aynı şöhreti yaşamak ister miydiniz?

Çok çok yorucu... Ama ben zengin çocuğu değilim. Para kazanmam gerekiyordu. Hakkım olan parayı aldım. Emek verdim, süründüm sıcakta soğukta, yoruludum. Gençken hiçbir şey zor değildi. Şöhret de öyle... 27-28 yaşında, at gibisin babacım be! Bütün arabaların arkasında afişlerin, posterlerin var. Ben çok

fazla görünen bir adam da değildim; kimse gece kulübünde görmemiştir. Şimdi yaşımızı başımızı aldık. Yoruyor tabii. Annenle baban seni günde kaç kere öper ki? Benim öyle bir şansım yok, gelen öpüyor giden öpüyor. :) Annene dersin ki “n'oldu, bir dur öpme.” Tabii Allah eksikliklerini vermesin. Gerçekleri kabullendim, kabullenmezsen yalanlar bir gün baş tacın olur. Ben de bunu kabul ettim böyle.

TRT'ye ilk çıkışınızı hatırlıyor musunuz? Teklifi nasıl gelmişti?

1979'da çıktım. O zaman ortalık yıkılıyor... Ama sadece beni değil, arabeski yok sayan bir TRT var bir yanda da... Biri vardı, plak şirketine geldi Unkapanı'na teklif için.

Şaşırdınız mı?

Yok ya, hiç umurumda bile değildi benim o zaman TRT.

TRT neden karşıydı arabeske?

Aslında arabeske karşı değildi, bizim yaptığımız müziği sevmiyorlardı. Osmanlı'dan kalan şarkıları, türküler, koroyu seviyorlardı. 65 milyonda tekin, çok dinleniyorsun vs. hiç bakmıyorlardı. Benim TRT'ye çıkacağım gece bütün gece kulüplerine, televizyon olmayan yerlere televizyon taşıdılar. “Ferdî Tayfur TRT'ye çıkıyor!” Çünkü o güne kadar Ferdî Tayfur'u herkes bireysel izliyordu ama toplu olarak, aynı anda ilk defa izliyorlar. Siyah beyaz televizyonda!

Kaç şarkı söylediniz?

İki tane... Biri Çeşme, diğeri sanırım Gönül Oyunu.

Sizin albümleriniz kaç sattı?

Benim elimde öyle bir bilgi yok. Korsanda çok sattı benim albümler. Hatta bazen çıkmadan korsana düştüğü bile oldu. Stüdyodayken çaldılar. “Tez gel anam tez gel” şarkısını albüm çıkmadan çalmışlardı.

Konserleriniz nasıl geçirdi?

Benim izleyicimde aile çoktur. O yüzden daha usturuplu davranırlardı konserlerimde. Gülhane şahaneydi mesela. O ağaçların, yeşilliğin arasında. İçeri kıyafet değiştirerek girerdim. Kimsenin gözüne bakmadan, yüzümü kapatarak... Çıkarken de ambulansla çıkardım. Biz konserlerde insanlarla hasret giderirdik. Ben sahneye çıkmasam da olurdu. Şimdiki gibi sahne kapmaca oynamazdık. Ama halkımla kavuşmak isterdim. Önceki akşamdan oturmaya başlayanlar olurdu.

Türkiye'de arabesk devri kapanır mı sizce?

O devir kapanmaz hayatım. Mümkün değil. Kapanması için bütün halkın duygularını yitirmiş olması gerekir. Ot gibi olmak lazım yani. Böyle bir halk değiliz ki biz. İşsiz dolu, karnı aç insanlar dolu, savaşa gidenlerle dolu bu ülke... Herhangi bir problem, dert olmasa da melodi diye bir şey var. Ne kadar zengin olursan ol, rahat olursan ol; yine de bu müziği, makamı duyunca seversin.

Arabesk devrinin kapanması için bütün halkın duygularını yitirmiş olması gerekir.

“bizim yaptığımız müziğin arabeskle ne alakası var?”

“Orhancılar”, “Ferdiciler”, “Müslümcüler”... Bir dönem adeta siyasi parti gibiydim...

Biz öyle bir şeyden haberdar değildik ki... 70’li yıllar Türkiye’nin en kötü yıllarındandır; siyasal olarak.

Ferdi Tayfur da Müslüm Gürses de “Orhan Gencebay bizim pirimizdir, onu ayrı bir yere koyalım,” demişler hep...

Ben yaşça onlardan büyüğüm. Bir de müziğe çok daha küçük yaşlardan itibaren emek veren biriyim. Sağ olsunlar her zaman bana saygılı olmuşlardır. Onlar da çok büyük başarılar imza attı. Herkesin yeri ayrı, saygı duymak lazım. Ama 70’lerde farklı şeyler vardı. Siyasi ortam farklıydı, ekonomimiz kötü olduğu gibi siyasi ortam da çok kötüydü. Sağ sol olayı vardı.

Orhan Gencebay müziği darbe döneminde büyük sıkıntılar yaşadı mı?
“Batsın Bu Dünya”yı 75’in sonunda yaptım. Bunun için yaptım. Batsın Bu Dünya Türkiye’nin ağıtıdır, bunu hep söyledim. Böyle bir dünya olacağına batıralım yenisini kuralım. Bahsini ettiğim dünya içinde bulunduğumuz, insanların kurduğu dünyadır. Bu dünya taşıyor bizi artık. İşkence çekiyoruz, acı çekiyoruz. Bu sistem iyi değil, bunu değiştirelim anlamında daha iyi bir dünya kuralım. Demek istediğim budur.

Peki Orhan Gencebay olarak en büyük sıkıntıyı hangi dönemde yaşadınız?

70’lerde tabii sıkıntı yaşadım. Bana bütün siyasi görüş uçlarında olan gençler geldiler ama saygıyla geldiler. Saygıyla ben de onlara anlattım. Birbirini öldüren çocuklardı bunlar. Ben çünkü vatandan yana, insandan yana olduğum için belli bir safın adamı olarak görülmüyordum.

Dışarıda insanlar Orhan Gencebay’a deli olurken Orhan Gencebay’ın tarzı ve müziği TRT’de adeta yasaklıymış. TRT’ye ilk çıktığınız günün hatırlıyor musunuz?

73 yılında Uğur Dünder’la çıktık, “Yaşadığımız Günler” programıdır. Bizim TRT’yle ters düşmemizin nedeni, bazı şeylere boyun eğmeyen bir tek bendim. Türk müziğinin gelişmesinde en büyük engel TRT’nin tutumudur diyordum. Tek ben söylüyordum ama. Gelişmek özgürlükle olur. Düşünce ve duygu özgür olmazsa gelişme olmaz. TRT’de son derece katı ve gelişmeyi

engelleyen kurallar vardı. Tutuculuk acayıptı ve ben de bunlara karşıydım. Aslında TRT’imiz halkımızın, devletimizin TRT’si ama yönetenler böyle yapıyordu ve TRT’yi suçluyorduk biz de ne yapacağız ki... Kaldı ki 67’de ben TRT’de 10 ay görev yapan biriyim. Kaçtım oradan. İstanbul radyosuna saz sanatçısı olarak girdim. Tamburla da girdim, sazla girdim.

O zaman ünlü değildim. TRT beni mecburen çıkarırdı. Halk istiyordu. Halkımızın bana gösterdiği ilgi dünya çapında bir tiraj yakalattı bana. Benim yasal tirajım 70 milyondur. Korsanı sayarsak 350 milyon üstüdür. Bu dünya çapındadır. Bu ilgiyi, bu tirajı halkımız, sevenler yaptı. Bu kimseye kismet olmadı.

Müzik yeteneğiniz nasıl keşfedilmiş peki?

Benim hocam klasik batı müzikçidir, müziğe klasik batı müziğiyle başladım ama gönlüm halk müziğindeydi. Notayı bir ayda öğrendim. O süre içerisinde batı müziğinin temel prensiplerini o küçük yaşta tanıdım, tanımaya çalıştım. Ama benim ağırlık merkezim halk müziği, sanat müziği. Bunlarda serbest çalışmalar da oldu. Yani halk müziği ve sanat müziği kuralları benim sevip saydığım kurallardı ama ben tamamiyle kuralcılığa bağlı değildim. Olmaz, özgür olmam lazım diye. O kuralları çok iyi biliyorum fakat özgür çalışmam lazım ki daha ileri götürebileyim müziğimizi.

Arabesk müzik diyebiliyor muyuz yaptığınıza?

Arabesk kavramı aslında çok değerli bir kavramdır. Ama bizim çalışmalarımızın bununla ne alakası var? Bunları söyleyenler şunu da bilmiyorlar, Türkiye’de Araplar da Türkler de Müslüman. Müslüman tüm öğeler tüm Müslüman ülkelerde aynı değerlerde kullanılıyor, yaklaşık şekilde ezan, Kur’an okunuyor. Bu bir kültür, İslam kültürünün bütün İslam aleminde aynı değerlendirildiğini görüyorsunuz. Aynısını Hristiyan kültüründe de görüyorsunuz, bütün Avrupa ülkelerinde son derece kullanıldığını. Ama öbürü ona “bu Fransızbesk, bu Almanbesk” demiyor işin garibi.

O zaman sizin müziğinize arabesk değil de ne demeliyiz?

Benim yaptığım, Türk müziğinin devamıdır. Son 50 yıla damga vuran kişileriz biz. Yeni bir solukla, yeni bir bakışla aynı zamanda çağdaş teknikleri kullanarak yaptık bunları. Bu tekniği gören görür. Tamamiyle akademiktir yani.

Şöhretin, ünün ağırlığının sizi zorladığı anlar oldu mu? Orhan Gencebay olmak yordu mu?

Ben şöhret olduğumun farkına sokağa çıktığım zaman varıyorum. Diyorlar ki “Orhan Gencebay’a bak.” Ben bilmiyorum ki şöhret olduğumu. Farkında değilim bir kere. Şöhret olmak için çalışmadım ben, müzikte başarılı olmak için çalıştım.

Orhan Gencebay’ı ne kızdırır?

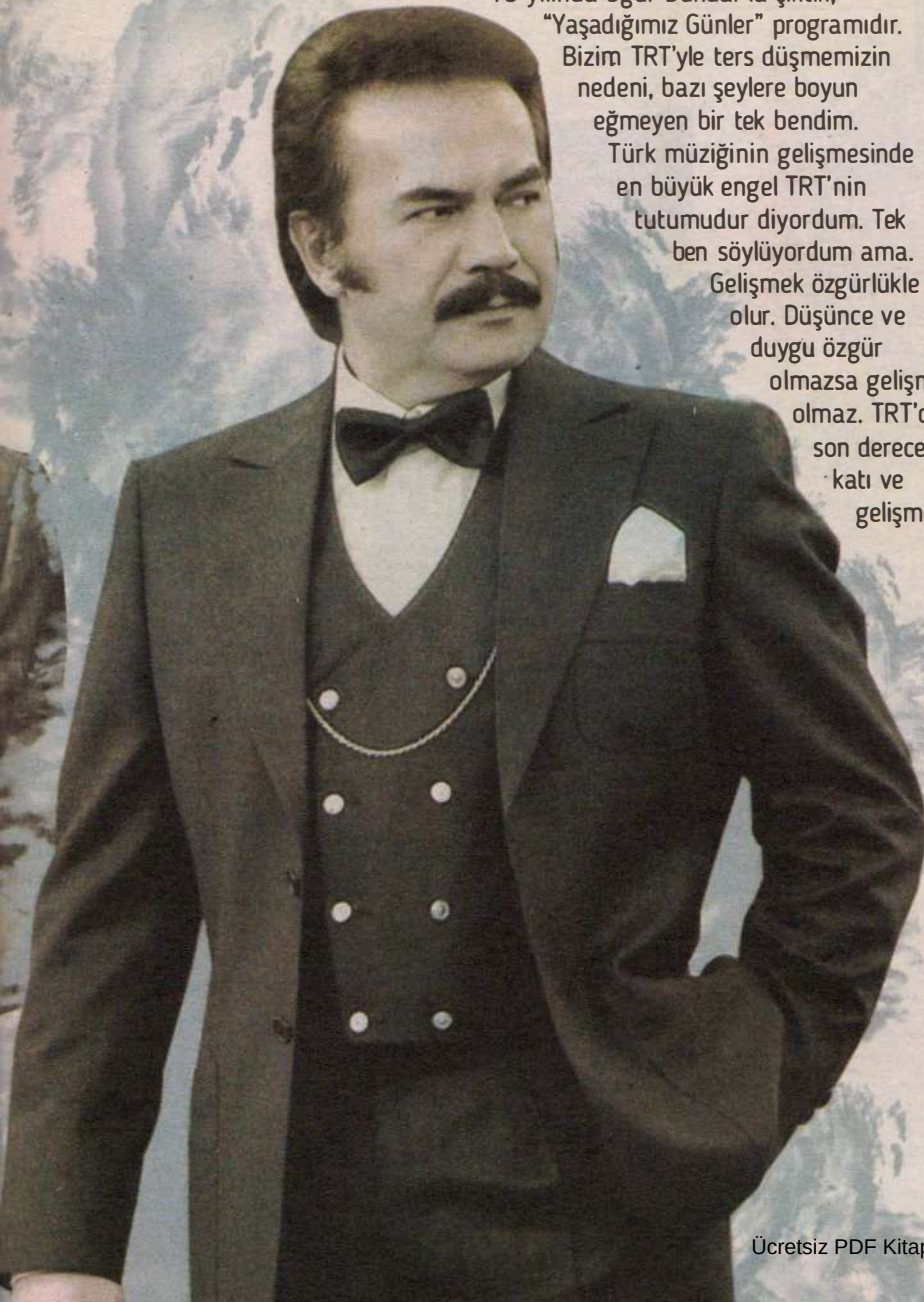
Kızmak değil de güvensizlik üzer beni. En önemli şeydir güven. Dileğim şudur, hatasız kul olmaz hatamla sev beni dedikten sonra derim ki insanlar yeter ki affı olmayan hatalar yapmasın. Affı olan hataları hoş görürüz, affı olmayana inşallah öyle hatalar yapmasınlar diye temenni ederiz.

Çok kitap okuyorsunuz anladığınız kadarıyla, ilham aldığınız bir yazar ya da başucu kitabınız var mıdır?

Tabii bizi etkileyen ilham veren birkaç isim, başta kendi edebiyatımızdan çıkalım, Yunus babamızdan, Mevlana’mızdan tut da Nazım babamıza geliniz, nice şairlerimiz var. Nice yazarlarımız da var. Tabii Rus klasiklerinin birçoğunu okuduk, dünya klasiklerinin de... Onlarla da edebiyatımızı geliştirmeye çalıştık. Bu arada değerlendirmeler de okuduk felsefelerle ilgili.

Sizin için ekşisözlük’te “Türkiye’nin Bob Dylan’ı” demişler, siz dinler misiniz, kimleri dinlersiniz?

Ben klasikleri çok severim, aynı zamanda countryslere bayılırım. Kenny Rogers mesela harikadır. Bob Dylan tabii ki aynı şekilde. Beethoven, Mozart, hepsini çok etüt ettik zamanında da. Louis Armstrong’a bayılırım tabii. Bir de batıdan çok etkilendiğim kişi, sporcu olarak dünya vücut güzeldir, Steve Reeves. Benim ilhamımdı. Ben eski bodyciyim. Kim Novak da çocukluk aşkımdır... :)

YALNIZ DEĞİLSİNİZ, DESTEK VAR!

yayımları

Sevilmemişlerin ve çok üzölmüşlerin tedirginliği vardı onda.

Özlem Esmergöl
YALNIZ HATTA YAPAYALNIZ

Sevmenin ve sevilmenin değeri bilmediğimiz müddetçe dünyanın güzelliğini asla kavrayamayacağız.

Aytaç Ayna
SÖZ SOKAKTA

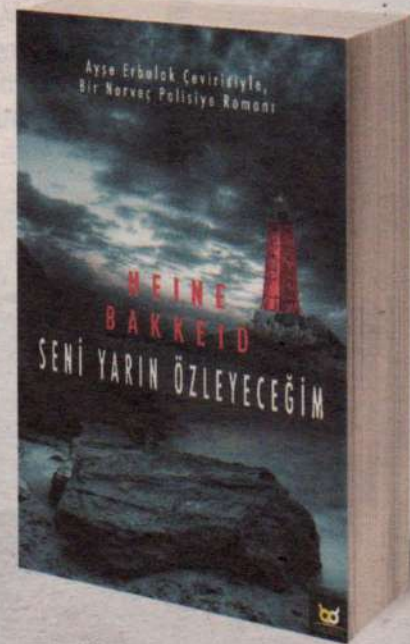

DESTEK
MEDYA
GRUBU

“Dünyada görmek istediğin değışimin kendisi sen ol.”
Tuluhan Tekelioğlu’ndan bir cesaret kitabı.

Tuluhan Tekelioğlu
YAPABİLİRSİN

“Dibe vurulduğunda gidecek tek bir yol vardır: Kuzey.”
Ayşe Erbulak çevirisiyle, bir Norveç polisiye romanı.

Heine Bakkeid
SENİ YARIN ÖZLEYECEĞİM

Levent Erden

hack'tirip gidecek miyiz?

20. yüzyıla girilirken, insanlar 2000'leri çok farklı şekillerde tahmin etmişlerdi:

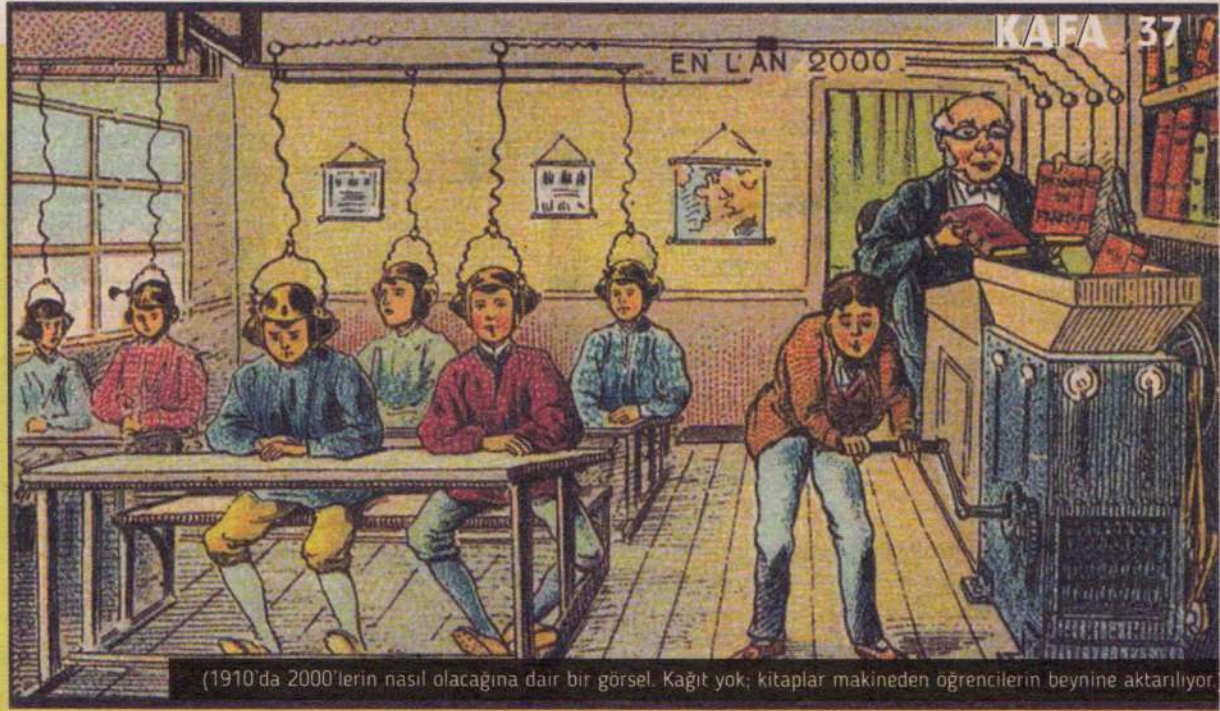
Uçan bisikletler, zeplinle uçan gemiler, hatta kitaplarının içine atıldığı kıyma makinesinden öğrencilere kablolarla bilgi yollayan mekanizmalar... Öyle olmadı. Ötesi oldu.

Davos'ta bir adam kuyuya bir laf attı. Henüz kırk akıllı bir araya gelip çıkarmaya çalışamadı! İki üç bin kişilik minik bir dağ kasabası yıllardır üç beş gün için de olsa dünyanın ve konuşmaların merkezi oluveriyor. Adından da anlaşılacağı gibi makro ekonomik konular ön planda olsa da makro siyasetin mega etkileri oradan doğuyor. Önemseniyor. Önemsenmiyor. Daha da gidilmiyor. Hep kalabalık. Hep kar altında. Hep kar peşinde. Kimin karlı çıktığı ise hep tartışılır. Kuyular, ona atılan taşlar, karlar erimeden genelde çıkartılır. Bu sene oyun biraz değişti. Adamın deli olduğu tartışılır olsa da attığı taş kuyunun diplerine hala inerken, su üstüne birbirinin içinden sürekli halkaları çıkması, taşın kolay kolay çıkmayacağını işareti. "Düşen taşın uzmanı olmaz" dense de taşın suya düştüğü kadar kafalara da düşmüş olması, gözlerdeki ifadesiz bakışlardan da belli oluyor. Ne dedi adam: "Beyindir, 'hack'lenir!"

Kavram görece eski, beyin görece yeni; banka hesapları, kredi kartları, telefon şifreleri, gizli servis kayıtları bile "hack"lenmişti. Sızdırılmıştı. E. Snowden, J. Assange ve niceleri veri kapılarında kırılmadık kilit bırakmadılar. Hatta bu "hack" lafı "kırmak" şeklinde de kullanılır oluverdi. Ama iş beyine gelince durum değişti: "Kalbimi kırabilirsin ama beynimi asla!" diyen duvar yazılarına rağmen iddia bunun olabileceği yönünde. Beyni kırarsan, ona sahip olursun. Ne yapacağına sahip olan karar verir. Sahip olan, beyne değil, insanlığa hatta hayatın da kendisine sahip olur.

Bugün herkes veri peşinde koşuyor. **Birisi hakkında ne kadar çok veri toplarsan, onun hangi şartlarda neye karar verip ne yapabileceğini ufak sapmalarla öngörmek mümkün.**

Burnunu sağ eliyle, sabah yataktan kalkmadan karıştırılanın, öğle yemeğinde yan yemek olarak aldıkları patatese hangi tür ketçap koyacakları arasındaki ilişkiyi belirlemek pek ala mümkün. Bugün, çocuğu özel okulda okuyup da akşamları sörvayvır izleyenlerin kaç seçimlerde hangi şıklar arasında kararsız kalır ve kararını değiştirmek için dolar kurundan mı yoksa teog sınavlarının yeni sisteme geçilmesinden mi bahsetmek gerektiğini ortaya koyabilecek, hesaplayabilecek durumdadır? Zaten sosyal medyada hayatımızın her anını en ince detaylarına kadar sergileyip, "yüz tanınmasıyla" takip edilen eş-dostun ortak zevk, mekân tercihi, iş ortamı, dinlediği müzik vs. hakkında aranılan her türlü veriyi bilerek ve isteyerek, kendi irademizle sağlarız. Bunları toplayanlar da bu verilerin bir işe yaraması için çalışır. İsteğimiz dışında olursa, en fazla "kişisel bilgilerin gizliliği" ilkesi zedelenir, ilgili hukuki düzenlemenin tersi olunur. Ama sonunda açığa çıkan insanın neyi var, neyi yok, ne yapar ve ne yapabilir sorularına karşılık olur. Çok zor ve büyük iştir. Bugüne gelebilmek için

(1910'da 2000'lerin nasıl olacağına dair bir görsel. Kağıt yok; kitaplar makineden öğrencilerin beynine aktarılıyor.)

son yüzyılda nelerden geçilmiştir; bugün insanlar soyunu sopunu yedi "ceddini" arayıp, imparatorluk lafının anlamıyla yüzleşirken kendileri hakkında neler bilindiğinin de yavaş yavaş farkına varırlar. **Gizli saklı hiçbir şey kalmamıştır. Önemli olan ne kadar hızlı bulunabileceğidir. Hafıza sağlamdır. Gugillarsın.** Hiçbir şeyin kaybolmayıp unutulmadığını görürsün. Yıllarca önceki resimlerini, söylediklerini, unuttuklarını ve unutamadıklarını... Dönüşüm, öğrenen makineler, nesnelerin interneti, yapay zekâ derken olan bitenin farkına varıyoruz. Ama olabilecek olana ne kadar yakınız?

20. yüzyıla girilirken, insanlar 2000'leri çok farklı şekillerde tahmin etmişlerdi: Uçan bisikletler, zeplinle uçan gemiler, hatta kitaplarının içine atıldığı kıyma makinesinden öğrencilere kablolarla bilgi yollayan mekanizmalar... Öyle olmadı. Ötesi oldu.

Şimdi de hayallerin ötesi olur mu? İnsan mekanizması kırılır mı? İnsan verisine sahip olunur mu? İnsan verisi derken, bahsi geçen davranışsal verilere bağlı çıkarımlardan değil, bizzat insanın kendisinin verisinden bahsediliyor. Biyolojik, biyometrik verilerden. Biyometrik lafı dilimizde genellikle vize alırken çekirilen fotoğraflar yoluyla duhul ettiyse de kendimize başka yerlerde duhul ediyor?

Bir deli kuyuya insan verisi taşı attı. Taşı bulan, ele geçiren akıllı olacak.

Yapay zeka, bilgi işleme ve hızı konusunda teknoloji logaritmik olarak ilerlerken, biyometrik konularda gelişme tavan yapıyor. Mekanizma sabit: "Organizmalar algoritmalarıdır!"

"Beyin, akıl ve vücudun organizma olduğu ve sürekli veri ürettiği, bu verilerin de sinyallere dönüştürülüp, işlenip, algoritmalarının çözülmesi mümkün olacaktır!" Beynin ve vücudun ürettiği veriyi kontrol eden, insanları, insanlığı hatta hayatı kontrol edecektir. İnsan başında toprağı kontrol etmeye çalıştı. Toprağı elinde bulunduran azınlık diğerlerine hükmetti.

Toprak sahipliğine göre güç ve sınıflar tanımlandı. Sanayi devrimiyle, makine sahipliği toprak sahipliğinin yerini aldı. Makinelere sahip olan üretimi, savaşı, bilimi, iletişimi kısaca hayatı yönetti.

Makine sahipliği ülkelerin insanların statüsünü, egemenliğini, yaşam standardını belirledi.

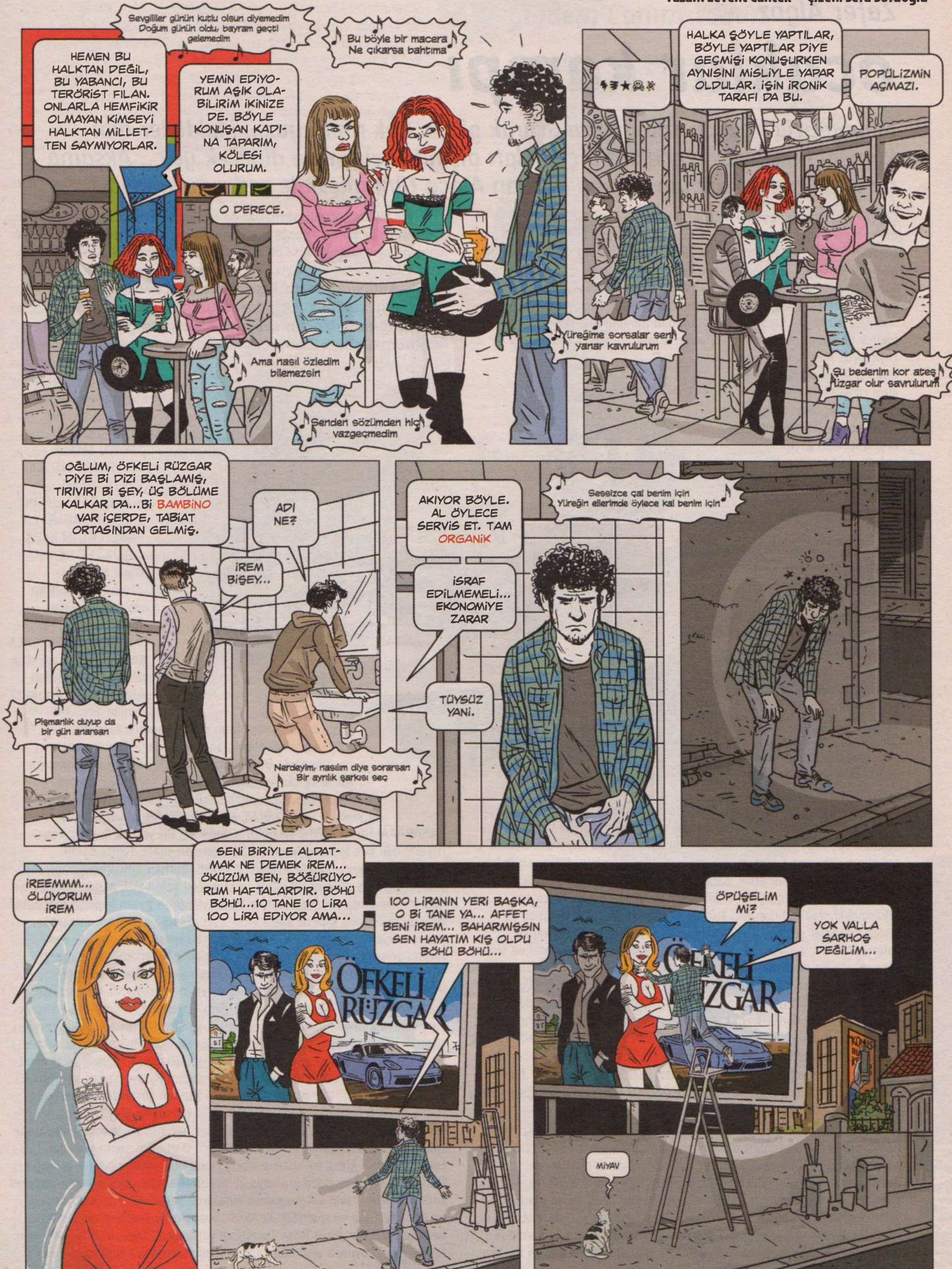
Makine sahipliği de toprak sahipliği gibi pek az elde toplandığı için insanlar ve yaşamlar arasındaki fark çok açıldı. Peki makine sahipliğine dayalı güç, veri sahipliğine kayınca ne olacak? İnsan vücudunun ve beyninin yaydığı sinyallerden oluşan veri, sürekli gelişen teknolojik yapılarla işlenebilir, değerlendirilebilir ve müdahale edilebilir hale gelince ne olacak?

Kimin ne zaman ne olacağına kararı verecek altyapı hazır olduğunda, kararı kim verecek? Şahsi irade, kişisel tercih, bireysel hak kavramları anlamsızlaşacak mı? Bu sadece insanlarla sınırlı kalmayacağına göre hangi türlerin, neyi ne kadar yapacağına kim karar verecek? Veriye yani insana kim sahip olacak! Tapusu olacak mı? Ne kadar zamanda? Yüz - iki yüz sene deniyor. Gelişen ömür beklentisinde bugün doğanların torunlarından bahsediyoruz. Yani pek yakın.

Bir deli kuyuya insan verisi taşı attı. Taşı bulan, ele geçiren akıllı olacak. Ne diyorsa o olacak diyor. İnsan kırılır diyor. Kırılıp dökülmeye alıştık da bu kadar kırılmayı beklemiyorduk. Alsın kuyuya attığı taşı hakhtirsın gitsin!

İrem'i Beklerken...

Zafer Algöz

ocaklar kampı

Mayomuzla havlumuzla denize uçarak gittik. Çok mutluyuz... Maldivler gibi kumsal bulmuşuz, çocukların çığlıkları dışında keyfimize diyecek yok... Akşama ne yiyelim ne yapalım derken Burhan Amca tüm ailesiyle çadırımıza geldi.

Gençlik yıllarımızda dayımın oğlu Ertuğrul'la iki tane çadır ve kamp malzemeleri aldık. Benden altı yaş büyük olduğu için bizimkiler beni emanet etmekte bir sakınca görmediler. Amacımız hem iki genç kovboy gibi kamp hayatı yaşamak hem de bir ay tatil yapmak. Kader bizi Erdek'e sürükledi. Her yerde resmi kamplar var ama iki delikanlıya çadır kuracak bir yer yok... Nereye gitsek kem küm ediliyor ve kibarca kovuluyoruz. Sonunda birisi akıl verdi; "Atlayın buradan minibüslere, Narlı köyüne gidin." Tavsiyeye uyduk, minibüs yolun ortalarına doğru muhteşem bir koya girdi. Resmen açık yeşille

turkuaz arası bir deniz ve altın renginde şahane bir kumsal... Geçerken baktık "Ocaklar Köyü" yazıyordu.

Köyün içinden geçtik, sağımızda kocaman bir bahçe, önünde çardak ve gölgesinin altında tahta

masalar, bahçenin arkalarına doğru kurulmuş çadırlar var. İkimiz birden aynı şeyi düşündük ve minibüsten

malzemelerimizle beraber indik aşağıya. Bahçenin sahibi çadır yeri

kiralıyor ama sadece aileye. İki bekar delikanlıya veremem diyor. Biz adamı ikna etmeye

uğraşırken yan masada tavla oynayan amcalardan biri duruma müdahale etti sağ olsun; "Yahu amma uzattın... Benim de bunlar kadar çocuklarım var. Ne var yani, bekarlık suç mu? Tamam kardeşim, ben sorumluluğu alıyorum. Benim çadırların arkasına kursunlar." "Seni bize Allah gönderdi keltoş abim," diye minnetle teşekkür ettik. Bahçe sahibiyle iki çadır için günlük 20 liraya anlaştık. Bize sahip çıkan Bilecikli posta müdürü Burhan Amca'nın arkasındaki sete çadırlarımızı kurduk ve ufaktan malzemelerimizi de yerleştirdik. Her şey şahane, iki odalı, önünde üstü ve etrafı kapalı salonu da olan, denize 20 metre mesafede yazlık sahibiyiz daha ne olsun! Mayomuzla, havlumuzla denize uçarak gittik. Çok mutluyuz... Maldivler gibi kumsal bulmuşuz, çocukların çığlıkları dışında keyfimize diyecek yok...

Akşama ne yiyelim ne yapalım derken Burhan Amca tüm ailesiyle çadırımıza geldi. Karısı, kızı, iki genç oğluyla gelmişler. İki büyük çadırları var. Yanındaki de çocukluk arkadaşı Kemal Bey... Sağ olsunlar çadırlarında bize akşam yemeği verip hoş geldiniz diyerek komşuluk yapacaklar. **Bir saat sonra yemeğe gittik, güler yüzlü sohbetler, hal hatır sormalar falan derken Burhan amcamızın bombası patladı.** Adam tam bir tavla delisi. Tavlanın başka versiyonlarını da çözmüş, hapis biliyor, gülbahar biliyor... Tam üç tane turnuva kazanmış. Bütün gece tavla başarılarını ve mucizelerini dinledik. Ailesinde öyle bir hava oluşmuş ki inanılmaz... Burhan Amca'yla gurur duyuyorlar. Oğullarından biri koşarak çadırın içinden iki büyük dosya getirdi. Mahalli gazetelerde çıkan resimler var. Erdek MKE kampı tavla şampiyonu, Söğüt geleneksel turnuva birincisi, DSİ kampı Didim şampiyonu, resimler, kupürler; dünya şampiyonu gibi arşivi var... Gecenin sonunda yorulduk yatmaya gideceğiz, oynayalım diye ısrar ediyor. Ben biraz bilirim de dayı

oğlu pek bilmez, sürekli parmaklarıyla tek tek sayar ve üstelik yalan yanlış, dağınık oynar. Bereket, yenge imdadımıza yetişti; "Ayol çocukların ilk günü, daha bir ay buradayız nasıl olsa oynarsınız, ısrar etme Burhan!" Sonunda kadim dostu Kemal Amca'yla pulları dizmeye başladılar, biz de müsaade istedik. **Komşularımıza teşekkür edip çadırlarımıza uyumaya çekildik. Ocaklar Köyü'nün şahane sessizliğinde denizin sesini dinleyerek uyuyacağız ama ne mümkün...** Ya Rabbim o ne bitmez tavlaymış arkadaş! Bütün gece

dalgaları değil, zarları duyuyoruz. Aralarda hiç es vermeden Burhan amcamızın sesi her yerden duyuluyor...

"PENCÜ SEEEEEE

SEVERLER GÜZELİ

GENÇ İSEEE!

DUBARAAA BAŞIN

GÖTÜN KABARAAA!

HADİ OĞLUM KARA

TREN... HE HE HE!"

Onun şamatası

yetmezmiş gibi tüm

aile maça asılıyor.

"YAŞA BABAAA. KIR

ONU BABAAA. PARÇALA

BABA!" Sabahı zor ettik

vesselam... Çadırdan

çıktık, çardakta kahvaltı

yapıp denize gireceğiz.

Çadırcıların çoğu uyanmış, karşılıklı

günaydınlar falan... Aman Allah'ım, bir baktım

aşağıda Burhan Amca biriyle sabah tavlasi yapıyor.

Ailesi ve kankası Kemal Amca da seyrediyor, destek

veriyorlar. Sabah sabah sahil yine yıkılıyor. "PENCÜSEEE

SEVERLER GÜZELİ GENÇ İSE! DUBARAAA BAŞIN GÖTÜN

KABARAAA! HE HE HE!" Dayı oğluyla dedik ki "Biz yandık, bunlar

rüyalarında bile tavla oynuyorlar." Kahvaltıdan sonra denize daldık.

Biz yüzerken kıyıda alkış kıyamet yükseldi..Burhan amcamız şampiyona

yakışır biçimde rakibini tokatladı ve tebrikleri kabul etti. Akşama kadar bir

defa denize girdi, kolunun altında tavlasiyla gelen geçen herkese maç teklif

edip durdu. Arada bize de salça oldu ama akşam yemeğinden sonra

oynarız diyerek savuşturduk. Daha doğrusu savuşturduğumuzu sandık...

Akşam yemeğimizi yedik, ortalığı toparlarken oğulları çadırımıza geldi.

"Çay demledik, babam maça bekliyor." Mecburen davete gittik tabii...

Pullar dizilmiş, aile ve kankası Kemal de yerini ve çaylarını almış. "Ben

boşa oynamam, 50 lirasına oynarız," dedi. Çaresiz oturdum koca adamın

karşısına, 15 dakika içinde beni paketledi ve hiç affetmeden 50 liramı da

kaptı. Böyle bir yaygara, bağırıtı çağırıtı altında öyle kötü zarlar da gelince

maçı kaybettim. Sonra dayı oğlunu da davet etti maça. Bizimki akıllı tabii,

"Abi ben zaten iyi bilmem, parmakla sayıyorum. Parayı baştan vereyim,

hiç oynamayalım," deyip hem parayı hem kendini kurtardı. Bir zaman

sonra kankası Kemal'le maça oturdular. Biz müsaade isteyip kaçtık.

Çadırdan dedim ki; "Amca 50 lirayı kaptı, biz her gün böyle tokatlanacaksak

işimiz var valla. Tatilimiz bir haftada biter." O günden sonra tavladan hep

kaçtık. Burhan Amca işi abartıp arada fırsat buldukça minibüse atlayıp

Narlı Köyü'nde bile rakip aramaya ve oynamaya başladı. "Çadırcılar benden

korkuyor artık, rakip bulamıyorum buralarda yahu!" Bir hafta boyunca

herkesi tavladan ve canından bezdirdi. Sonuçta bir büyük proje sundu

herkese; "Ocaklar Köyü Tavla Turnuvası yapacağız!" Oğulları, kızı, kankası

Kemal sahil boyunca ellerinde kâğıt kalemle turnuvaya isim kaydetmeye

Çiğdem Canım Yayan

başladılar. Rakipler kurayla eşleşecek, eleme usulü olacak. Yenilen veda edecek yani. En önemlisi de kişi başı 100 lira katılım parası toplanacak, kazanan paranın tamamını alacak. Anlaşıldı ki Burhan Amca tatili bedavaya getirmenin derdinde. Yoğun ısrarlar ve baskılardan yılıp tamam katılıyor lanet olsun dedik. Kırk kişiyi kaydettiler, paraları topladılar, köy kahvelerinden tavlılar kiralandı, yedekli zarlar temin edildi, bir öğlen vakti çardak altında büyük bir kara tahtaya isimler yazıldı... Erkek yerel basını ve bazı gazetelerin magazincileri bile organize edilmişti. Şampiyonun kupasını bile yaptırmıştı Burhan Amca'nın çocukları. İsimler bir torbaya koyuldu ve kurallar çekildi. Şampiyonlar şampiyonu Burhan Amca'nın adı çekildi, bakalım rakibi kim olacak derken çat diye bizim dayı oğlu Ertuğrul'la eşleştiler. Şen şakrak kahkahalar atıldı tabii... Turnuvanın ilk maçına başladılar. Yan masalarda da oyun başladı ama hepimiz Burhan Amca'yla çaylak dayı oğlunun kısa sürecek maçını izlemeye başladık...

Maç gerçekten çok çabuk bitti ama inanılmaz bir sürpriz oldu. **Dayı oğlu ne istiyorsa attı, Burhan Amca ise kahrından ölüyordu neredeyse. Olmayacak kadar kötü zarlar geliyordu peş peşe.** Tek kapıya defalarca gele atmalar, tek kırıkla mars olmalar...

Ailesinin tüm desteğine rağmen 5-0 kaybetti ve elendi. Olacak şey değil! Şampiyonlar şampiyonu, kendi düzenlediği turnuvada en zayıf rakibine ne olduğunu anlamadan eleniverdi! Dolma parmaklarıyla tek tek saya saya, çift ata ata koca Burhan'ı komaya soktu. Kel kafası sinirden kıpkırmızı oldu, boncuk boncuk terledi. "Vay be Burhan, nasıl elendin buna yaa?" diyen kankası Kemal'e ağır bir fırça kayd. Beyin kanaması geçirmesin diye oğulları koluna girip önce duşa sonra da denize soktular. Dayı oğlu tebrikleri kabul ederken basın mensupları Burhan'ın ismarladığı biraları ve patatesleri hüpleyip sırada kadem bastılar. Ben de yenildim birine ve elendim. 100 lira param da gitti hiç yoktan. Sonra ikinci turda dayı oğlu yeni rakibiyle eşleşti. Burhan Amca elinde birası, omzunda havlusu ve ailesiyle beraber yenildiği rakibini izlemeye başladı. Bizimki öyle yanlış oynuyor, öyle hatalar yapıyor ki can dayanmaz. Dışarıdan oyuna karışmak yasak ama Burhan Amca her yanlış hamlede kelinin tokatlıyor. Arada çaaatt çaatt diye sesini duyuyoruz, gülüyoruz adamın ağlanacak haline. Sonuçta dayı oğlu üst üste 3 kez mars oldu, 6-0'la ve 100 lira kayıpla turnuvaya veda etti. Burhan Amca sadece keline değil, dizlerine ve bacaklarına da vurmaya başladı. "Müesser... Canım karıcığım... Aklımı kaybedeceğim! Ben buna nasıl elendim? Allah'ım bu bir kabus olsun..." Ailesi de perişan vaziyette, evin babası dünya şampiyonluğunu kaybetmiş gibi karalar bağladılar. Burhan Amca turnuva bitinceye kadar bira içti durdu. Sonunda Erdek'ten zorla çağırdığı bir köy delikanlısı şampiyon oldu, hem kupayı hem de paranın tamamını kaptı. Akşamüstü ağzı kulaklarında, cebinde parayla köy minibüsüne atlayıp gitti. Herkes Burhan Amca'nın üstüne oynamaya ve kızdırmaya başladı tabii... Biralar biraları kovaladı, rakıya yatay geçiş başlayınca herkesle vedalaşıp uyumaya gittik. Gece geç vakitlere kadar ağıt yakar gibi feryatlarını dinledik Burhan Amca'nın. Sabah çadırlar bölgesinde bir hareketlenmeyle uyandık. Aa, o da ne? Burhan Amca, ailesi ve kankası Kemal çadırları söküyorlar. Gitmeye karar vermişler. Burhan Amca Ford taunus siteyşinin şoför mahallinde atleyle oturmuş etrafa emirler yağdırıyordu. "Biz gidiyoruz, tadımız kaçtı, sizlere iyi tatiller..." Dayı oğlu çok üzüldü bu duruma; "Elim kırılıydu da seni yenmeseydim Burhan Amca, valla üzüldüm," dedi. Biraz teselli ettik vazgeçsin diye ama mümkün olmadı tabii. Ailesi daha da üzgündü... Yahu bunda abartılacak bir durum yok, yapmayın etmeyin dedikse de hiç dinlemediler. "Babamızın ve ailemizin itibarı zedelendi, buradan hemen gidiyoruz..." Adresler alındı belki bir gün başka bir yerde buluşuruz diye. Tıka basa dolu arabayla tozu toprağa katarak kayboldular.

"Vay be dayı oğlu, ne oyuncuymuşsun be! Koca şampiyonu paketleyip adamın tatilini bitirdin. Kumsala senin sayende sessizlik geldi," dedim ama kankası Kemal Amca'yı hesaba hiç katmamışım... Bayrağı Burhan'ın bıraktığı yerden devraldı. Onun kadar ısrarcı olmasa da geceler boyu sesini hep duyurdu; "PENCÜSEEE SEVERLER GÜZELİ GENÇ İSEEE... DUBARAAA BAŞIN GÖTÜN KABARAAA!"

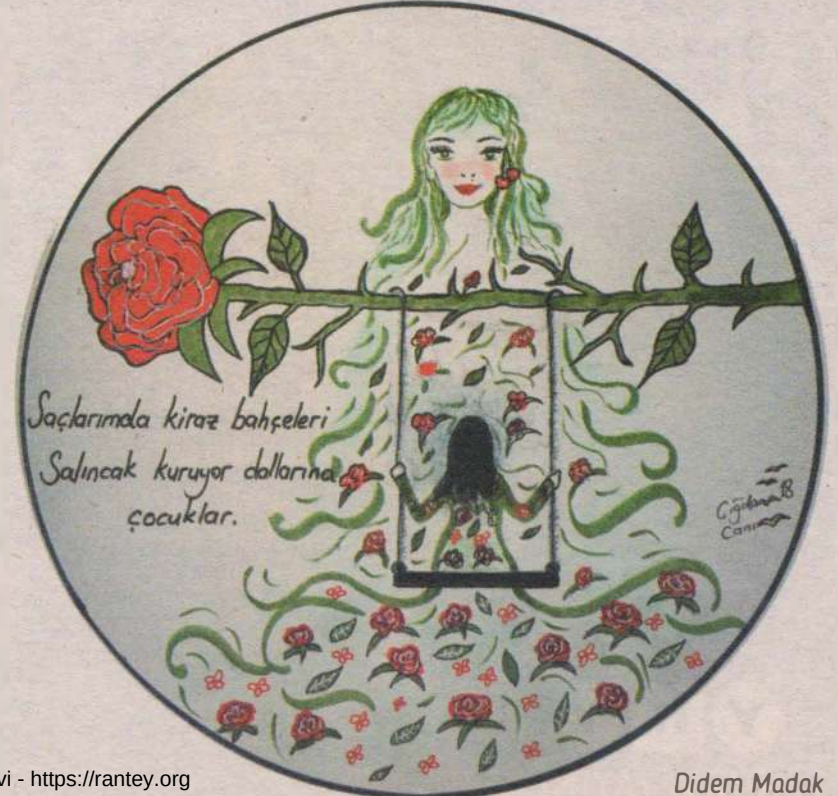
Şampiyonlar şampiyonu, kendi düzenlediği turnuvada en zayıf rakibine ne olduğunu anlamadan eleniverdi!

Behçet Necatigil

Ahmet Telli

Didem Madak

*“Onlar ki
toprakta karınca,
suda balık,
havada kuş kadar
çokturlar...”*

Nâzım

Yapı Kredi Yayınları'ndan 5000. kitap.

1945 yılında, ülkemizin kültür sanat yaşamını zenginleştirmek ve edebiyatın en iyi örneklerini sizlerle buluşturmak için yola çıktık. Bugün “Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları” ile yayımladığımız eser sayısı tam 5000'e ulaştı. Bu yolculukta bize eşlik etmeye devam eden tüm okuyucularımıza teşekkürler.

allah belamızı verdi osman

İyi böyle...

Temiz temiz akıyor aklım, şuurumum
mazgallarından aşağı...

Önce,

Söz verdiğim kavuşmalara

Kor kum dan

Gelemeyen,

Ve

Bana ayık tahammül edemediğinden sebep,

Haddinden fazla şuurunu kaybeden

derdime,

İlanihaye,

Alışmanın sevmekten daha zor geldiğine ikna
olan,

Kalbini, sessiz sedasız, bir uçurumun
insafına bırakmış,

Hem OSMAN kadar biçare,

Hem OSMAN gibi aşık,

Hem de OSMAN'ı aramaktan

bıkmayan,

Memleketin,

OSMAN'a aşık olmasına sebep

Karga annesi bir

ferdine,

Muhteşem

Bir cenaze merasimi

düzenliyorum,

-hem de

kimseden yardım almadan-

Kendi kendime.

Dur...

Böyle başlamamalı,

ama

böyle bitmeli bu hikaye...

Ne diyorduk?

Hah!

Yazmaktan vazgeçmek...

Sigaraya uyandığım bir belgeselde izlemiştim
televizyonu açık unuttuğum bir gece...

Karaya vuran yunuslar vardı...

Vazgeçmiş yunus balıkları...

Balık bile olmamasına aldırmadan,

avcunun içi gibi bildiği okyanusu

yalnızlıkla cezalandıran

mütebessim çocuklar...

O an önce yalnızlığımızı,

sonrada yalnızlığı ne kadar hak ettiğimizi
düşündüm.

Kabul edelim,

**Allah bizim belamızı,
gözyaşlarımızı yunussuz
bırakarak verdi
Osman.**

Beddua eden sevgisizlerin peşinden koşarken,
aklımızdan çıktı kalbimizi hangi vestiyere
astığımız...

Hatırlamaktan nefret ediyorum

fakat

unutmak ne mümkün

Osman...

"Sana ölürüm" dediğimiz bir aşkı,
kendi ellerimizle indirdik kabire...

Sırf bu yüzünden,

yeniliyoruz ha bire...

**Allah bizim belamızı,
O'nun adını kötüye
kullanmayanları üzdüğümüz için
verdi**

Osman...

Sevilmek isterken,

sevmeyi unuttuğumuzun

farkında mısın Osman?

Şerefli ikinciliklerden ne

ara vazgeçtik cidden?

Hangi deplasmanın

intikamını aldık kendi evimizde,

kalbini bize açana

ofsayttan gol atınca

"Yine de seviyorum" diyenin yüzüne

nasil bakacağız

sevmeyen sevişebilenle

yatınca?

**Allah bizim belamızı,
esareti, cesarete tercih
ettiğimiz için
verdi**

Osman.

Sona geldik Osman...

Ölüyoruz işte bir bakıma...

Seni bilmem ama,

ben afili bir cenaze merasimi

düzenleyemedim kendime...

Artık kimsenin Osman'ı yazmayacak olması da
senin lanetin olsun,

Yan derdine.

**"Yine de
seviyorum"
diyenin yüzüne
nasıl bakacağız
sevmeyen
sevişebilenle
yatınca?**

neydi n'oldu

17. yüzyılda Kösem Sultan tarafından yaptırılan, Eminönü'ndeki "Büyük Valide Han"ın kubbesi çöktü. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından korunan ve Haziran 2016 tarihinden beri "çatıya çıkma yasağı" bulunan kubbeye ilgi azalmadı. Delinen kubbe geçici olarak tahta ve saca kapatıldı.

Muğla'da yer alan ve antik adı "Nimara" olan 12 bin yıllık mağaranın duvarlarına zarar verildi. 1999'da doğal sit alanı ilan edilen Cennet Adası'ndaki mağaranın duvarlarına ojeyle, spreyle ve kesici aletlerle yazılar yazıldı. Ayrıca mağaraya giden yönlendirme tabelaları da söküldü.

Eskiden Fransız gemicileriyle tüccarlarını buluşturan Karaköy Tarihi Fransız Geçidi restorasyonla birlikte yeni halini aldı. Üç kat olan binaya camla kaplı üç kat daha ilave edildi. Tarihi yapının dış cephesi pek sık kullanılmayan bir renge boyandı.

Eyüp'te bulunan 250 yıllık tarihi Rami Kışlası'nın restorasyonu sırasında duvarlar zarar gördü. Kışlaya ait eski tahtalar, kışlanın duvarında toplanarak, yakıldı. Ateşten çıkan isler duvarların simsiyah olmasına neden oldu. Kültür ve Turizm Bakanlığı konuyla ilgili firma hakkında inceleme başlattı.

Antalya'nın Korkuteli İlçesi'ne bağlı Çağman Tepesi, hazine avcılarının talanına uğradı. M.S. birinci ve üçüncü yüzyıllara ait kaya mezarların yer aldığı alana define avcıları zarar verdi. Bazıları kazma-kürekle bazıları hiltiyle deldi. Bazı eserlere silahla ateş edildiğine rastlandı.

Hazırlayan: Emrah Akbaş

Akgün Akova

márquez, cartagena ve zümrüt yüzük

Sevgili Gabo,

Bak işte bu Kolombiya yolculuğu hesapta yoktu! Ama taşları harflerden döşenmiş yollar çağırıyor insanı, anlamları alıp gitmek isteyen sözcükleri bir yere kapatıp kilitleyemiyorsun. İçinde kalırlarsa tırmalıyorlar oranı buranı. Sen de onları içinde tutmayı başaramadın zaten, çünkü anlatmak için var oldun ve anlattıkların kuyruğunu galalayan bir papağan gibi hep Karayip Denizi kıyısındaki güzelim Cartagena kentine geri döndü. İki romanın, "Aşk ve Öbür Cinler"le "Kolera Günlerinde Aşk", Cartagena'yı bir zamanlar korsanlardan koruyan efsanevi surların içinde doğdu. Hatta "Yüzyıllık Yalnızlık" ve "Kırmızı Pazartesi"nin sayfaları da ondan sokaklar, kapılar, balkonlar ödünç aldı. 26 Ekim 1949'da Cartagena'da çalıştığın gazeteye gelen bir telefonla Santa Clara Manastırı'nın mahzenindeki mezarların boşaltılacağını haber almıştın. Söz edilen yere vardığında kümelenmiş tozlu kemiklerle karşılaştın. O zamanlar 22 yaşında genç bir gazeteci olan sana göre, manastırın ana mihrabının duvarındaki

oyuklardan birindeydi asıl büyük haber. Kızın adı, Sierva Maria de Todos los Angeles'dı. Mezar yazıtı kazmalarla söküldüğünde bakır renginde bir saç yığını çıkmıştı dışarıya. İşçiler o saçın bittiği kafaya ulaşabilmek için çektiler de çektiler. Sonunda küçük bir kız çocuğunun kafatasına yapışık yirmi iki metre on bir santimetre uzunluğundaki saç yere yayıldı. Sen o saç

yığını babaannenin sana anlattığı anılarla birleştirdin. Saçları gelin duvağı gibi yerlerde sürünen ve Karayip halkları arasında mucizeler yarattığı için azizeleştirilen on iki yaşındaki küçük markizin efsanesiyle... "Aşk ve Öbür Cinler" kitabını böyle doğdu.

Biz de Gülden'le senin romanlarının esin perisi olan ve küllerinin bir bölümünün gömüldüğü Cartagena'ya gitmek için İstanbul'dan Bogotá'ya uçtuk önce. Esin Perisi Müzemiz için birkaç parça eşya bulmaktan öte, Cartagena'da hâlâ senin ruhunun gizlendiği yerler olduğuna ve oralarda sana rastlayabileceğimize inanıyorduk. **Bogotá Havalimanı'nda para bozdururken ilk sürpriz avucumuza kadar geldi; tam beş tane Márquez'imiz oldu! Kolombiyalıları en değerli kâğıt paraları olan 50.000 pesonun üzerine senin resmini basmışlardı.** İşte o zaman acı acı gülümsedik.

1966 yılının Ağustos ayı başlarında eşin Mercedes ile birlikte Mexico City'deki Saint Angel Postanesi'ne gitmiştiniz. Kucağında, içinde aylarca eve kapanıp yazdığın "Yüzyıllık Yalnızlık"ın 590 sayfası vardı. Buenos Aires'teki yayınevine yollayacaktınız. Postanedeki memur paketi tarttı ve "82 peso..." dedi. Dedi de elden ne gelir, ikinizden toplam 53 peso çıktı. **Kitabı iki parçaya böldünüz, paranız yettiği kadarını yolladınız. "Yüzyıllık Yalnızlık"ın yüz yılı önden gitti, yalnızlığı size kaldı.** Para isteyebilecek pek fazla arkadaşınız kalmamıştı. Rehincilerle al takke ver külah olmuşunuz. Birkaç ay sonra edebiyat dünyasının gelmiş geçmiş en büyük yapıtlarından biri olarak raflara girecek "Yüzyıllık Yalnızlık"ın kalan yarısını göndermek için eve dönüp eşyalara göz gezdirdiniz. Daktilonu veremezsiniz. Çalışma odandaki ısıtıcı ve mutfaktaki mikser de para etmezdi. Yalnızca evlenme töreninde taktığınız yüzükler vardı verilebilecek. İstemeye istemeye onları götürdünüz rehinciye. **Eğer okurlar kitabı bağışlarına basmazlarsa, yüzükleriniz de siz de yoksulluk girdabında**

kaybolacaktınız. Hatta General Bolívar da labirentinde

kaybolacak, kimsenin haberi olmayacaktı. Elimdeki 50.000 pesoya baktım: Gururlu bir duruşla dimdik ayaktaydın ve bir elinle "Yüzyıllık Yalnızlık" kitabına çiçek tozu taşıyan sarı keleklerini havalandırıyordun. Kötülükler, kıyımlar, zulümlerle dolu bir dünyanın yanında, sözcüklerinin seni ve sevdiklerini yoksulluktan kurtardığı başka bir dünyanın da var olduğunu bilmek ne kadar umut vericiydi.

Bogotá'dan Cartagena'ya giden uçağa bindiğimizde yola çıkalkı yirmi dört saati geçmişti. Ben pestil gibi uyuduğum için Gülden rüyama girip son anımsatmaları bilinçaltımın derinliklerinde yapmak zorunda kalmış: Senin Cartagena'da okuduğun üniversitenin avlusundaki bitki türlerini, babanın arzuhalci olarak okuma yazma bilmeyen yoksullar için sevgililerine gönderecekleri aşk mektupları yazdığı Tatlılar Kapısı'nın (Portal de los Dulces) ardındaki kapalı çarşısı, "Kolera Günlerinde Aşk" filminin çekildiği mekânları,

filmin oyuncusu Javier Bardem'in kaldığı oteli, gittiğin lokantaları bir bir sayıp dökmüş uyku REM aralıklarına. Gülden uykunun labirentlerinde bir generale ve iyi kalpli Eréndira'ya rastladığını da itiraf etti! On iki gezici öykü de dolaşıyormuş meğer onlarla beraber bilinçaltımda.

Aman allahım! Uçağın koltuğunda da olsa Gülden'in yanında bir daha asla böyle derin uyumamaya karar verdim!

Cartagena'ya varınca ilk gittiğimiz yer şimdilerde lüks bir otel olan eski Santa Clara Manastırı oldu. Doğrusu, Sierva Maria de Todos los Angeles'in yirmi iki metre on santimlik saçlarla çıktığı mezara bugün bir barın orta yerindeki merdivenlerden inildiğini gördüğümüzde şok geçirmediğimiz değil. Cartagena'nın kumsallarının üzerinde pelikan sürüleri uçarken, senin hukuk okumak için girdiğin sınıflara daldık. Centenario Park'ı sarmalayan kitap tezgâhlarında "Kolera Günlerinde Aşk" romanının ilk baskısını aradık. Gülden'in özel koleksiyonlarından biri de bu: Dünyanın bütün dillerinde bu romanın baskılarını toplamak...

Diyorum ki yaşasaydın ve tanışaydın bu kadını, senin romanlarından birinde tatlı kaçık kahramanlardan biri olarak ona kesinlikle bir yer verirdin. Bir akşamüzeri ayaklarımıza kara sular indiğinde, Simón Bolívar'ın ata binmiş heykelinin ağaçların arasından bize baktığı ve papağanların çığlıklarıyla inleyen parkta bir banka oturduk. Sokak lambalarının safran rengine varmış ışıkları altında laflayan iki turizm polisi, bozuk paralarını sayan bir dilenci, bize yan gözle bakarken şüphemizi uyandıran kirli sakallı bir adam, el arabasıyla su satan bir kadın ile ayaklarımızın ucundan hızla geçerek çimenlerin arasında kaybolan bir fareyle beraberdik. Gülden bir kez daha seni anlattı bana: "Gabo üniversiteye yazılmak için Cartagena'ya geldiğinde bu parktaki banklardan birinde uyumaya niyetlenmişti kalacak yeri olmadığı için. Tam karşımızdaki Engizisyon Sarayı'nın girişinin ardında, bu dünyadan olması olanaksız hasta bir kuşun tesellisi imkânsız sızlanmasını duymuştu. Kilitli valizinde Aldoux Huxley'in Ses Sese Karşı romanı vardı. Karanlıkta gördüğü devi önce tam olarak seçememiş, korkmuş, sonra anlamıştı ki Bolívar'ın heykeli o! O akşam bu parka iki polis gelip sokağa çıkma yasağını ihlal ettiği için Gabo'yu kolundan tutup götürdüler."

Gülden'in sözleri yaklaşıp yaklaşmakta olan müziğin sesiyle yavaş yavaş duyulmaz

İki Kitap Birleşti KIRMIZI ANAHTAR'ı Oluşturdu

olduğunda, parkın ortasında, Bolívar'ın heykelinin önünde senin ayrılmaz bir parçan olan vallenato şarkıcıları beliriverdi. Bu kez ben Gülden'e çıtlattım: "Gabo 'Yüzyıllık Yalnızlık' romanının 350 sayfa aşan bir vallenato şarkısı olduğunu söylemişti." Akordeon sözlerimi doğruladı. Davul onaylarcasına patırdadı. Ama İspanyolcasızlığımız yüzünden seninkiler şarkılarında ne anlatıyorlardı bilmiyorduk. Birden bir at kişnemesi duyuldu. General Heykel Bolívar'ın bindiği atın şaha kalktığını gördük. Oturduğumuz banktan kalkmaya yeltendik ki karşımızda sen beliriverdin. Bembeyaz bir takım elbise giymiştin. Başının üzerinde ışık saçan birkaç sarı kelebek uçuşuyordu. "Korkmayın, General'in atı size zarar vermez. Hem sizin burada olduğunuzu bana o haber verdi," dedin. Korktuğumuz at değil, daha dün altında küllerinin gömülü olduğu büstünü ziyaret ettiğimiz sendin Gabo! **Gülden'le soluğumuzu tutmuş, içinde bizim de kahramanı olduğumuz bir Márquez romanının yazılışına tanık oluyor gibiydik. "Size imzalayıp gönderdiğim kitabı ne yaptınız?" diye sordun. "İçinde sarı güller açan bir bahçenin kalbine koyduk" dedim şaşkınlığımı üzerimden atarak. Gülümsedin, "Siz de az laf ebesi değilmişsiniz!" Müzisyenlere döndün. Kendinden geçmiş gibi haykıran vallenato şarkıcısı gözlerini açarak seni saygıyla selamladı. "Ne anlatıyorlar şarkılarında?" diye sordum sana. "Biraz dinleyeyim izin ver" dedin, yanımıza oturdun. Gülden, "Neredeyiz biz? Rüya mı bu?" diye fısıldadı. Ben de, "Rüya değil, büyülu gerçekçilik!" diye yanıtladım. Bize dönerek, "Bu parka gelen iki sevgiliyi anlatıyorlar. Adam deli divane olduğu sevgilisine bir zümrüt yüzük almış. Sizin oturduğunuz bankta, parıldayan yeşil yüzüğü onun parmağına takacak ve evlilik teklif edecekmiş. Şahitleri de Simón Bolívar ve benmişim! Ama beklenmedik bir şey olmuş!" "Ne olmuş?" diye sordu Gülden merakla. "Alnında beyaz bir lekesi olan kü rengi bir köpek, çarşıyı ve işportacıları birbirine katarak gelmiş ve kızı ısırılmış!" diye yanıtladın. "Olmaz!" diye itiraz ettim hemen, "Bu senin kitabın 'Aşk ve Öbür Cinler'in başındaki olay! Senden kopya mı etmişler yani? Yoksa sen mi yazdın şarkının sözlerini de?" "Vay uyanıklar!" dedin gülerek. "Benim derdim, ölmüş olsan bile senin kendini tekrar etmemen Gabo..." diye diklendim, "Bu üzer bizi!" "Şöyle olabilir mi Gabo?" diye sordu Gülden her zamanki kibar ses tonuyla, "Adam yüzüğü almış ama kızın parmağına takma anı geldiğinde, cebinden küçük mücevher torbasını çıkarıp açınca yerinde yeller estiğini görmüş. Küçük bir delik varmış torbanın dibinde..." "Ah," dedin, "işte edebi bir çözüm. Hem merakta bırakıyor bizi hem de hikâyeye devam yolu açıyor!" Birden yukarıdan, at üzerindeki Bolívar heykelinden geliyor ses: "Rahat bırakın sevgilileri! Zaten dünyanın dibi delinmiş. Dert dert üstüne. Bırakın da bari bir iş düzgün gitsin. Ne kuduz köpek gelsin ne de yüzük torbasının dibi delinsin. Yüzüğü takıp öpüşüp sevişsinler şuracağızda..." "Ama Simón sen bu işe karışmasan... Sen askersin, yazar olan bizleriz. Bırak da işimizi yapalım." desen de sen, "Ben keyfimden asker oldum sanki..." diye söylendi Bolívar ve birden ağaçların yaprakları hışırdamaya başladı. Rengârenk dev bir papağan kanat şakırtılarıyla üzerimize doğru geldi ve senin bembeyaz takım elbiseni hedef alarak bağırsaklarını rahatlatıp dallardan birine kondu. Berbat olan pantolonuna bakarak söylendin, "Aman Tanrım! Ne diyeceğim şimdi ben Mercedes'e? Bu lanet papağanı eminim Karayip Korsanları yollamıştır. Onların filmi de yapan şirket epeydir 'Yüzyıllık Yalnızlık'ın telif haklarının peşinde. Bense istemiyorum filme çekilmesini." Bu kez üç papağan birden uçuşa geçti, üstün başın hepten berbat oldu. Anlaşılan papağan müfrezesi seni boka dizmeye karar vermiş! Aman dikkat et Gabo, sevenin çok ama demek seni çekemeyen birileri de var hâlâ. "Kalkmalıyım ama korktuğum için değil," dedin, "Fermina ile Florentino'ya kahve içmeye gidecektim, ancak önce bir kuru temizleyici bulmalıyım. Siz ne zaman dönüyorsunuz İstanbul'a?" "Yarın..." diye yanıtladık. Parktan çıkmak üzereyken birden geriye dönüp seslendin: "Yarın diye bir şey yoktur dostlarım, her anı anlatmak için yaşayın!" Bu yazıyı senin bu öğüdünü tutmak için yazdım öncelikle. Ve hâlâ iştiriyorum uzaktan bize seslendiğini, Nobel Edebiyat Ödülü töreninden sonraki yemekte konuklara konuşur gibi: "Sizi, Amerika'mızın büyük şairi Luis Cardoza y Aragon'un ifadesiyle, insanın var oluşunun yegâne elle tutulur kanıtına, yani şiire kadeh kaldırmaya davet ediyorum... Türk dostlarım, bir sonraki sefere La Vitrola lokantasında buluşalım. Belki sahibine geri verilmek üzere rehinciden kurtarılmış bir zümrüt yüzük de olur cebimde!" Ardından bu yazıyı yazdım çünkü "Belki Gabriel Garcia Márquez diye biri de yoktur, yalnızca okur diye biri vardır" demek için. Okur da gerçeğin düşlere âşık olmasını ister. Hem de büyük bir tutkuyla. Ben de bu yazıyı gerçeğin aşkı karşılıksız kalmasın, düşler de gerçeğe âşık olsun diye yazdım. Bir de çiçek perileriyle şiir tanrıları birbirlerine deli gibi âşık olsun diye... Büyülu gerçekçilik dediğin de aşka gelmiş şiir demek değil mi zaten sevgili Gabo? Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>**

"Yarın diye bir şey yoktur dostlarım, her anı anlatmak için yaşayın!"

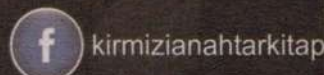
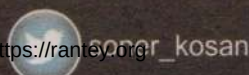
Ve şimdi **KIRMIZI ANAHTAR** kendini anlatmaya başladı.

- * Aşk diye hep travmalarımıza , mantık diye hep çıkar ilişkilerimize sarıldık , sonra hem aşka hem de mantığa küstük...
- * Dilin bir nefeste söylediğini, yürek nefes nefese hazmetmeye çalışır. "Bitti" dendiği anda kendinle hesaplaşman başlar...
- * Kendinden başka hiçbir şeyden korkmana gerek yok çünkü tüm korkuları ve mutlulukları yaratan sensin...
- * İyi'yi ; hep sabreden,bekleyen, başkasının mutluluğu için çabalayan Kötü'yi; kendisini, çıkarlarını düşünen, ittifaklar kuran, yenilikçi ve her defasında küllerinden yeniden doğan olarak algıarsak, daha çok kötülerin yönettiği dünyada yaşarız...
- * Çocuğumuzu bakkala bile gönderemezken " Kırmızı Başlıklı Kız " masalında kurtlarla dolu ormanda adı bile olmayan bir kızı anneannesine yalnız gönderdik, kurdun kamını yarıp hunharca diktik ve bunu akşam yatağında anne ses tonuyla anlattıktan sonra, tatlı rüyalar diledik...

15.000 Ebeveyne ulaşan
" Bilinçli Ebeveyn Okulu"
Sosyal sorumluluk projesi
kurucusu
Soner Koşan'dan
kişisel ve ülkesel
gelişim hikayeleri

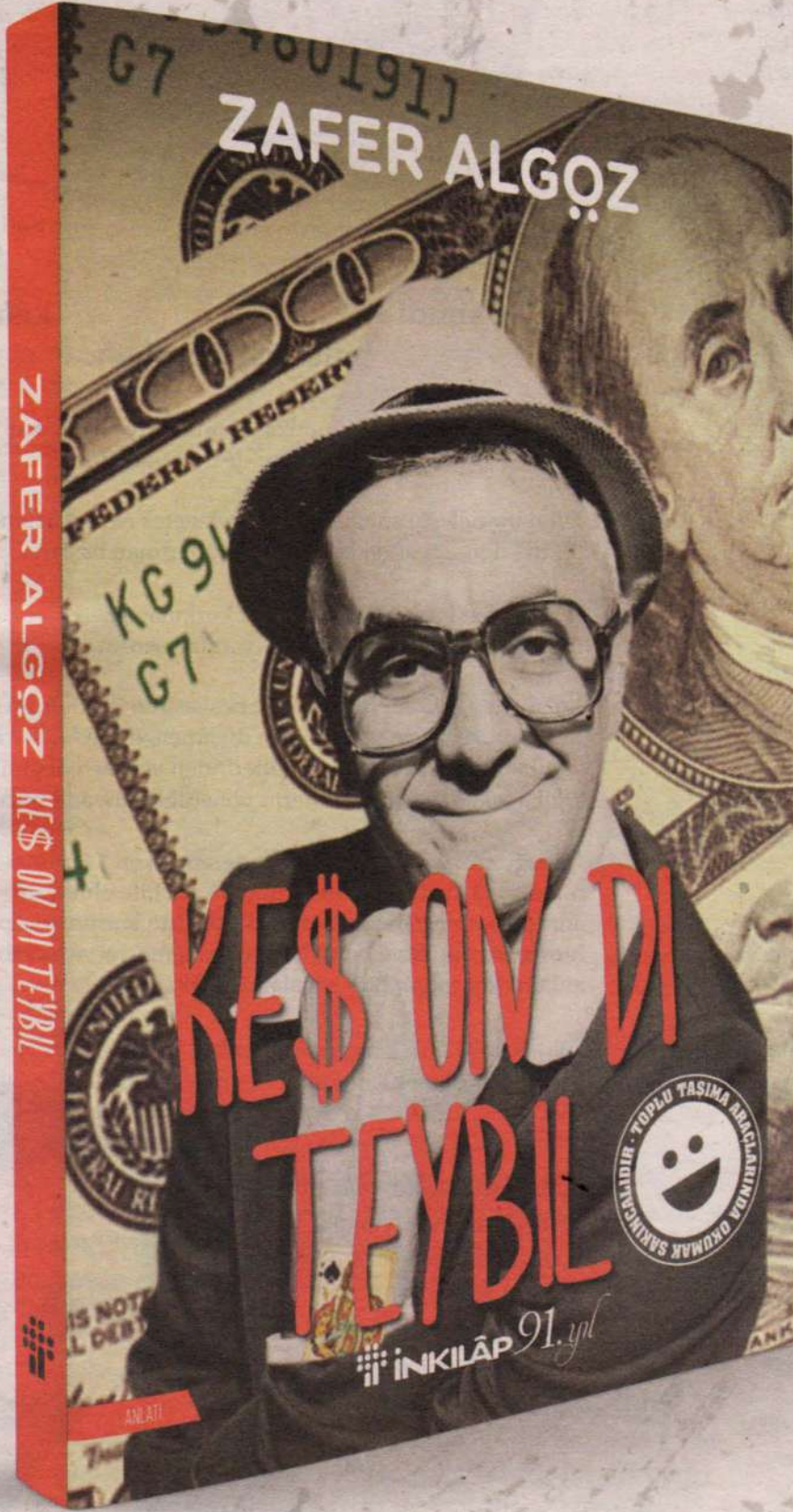
KİTAPÇILARDA

ALFA
YAYINLARI

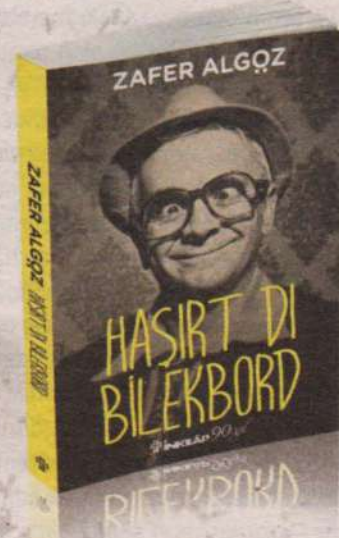
ZAFER ALGÖZ

KE\$ ON DI TEYBİL

Zafer Algöz, Keş On Dı Teybıl'da okurlarını Ertuğrul İlgin, Cüneyt Gökçer, Fikret Hakan, Öztürk Serengil, Nur Subaşı (ve elbette kedisi Siyami Bey), Süleyman Seba, Kamran Usluer, Cem Yılmaz, Can Yılmaz ve daha birçok önemli isimle yaşadığı ilginç anılara davet ediyor.

Sinema ve tiyatro dünyasında yaşanan komik, hüznü, daima şaşırtıcı ve hiç bilmediğiniz yeni maceralara hazır mısınız?

HASIRT DI BILEKBORD

İNKILÂP 91. yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Levent Metrocity
İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci
İSTANBUL / İNKILAP KIDS Acarkent • ANKARA / Atlantis City Avm • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli • BURSA / Nilüfer

Coşkun Aral

ergun çağatay'a veda

"Günaydın abi," demek için ağzımı aralamış ama öyle kalakalmıştım çünkü Gökşin Abi, "Orly'de bomba patladı, Ergun orada..." demişti. Duyduğuma inanamıyordum.

Foto muhabirliğinin dünyaca önemli ustalarından birini geçen ay sonsuzluğa uğurladık. Gençlik yıllarımda çömez bir foto muhabiriyken boğazdan geçen ve bizim için gizemli bir Rus askeri gemisini görüntülemek isterken tanışmıştım Ergun Çağatay'la. İlk tanışıklığımızın ardından samimi olmuş ve beni evine davet etmişti. Eşi Kari'nin yaptığı krepler ve fincan kekleri hala aklımdadır. Ne de olsa, ilk onların evinde yemiştim bunları.

18 Şubat Pazar günü toprağa verdiğimiz Ergun Çağatay mesleğimizin duayenlerinden biriydi. 1982 yılında Prof. Thomas Starzl'ın ekibinin yaptığı karaciğer naklini ilk fotoğraflayan Ergun Çağatay'ın objektifini çevirdiği ekip üyeleri arasında Prof. Münici Kalayoglu da vardı.

ORLY BASKINI

Ergun Ağabey, ölümle daha önce Paris'te burun buruna gelmişti ve ben o sırada uyuyordum. Her şey telefonumun çalmasıyla başladı. Oysa o kadar yorgundum ki, Çad'dan sabahın köründe dönmüş ve evime gidip kendimi yatağa zor atmıştım. Üzerimde Afrika'nın tozuyla yatmış ve dünya yansa kalkmayacak kadar ağır bir uykuya dalmıştım. Ne var ki telefon öyle ısrarla çalışıyordu ki gerçekten bir olay olduğunu düşündüm ve uzanıp, uykulu sesle ahizeyi kaldırdım. Telefonda biri bana "Günaydın tavuk," diyordu. Ergun Abi'nin sesi idi. İstanbul'a gidiyormuş ve çok bagajı olduğu için yardım etmemi istemiş. Beni o yüzden aramıştı. Ona durumumu anlattım; çok yorgundum ve gidemezdim.

Telefonu kapattım. **Kapattım kapatmasına ama uykuyu tutmadı tabii. Ayıp etmiştim, uyanıp gideyim dedim kendi kendime.** Uçağının kaçta olduğunu bile sormamıştım. Cep telefonu da yoktu ki... En iyisi Sipa'ya gidip öğrenirim diye düşünerek; güç bela yataktan kalktım. Üstümü başımı değiştirip, taksile ajansa gittim. Ergun Abi o zamanlar Gamma'ya çalışıyordu ama hepimizin birbirimizden haberi olurdu. Ajanstan uçağının saatini öğrenir, uğurlamaya giderim diye plan yapmıştım kendimce. Rue Roquepine'de iki katlı bir bina olan Sipa'ya vardığımda, kapıda Gökşin Sipahioğlu'yla karşılaşmam bir oldu. "Günaydın abi," demek için ağzımı aralamış ama öyle kalakalmıştım çünkü Gökşin Abi, "Orly'de bomba patladı, Ergun orada..." demişti. Duyduğuma inanamıyordum. Az önce konuşmuştuk diyecek oldum, vakit kaybetmenin anlamı yoktu. Philippe Flandrin'in arabası vardı, onunla birlikte hemen Orly'e hızla yola çıktık. Ambulans ve polis arabalarının yığıldığı Güney Orly'e kısa sürede vardık. Arabayı park ettikten sonra elimizdeki basın kartıyla kalabalığı yararak ilerliyorduk. İçimden bir ses Ergun Abi'ye bir şey olmadığını, her şeyin yolunda olduğunu söylüyordu. Arkamdan bağıracağını filan düşünüyordum. **Gözlerimiz etrafı tarayıp duruyordu. O sırada kalabalık bir grubun bacalarının arasından görülen alüminyum çantayı fark ettim.** Etrafına bant çekilmiş çanta, geniş bir alanın ortasında duruyordu ve üzerindeki Nikon yazısı durduğum yerden bile okunabiliyordu. Hemen ileri atıldım ve koşarak bölgeye yaklaştım. Polisler çantayı tanıdığını söyledim. Polis, çantanın bomba olma ihtimali üzerine, imha hazırlıkları yapıyordu. Bana inanan

Çantasını bulmuştum ama Ergun Abi yoktu. Ona gerçekten bir şey olduğunu o an anladım.

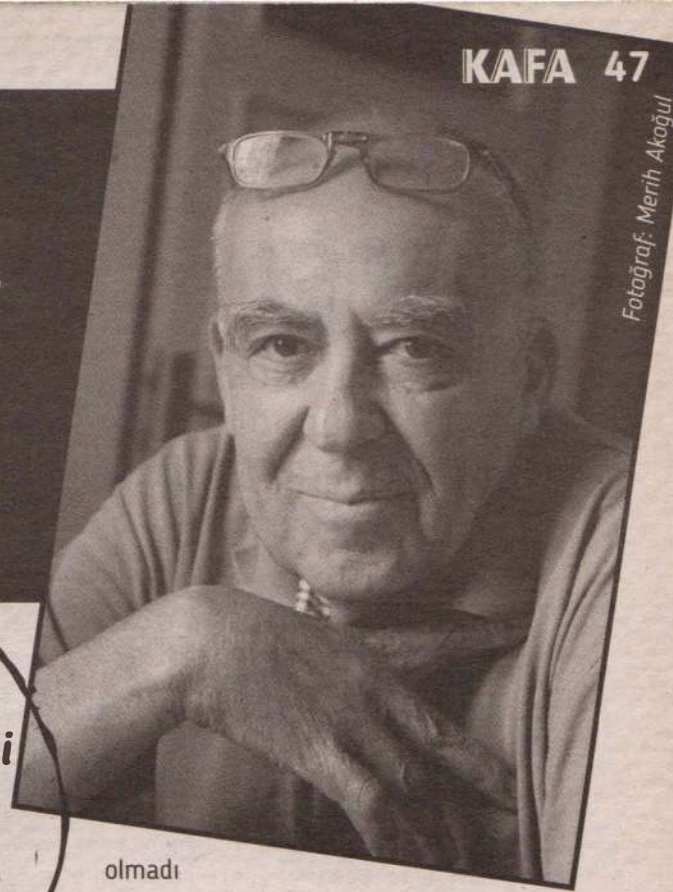
olmadı ama çantanın üzerindeki ismi ve adresi söylediğimde, çantayı açmam için beni gönderdiler. Birçok defa taşıdığım bu çanta Ergun Abi'nindi. Hemen açıp, içindeki fotoğraf makinesini ve objektiflerini polisler gösterdim. Çantasını bulmuştum ama Ergun Abi yoktu. Ona gerçekten bir şey olduğunu o an anladım.

Sedyeyle taşınanlara bakıyordum. Çanta elimde sağa sola dolanıyor ama Ergun Abi'yi bulamıyordum. Derken helikoptere taşınan bir sedye gördüm, elimde çantayla kim olduğunu öğrenmek için koştum ama yetişemedim. Meğer o sedyede Ergun Abi yatıyormuş. Orly'de şaşkın bir şekilde dolanırken, ajanstan Serdar Bilgiç'e rastladım ve bana tüm olayı anlattı. Benden olumsuz yanıtı alınca, Ergun Abi ajanstan Perihan Sarıöz'ü yardım için aramış. Perihan da havaalanına gelmiş ama bombanın yakınında olmadığı için yara almadan kurtulabilmiş. Şok nedeniyle

onu da hastaneye kaldırmışlar. Sonradan dünya haberleri olayı şöyle aktardılar: Saat 11:00'da THY'nin Güney Orly'deki kontuarında bırakılan bagajın patlaması sonucu, Fransız ve ABD'li 8 kişi hayatını kaybetmiş ve aralarında Ergun Çağatay'ın da olduğu 10'u aşkın insan yaralanmıştı. Olayı ASALA adlı terör örgütü üstlenmişti. Bu olayın ertesi günü, Ergun Abi'nin eşi Kari'yle

birlikte hastaneye gittim. Yasaktı ama yanımda küçük bir fotoğraf makinesi de vardı. Ergun Abi camdan bir odada oturuyor ve suyun içindeki vücuduna doktorlar bile dokunmuyordu. Camın gerisinden onu sevdiğimizi haykırdık. **Ergun Abi de yanındaki hemşireden mikrofonu istedi ve bize sordu; "Kredi kartımı iptal ettiniz mi? Fotoğraf makinelerim nerede?"** Ergun Abi, 1,5 yıl boyunca Paris'te, Güney Fransa'da uzun ve acılı bir tedavi süreci geçirdi. Bu olaydan sonra, 1984'te tedavi gördüğü yanık hastanesinde diğer hastalara ilişkin bir fotoğraf çalışması yaptı. Ölümü atlatmıştı ve ses getirecek fotoğraf çalışmalarına devam etti.

14 yılda tamamladığı, "Türkçe Konuşanlar" adındaki kapsamlı çalışmasında, Orta Asya'dan Balkanlara kadar uzanan bir alanda çarpıcı fotoğraflarla adından söz ettirdi. Fotoğraflarla birlikte makalelerin de yer aldığı bu dev eser, birçok bilim insanını da bir araya getirdi. Aral Gölü'ne ilişkin yaptığı belgesel çalışmasıyla da 2000 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde ödül aldı. 14 yıl boyunca çektiği fotoğraflardan oluşan sergi Fransa'nın birçok şehrini dolaştı.

Fotoğraf: Merih Akaçul

Kerimcan Kamal

karşı

Biz, sokakta, okulda, işte, evlerimizdeki milyonlar; bu hayatı yaşanabilir kılmak için her gün ama her gün, ama büyük ama küçük kavga etmeye devam ediyoruz. Ve biz, kendimiz, menfaatimiz, kibrimiz için değil; iyi için, güzel için kavga ediyoruz.

Biz yaştakilerin hikayesi hep o çocuğun hikayesidir. O sıradan çocuğun. Muhtemelen artık yaşamayan, herkesin ünlü olduğu zamane modasının aksine kimsenin adını bilmediği, belki öğretmen bir anne ve memur bir babanın sıradan çocuğu. Benim gibi.

Tek kanallı bir ülkenin alaturka şarkılarıyla büyümüş, yalnız birbirine yeşil yeşil bakan aşıklara inanmış, içinde o aşkların yangının külünün yeniden yakılacağına dair hep ümitler olmuş bir çocuk. Ne ara bütün bunlar değişti anlamadık. Ne ara kanallar çoğaldı, ne ara aşklar ucuzladı, ne ara doğru bildiğimiz her şey yanlış oldu bilmiyorum. Büyümeyi hep reddettim. Çünkü küçükken bize öğretilen ne varsa gerçek hayatta tam tersi geçerliydi. La Fontaine halt etmişti. Karınca bir ömür boyu çalışıp aç kalıyordu da ağustos böceği arsız bir şarkıyla ünlü oluveriyordu işte. Küçük Prens tutunamamıştı bu dünyada ve yazarını bir çölde yapayalnız ve mahzun bırakıp kendi küçük gezegenine kaçmıştı binbir bahane uydurarak bize. Yok o aslında şapka değil, fil yutmuş yılanmış da yok insan doğruyu ancak kalbiyle görebilirmiş çünkü hayatta asıl önemli olan şeyler gözle görülmezmiş...

Bize anlatılan masallarda baş tacı edilen adalet, vefa, edep, minnet, haysiyet, tevazu, kıymet bilmek, müşfik ve saygın olmak, ahde inanmak ve sözünde durmak sanki büyüklerin dünyasında masaldı. Ve bir çift yaptık dalında yumuşacık ve istemesek de biz büyüdük ve kirlendi dünya. Artık vurulan arkadaşımızı kurtarmak için kahramanca can almaya çalıştığımız, can yakmayan yakar top oyunları yoktu. Tersine, başkalarının canını yakmanın kural olduğu, paranın, mevkiin, gücün, ticaretin ve siyasetin vahşi oyunları vardı hayatımızda. Yaşamak için ayak uydurmak zorundaydık.

Yaşamak için içimizdeki o güzel, o saf çocukları öldürmek zorundaydık. **Yaşamak için kirlenmeyi kabullenmek zorundaydık. Yaşamak için bu kirli dünyanın efendilerine boyun eğmek zorundaydık.**

Sindirebildiğimiz kadar, içimizde her gün acı çeken çocukların sesini dindirebildiğimiz kadar.

Çünkü yaşamak için cesur olmalısın diyorlardı.

Ve ama cesareti bize hep yanlış anlattılar.

Korkmamayı maharet saydılar. Oysa cesaretin mayası inançtır. Cesaret, inandığın şey için korksan da adım atmaktan geri durmamaktır.

Bize inancın, aşık olmanın, romantizmin, idealizmin aptallık olduğunu söylediler. Hepsinin içini birer birer boşalttılar. Çünkü onların inanacak, sevecek, inandığı ve sevdiği şeyler için korksa da her şeyini verecek yürekleri yoktu.

Size bir sır vereyim mi? Dünyayı korkaklar yönetiyor çocuklar. Onlar sadece zulmü, aldatmayı ve öldürmeyi bilirler.

Cesaret gerektiren bir işe başlamadan önce o işi birlikte yapacağımız bir arkadaşım aradı ve evladım var korkuyorum, yapamam dedi. Bense senin kulağına fısıldadım.

Beni anlamana imkan yoktu, küçüktün ama sana söylemeliydim. Belki sonu felaketim olacak ama bunu senin için yapıyorum oğlum dedim.

Cesurmuş gibi gözüken ama benzer korkaklıkta insanlar yüzünden sonu felaketim de oldu. Ama hiç pişman değilim. Çünkü ben buyum. Romantik, idealist, aptal bir aşığım. Ve o felaket sayesinde korkakların dünyasından çocukluğumun rüyasına bir yol buldum. Ve doğacak çocuklarım, işte sizin kanınızda da bütün bunlar dolaşiyor.

Kendinizi yaptıklarınız ya da yapamadıklarınız için suçlamayın. Çünkü içinizin yangınında kavrulurken feryat etmekten bilgiyi göremiyorsunuz. Bilgi, ancak sakinleşip şöyle bir geri yaslandığınızda size geliyor. Ancak o zaman hep o bilginin üzerinde oturduğunuz anlıyorsunuz. Bilgiyi zaten hep bildiğinizi fark ediyorsunuz. Bu size, bize, hepimize doğuştan bahşedilmiş bir hediye. Yani içimiz hep doğruyu bilir. İşte o korkakların içimizdeki çocuğu öldürmemizi istemiyorlar.

sebebi de bu. Ne kadar korkak olduklarını ve dünyayı ne kadar kirllettiklerini bilmeyelim isterler.

Hep kazanmak üzerine kurulu vahşi düzenlerinde, hep iktidarda kalmak için, hep birilerini düşman ilan ederler. Oysa bizim hayal ettiğimiz dünyada bunlar yok. Ve belki hayalini kurduğumuz o dünyayı biz göremesek de belki siz, belki sizin çocuklarınız mutlaka görecek.

O yüzden hiç vazgeçmeden "onlara" karşı gelmek lazım. Öyle sadece bir kişiye, bir iktidara, bir zihniyete karşı gelmekten bahsetmiyorum. Dünyada sadece bir kişi haksızlığa uğruyor ve mutsuz ediliyorsa bile ona haksızlık yapan ve mutsuz eden ne varsa durdurmak için ona karşı olmak lazım. Kim nerede ne zulme uğruyorsa ona zulmeden zalime karşı gelmek lazım.

Ve yalnız olmadığımı biliyorum.

Yüzlerinizi gördüm.

Seslerinizi duydum.

Sizi dinledim.

Sizlerle tanıştım.

İçim güven, sevinç ve huzurla dolu.

Bunları yazarken hayal kurmadığımı, rüya görmediğimi, orada olduğunuzu biliyorum.

Bırakın bizi kaybettik sansınlar. Ama biz yenilmedik.

Çünkü kavgamızdan hiç vazgeçmedik.

Biz, sokakta, okulda, işte, evlerimizdeki milyonlar; bu hayatı yaşanabilir kılmak için her gün ama her gün, ama büyük ama küçük kavga etmeye devam ediyoruz.

Ve biz, kendimiz, menfaatimiz, kibrimiz için değil; iyi için, güzel için kavga ediyoruz.

Biz her gün, her dakika tabiat için, ağaçlar, bulutlar, denizler ve üzerinde yaşadığımız bu cennet gezegen için, korumamız gereken çocuklar ve yardımımıza ihtiyaç duyan muhtaçlar için, bize hayatı bahşeden

kadınlarımız şiddet görmesin diye, farklı etnik kimliklerden, farklı inançlardan, farklı renklerden insanlar, cinsel kimliklerini, inançlarını ya da inanmama tercihlerini özgürce yaşayabilsinler, düşüncelerini korkmadan dile getirebilsinler diye kavga etmeye devam ediyoruz.

Bunun adına demokrasi ve insan hakları deniyor.

Bunun adına doğayı, hayvanları koruma, kadına şiddete, çocuk istismarına karşı çıkma deniyor.

Bunun adına medeniyet, uygarlık, hoşgörü, nezaket, birlikte yaşama saygı deniyor.

Biz bunlardan vazgeçmeyenleriz.

Biz kötülüğe teslim olmayanlarız.

Biz korkakların yönettiği dünyanın düzenine karşı çıkanlarız. Biz yüreğindeki çocuğu öldürmeyenleriz.

Bizler iyilik savaşçılarıyız.

Biz kavgasında adil olanlarız.

Biz göğsünün sol yanında sadece kan pompalayan değil ama vicdan olup her saniye atanlarız.

Biz her gün her yerde karşılaştığınız, adaletini kaybetmemiş sıradan insanlarız.

Ve bizim hikayemiz işte o güzel günlere inanan her yaştan sıradan çocukların hikayesi.

O yüzden yalanlarına inanmıyoruz.

O yüzden düzenlerini kabul etmiyoruz.

O yüzden karşıyız.

Can yakan her şeye,

Ve her kere karşıyız.

Dünyayı korkaklar yönetiyor çocuklar. Onlar sadece zulmü, aldatmayı ve öldürmeyi bilirler.

İki Mars bir oyun, bu Mars size n'etti oğlum

Elon Musk abimizin, Türkiye ziyaretinde hamamda kendisine yeni rahatlatıcı ufuklar açan gururumuz tellak kardeşimize Tesla armağan etmek yerine, roketle yükleyip uzaya gönderip Mars'ın yörüngesine sokmak istemesi bu küçük, güzel gezegen hakkında yazmayı zorunlu hale getirdi.

Oysa küçük Mars, çıplak gözle görebildiğimiz, sıcaklığı -63 dereceyle -87 derece arasında fevkalade atmosferiyle dünyamızdaki gibi turp, şalgam ve kuşkonmaz yetiştirmek için ideal toprakları olan küçük üvey kardeşimiz. Bazılarımız bundan o kadar emin ki 1997 yılında NASA'ya dava açan 3 Yemenli, Mars'ın dedelerinden kaldığını bile iddia etmişti. Bizim 2023 hedeflerimizi ıskalasa da Mars'a 2023'te kurulacak koloni için şimdiden 80 bin kişi gönüllü olmuş durumda. Elon Musk'ın Mars'a araç yolladığı gün bizde de soru soran robotun araya girmesine sinirlenen bakanın talimatıyla formatlanıp susturulmasına şaşırmayanlar, kızıl gezegen denildiğinde de yanlış anlamasınlar. Bileşiminde yoğun demir oksit olduğu için kızıl deniyor. Başka bir amacı yok.

1997, 2004 ve 2012'de gönderilen Tesla'nın elektrikli arabasından daha akıllı ve faydalı robot araçlarla bu küçük kardeş gezegenin sırları çözülmüş durumda. Hele 2012'de gönderilen Curiosity (meraklı) ile günümüzün Mars'tan 40 dakika kısa olduğu, dünyanın yarısı kadar büyüklükte olmasına karşın su bulunmadığı için yaşanabilecek toprak yüzeyinin aynı olduğu, yaşamı sağlayacak en önemli unsur suyun ise sulandırılmış mevsimsel tuz akıntıları olduğu artık biliniyor.

Çözümü bilimde arayanlar, **"Ay ne yesem yarıyor, kilo sorunu ne yapsam çözülüyor,"** diyenler için de şahane bir alternatif oluşturuyor. Yüzde 60 daha az yerçekimiyle **"Ay fazlam var,"** diyen 55 kiloluk kızlarımız 2023'teki 80 bin kişi arasında yer alırsa 23 kilo gelecekler ve Mars mutluluğuna erecekler.

Antik Yunanlar ise öyle düşünmüyordu. Evlat olsa sevmeyecek, cami olmadığı için tapınak önüne terk edilecek kadar sinir bozucu Tanrı Ares'i simgeliyordu. O da Zeus ile Hera'nın Olimpos'la evlatlarındandı ama bir farkla... Zeus'un azgın teke sendromuyla o kadından o kadına sıçramasına sinirlenen Hera'nın canına tak ediyor, ben de bari bir çiçekten hamile kalayım diyor. Mitolojinin yalancısıyız. Çiçeğin nasıl güçlü bir erkek olduğu mitolojide belirtilmiyor ama savaş tanrısı olması ve hatta Trakyalılar ve Amazonların yanında yer almasıyla iyice sevilmez oluyordu. Demirci tanrısı Hephaistos'un güzel karısı Afrodite'i de baştan çıkarınca iyice nefret ediliyor, böyle güzel kadından yaptığı çocuklara da gıcıklığından Deimos (korku) ve Phobos (bozgun) koyuyordu. Bizim Ares bunu da yapıyor. Romalılar ise **"Size Mars n'etti?"** deyip Ares'e sahip çıkıyorlar, hatta güç ve kudretin simgesi olarak Romulus ve Remis'in babası yani Romalıların atası yapıyordu. Mars, huzur kaçıran ve öfke dağıtan bir kudretin simgesi oluyordu. Orson Welles de bunu

aptallığımızın bir göstergesi olarak yüzümüze vuruyor. Kurucusu olduğu Mercury Tiyatrosu'nda radyo tiyatrosu hazırlıyordu Orson Welles. **O haftaki oyun H. G. Wells'in yazdığı Dünyalar Savaşı'ydı ve romanda anlatılanları haber bülteniymiş gibi sunmaya karar verdi Welles...** Üstelik CBS kanalında yapılan radyo programı pek de ilgi görmüyordu. 30 Ekim günü akşam saat 20.00'de program başladı. Orson Welles oyunda rasathaneden yapılan bir yayını sunuyordu. Bir gökbilimciyi canlandırıyor, arada da müzik çalınıyordu. Welles birden müzik yayını keserek **"Mars'tan göktaşı yağmuru başladı,"** haberini dinleyicilerle paylaşıyordu. Bir hareketlilik vardı ve Mars gezegeni yakından gözlenmeye başlanmıştı. Bir anda dinleyici sayısı altı milyona ulaştı. Herkes Mars'tan gelecek haberleri bekliyordu.

Defalarca araya girip bir radyo tiyatrosu olduğu söylenmesine rağmen korkulu bekleme başlamıştı. Bir çiftliğe metalik göktaşı düştüğü haberi sonrası yine kurgu canlı bağlantıyla düşen göktaşının içinden bacakları üzerinde duran birtakım

canlıların görüldüğü, bunların Mars gezegeninden gelen işgal ordusu olabileceği söyleniyordu. Ve işte tarih boyunca nasıl baktığımızı anlatmaya çalıştığımız bu küçük gezegenden

istilaya gelenler tüm Amerika'yı kaosa sürüklüyordu, hayat felç oluyor, sokaklarda korkuyla kaçanlar, telefonla sevdiklerinden haber almaya çalışanlar, bu medya yoluyla delirmenin ve akıl yitirmenin ilk örneğini oluşturuyordu. Stüdyodakiler yayına devam ederken kurgu gereği, New Jersey'de bataklıktan siyah, zehirli bir dumanın çıktığını söylüyor, bu kez herkes kapı, pencere pervazlarını bu zehirli gazdan korumaya çalışıyordu. Şikayetler arttıktan sonra, polis radyo binasını bastı. Yayın yumuşatıldı ve Dünyalar Savaşı adlı eserin Orson Welles tarafından sahnelendiği tekrarlandı ama bu insanları sakinleştirmeye yetmedi. Mizansen gereği spikerin zehirli gazdan öksürüp hayatını kaybetmesi sonrası, kalan son kişinin **"Orada kimse var mı?"** çığlıklarıyla biten oyun, Mars'ın hayatımıza bugüne kadar yaptığı en büyük etki oluyordu. Bir otomobilin uzaya, Mars'ın yörüngesine gönderilmesi aklımıza neler getirdi ama-en önemlisi galiba olmayana medyanın nasıl abartabileceği, savaşın korkulu yüzünün kapımıza geldiğinde bizi nasıl paniğe sürüklediği ve her zaman suçu üstüne atabileceğimiz masum bir Mars gezegeni bulabilme ihtimali.

Mars deyince aklına **"tavlada tek pul almadan oyunu kaybetmek"** gelenlere de diyoruz ki **"İki Mars bir oyun, kalk gökyüzüne bir bak a koyun."**

Çünkü Mars'ın bizdeki bir diğer anlamı **"söz söyleyemeyecek duruma düşmek..."**

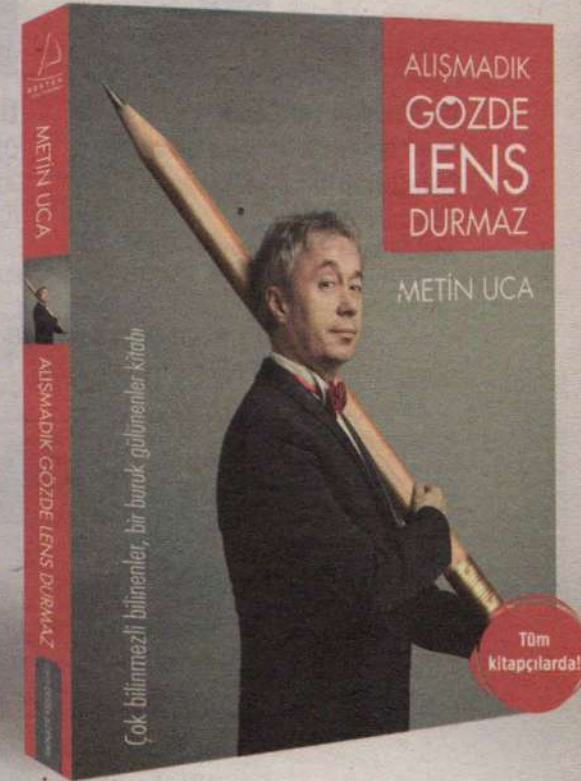

Bizim 2023 hedeflerimizi ıskalasa da Mars'a 2023'te kurulacak koloni için şimdiden 80 bin kişi gönüllü olmuş durumda.

Çok bilinmezli bilinenler,
bir buruk gülünenler kitabı

İnce görecek,
karınca belini
incitmeyecek,
geridönüşümlü,
ileri görüşlü,
mutfakta
yardımcınız,
tuvalette
alışkanlığınız
olacak bir kitap
var mı?

EVET ARTIK VAR!

16 BURSA KİTAP FUARI'NDA GÖRÜŞMEK DİLEĞİYLE...

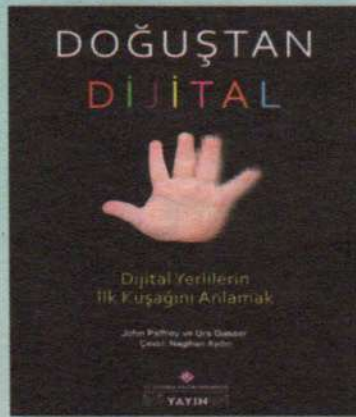

17 - 25 Mart
TÜYAP Bursa Uluslararası
Fuar ve Kongre Merkezi

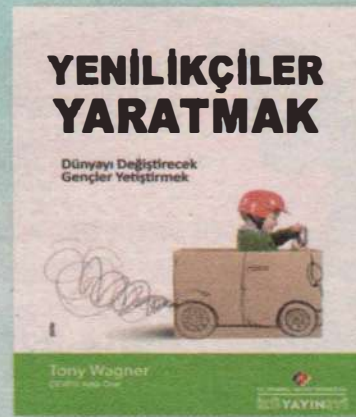
İşte Z Kuşağı
Genç Kuşak İşyerini Nasıl Dönüştürüyor?
David Stillman ve Jonah Stillman
(Çev. Duygu Pinar Kayihan ve Ferhat Erduran)

Bir Yetişkin Yaratmak
Aşırı Ebeveynlik Tuzağına Düşmeden
Çocuğunuzu Başarıya Hazırlayın
Julie Lythcott-Haims
(Çev. Duygu Pinar Kayihan)

Doğuştan Dijital
Dijital Yerlilerin İlk Kuşağını Anlamak
John Palfrey ve Urs Gasser
(Çev. Nagihan Aydın)

Yenilikçiler Yaratmak
Dünyayı Değiştirecek
Gençler Yetiştirmek
Tony Wagner
(Çev. Aytül Özer)

Milenyum Kuşağının Kuralları
Dijital Dünyaya Meraklı
İlk Tüketici ve Çalışan Kuşağıyla
Nasıl Bağlantı Kurulur?
T. Scott Gross
(Çev. Menekşe Tokyay)

Göçmen Çocukların Okul Halleri
ABD ve Batı Avrupa'daki
Bütünleşmeye Kıyaslamalı Bir Bakış
Richard Alba & Jennifer Holdaway
(Çev. Menekşe Tokyay)

Mülteci Koruma Siyaseti ve Pratiği
BMMYK
Alexander Betts, Gil Loescher ve
James Milner
(Çev. Özgün Emre Koç)

Küresel Yönetişim
Timothy J. Sinclair (Çev. H. Hande Orhon Özdağ)

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

İKÜ YAYINEVİ

e-posta: ikuyayinevi@iku.edu.tr

/ikuyayinevi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rante.org>

www.eganba.com / (0212) 293 44 41 - 43 | www.ilkekitap.com / (0212) 274 98 74 - 75

Dilan Bozyel

kadının adı "beyaz çarşamba"

2006'da dünyadan ayrılan Duygu Asena geldi aklıma haberleri okurken, hala aramızda olsaydı eminim jilet gibi keskin cümleler kurardı Beyaz Çarşamba için. Erkekler yine yutkunur, kadınlar yine yumruğunu sıkardı hissettikleri güçle.

Her şey özetle 1 Şubat 1979 günü başladı. Humeyni önderliğinde gerçekleşen İran İslam Devrimi'yle İranlı kadınlar hali hazırda yaralı olan kanatlarından birini tamamen kaybetti. Şeriat hükümleri, dini gerekçeler ve ahlaki mecburiyetlerle ülkesini terk etmek istemeyen kadınlar 7 Mart 1979'da başörtü zorunluluk yasasına uyarak yaşamaya başladı.

8 Mart 1979, Dünya Kadınlar Günü'nde 100.000'i aşkın kadın Tahran'da buluşarak başörtü zorunluluğunu protesto etti. O günü fotoğraflayan fotoğrafçı ise Hengameh Golestan idi. O günden günümüze ulaşan fotoğrafları incerseniz; bir kadının gözünden, kadınların özgürlük hakkını nasıl savunduğunu incelemiş olacaksınız. Onun o etkileyici fotoğraflarından ilhamla ben de yukarıda gördüğünüz bu fotoğrafı çektim 2018 yılında, İstanbul'da...

O günden bugüne 39 yılın ardından; Tahran, geçtiğimiz aralık ayının son çarşambası Vida Movahed'le beyaz renge boyandı. "Başörtüsü takmak bizim kararımız olmalı" diyen Vida Movahed, tüm İranlı kadınların sesi olmak istedi. **Bir elektrik trafosunun üstüne çıkarak, sokağın ortasında beyaz başörtüsünden sıyrılıp; başörtüsünü bir ağaç dalının ucunda sallamaya başlayınca yıllar boyu süren yasağı delerek**

yeni bir eylem hareketi başlatmış oldu. Moyahed, bu eylemin üstüne tutuklandı. Çünkü, hükümlere göre bir kadın, hakkını savunamazdı. Yine aynı kanunlara göre; hele ki özgürlük için sesini yükselten hiçbir kadın, cezasız kalamazdı. Şu an sizin de hissettiğiniz hiddete sahip hemcinslerimiz tarafından bu eylem 28 Aralık 2017 tarihinde yayılmaya başladı.

Tahran'da yayılan Beyaz Çarşamba, önce Meşhed ve Şiraz sokaklarında; ardından sosyal medyada #GirlsOfRevolutionStreet hashtagiyle tüm dünya kadınlarının eylemine dönüştü. Sokaklarda elinde beyaz başörtüsü sallayan kadınlar, erkekler tarafından yalnız bırakılmadı. Birçok şehirde, erkekler bu eyleme destek olmaya başladı.

Bu eylem, aslında sadece bir başörtü meselesi değil. Elbette -yalnızca kendi isteğiyle- başörtüsü takabilir bir kadın. Kadınlar, yalnızca bir bez parçası için bunca yıldır sessiz çılgınlık atıyor; biz kadınlar, erkeklerle eşit haklara sahip olmanın derdindeyiz. Bunu derde çevirenler ise yine erkekler. Dünyanın dengesi henüz oturuyor gibi görünüyor, biz kadınlar tek kanadımız kırılmış olsa da; kırmızı yandı, bekledik. Sarı yandı, bekledik. Artık yeşil yandı, izin verirsiniz; erkeklerle aynı kaldırımda yürümeye hazırız.

* #GirlsOfRevolutionStreet hashtagiyle siz de İranlı kadınların özgürlüğü için bu eyleme destek olabilirsiniz.

* Yazının başlığı Duygu Asena'nın "Kadının Adı Yok" kitabından uyarlamadır. Duygu Asena anısına...

Erhan Karadağ

gidemeyenler

Dünya Death Road diye tanıyor Bolivya'daki o yolu; Latin Amerika'nın sırat köprüsü, Al Camino de la Muerte. Ölüm Yolu'ndan geçen herkes heybesine bir hikaye koyuyordur mutlaka, en azından ölmeden geçtiğine şükrederek. Peki ya o yolu koşarak geçerse biri; nefes nefese 32 kilometre, 4 saat yaşarsa o yolu...

Çok uzak yerlere göçmek, çekip gitmek istiyoruz da gidemiyoruz hiç. Gidenlerden duyuyoruz, onlardan dinliyoruz tam gidemediklerini.

Bolivya'da yaşayan maden mühendisi bir arkadaşımın mektup aldım. Gönderen: Cem Sarvan; gidenlerden... Daha ilk satırda tarif etmiş, dünyanın nasıl değiştiğini. Oysa birkaç yıl önce İstanbul trafiğinde yaşıyordu bütün iklimleri: "Yaşadığımız şehir, La Paz, dünyanın en yüksek şehirlerinden biri; deniz seviyesinden ortalama 3500 metre yükseklikte. Bu da hava basıncının az olmasına ve dolayısıyla hava moleküllerinin seyrek olmasına yol açıyor. Oksijen az, ev 2900 metrede, ofis 3400, atölye 4100 ve müşterilerle de 4900 metre rakıma kadar çıkıyoruz. Yani basit bir hesaplama günlük yaşam Ağrı Dağı'nın ortasıyla zirvesi arasında geçiyor."

Nasıl? Bambaşka bir evrene ışınlandığı açık değil mi? Öyle görünüyor. O kadar değil galiba. İnsanı başka bir yere anında taşıyan o bilimkurgu bir gün gerçek olacaksa da hazinesini taşıyamayacak. **İnsan hakikaten ışınlanabilecekse de bir gün, kalbini doğduğu büyüdüğü yerden hiçbir makine koparamayacak.**

Devam ediyor mektup: "Dört senedir ODTÜ öğrencilerine burs toplamak için yurt dışında yarı maraton koşuyorum. Bu sene hedefi biraz yükseltip 32 km koşacağım, dünyanın en tehlikeli yolunda, Bolivya Death Road'da. Bir yanı 600 metrelik uçurum olan çoğu yeri 4-5 metre genişlikteki yolda koşacağım."

Koştı. Her aşamasından haberdar etti bizi de. Mezun olduğu okulda bugün okuyan 50'ye yakın üniversite öğrencisinin bir yıllık eğitim harcamalarını topladı, yüzlerini güldürdü. Burada yaşamıyor artık. Belki koşarak ayrıldı buradan, kaçtı. Sicilinde ölüm olan yoldan ta buralara hayat çıkarıyor ama gidememiş değil mi? Memleketinin insanına, taşına toprağına, hiçbir şey yapmadan tapınmak dururken, 50 öğrencinin yüzü gülsün diye ter dökmek; giderek yapılacak iş değil zaten.

Bolivya - Death Road. Dünyanın halen en tehlikeli geçişlerinden biri sayılıyor. Uzun yıllar en çok ölümün, kazanın yaşandığı yer olarak tarihe geçmiş. 1930 yılında Paraguaylı mahkumlar tarafından yapılırken yol inşası süresince mahkumların yarısı hayatını kaybetmiş.

Nilay Örnek

“Türk kahvesi objeleri koleksiyonum yunanlara inat başladı”

Şahin Paksoy, resim ve heykelleri koleksiyonlarda yer alan ünlü bir ressam. Ancak ressamlığı kadar 1973'te, daha Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdiği ilk yıllarda başladığı koleksiyonculuk hayatıyla ve güvercin yetiştiriciliğiyle de biliniyor. Adana güvercinini geliştirip dünyaya tanıttığını söyleyen Paksoy ile Nişantaşı'ndaki atölyesinde buluştuk. Pek çok önemli koleksiyonu arasından 40 yıl hatırı kalsın diye “kahve”yi cimbızlayıp onun hakkında konuştuk...

Ben spesifik kahve objeleri koleksiyonunuz için geldim ama başka nelerin koleksiyonunu yapıyorsunuz?

Çok var. (Yardımcısı Suat Bey'den hatırlatma olarak sıralıyor) Hat sanatı, camaltı, arkeolojik eser, halk resmi, Mekke ve Medine resimleri, Anadolu seccadeleri, halı, kilim, şifa taşları, tılsım, mühür, Türk kahvesi objeleri, Tekke-tasavvuf objeleri, tahta baskılar, ağırlıkla kadın Osmanlı giysileri. Hat sanatında spesifik olarak karalama ve meşkler var. 16. yy Osmanlı meşki; el melekesini güçlendirmek için yapılan eskizler. Kitap yapmayı düşünüyorum.

En ağırlıklı hangisidir sizde?

Arkeoloji... Kardeşim Gönül Paksoy'la birlikte “Anadolu'da pişen toprak” diye nitelendirdiğimiz, kitaplar yapıp sergiler açtığımız 7 bin parçalık bir koleksiyonumuz var. Seramikte, halıda, tasavvuf kültüründe beni etkileyen, daha inançla yapılmış, daha sufi bir yan var. Aslında kahvede beni o derece derinden ilgilendiren bir şey yoktu başta.

Peki nasıl başladı kahveye ilginiz?

Tombak zarfları, enteresan motifli kahve kutuları topluyordum ama koleksiyon değildi. Ancak 10-11 sene önce sanırım, Yunanlı tacir ve antikacıların sürekli Türk kahvesi objesi aldığını duymaya başladım. Baktım Yunanlar Türk kahvesini sahiplenmeye çalışıyorlar, baya baya “Greek coffee” meselesine kızarak başladım bu işe. Ve Anadolu esnafı kısa sürede ne bulursa bana göndermeye başladı.

Şimdi neler var bu koleksiyonda?

Ben yaklaşık 10 senedir bu koleksiyonu yapıyorum ama çok iyi, 9500'ün üzerinde obje vardır. Cezveler, kahvedanlar, dibek, değirmen, bardak, zarflar, tepsi, soğurdan ve ocak demirleri... Kahve soğurdanları birer heykel gibi. Ocak demirlerinin her biri hayvan formlarında. Dibekler hep özel ağaçlardan. Sırf 700 dibegim vardır. Dibek formundan heykel, kahve kutularından apartmanlar yapardım mimar olsam. Öyle zengin ki Türk kahve kültürü...

Kahve eski dönemlerde de halkın kolayca içebildiği bir şey mi, pahalı mı?

Saray'da belki Yemen'den gelen kahvenin daha iyisi içiliyordur ama herkes içiyor. Kahvaltılık kelimesi bile biliyorsunuz “kahve altı” teriminden geliyor yani sabah yemeği bile kahveye altlık. Özel olan kahve ve seremonisi. Yeşil çekirdek kavrulur, ahşap kaplarda yani soğurdanlarda soğutulur, değirmende çekilir ya da dibekte ahşap yahut demir çubuklarla dövülür, kül ya da mangalda pişirilir; öyle lezzetli olur.

Objelerin form ve desenleri de ilginizi çekiyor olmalı? Farklı neler var?

Motif ve formda yöre anlaşılıyor zaten. Kız istemeye giderken kahve seti hazırlanıyor mesela. Soğurdanın üzerine müstakbel gelin ve damadın adı yazılıyor. Bazı bölge seramik türleri de bilinmez. Tokat seramiği mesela bende çok güzel işler var. Konya'yı topluyorum kimse bilmez; Selçuklu devamı. İlkel,

tornada, köylü çekmesi, farklı farklı boyutlarda bunlar. Anadolu'da torna dehası bir medeniyetin devamı böyle olmamalıydı ama olmuş! Yine de güzel. En az 500 de tepsim vardır. Hepsi başka hikâye. Mesela şu tepsiyi al, üzerine Sultanahmet Camii işlenmiştir. İşte böyle önem veriliyor.

Özellikle bir bölgeninki size daha çekici gelir mi?

Ben Kütahya ve İznik seviyorum. Var ama ele geçirmek zor. Ancak müzelerde ya da çok zenginlerde oluyor. Koleksiyon için çok zengin olmak gerekmiyor, bilmek gerekiyor.

Parayı da ele geçirmeye

çalışıyorum o ayrı... Başka türlü yürümüyor. Gittikçe pahalaniyor. Bir konu pahalaniınca başka bir koleksiyona dönüyorum. Zaten ilk 5 yıl kahve koleksiyonunu da saklı tuttum; sonra açıkladım.

Yoksa pahalaniyor. Şu anda yine gizli topladığım işler var.

“Bu koleksiyona şu kadar para harcadım” gibi bir hesap yapmış mısınız?

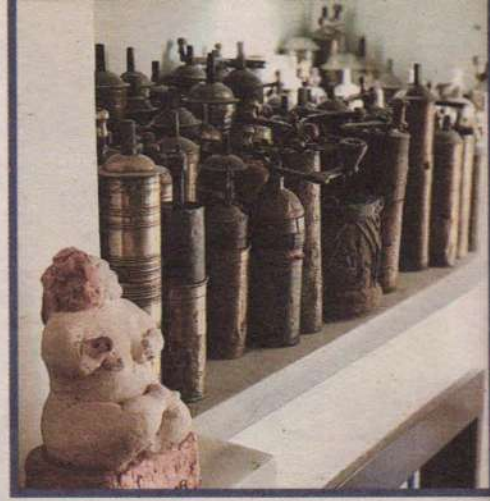
Mümkün değil. Ama çooooook. Diğer koleksiyonlarım için özellikle, çok arsa sattım. Kahve ise başta o derece masraflı değildi. Tokat'tan beni bir adamın aradığını hatırlıyorum “Abi Allah razı olsun biz bunları (ahşap, özel el yapımı dibekleri) sobaya atıp yakıyorduk, sayende para ettiğini öğrendik” diyorlardı. Kahve koleksiyonu çoğaldı, şimdi çöpü bile atmıyorlar. Türk kahvesiyle ilgili müzayedeler yapılıyor. 10 dolara aldığım değirmenlerin şimdi müzayedelerdeki başlangıç fiyatı 1000 TL.

Bu koleksiyonu yapan başka tanıdıklarınız da var mı?

Var tabii. Çok. Bir arkadaşım mesela; Murat Bursa. Onun çok güzel bir koleksiyonu var ama Murat daha çok klasik peşinde. Saray parçaları topluyor. Ben Avrupalı'nın elinin değdiği parçayı almıyorum. Benim toprağımın insanının düşündüğü, kendi tasavvurunda geliştirdiği, yaptığı işleri seviyorum.

Sizden sonra bu koleksiyon ne olur?

Sandıklarda saklıyorum. Benden önce de müze olsun istiyordum, benden sonra da müze olsun istiyordum! İçinde eski kahve kültürünün yaşatıldığı, gösterildiği, replikaların satıldığı çok özel bir müze... Koleksiyonun tamamını satın almak isteyen bile oluyor. Ben buna bile karşı değilim yeter ki müze olsun. Ama tabii müze yapılırken başında durmak isterim ki basit bir şey olmasın, iş layığıyla yapılsın.

Melih Anık

“arzu tramvayı” sadece zerrin tekindor için seyredilir!

Blanche değiştiremeyeceğini anladığı dünyayı kendi fantezileriyle algılayınca rahatlar. Bu, sulandırılmış bir mutluluk hali sunar ona. Zalim bir adamla kırılğan bir kadın arasındaki savaşı gerçek kazanmıştır.

Oyun Neyi Anlatır?

Tennessee Williams (1911-1983), eski gösterişini ve gücünü kaybetmekte olan kesim (Blanche) ile endüstriyel göçle gelmiş ve yükselmekte olan sınıf (Stanley) arasındaki çatışmayı anlatır. Bireysel anlamda çatışma, fantezi dünyası ile gerçek hayat arasındadır. Blanche, “Desire” (İhtiras) isimli tramvaydan “Cemeteries” (mezarlıklar) isimli tramvaya geçer “Elysian Fields”’a gelir. Elysian Fields, Yunan mitolojisinde ölümler diyarıdır. Tennessee Williams, “Sınırsız arzular insanı yanlış yolları seçmeye zorlar ve istenmeyen sonlara sürükler,” demektedir. Öte yandan, kadın haklarının sınırlı oluşu, kadınların erkeklerle bağımlılığı ve ancak onların gölgesinde “var olabilmeleri” anlatılır oyunda. Kadınların kaderi, başkalarının ellerindedir. Bu güvensiz ortamda Blanche’in “Ben yabancıların nezaketine inanıyorum,” sözü gerçek bir inanmayı değil, bir arzuyu göstermektedir.

Oyunun Konusu

Aileden yadigar evi kaybettikten sonra Blanche, kız kardeşinin (Stella) yanına gelir. Stella, göçmen Polonyalı Stanley ile evlidir. Blanche, “elit” olduğu öğretilerek yetiştirilmiştir. Stanley göçmendir ve işçi olmakla gurur duyan bir aileden gelmektedir. Bu birbirine zıt iki karakter savaşı öncesi kargaşa içindeki bir zamanda, kozmopolit bir şehirde karşılaşır. **Yetiştikleri toprağın ürünü olan bu iki insan birbirlerinin değerlerine hem uzak hem muhaliftir.** Stanley, kartların masanın üstüne açıkça konmasından yanadır. (Oyunda Stanley ve arkadaşları iskambil oyunu oynar.) Boş laflara, sosyal oyunlara, yalanlara karnı toktur. Kökünü geçim sıkıntısından alan, inceliklerden uzak, kaba saba ortamda, Blanche’in beyaz yalanlarla süslediği hayatının sırları döküldükçe çevrenin tavrı değişir ve toplum, “tutunmaya çalışan” Blanche’i “tükürür”. Blanche değiştiremeyeceğini anladığı dünyayı kendi fantezileriyle algılayınca rahatlar. Bu, sulandırılmış bir mutluluk hali sunar ona. Zalim bir adamla kırılğan bir kadın arasındaki savaşı gerçek kazanmıştır.

Reji

Yönetmen, klasik bir sahneleme yapmak istemiş ve teksti “okumayı” seçmiş. Bu nedenle elime teksti alarak bakıyorum oyuna. Sahne tasarımı reji anlayışını ortaya koyduğu için öncelikle onun üzerine konuşmak gerek. Tekstte iç ve dış dünya ayrımı vardır ve önemlidir. Karakterler dışarıdan içeriye sorun taşır. Evin içinden görünen bir dış dünya vardır. Ev aynı zamanda sığınılacak korunaklı bir yerdir. Ama sokak kirli olunca evin içi de kirli olur. Gazete abonelik ücretini almaya gelen çocuk, Blanche ile Mitch’in ayrılma sahnesinde siluet halinde görünen ve şarkı söyleyerek cenaze çiçekleri satan Meksikalı kadın, Stanley’in Blanche’a tecavüz ettiği sahnede aydınlanan arka duvarda görülen sokaktaki olaylar hep bu iç-dış dünya bağlantısını gösteren örneklerdir. Meksikalı kadın ve dış sokak görüntüleri birer “foreshadowing”tir. Yönetmen bunların önemli olmadığına hükmetmiş ki dekor, bunları anlatmak için kurulmamış.

Tekstte sokağın önündeki ev var, oyunda ev sokakla bağını kesmiş. Biz sokağın arkasından evi görüyoruz ki bu tekstin istediği bir görünüş değil.

Bize göre sahnenin sol tarafında kısacık sahnesini bekleyen iki plastik sandalyenin oyunun istediği dış dünya olmadığı kesin. İki plastik sandalyeyi hem dekor konseptine uymaması hem de reji açısından doğru bulmadım. Blanche ile Mitch’in kısacık sahnesini bekleyen zavallı sandalyeler onlar. Evin ikinci katına çıkan merdivenlere bu kadar yer ayrılmış olmasını -bir mesaj için kullanılmadığına göre- gereksiz buldum. (Bunu yazının sonunda açıklayacağım.) Üst kata çıkış merdivenlerine yer açılacak diye evin içindeki yatak odası ve Blanche’in yatağının bir köşeye sıkıştırıldığını, yerleşimin geriye atıldığını, bu nedenle bazı sahnelerde geride geçen konuşmalarda ses sorunu yaşandığını, solda oturan seyircinin görüntü alanının ortada olan masa nedeniyle engellendiğini söyleyebilirim. **Eve giriş çıkış kapısının arkada oluşu ister istemez sahnede önden arkaya doğru bir hareket oluşturuyor ve bu mizansenı boğuyor.** Sanki önce dekor tasarlanmış mizansen ona göre yapılmış gibi bir hava var. Sahnede yazarın oya gibi işlediği tekstin inceliğini (müzik, dış sesler vb.) ve istediği rejiyi bulamadım.

Tekst, 1947’de yazılmış, ilk kez 1948’de sahnelenmiş. Williams, 1951’de çekilen film senaryosunu yazarken bazı değişiklikler yapmış. En önemlisi, Stella’nın tavrıyla ilgili. Tekstte ve oyunda Stanley Stella’yı ikna ediyor, yeniden bir araya geliyorlar. Filmde ise Stella Stanley’i terk edeceğini söylüyor ve merdivenlerden yukarı çıkarak komşusunun evine sığınıyor. (Yukarı çıkan merdivenin işlevi bu olmalı.) Yukarıda da anlattığım gibi, oyunun içinde zaten var olan hususları yeniden “okuyamayacaksınız”, böyle bir oyundan kadın haklarına dair bir şeyler çıkmayacaksa, bu oyunun sahnelenmesinin ne anlamı var?

Oyun sonunda büyük bir oyuncuyu seyretmenin gururu ve tadıyla çıktım salondan. Zerrin Tekindor, dizi ve filmlerde de oynuyor ama sahnede akademik eğitilmiş büyük bir tiyatrocu. Oyunun diğer üç ana rolünü paylaşan oyuncular tiyatronun akademik eğitilmiş oyuncuları ama sahnede dizi oyuncusu gibi duruyorlar. Arzu Tramvayı sadece Zerrin Tekindor’u seyretmek için seyredilir.

ARZU TRAMVAYI (BKM & İD İLETİŞİM yapımı)

Oyunun Künyesi

Çeviren: Haluk Bilginer Yöneten: Hira Tekindor

Oynayanlar: Zerrin Tekindor, Onur Saylak, Şebnem Bozoklu, İbrahim Selim, Erdem Kaynarca, Onur Gurçay, Asena Girişken, Melih Düzenli, Özer Keçeci, Beste Güven Dekor ve Kostüm Tasarımı: Şirin Dağtekin Yenen Müzik: Tolga Çebi Işık Tasarımı: Yakup Çartık

Not: İstanbul BB Şehir Tiyatroları’nda Nora’yı kaçırmayın. Galata Perform’un When in Rome’undan uzak durun.

ANADOLU EFES

TİYATRO KAFASI

ÇOLPAN İLHAN &
SADRI ALIŞIK TİYATROSU

BİNDE BİR GECE
DİYALOGLARI

3 MART CUMARTESİ - 20.30
17 MART CUMARTESİ - 20.30
15 NİSAN PAZAR - 16.30
ZORLU PSM
GİŞE: 0850 222 67 76

7 MART ÇARŞAMBA - 20.30
CADDEBOSTAN KÜLTÜR
MERKEZİ
GİŞE: 0216 467 25 68

DOSTLAR TİYATROSU

BİR DELİNİN
HATIRA DEFTERİ

6 MART SALI - 20.30
KADIKÖY HALK EĞİTİM
MERKEZİ
GİŞE: 0216 336 29 07

9 MART CUMA - 20.30
KENTER TİYATROSU
GİŞE: 0212 246 35 89

13 MART SALI - 20.30
ATAKÖY YUNUS EMRE KÜLTÜR
MERKEZİ
GİŞE: 0212 661 38 94

19 MART PAZARTESİ - 20.30
TRUMP KÜLTÜR VE GÖSTERİ
MERKEZİ
GİŞE: 0212 216 00 55

31 MART CUMARTESİ - 20.30
CADDEBOSTAN KÜLTÜR MERKEZİ
GİŞE: 0216 467 25 68

ANKARA SANAT
TİYATROSU

BİR VALİZE
NE SİĞAR Kİ!

3 MART CUMARTESİ - 19:00
4 MART PAZAR - 15:30
10 MART CUMARTESİ - 19:00
11 MART PAZAR - 15:30
18 MART PAZAR - 15:30
24 MART CUMARTESİ - 19:00
ANKARA SANAT TİYATROSU
/ANKARA
GİŞE: 0312 417 76 76

OYUN ATÖLYESİ

KUNDAKÇI

1 MART PERŞEMBE - 20.30
2 MART CUMA - 20.30
29 MART PERŞEMBE - 20.30
30 MART CUMA - 20.30
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

ALİ POYRAZOĞLU
TİYATROSU

TAMAMLA BİZİ EY AŞK

3 MART CUMARTESİ - 20.30
KADIKÖY HALK EĞİTİM MERKEZİ
GİŞE: 0216 336 29 07

6 MART SALI - 20.30
ATAKÖY YUNUS EMRE KÜLTÜR
MERKEZİ
GİŞE: 0212 661 38 94

7 MART ÇARŞAMBA
MALL OF ISTANBUL MOI SAHNE
GİŞE: 0212 801 10 00

25 MART PAZAR - 20.00
14 NİSAN CUMARTESİ - 20.30
CADDEBOSTAN KÜLTÜR MERKEZİ
GİŞE: 0216 467 25 68

30 MART CUMARTESİ - 20.30
GRAND PERA EMEK SAHNESİ
GİŞE: 0212 640 73 72

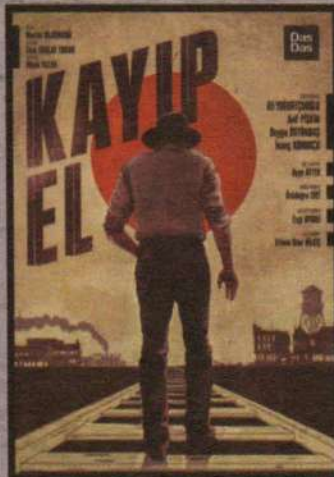
Das
Das

ANADOLU
EFES
MAVİ
SAHNE

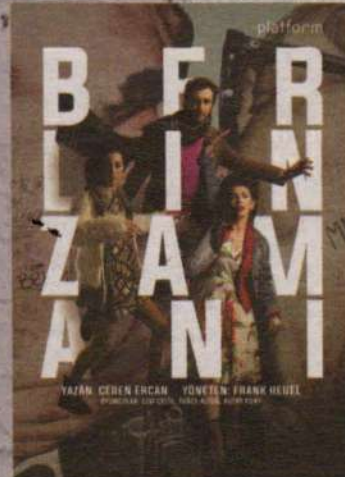
#AnadoluEfesMaviSahne

14 MART ÇARŞAMBA* 21.00
9 MAYIS ÇARŞAMBA - 21.00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

21 MART ÇARŞAMBA - 21:00
4 NİSAN ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

18 NİSAN ÇARŞAMBA - 21:00
16 MAYIS ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

11 NİSAN ÇARŞAMBA - 21:00
2 MAYIS ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

25 NİSAN ÇARŞAMBA* - 21:00
DasDas
GİŞE: 0216 970 03 27

*İşaretili gösterimlerde sadece üniversite öğrencilerine bilet satışı yapılacaktır.

Anadolu Efes Mavi Sahne perdelerini açıyor,
kültür-sanat için Anadolu Efes Mavi Sahne'de buluşluyor.

www.AnadoluEfes.com.tr

AnadoluEfesTR

AnadoluEfes

ANADOLU
EFES

1992'den bu yana Türkiye'de tiyatronun hem destekçisi, hem de seyircisi olmaya devam ediyoruz.

Deniz Ülke Arıboğan

komutan kim?

“Askeri endüstriyel kompleks” büyük bir güçle direniyor, devletin karar alma mekanizmaları üzerindeki ağırlığından kaybetmeye yanaşmıyordu. Donald Trump’ın 45. ABD Başkanı olarak seçilmesi ise onların son büyük zaferi niteliğindeydi.

Çağımızın en önemli sosyologlarından C. Wright Mills 1956 yılında kaleme aldığı ve Türkçe’ye “İktidar Seçkinleri” (Power Elite) olarak çevrilen eserinde ABD’deki güç ve iktidar ilişkilerini incelemişti. Ona göre askeri yapıyla ekonomik ve siyasal yapı iç içe geçmiş bir bütündü ve demokrasi denilen şey yurttaşlara söylenmekte olan bir yalandan ibaretti. Mills, toplumun siyasi, askeri ve ekonomik bir oligarşinin liderliğindeki üçlü (Triumvirate) dikta tarafından yönetildiğini söylüyor ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra siyasi elitin ulusaldan ziyade uluslararası konulara yönelmesi nedeniyle, askerlerin karar verme sürecindeki rollerinin arttığını, ekonomik kararların alınmasında bile esas belirleyici hale geldiklerini ifade ediyordu. Mills’in bu eserinde ilk defa kullandığı “askeri endüstriyel kompleks” kavramı 34. ABD Başkanı Dwight Eisenhower’ın 17 Ocak 1961’de yaptığı meşhur veda konuşmasında tekrarlanacaktı.

Eski bir orgeneral olan Eisenhower’ın sözleri tarihi bir öneme sahipti. Konuşması kesinlikle eski bir askerden beklenmeyen bir içerikteydi. Amerikalıları ülkelerini ve demokrasiyi tehdit eden çok önemli bir düşmana, yani “askeri endüstriyel komplekse” karşı uyarıyor ve “endüstriyel askeri yapının devlette gayrimeşru bir etki alanı yaratmasına karşı tetikte olunmasını” istiyordu. **Eski başkan**

giderayak “esas düşmanın” komünistler, SSCB ya da Çin değil, aksine bunlarla mücadele ettiğini söyleyen Pentagon ve onun beslediği silah-sanayi-politika üçgenindeki parasal ilişkiler ağı olduğunu söylüyordu. Ona göre aşırı silahlanmanın yarattığı ekonomik yük, tüm Amerikalıların refahından, emeğinden çalmaktaydı. Bu, şok edici bir durumdu. Savaş kahramanı, 5 yıldızlı bir asker olan Başkan, ABD’nin ekonomik ve teknolojik üstünlüğünün omurgası niteliğindeki “askeri endüstriyel” yapıyı bir tehlike olarak tasvir etmekteydi. Eisenhower’ın selefi olan ve ABD tarihinin ilk Katolik başkanı John F. Kennedy de benzer düşüncede idi. Hala tam olarak çözümlenemeyen bir suikastla hayatını kaybetmesinden kısa bir süre önce ziyaretine gelen **SSCB Dış İşleri Bakanı Andrey Gromiko’ya, ABD-Rus ilişkilerinin iyileşmesini istemeyen iki gücün varlığından bahsetmişti; bunlardan birisi Yahudi lobisi, diğeri ise askeri endüstriyel komplekstir.** Komünizmin birlikte yaşanabilir bir sistem olmaktan ziyade “bir düşman” olarak tanımlanması askeri organizmanın öncelikli tercihiydi. Doğal olarak bir yandan Vietnam’dan asker çekmeye, diğer yandan da Sovyetlerle iyi geçinmeye çalışan Kennedy tarzı bir başkan, askeri temeller üzerinden yükselen bir devletin ideolojisine tezat teşkil ediyordu.

Kennedy’nin 22 Kasım 1963’te bir suikasta kurban gitmesinin ardından askeri endüstriyel kompleks konusundaki tartışmalar hızla kapanacaktı. Devlet merkezindeki baskın görüşe göre Soğuk Savaş ve kızıl düşmanlar orada bir yerlerde durdukça, böylesi meselelere değinmek ancak ihanet olarak tanımlanabilirdi. Nitekim savunma harcamaları suikasttan sonraki 5 yıl içerisinde yaklaşık 100 milyar dolarlık bir artışla 450 milyar dolara ulaşmıştı. Askeri endüstriyel kompleks damarlarına pompalanan bu yeni kanla bir süre doygunluk dönemine girecekti.

1970’li yıllar bloklar arası ilişkilerde bir yumuşama (détente) dönemi idi. Askeri harcamalar yeniden 200 milyar dolarlar seviyesine inmişti. ABD Başkanı Richard

Nixon’ın liderliğinde Vietnam’dan çekilen ABD, bir yandan da Çin Halk Cumhuriyeti’yle diplomatik ilişkiler kurmuştu. Nixon, izlediği uzlaşmacı siyasetin bir parçası olarak SSCB’yi ziyaret eden ilk ABD Başkanı unvanına sahipti. Elbette bunun bir bedeli olacaktı. Nitekim başına gelenler Kennedy’nin akıbetinden biraz farklı olsa da Watergate skandalıyla istifa etmek durumunda kalması, Mills’in ABD’deki iktidar seçkinleri teorisiyle uyumlu bir gelişme sayılırdı.

1980’li yıllara gelindiğinde savunma harcamalarının yeniden sıçraması ABD’nin savaş dönemleri dışındaki en büyük askeri girişiyle mümkün olacaktı. Bir süredir beslenme ihtiyacı içinde olan “askeri yapı” başkan Ronald Reagan’ın “Yıldız Savaşları” projesiyle yeniden canlanmıştı.

“SSCB’yi dağıtan lider” olarak da bilinen Reagan’ın iktidarın kadim seçkinlerince el üstünde tutulmasının sebebi, çevirdiği Western filmlerde kullandığı silahlara olan düşkünlüğü değildi. **40. başkan el yükseltmiş, savaştan bir dönemde savaş dönemi şartlarının oluşmasını sağlayarak yarışı uzaya taşımıştı.**

1990’lı yıllara 500 milyar dolarlık bir savunma harcamasıyla giren ABD’de fren mekanizması yeniden çalışacaktı. 42. başkan Bill Clinton, savunma bütçesini düşürmeyi ilk hedef olarak belirlemiş, harcamaları 200 milyar dolarlar civarına kadar indirmişti. 1998 yılında ortaya çıkan ve başkanın özel hayatını deşifre eden Monica Lewinsky skandalına kadar da eğilim devam edecekti. Ancak skandal sonrasında Clinton, hızla Kosova’da heykelinin dikilmesini sağlayan bir askeri müdahaleye onay verecek ve savunma harcamaları Clinton’ın görevden ayrıldığı yıl 320 milyar doları aşacaktı. Sistem her başkanın açık yarasını bulmakta mahirdi.

11 Eylül saldırısı “askeri endüstriyel kompleks”in obezleşme süreci adına bir milat niteliğindeydi. Rakamlar kısa sürede 700 milyar doların üzerine çıkmış, Obama döneminde bile tüm çabalara karşın 600 milyar doların altına inmek (sadece 2015’te 596 milyar) pek mümkün olmamıştı. Amerikan askeri endüstrisi, 2011 yılına gelindiğinde kendisinden sonra gelen en büyük 13 ülkenin toplam askeri harcamasını aşan bir bütçe kullanıyordu. “Askeri endüstriyel kompleks” büyük bir güçle direniyor, devletin karar alma mekanizmaları üzerindeki ağırlığından kaybetmeye yanaşmıyordu.

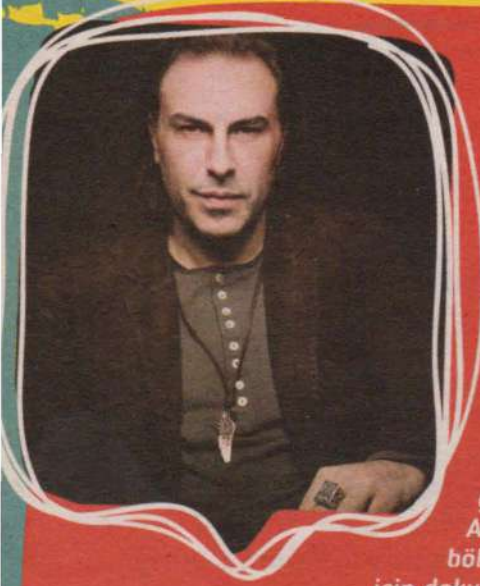
Donald Trump’ın 45. ABD Başkanı olarak seçilmesi ise onların son büyük zaferi niteliğindeydi. Fransa’daki Bastille Günü törenlerinden etkilenerek Washington sokaklarında büyük askeri geçit töreni yapılmasını talep eden bir başkandan daha iyisi bulunamazdı. ABD’yi yeniden büyük yapmanın yolunu askerileşmekte bulan Trump’ın kongreye sunduğu savunma bütçesi daha önce görülmemiş boyutlardaydı ve 824.6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştı. ABD başkanlarının “askeri endüstriyel kompleks”le imtihanı sürecekti.

İş Sanat kafası Mart

Baharı İş Sanat ile karşılayın

İş Sanat baharı **5 Mart**'ta **Behçet Necatigil**'in üç radyo oyunu ile karşılayacak. '**Şimdi Uzak Yakın**' başlıklı dinletide, Necatigil'in Uzak Yol Kaptanı, Gaz ve Kediciler adlı öyküleri seslendirilecek. **Burak Tüzün** yönetimindeki **Bilkent Senfoni Orkestrası**, besteci ve keman sanatçısı Can Atilla'nın Çanakkale Zaferi'nin 100. yılında bestelediği **57. Alay Gelibolu Senfonisini** seslendirecek. Amerikalı soprano Angela Ahiskal ve Özbek çellist Serdar Rasul **9 Mart**'ta gerçekleşecek konserin solistleri olacak. İş Sanat'ın geçtiğimiz yıldan bu yana kapalı gişe oynayan çocuk oyunu **Fantastik Hikayeler Makinesi** **11 Mart**'ta yeniden sahnelenecek. **18 Mart**'ta ise Yekta Kopan'ın kaleme aldığı **Orman Lokantası** isimli müzikli masal dinletisinin prömiyeri yapılacak.

Bilkent Senfoni Orkestrası, Can Atilla'nın 57. Alay Gelibolu Senfonisi'ni ilk kez İş Sanat'ta seslendirecek

Bilkent Senfoni Orkestrası **9 Mart, Cuma akşamı** besteci ve keman sanatçısı Can Atilla'nın, Çanakkale Savaşı'nın 100. yılında bestelediği **No.2 57. Alay Gelibolu Senfonisi'ni** İş Sanat izleyicileri için seslendirecek. **Burak Tüzün**'ün yönetimindeki konserin solistleri ise Amerikalı soprano **Angela Ahiskal** ve Özbek çellist **Serdar Rasul** olacak. Eserleri yurt içinde ve yurt dışında birçok kez sahnelenen Can Atilla, Bilinçaltı, Omni, Cariyeler ve Geceler, 1453 Sultanlar Aşkına, Aşk-ı Hürrem, Can-ı Yunus, Şems-i Rumi gibi albümleriyle ve çeşitli tiyatro oyunları için bestelediği müziklerle birçok ödülün de sahibi. Can Atilla, dört bölümden oluşan eserin temasını şöyle anlatıyor: **Senfoninin ilk bölümünü solo çello ve orkestra için besteledim. Savaşın tüm karanlık görkemi senfoninin bu bölümünde yer alıyor. 57. Alay Komutanı Hüseyin Avni Bey'in duyguları, çelişkileri, ailesine özlemi ve komutanlık kararlılığı bu bölümde solo çello ile betimleniyor. İkinci lirik bölümü yine solo çello ve orkestra**

için dokunaklı bir romans şeklinde besteledim. Türk ve Anzak askerlerinin sevgililerine ve ailelerine yazmış oldukları dokunaklı mektuplar, bu bölümün ana duygusunu oluşturuyor. Üçüncü bölümde, Atatürk'ün Anzak annelerine söylediği, ve bugün bütün dünyada Çanakkale Savaşı söz konusu olduğunda, hemen hatırlanan o eşsiz cümleler solo soprano ve orkestra eşliğinde bir lied-arioso olarak seslendiriliyor. Dördüncü ve son bölümde ise Anzakların ünlü şairi John Le Gay Brereton'un, bugün Anzak askerlerinin mezar taşlarında yer alan, ünlü Çanakkale Savaşı şiiri, yine solo soprano ve orkestra ile birlikte seslendiriliyor. Ayrıca savaşın vahşetinin anlatıldığı dört dakika uzunluğundaki mücadele sahnesi de final bölümünde yer alıyor.

Behçet Necatigil'in üç radyo oyunu: Şimdi Uzak Yakın...

Türk edebiyatının değerli kalemlerinden **Behçet Necatigil**'in *Uzak Yol Kaptanı*, *Gaz ve Kediciler* öyküleri bir radyo tiyatrosu canlandırmasıyla seyirciye sunulacak. Atilla Birkiye'nin düzenlediği, Mehmet Birkiye'nin sahneye uyguladığı **Şimdi Uzak Yakın...** başlıklı dinletide Necatigil'in yıllar önce İstanbul ve Ankara radyolarında yayınlanan oyunlarını usta tiyatrocular **Tilbe Saran, Metin Belgin, Bülent Emin Yarar ve Hakan Gerçek** seslendirecek. Edebiyat ile müziğin iç içe geçtiği dinletide, Serdar Yalçın'ın bestelediği eserleri kemanda Seda Subaşı, klarnette Gürhan Eteke yorumlayacak. Behçet Necatigil'in günlük yaşamdan kesitlere, insanın umutlarına, dramlarına ve arayışlarına yer verdiği, yayımlandığı dönemde büyük ilgi gören ve ardından gelen kuşaklarda iz bırakmış eserlerinin bu yepyeni düzenlemesini kaçırmak istemeyenler **5 Mart, Pazartesi 20.30'u** ajandalarına not edebilirler.

Dinleti ücretsizdir ve yerler salon kapasitesi ile sınırlıdır.

Minikler Fantastik Hikâyeler Makinesi ile mucitlerle tanışıyor

Fantastik Hikâyeler Makinesi mart ayında bir kere daha sahnede. **Can Yılmaz**'ın yazdığı **Serdar Biliş**'in yönettiği oyunun eğlenceli müziklerini **Çiğdem Erken**, koreografisini **Tuğçe Tuna** hazırladı. Çocukları uçağın mucidi Wright Kardeşler'den Hezârfen Ahmet Çelebi'ye, sinemanın mucidi Lumiere kardeşlerden taş devrine uzanan geniş bir zaman diliminde benzersiz bir yolculuğa çıkaran oyunun meraklı kahramanı Ömer'e yetenekli genç oyuncu **Ata Berk Mutlu** hayat veriyor. Renkli kostümlerini **Tomris Kuzu**'nun, ışık ve sahne tasarımı **Cem Yılmaz**'ın yaptığı oyunda sevilen oyuncular **Tuba Ünsal, İbrahim Selim, Sercan Badur, Yeliz Kuvancı ve Hayal Köseoğlu** canlandırmalarıyla kahkaha dolu anlar yaşıyor. İş Sanat, meraklı minikleri **11 Mart 2018, Pazar günü saat 15.00'de** mucitlerin maceralarla dolu dünyasına bekliyor.

İş Sanat'tan çocuklar için yepyeni bir müzikli masal dinletisi: Orman Lokantası

Evvel Zaman Dışından Masallar serisinin ilk dinletisi **Orman Lokantası**, **18 Mart 2018, Pazar günü saat 15.00'de** prömiyerini yapacak. Yekta Kopan'ın kaleme aldığı Orman Lokantası, hep aynı masalları anlatmaktan sıkılan ve masalları kötü kalpli kahramanlardan arındırarak yeniden yazmaya karar veren kahramanımızın anlattığı bir Hansel ve Gratel uyarlaması. Müzikli masal dinletisinin yönetmeni Serdar Biliş, oğlu Can'ın doğumundan sonra çocuk oyunlarına ilgisinin arttığını şöyle ifade ediyor:

"Çocuklar şaşmaz bir samimiyet ölçer gibiler. 'Oyun' fikrini örseleyen her türlü davranışa tepkilerini direkt ve biraz da acımasız olarak gösteriyorlar. Bu direkt ve dürüst ilişki kurma biçimi benim de özlemini çektiğim bir durum. Küçük yaş gruplarını anlamak ve onlara yönelik işler üretmek konusunda genelde bir kısırlığın olduğunu düşünüyorum. Tam da bu yüzden İş Sanat gibi platformlar çok değerli".
18 Mart 2018, Pazar gününü takvimlerinize not alın.

Kemanın Parlayan Yıldızları

Parlayan Yıldızlar serisinin mart ayındaki konukları genç kemancılar **Sena Umul ve Aslı Ayben Özdemir** oluyor. 1993 doğumlu Sena Umul lisans eğitimini

MSGSÜ Devlet Konservatuvarı'nda Hande Özyürek ve Almanya-Musikhochschule Lübeck'te Elisabeth Weber ile tamamladı. Frankfurt'ta Markus Daunert ile master eğitimini sürdüren Umul, aynı zamanda Düsseldorf Senfoni Orkestrası'nın stajyer kadrosunda yer alıyor. 2001 doğumlu Aslı Ayben Özdemir ise İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda Prof. Zülfiye Seçkin ile keman öğrenimine başladı. Yurt dışındaki birçok yarışmada ödül alan genç sanatçı, 2016'da Yaylı Çalgılar için Yamaha Müzik Yarışması'nda Özel Başarı Ödülü'ne layık görüldü. Genç müzisyenlerin dinleyicilere enstrüman hakimiyetlerini sergileyecekleri konser, **19 Mart 2018, Pazartesi** akşamı saat **20.30'da** Millî Reasürans Konser Salonu'nda.

Konser ücretsizdir. Rezervasyon; 0 212 316 10 83 numaralı telefondan veya issanat@isbank.com.tr adresinden yapılabilir.

Taylan Yapıcı

yali

Babasının olduğu her masada Şeref Bey'e kalkardı her kadeh. Çok sonradan babasının olmadığı masalarda da şerefe dendiğini duyacak, masadakilerin babasını tanıyor ve hatta anıyor olmalarına çok şaşıracaktı.

Bir gün gelir, her çocuk merak eder isminin anlamını. Yali 5 yaşında merak etti. Gitti sordu babasına:

"Baba benim ismimin bir anlamı var mı?"

Babası gülümsedi Yali'ye ve oturttu dizine Yali'yi.

"Yalim. Güzel Yalim." dedi babası Şeref Bey, "Senin isminin bir anlamı yok ama bir hikayesi var."

Şeref Bey güzel adamdı. Güzel içer, güzel neşelenir, güzel çalar, güzel söyler, güzel susar, güzel anlatırdı. Ama ne anlatırdı! Cebi hikaye dolu adamlardandı. Kaç hikayesi vardı Şeref Bey'in? Bunu bilemiyoruz ama aynı hikayeyi ikinci kez anlattığı görülmüş şey değildi. Belki de sırf bu yüzden evi dostlarıyla dolup taşardı mütemadiyen. Hemen her akşam sofralar kurulur, rakılar içilir ve ikinci kadehin sonlarına doğru, tam da neşesi yerine gelmişken, "Ya size şeyi anlattım mı?" diyerek başlardı anlatmaya daha önce hiç anlatmadığı hikayesini Şeref Bey.

Hayır anlatmadınız Şeref Bey. Lütfen anlatınız. Anlatırdı ama ne anlatırdı Şeref Bey! Kadehler masaya bırakılır, konuşmalar, gülüşmeler kesilir, müzik susar, çit çıkmazdı.

Ama ne anlatırdı Şeref Bey! Ve bitirdiğinde hikayesini illaki bir an daha sürerdi tüm suskunluk. Sonra ya çok gülünür ya çok ağlanırdı ve illaki biri, "Haydi şerefe!" diyerek toparlardı masayı.

Yali uzunca bir süre şerefe diyerek kaldırılan kadehlerin babası Şeref'e kaldırıldığını düşündü ki böyle düşünmekte çok da haksız sayılmazdı çocuk. Gerçekten babasının olduğu her masada Şeref Bey'e kalkardı her kadeh. Çok sonradan babasının olmadığı masalarda da şerefe dendiğini duyacak, masadakilerin babasını tanıyor ve hatta anıyor olmalarına çok şaşıracaktı. Tamam, işin aslının öyle olmadığını öğrendi Yali öğrenmesine ama bu bilgi, onun şerefeyi her duyduğunda babasını hatırlamasına da içinin cız etmesine de engel olamadı. Haydi şerefe! Ne güzel akşamlardı be onlar. Haydi Şeref'e! Haydi Şeref Bey! Şimdi biraz bağlama çalınız, türkü söyleyiniz ve bunları bir an evvel yapınız ki bizlere bir hikaye daha anlatabiliniz.

"Ya size şeyi anlattım mı?"

Hayır anlatmadınız Şeref Bey. Lütfen anlatınız.

O güzel akşamlarda Yali, yaşından ötürü kimi hikayeleri hiç anlamayarak ve anlamamayı hiç umursamayarak, ağız açık dinledi babasını. Hikayelerin gücüne öyle akşamlarda tanık oldu ve ustasını seyrederek öğrendi işi babasının oğlu Yali.

Ve bir gün geldi merak etti, gitti sordu babasına:

"Baba benim ismimin bir anlamı var mı?"

Babası gülümsedi Yali'ye ve oturttu dizine Yali'yi.

"Yalim. Güzel Yalim." dedi babası, "Senin isminin bir anlamı yok ama bir hikayesi var. Dinle bak."

Büyülenmiş gibi dinledi Yali.

"Benim ismimin bir anlamı yok ama bir hikayesi var. Vay be!"

İşte o gün, babasının dizinde karar verdi hikayeci olmaya babası gibi, babasının oğlu Yali ve o günden sonra da isminin anlamını her sorana farklı bir

hikaye anlattı.

"Ben Yali. İsmimin bir anlamı yok ama bir hikayesi var. Dinle bak."

Küçüktü küçük hikayeler anlattı Yali. Büyüdü elbette ve büyürken hikayeleri de büyüdü Yali'nin. Güldürdü Yali. Ağlattı Yali. Anlattı ama ne anlattı Yali! Bin sorana bin hikaye anlattı Yali!

Hazırsan ben de sana Yali'nin gerçek hikayesini anlatacağım. Babasının ona anlattığı hikayeyi. Dinle bak.

15 yıl önce tanıdım ben Yali'yi. İşsiz günlerimde Mersin'e ailemi ziyarete gitmiştim de lise arkadaşlarım zorla çıkartmışlardı beni evden. Rakı içelim rakı içelim. İşim yok. Param yok. Ne rakısı içelim? Biz ismarlıyoruz illa içelim. Tamam içelim.

Nerede içelim? Orasını bize bırak. Bıraktım.

Beni izbe bir meyhaneye götürdüler ne tabela ne bir şey. 3-5 masalık

küçük bir yer. Tıklım tıklım, kızlı erkekli sığışmış. Bizi de sığdırdılar sağ olsunlar. Meze

filan yok. Sadece elma.

Çok tuhaf ama

çok da mümkün bir

yandan. Elma yiyoruz,

rakı içiyoruz. Bizimkilerin

yüzünde hınzır bir gülümseme.

Belli bir şey olacak. Üstelesem

üstelerim üstelemiyorum. O günlerde her şeyi

akışına bırakıyorum. "Sen hikaye seviyorsun değil mi?" diye girdi lafa Murat sonunda dayanamayıp.

"Sen sevmiyor musun lan? Kim sevmez hikaye? İnsan dediğin hikaye sever."

"Öyle değil lan. Sen başka seviyorsun."

"Evet seviyorum."

"O zaman burayı da seveceksin."

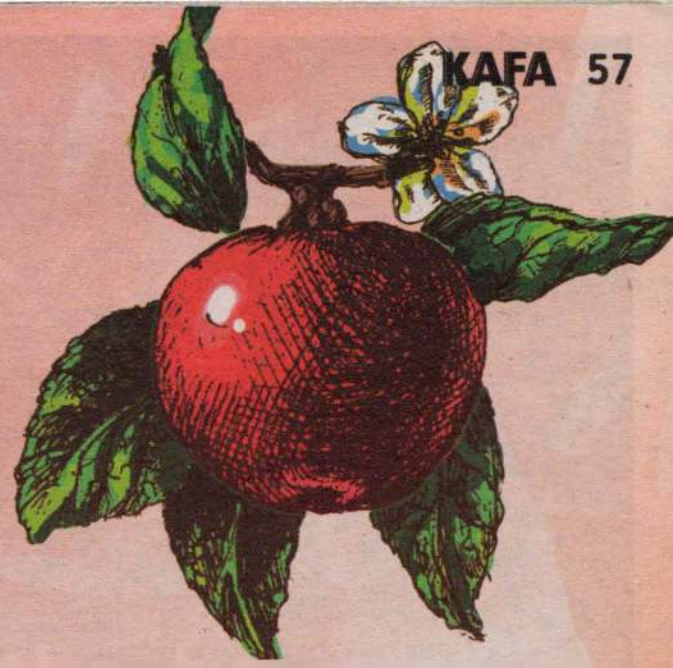
"Burayı sevdim zaten lan Murat. Rakımız var, elmamız var, bunca yıllık dostluğumuz var. Gerisi hikaye."

Bunları söyledim mi yoksa sadece aklımdan mı geçirdim hatırlamıyorum ama gerisi hikaye olacaktı ki "Müsaade var mı gençler?" diyerek oturdu masamıza 50 yaşlarında, kır saçlarını özenle taramış güzel bir abi. Gömleği fazla temiz, fazla beyaz ve fazla ütülü. Oturduğum yerden ayakkabısını göremiyorum, muhtemelen fazla boyalı. Buyur ediyoruz. Bizimkiler fazla saygılı. Her şey çok fazla. Kaşla göz arasında rakısı dolduruluyor.

Rahatlığından, duruşundan ve bilhassa meyhanenin tek garsonunun ona gösterdiği ihtimamdan, abinin mekan sahibi olduğunu düşünüyorum. "Ben Taylan." diyorum.

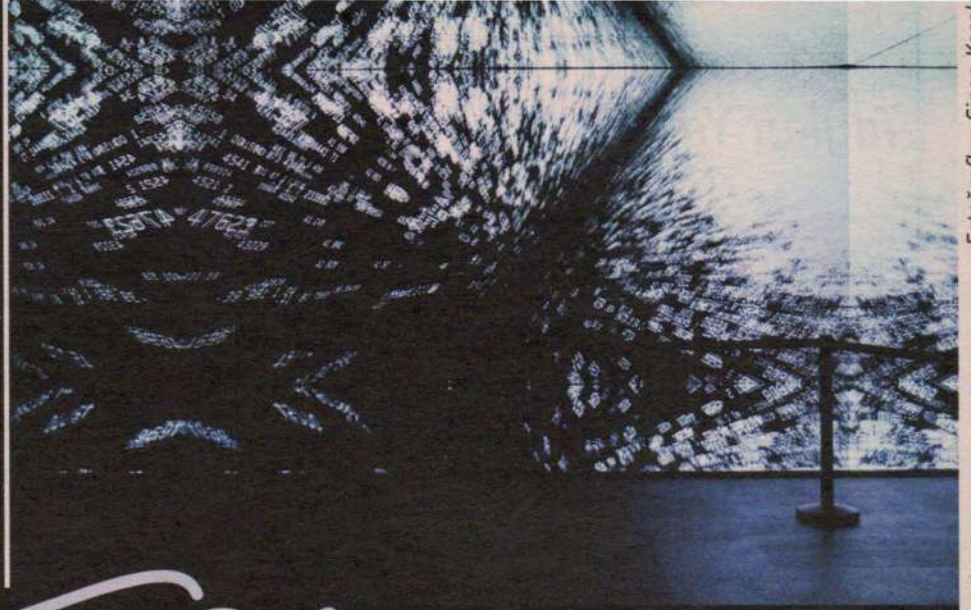
"Ben Yali." diyor, kendinden emin. "Yali mi?" diyorum, doğru duyduğumdan emin olamayarak. "Evet." diyor, "Yali." "İlginçmiş. Anlamı nedir?" diye soruyorum. O an Murat'ın hınzır gülümsemesi büyüyor yüzünde. **"Ben Yali. İsmimin bir anlamı yok. Ama bir hikayesi var. Dinle bak."**

Meyhane susuyor. Yali başlıyor anlatmaya, ben dinliyorum.

"Yıl 1956. Babam, Şeref Bey ve sevgili arkadaşı Cemal, Kadıköy'de bir meyhanedeler. Artık akşamın sonu gelmiş. Mezeler tüketilmiş. Sadece müessesenin ikramı elma var masada. Elma yeniyor, rakı içiliyor, muhabbet ediliyor. Laf nasıl dönüyor nasıl dolaşıyor bilmiyorum ama bir telefon numarasına geliyor. Doğru numara budur diyor babam. Arkadaşı Cemal, belleğine çok güvenir, doğrusu başkadır diye ısrar ediyor. İddiaya tutuşuyorlar. Neymiş? Kaybeden adının bir harfini ötekine verecek. Bu bir şaka mıydı? O an buna güldüler mi? Hiç anlatmadı babam. Zıpkın gibi bir garson var meyhanede. Mehmet Ali. Derhal Mehmet Ali'den doğru numarayı bulması isteniyor. aradan yarım saat geçmeden istenilen numaraya dönüyor. Telefon numarası tam da babamın söylediği numara. kazanıyor iddiayı. Arkadaşının soyadı Süreyya, söz verdiği gibi tek Y'sini veriyor babama. Babam olmaz diyor alamam. Alacaksın diyor Cemal. İddiaya tutuştuk bir kere. Zaten bende bir tane daha var diyor, gülüyor. Babam gülmüyor, dertleniyor. Sen olsan dertlenmez misin? İsminden başka nedir insan bu hayatta? Adam kalkmış, isminden bir parça vermiş. Kendinden bir parça vermiş. Uzun zaman sırtında bir yük gibi taşıyor babam Y'yi. Ne yapacağım ben lan bu Y'yi? Atsan atamazsın, satsan satamazsın. Çok sevgili arkadaşının çok sevgili isminin çok sevgili harfi. Ah Cemal! Ne yapacağım ben lan bu Y'yi? Yiyeyim mi? Yenmez. Ah yenmez olaydım seni. O sıralar da annem bana hamile. Kadının karnı burnunda. Bir gün babam isteyken sancısı tutuyor. Apar topar hastaneye yetiştiriyorlar. Babama telefonla haber veriyorlar. Babam taksit bulamayınca koşarak gelmiş, nefes nefese ter içinde annemin yanına çıkmış. Hemşire karşılıyor babamı. 'Müjde! Nur topu bir oğlun oldu Şeref Bey!' 'Oğlan mı?' 'Evet oğlan. İsmi belli mi?' Henüz tanıştıklarında kararlaştırmışlar annemle. Erkek olursa Ali olacak. İşte nicedir Y'yi ne yapacağını bilemeyen, Y yüzünden türlü dertlere düşen babamın yüzü aydınlanıyor. 'Evet belli.' diyor, 'İsmi Yali olacak oğlumun.' En başta annem karşı çıkıyor. 'Olur mu öyle şey?' diyor, 'Yali neymiş? Anlamı yok ki bunun.' 'Olur.' diyor babam, 'Anlamı yok. Ama bir hikayesi var.'" Hikaye bitiyor. Meyhane sessiz. Sessizlik uzuyor. Derken sessizliği ben bozuyorum, "Haydi Şeref'e!" diyorum, Bir tek Yali anlıyor...

Yüreğimin ortasına kadar elma yiyorsun
Bir yanda esaslı kederler içinde gençliğimiz
Bir yanda Sirkeci'nin tren dolu kadınları
Adettir sadece ağızlarını öptürürler
Ayaküstü işlerini görmek yerine
Adımın bir harfini atıyorum
Cemal Süreyya, Elma, 1956

pladis Veri Uzayı ve Refik Anadol

Refik Anadol, 1985 İstanbul doğumlu. Los Angeles'ta yaşıyor. Medya sanatçısı ve yönetmen. 10 kişilik bir ekiple çalışıyor şu an; yapay zeka uzmanı, teknoloji uzmanı, mimar, müzisyen, heykeltıraş... hep beraber üretiyorlar. İlk projelerini San Francisco'da bir şirketin giriş katında herkese açık şekilde yapmışlar; San Francisco belediyesinin her sene açık kaynaklı verdiği rüzgar, enerji, trafik, sosyal ağ gibi verilerden her gün değişen bir heykel çalışması... Refik Anadol şu ara Türkiye'de. Çünkü çok önemli iki sergisi var. Sergilerinden biri 10 Mart'a kadar Pilevneli Galerisi'de... Diğeri de yani yazımın asıl konusu olan Yıldız Holding'in Çamlıca Kampüsü'nün hemen girişinde bulunan "pladis Veri Uzayı" isimli eser...

Refik Anadol son beş yılını fiziksel ve zahiri dünya arasında bir bağ kurulabilir ve bu bağ sonucunda bir sanat oluşabilir mi diye hayal etmeye adanmış. Teknolojiyle epey bir ilişkimiz olduğu ve hepimizin birbirimize bağlanmak zorunda kaldığımızdan bahsediyor. Evet, bize hepimizin akşamları yatarken son gördüğümüz şeyin bazen bir telefon ışığı olduğunu ve o ışığa bakarak uyuduğumuzu hatta belki de ona bakarak uyandığımızı da hatırlatıyor. Ve ekliyor, "Bazen kimin neyi/nasıl kontrol ettiğini, hangimizin hangimizden ilham aldığını karıştıracak hale gelebiliyoruz."

Refik Anadol, tam da bu noktada yapay zekayla ilgili projelerinde hatıralarımızı görselleştirip görselleştiremeyeceğimizi araştırıyor. Ve bunu mimariyi kanvas, ışığı ve veriyi materyal olarak kullanarak yapıyor. pladis Veri Uzayı'nın açılış konuşmasında, tam bu kısımda cebinden Ülker çikolatalı gofret çıkartıp, havaalanından aldığını ve en büyük hatıralarından biri olduğunu söylüyor. Anadol'un sanat üretiminin tam göbeğinde "teknoloji" yer alıyor. Teknoloji, sanat ve bilimin kesiştiği noktalar... Geliştirdiği projeler kimi zaman kalıcı bir dijital heykel çalışması kimi zaman filarmoni orkestrasıyla eş zamanlı üretilen görsel/işitsel bir performans olabiliyor. Yaptığı işi şöyle bir örnekle de güçlendiriyor: "New York'un 50 milyar dolarlık yatırım yapılmış sözde dünyanın en gelişmiş caddesi... Bence burada büyük bir hata var. Bütün markaların aynı anda bir şey söylemeye çalışması ve bu insanların da yakalamaya çalışması. Bu hata belki bir şiirselliğin, belki geleceğe dair bir vizyonun eksikliği ama bir şey var. Bu yüzden aslında mimariyle sanatı birleştirmenin çok mantıklı olduğunu düşündüm."

"YILDIZLARA DAİR ÇOK GENİŞ BİR VERİ HAVUZU OLDUĞUNU BİLİYORDUM AMA KULLANACAK ALAN BULAMIYORDUM, TA Kİ BU PROJEYE KADAR..."

Böyle anlatıyor Yıldız Holding'in girişindeki pladis Veri Uzayı'nı Refik Anadol... pladis'in adı, antik Yunanca ve Latince'de yedi yıldızdan oluşan takım yıldızı anlamına gelen Pleiades'den geliyor. Bu kelimenin Türkçe'de karşılığı ise Ülker. Refik Anadol çocukluğundan beri bilim kurguya meraklıymış. Öyle ki hayal gücü her zaman çok genişmiş. 2019'un Los Angeles'ında uçan arabalar görmeyi hayal etmiş ama tabii hayal ettiği gibi olmamış... Tüm bunlara NASA'nın geçtiğimiz yıl kamuoyuyla paylaştığı "açık kaynaklı uzay araştırma" verileri de eklenince Refik Anadol için şahane bir ilham kaynağı olmuş. Ve ortaya yukarıda gördüğünüz bu eser;

"pladis Veri Uzayı" çıkmış. Evet, bu gerçekten de bir veri uzayı. Ve de üstünde yürüyüp, belki karşısına oturup hayallere dalabileceğiniz bir uzay. Kullanılan aynalardan projeksiyona her şey en yüksek kalitede tercih edilmiş. pladis Veri Uzayı'nı biraz da Anadol'dan dinleyelim: "Her bir yıldızın çekim kuvveti, uzaklığı, renk skalasına kadar muazzam bir bilgi olduğunu fark ettim. Bu verilerde hiçbir görsel mevcut değil, sadece metin dosyası. Bu enstalasyonda her bir yıldızın aralarındaki ilişkiyi daha şiirsel bir boyutta görüyorsunuz. Gezerken duyduğunuz müzik de aynı veriden... Yıldızlar arasındaki mesafelerden ve koordinat sistemlerinden aldıklarımızı duymaya çalıştık. Yani projenin bir nevi gördüğümüzü duymak gibi de bir sebebi vardı. Sonsuzluk etkisi her zaman ilgimi çeken, yeni bir dünyayı bize açan, ufkumuzu, hayallerimizi tekrar düşündürten büyüleyici bir şey."

Geçen ay Yıldız Holding'in sanatla iç içe ortamından bahsetmiştim. İşte tam da bunun üstüne şirkette bir sonraki ay böyle şahane bir eserle karşılaşmak nefis oldu! Hem Refik Anadol'u hem de Yıldız Holding'i bu büyümlü birliktelikten dolayı tebrik ederim. "pladis Veri Uzayı"nın şubat ayında açılışı yapıldı, 6 ay boyunca gidip görebilirsiniz...

Bu bir ilandır.

Fotoğraflar: Sinan Koçak

“erkekler para, kadınlar sağlık istedi”

Özge Doğan

Zümran Ömür, 45 yaşında. Kars Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği Başkanı. Onu, sosyal medyada dolaşan bir buçuk dakikalık konuşmasıyla tanıdık. Fransızca başladığı konuşmasında köyünün kadınlarından ve başardıkları işlerden öyle güzel bahsediyordu ki daha fazlasını öğrenmek için kendisiyle konuştuk.

Bize biraz kendinizden ve dernekten bahsedebilir misiniz?

İsmim Zümran Ömür. Kars - Boğatepe köyünde yaşıyorum. 45 yaşındayım. İlkokul mezunuyum. Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği başkanımı. 45 kadın 15 erkek üyemiz var. Köyümüzdeki 650 tür bitki çeşitliliğini değerlendirdik ve tıbbi bitkilerle başladık çalışmaya. Kurutma atölyeleri kurduk, nasıl toplanacağını gördük. Sağlıklı yaşamaya çalışıyoruz burada. Üretmeyen toplum yok olmaya mahkumdur diye düşünüyoruz.

650 tür şifalı bitki olduğundan bahsettiniz. Nasıl buldunuz bu bitkileri, nasıl kullanıyorsunuz?

Bizim dedelerimizden kalan bilgilerimiz var. Bunun doğrusunu öğrenelim dedik, uzman hekimler getirip sorduk. Biz uzman değiliz, köy kadınıyız. Sadece nasıl tedavi olabiliriz, elimizdeki yaralar, eklem ağrılarımız nasıl iyileşir diye öğrenelim istedik. Bunları uzmanlardan eğitimler görerek devam ettiriyoruz.

Dernekte önce neler yapıyordunuz?

Dernekte önce ahırdan eve evden ahıra giden kadınlardık bizler. Televizyondaki o güzel hayata özeniyorduk. Biz de buradan göç edelim, gidelim oradaki güzel yaşamı biz de yaşayalım diyorduk. Derneği kurduktan sonra buradaki güzelliklerin farkına vardık. Doğanın eczane olduğunu öğrendikçe köyümüzü güzelleştirdik.

Sosyal medyada yayılan videonuzda konuşmaya Fransızca başlıyorsunuz... Nasıl öğrendiniz Fransızca, başka dil biliyor musunuz?

Sadece Fransızca biliyorum. Niye Fransızca, çünkü zarif bir dil.

Herkes İngilizce biliyor biz Fransızca öğrenelim dedik. Bir yıl kurs aldık, Fransızlar da buna sebep oldu. Çok zarif, duyarlı insanlar. Köyümüzde ağırladık onları. Bir kültür paylaşımı oldu burada.

Kadınlara yönelik farklı girişimler, eğitimler peşindesiniz de bir yandan. Nedir bunlar?

Önce araştırıyoruz; ne uygun bize, kadınlarımız için ne yapabiliriz? Ona yönelik çalışma yapıyoruz ve uzman buluyoruz. Kadınının çoğu doktora gittiğinde kendisini ifade edemiyordu, bunun için iletişim kursları aldık. Sağlık ve beslenme kursları aldık çünkü biz sağlıklı yaşamayı seven insanlarız. Doymak ayrı şeydir beslenmek ayrı, biz burada besleniyoruz.

Dernek kadınlar için bir kalkınma alanı olmuş. Dernekte önce kadının yeri neydi köyünüzde?

Kadınların yeri daha azdı, erkekler daha aktifti. Derneği de ilk önce erkekler kooperatif adına kurdu. Sonra Birleşmiş Milletler'e bir proje sundular, BM kadınlar olsun istedi, biz işin içine girdik. Erkekler para istedi, kadınlar sağlık istedi; derneği de kadınlar kazandı.

Türkiye'de bu tarz oluşumlara pek sık rastlayamıyoruz maalesef. Sizce bunun nedeni ne?

Üretimsizlik. Çiftçiye destek olsa, köyünden göç etmese... Üretmek lazım, üretme bilinci olması. lazım ki dernek de kurasın yaşamaya da sevincin olsun.

Derneğin sürdürülebilmesi için, yeni nesillerle devam edebilmesi için bir şeyler yapıyor musunuz?

Kız çocuklarımızı da dernek faaliyetlerine katıyoruz. Benim oğlum ziraat mühendisi, hem bizi destekleyip köylüye yardımcı oluyor hem de üretimimize destek oluyor. Biz artık gelecekte bilinçli olarak yapmak istiyoruz bu işleri. Topraklarımızı kirliletmeden, doğru üretim.

Derneğe ve müzeye destekte bulunmak isteyen olursa bunu nasıl yapabilir?

Destek veren olursa biz önce köy ya da müze hakkında ne yapılabilir onu sunuyoruz. Şahsa gelmiyor para. Önce dernek hakkında bilgiler veriyoruz, desteğin karşılığın yapılan işleri de bildiriyoruz.

Feyyaz Yiğit

zannederek yaşıyorum

Kendimi bir ormanda ya da yeşil bir yorganla, bir uykunun en dibinde, zannederek yaşıyorum. Param varmış, zaman varmış, beni sevip sayarlarmış, zannederek yaşıyorum. İşler tersmiş, işler düzmüş, meğer herkes beni üzmüş, zannederek yaşıyorum. İçim rahat, içim geniş, içime hiç iç değmemiş, zannederek yaşıyorum. Günler uzun, günler kalın, bütün günler benim malım, zannederek yaşıyorum. Şans eseri ve rastgele, işte şanslı bir hergele, ancak bütün zarlar gele, zannederek yaşıyorum. Sorun değil, mühim değil, vaziyetler vahim değil, zannederek yaşıyorum. Güneş soğuk, ay yanıyor, hepsi beni mal sanıyor, zannederek yaşıyorum.

Elim sıcak, kafam sıcak, ruhum üstüme kusacak, zannederek yaşıyorum.

Laflar hazır, laflar tamam ama ben laftan anlamam, zannederek yaşıyorum. Ümidim var, umudum yok, midem boşmuş ama karnım tok, zannederek yaşıyorum. Tepem atık, aklım tutuk, sırtımda bir koca kütük, zannederek yaşıyorum. Hiçbir yere gidemezmişim, hiçbir yerde duramazmışım, zannederek yaşıyorum. Yıllarım gün, günlerim an, bir zamanda her şey tamam, zannederek yaşıyorum. Dertlerim yüz, dertlerim tez, dertler olmuş bana kafes, zannederek yaşıyorum. Gökyüzünde, yeryüzünde, belirsizliğin izinde, zannederek yaşıyorum.

Anlıyorum, dinliyorum, evet ben de biliyorum, zannederek yaşıyorum. Doğru değil, yanlış değil, böylesi olacak iş değil, zannederek yaşıyorum. Hayırlıymış, uğurluymuş, zannederek yaşıyorum. Azmederim, sabrederim, bir şekilde hallederim, zannederek yaşıyorum. Çalışırım, didinirim, var olanla yetinirim, zannederek yaşıyorum.

Sürünürüm, dövünürüm, bu şekilde görünürüm, zannederek yaşıyorum.

Savaşırım, dövüşürüm, ben şiddete alışırım, zannederek yaşıyorum. Kazanırım, kaybederim, herkese ayıp ederim, zannederek yaşıyorum. Uçuşurum, tutuşurum, şeytanımla barışırim, zannederek yaşıyorum. Eciş bücüş, sıkış tıkış, tam önümde var bir çıkış, zannederek yaşıyorum. O hendeği atlayamam, zannederek yaşıyorum. O yangını söndüremem, zannederek yaşıyorum. O yarayı saramam, zannederek yaşıyorum. O soruyu soramam, zannederek yaşıyorum. O cevabı veremem, zannederek yaşıyorum. O şarkıyı söyleyemem, zannederek yaşıyorum.

A mederim, sabrederim, bir şekilde hallederim, zannederek yaşıyorum.

O sevgiyi paylaşamam, zannederek yaşıyorum. O korkuyu def edemem, zannederek yaşıyorum. O günahı işleyemem, zannederek yaşıyorum. O yanlış hoşgöremem, zannederek yaşıyorum. O boşluğu dolduramam, zannederek yaşıyorum. O açlığı hazmedemem, zannederek yaşıyorum. O savaşı kaybedemem, zannederek yaşıyorum. O kuyuya atlayamam, zannederek yaşıyorum. O, zannederek yaşıyorum.

Bu hasreti kaldıramam, zannederek yaşıyorum. Bu tabağı bitiremem, zannederek yaşıyorum. Bu kaygıyı anlayamam, zannederek yaşıyorum. Bu huzuru anlatamam, zannederek yaşıyorum. Bu kusuru alt edemem, zannederek yaşıyorum. Bu söküğü dikemem, bu kaçığı tutamam, bunu unutamam, bunu hatırlamam, zannederek yaşıyorum. Bu, zannederek yaşıyorum. Şu hayatı, şu dünyayı, şu insanı, zannederek yaşıyorum. Kendimi bir bulutta ya da beyaz bir tabutta, bir rahatın en dibinde, zannederek yaşıyorum. Kulağım duymuş, gözüm görmüş, gönlüm hepsini bilmiş, zannederek yaşıyorum.

500X

FIAT 500X: RUHU MACERAPEREST, TARZI BENZERSİZ.

170 Beygir Motor Gücü / 4x4 Çekiş Sistemi / Off-Road Stili Tamponlar

3 Farklı Sürüş Modu: Normal, Sport ve Traction + Çekiş Kontrol

Devrilme Önleme Sistemi / Çarpışma Uyarı ve Otomatik Fren Sistemi

Murat Özer

star wars leke tutar mı?

"Phantom Thread"le Daniel Day-Lewis'i beyazperdeden uğurlarken, "Star Wars" evreninin yeni hikâyesi "Solo"ya tereddütle bakıyoruz. Alfred Hitchcock'un "Lekeli Adam"ında ise "sıradan insanın trajedisi"ni ağızımız açık izliyoruz, Henry Fonda'nın da yardımıyla.

SALONLARDA

Phantom Thread

Daniel Day-Lewis'i ilk kez "Gandhi"de görmüştüm. Türkiye'de bir süre yasaklı olan filmi, İstanbul Film Festivali sayesinde görmüş, "rahmetli" Emek Sineması'nın mis gibi atmosferinde seyretme fırsatı bulmuştum. Küçük rolüne rağmen "bambaşka" ışığını fark edebiliyordunuz aktörün. Sonrasında bu ışığın peşine takıldım ve bugünlere kadar gelen bir takip süreci yaşadım, beni bir an olsun yanıltmayan. Şimdiyse onun son performansını izlemiş olmanın üzüntüsü hâkim yüreğim. Bir yandan da hak veriyorum aktöre, çünkü her karakteri için kendini adeta "hapseden" bir oyuncu o. Tabii ki bu durumla sonsuza kadar yaşamak mümkün değildi ve o da "Phantom Thread"le birlikte emekliliğini açıkladı. Umarım, biraz dinlendikten sonra birkaç "özel" performans daha bahşeder bize... "Phantom Thread" mı? Paul Thomas Anderson yapmış yapacağını gene. **O da yanıltmayan sinemacılar, isminin hakkını veriyor her defasında.** 1950'lerde geçen "arızalı" bir aşk hikâyesini çatışma ve teslimiyet paradoksuyla bütünlerken, Daniel Day-Lewis ve Vicky Krieps'in adeta birbirlerinin içinden geçen performanslarına epeyce yükleniyor yönetmen. Atmosferi kurup gerisini onlara bırakmış sanki; ikilinin her repliği ve bakışı "ateşe dökülen benzin" efekti yaratıyor üzerimizde. Karakterlerin tezat oluşturan doğaları besliyor bu ateşi ve tabii ki alabildiğine "zorlayıcı" aşk hamleleri. Bir kalıba sokulması imkânsız "mükemmellik" in tarifi gibi onların aşkı, nasıl başladığı anlaşılmayan ve nereye gideceği belli olmayan. "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği"ndeki (The Unbearable Lightness of Being) Tomas ve Tereza'nın aşkı gibi belki de...

"Phantom Thread", 9 Mart'ta salonlarda.

EV SİNEMASI

Lekeli Adam

Özellikle son zamanlarda revaçta olan "Gerçek bir hikâyeden uyarlanmıştır" filmlerinin atalarından biri "Lekeli Adam" (The Wrong Man). Alfred Hitchcock'un hemen açılıştaki kendisiyle dillenen bu durum, filmin sonraki dakikalarını başka bir gözle izlememize neden oluyor, tıpkı bugün birçok filmde yaşadığımız gibi. Masum bir aile babası olan Manny Balestrero'nun "yanlış tanıklık" sonucu hırsız pozisyonuna düşmesini ve ardından kendini aklama çabasını anlatıyor hikâye. **Tipik bir Hitchcock filmi değil karşımızdaki; bunu da açılıştaki söylüyor aslında üstat.** "Suspense" ustası, bu kez gözünü "sıradan insan"ın trajedisine diyor. Henry Fonda'nın sadelik temelli performansıyla onun en büyük destekçisi burada. Canlandırdığı karakterin içine düştüğü durumu yansıtırken gösterdiği ağırbaşlılık, aktörün kariyerinin 1930'lardan 1980'lere kadar yalpalamadan uzanmasını da açıklıyor bir bakıma. 1956 tarihli "Lekeli Adam", Manny Balestrero'nun hem otorite hem de toplum tarafından köşeye sıkıştırılmasını mükemmelen aktarırken, ailesinin de kafasında soru işaretleri oluşturan bir yapı kuruyor. Vera Miles'in canlandırdığı karısının "suçlu" psikolojisini paylaşarak sorumluluğu kendi üzerine alması ise sıradan insanın özgüven eksikliği de belgeliyor. Herhangi bir yan etkiyle darmadağın olmayı getiren bu özgüven eksikliği, hikâyenin polisiye ayağından çok daha önemli bir yere konuşluyor. Yıkılıp tuzla buz olması çok kolay görünen bu yapı, "irade"yi acımasızca test eden otorite ve topluma büyük bir avantaj sağlıyor kuşkusuz...

"Lekeli Adam"ın DVD'sini "iyice ararsanız" raflarda bulabilirsiniz.

GELECEK PROGRAM

Solo: Bir Star Wars Hikayesi

"Sağılacak ne kaldı ki?" diye soruyoruz her defasında ama yapımcıların dur durak bilmeyen iştahları, ucu bucağı olmayan "Star Wars" evreninden "yeni" hikâyeler çıkarmayı başarıyor. Her ne kadar sızlansak da önümüze ne konursa yemekten de alıkoyamıyoruz kendimizi. Belki de orijinal "Star Wars" kuşağı çocukları olmamızın etkisidir bu, ya da başka bir şey, kim bilir! Bu kez karşımızda anlı şanlı Han Solo'nun gençlik serüvenleri var. "Solo: Bir Star Wars Hikayesi"yle (Solo: A Star Wars Story) Harrison Ford'suz Han Solo nasıl oluyormuş onu da göreceğiz! Alden Ehrenreich konusunda önyargılı olmak istemiyoruz ama gerçekten Harrison Ford dışında bir aktörün Han Solo olması kabul edilebilir bir şey değil gibi. Tabii ki merakın bizi tutsak etmesine karşı koyamayıp izleyeceğiz bu filmi ve belki de pek seveceğiz, bilinmez. Yönetmen koltuğunda Ron Howard'ın oturuyor olması rahatlatıyor mu bizi, hayır. Senaristlerden birinin Lawrence Kasdan (diğeri de oğlu Jon Kasdan) olması da kâr etmiyor sanki. Bu filmin yarattığı bir tedirginlik var içimizde. Lando Calrissian'ı da Donald Glover'ın bedeninde test edeceğiz, gene pek kabullenemesek de. **Han Solo'nun kadim dostu ve yardımcı pilotu Chewbacca'da sorun yaşamayacağız en azından, kürkü sağ olsun!** Tabii bir de Millennium Falcon var bizi rahatlatan, eski tadı yaşatacak olan. "Star Wars" evreninin gençleşmesi değil belki de problem, bizim bu evrenin dinamikleri için "yaşlanmış" olmamız. Aldığımız her yaş, giderek uzaklaştırıyor galiba bizi bu evrenden...

"Solo: Bir Star Wars Hikayesi", 25 Mayıs'ta salonlarda.

Kim Bilir?

1) Rus edebiyatının ilk modern romanı kabul edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kumarbaz
- B) Babalar ve Oğullar
- C) Palto
- D) Anna Karenina

2) İlk kitap fuarı nerede ve ne zaman gerçekleştirilmiştir?

- A) Londra - 1751
- B) Prag - 1753
- C) Berlin - 1425
- D) Frankfurt - 1480

3) Nobel edebiyat ödülü kazanan ilk kadın yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Grazia Deledda
- B) Pearl S. Buck
- C) Gabriela Mistral
- D) Selma Lagerlöf

4) Nobel edebiyat ödülüne Türkiye'den aday gösterilen ilk kadın yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevgi Soysal
- B) Latife Tekin
- C) Leyla Erbil
- D) Adalet Ağaoğlu

5) Türk edebiyatının ilk psikolojik romanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylül
- B) Anayurt Oteli
- C) Dokuzuncu Hariciye Koşuşu
- D) Handan

6) Halit Ziya Uşaklıgil'in Aşk-ı Memnu romanının Türk edebiyatındaki yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlk post-modern eser olması
- B) Uluslararası ödül kazanan ilk eser olması
- C) Batılı tekniğe uygun ilk roman olması
- D) Fransızca çevirisi yapılan ilk eser olması

7) Türkçede verilen ilk post-modern roman örneği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aşk-ı Memnu
- B) Puslu Kıtalar Atlası
- C) Sessiz Ev
- D) Tutunamayanlar

8) Türk edebiyatında kafiye kullanmadan şiir yazan ilk şair aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Veli Kanık
- B) Oktay Rifat
- C) Bedri Rahmi Eyüboğlu
- D) A. Hamit Tarhan

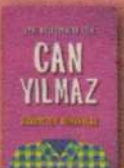
9) Türk edebiyatında iç monolog şeklinde yazılan ilk roman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir Denizin Eteklerinde
- B) Bir Düşün Gecesi
- C) Gölgesizler
- D) Sis ve Gece

10) Türkiye'de yayınlanan ilk çocuk çizgi romanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kara Maske
- B) Karaoğlan
- C) Zorro
- D) Batman

Testi çözüp doğru cevaplarını bizyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Geçen ayın cevapları:
1) D 2) A 3) C 4) A 5) B 6) B 7) C 8) A 9) B 10) D

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

ÖDÜLLÜ BULMACA

1 - HANGİ YAZARIN YAZISININ İÇİNDE KAFA LOGOSU GİZLİ?

2 - ÜÇ AYRI YAZIDA İŞARETLİ OLAN ÜÇ KELİME KAPAKTAKİ SANATÇILARDAN BİRİNİN ŞARKISINI OLUŞTURUYOR. HANGİSİ?

Logoyu ve şarkıyı ayrı ayrı bulup fotoğrafını çekerek, #kafamagöre hashtagiyle sosyal medyada paylaşan üç okuyucumuza imzalı Can Yılmaz ve Metin Uca kitaplarından biri hediye!

ŞARKI SÖZÜ

Mart 2018 - Sayı: 43 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan.
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam Grup Başkanı: Hande Gün

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul - Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: DPP (0212) 622 22 22
www.kafadergi.com - bizyazin@kafadergi.com - reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yayın organında ve sanal ortamında kullanılamaz.
Poster ve araç derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

Ön poster illüstrasyon: Berat Pekmezci Arka poster illüstrasyon: Hakan Arslan

ayın çizeri

Esra Balcan

ayın fotoğrafı

#kafadergisi

@barisasutay

Çağrı Öztürk

coriolis

alışıyorum
her şeye alışıyorum
bu sabah iyice emin oldum
uykumdan sıçrayarak uyanmışım
dişlerimi sıkmaktan ağzımda kan birikmiş
avuçlarımda tırnaklarımda izleri çıkmış
ve ben durmuş
düşün giderine tükürdüğüm kanın
dönüş yönünü seyrederip
kuzey yarım kürede olduğumu düşündüren
o fransız'ın adını hatırlamaya çalışıyorum
kesmiyor ağrımı hiçbir ilaç
ağrıma da gitse alışıyorum

Melek Yamaç

telaşız

Koskoca dünyanın ufak telaşız bu hayatta.
Ertelenmeye çalışılan,
Yok sayılmaktan korkulan ufak bir telaşız.
Kimi zaman bir heyecan
Kimi zamansa bir kaygı...
Hep bir halledilme isteği var içimizde.
Hep bir ilgi,
Bir beklentiden ibaretiz...
Gri bulutlardan
yeryüzüne salınmayı bekleyen
yağmur taneleri gibiyiz;
Saydam, kokusuz ve korkusuz!
Kiminin sevdiği,
Kiminin nefret ettiği
Ufak bir telaşız sadece...

Ebru Akçay

masal

Bambaşka sonları mümkün kılan
hikayeler anlatacağım sana. İçinden
nehirler geçen, içinden ışıklar
saçan hikayeler. Çocukların yatağa
aç girmediği, oyun oynamaktan
bitap düştüğü, mutsuz sonlarla
biten masalların sobalarda yandığı
hikayeler. Kimsenin hiçbir şeyi terk
etmediği, umutlu sabahlara iki
bilet aldığımız şiirler okuyacağım
sana. Bu masalların hiçbirinde
devlere yer olmayacak, hiçbirinde
kırmızı başlıklı kız aldanmayacak
kurda. **Kurt zaten çoktan
vazgeçmiş kandırmacaların
zaferinden. İçinden denizler
geçen geceler anlatacağım
sana.** Yosunlara takılan sesler
işiteceksin. Uzayıp giden masalarda
bırakmayacağım seni; uzayıp gelen
sohbetlerde bulacağım. Sokakta simit
satan çocukların umudu olacak bu
hikayelerde. Düştüğün ırmaklarda
sana uzanan eller olacak. Yarını
bilmediğin akşamlarda geleceğin
olacak bu hikayelerde. Uzandığın
bahçelerdeki çimen kokuları geçecek
bu hikayelerden ıslak toprak
kokusuyla döneceksin en güvendiğin
anne kucağına. Teneffüs zilleri kadar
coşkun olacak bütün sesler beslenme
çantan kadar sıcak. Limon kokuları
geçecek bu hikayelerden senin o

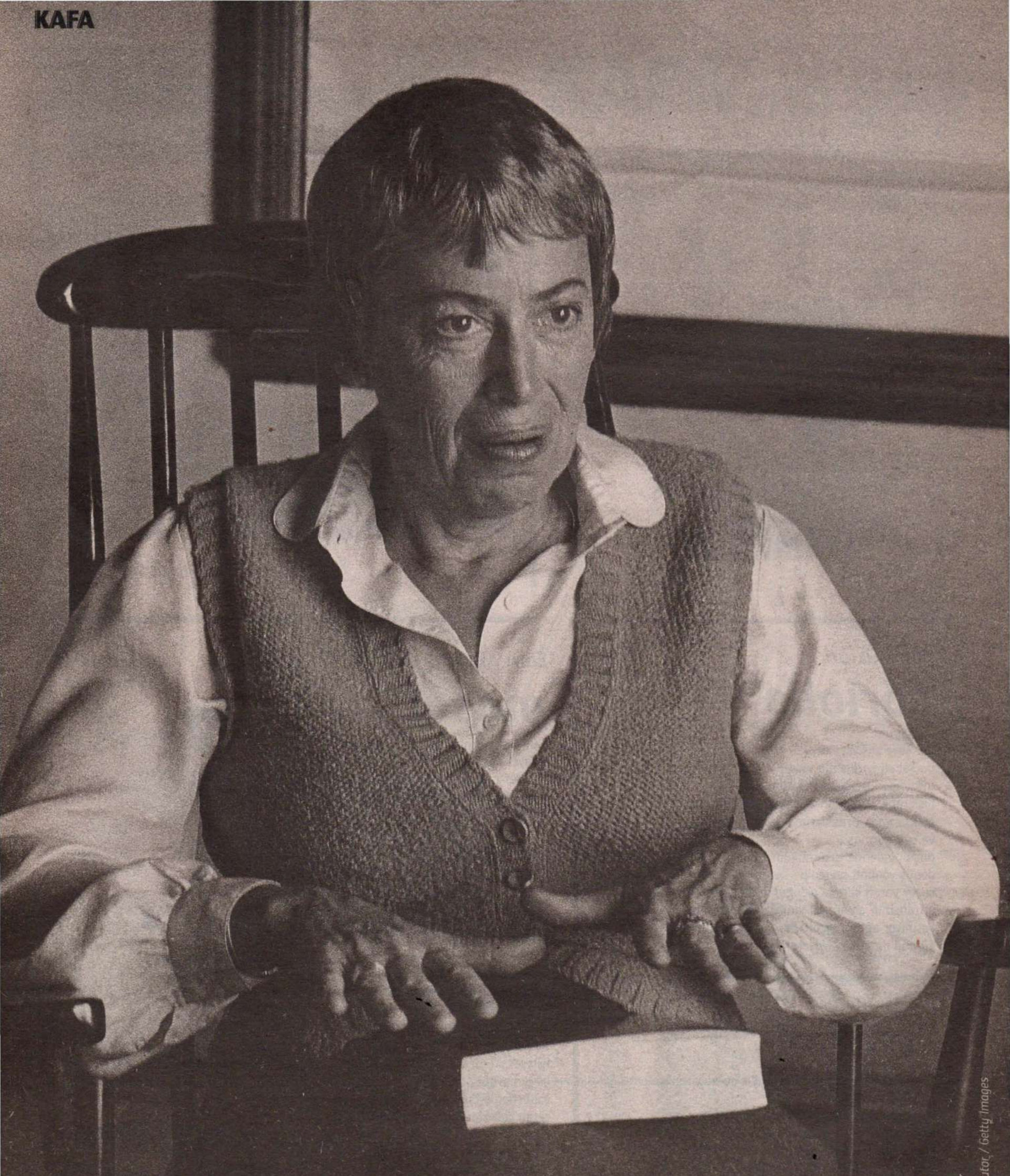
ayın çizeri

Bora Demir

bahçelerde olduğunu düşünerek
seveceğim limon ağaçlarını.
Toroslar geçecek biraz hüzünle
özde Çukurova geçecek. Genç
kızların oyları, oylarındaki sevdâ
türkülerini geçecek de sen hiçbirini
bilmeyeceksin. İçinde bendeki sen
geçen hikayeler anlatacağım sana.

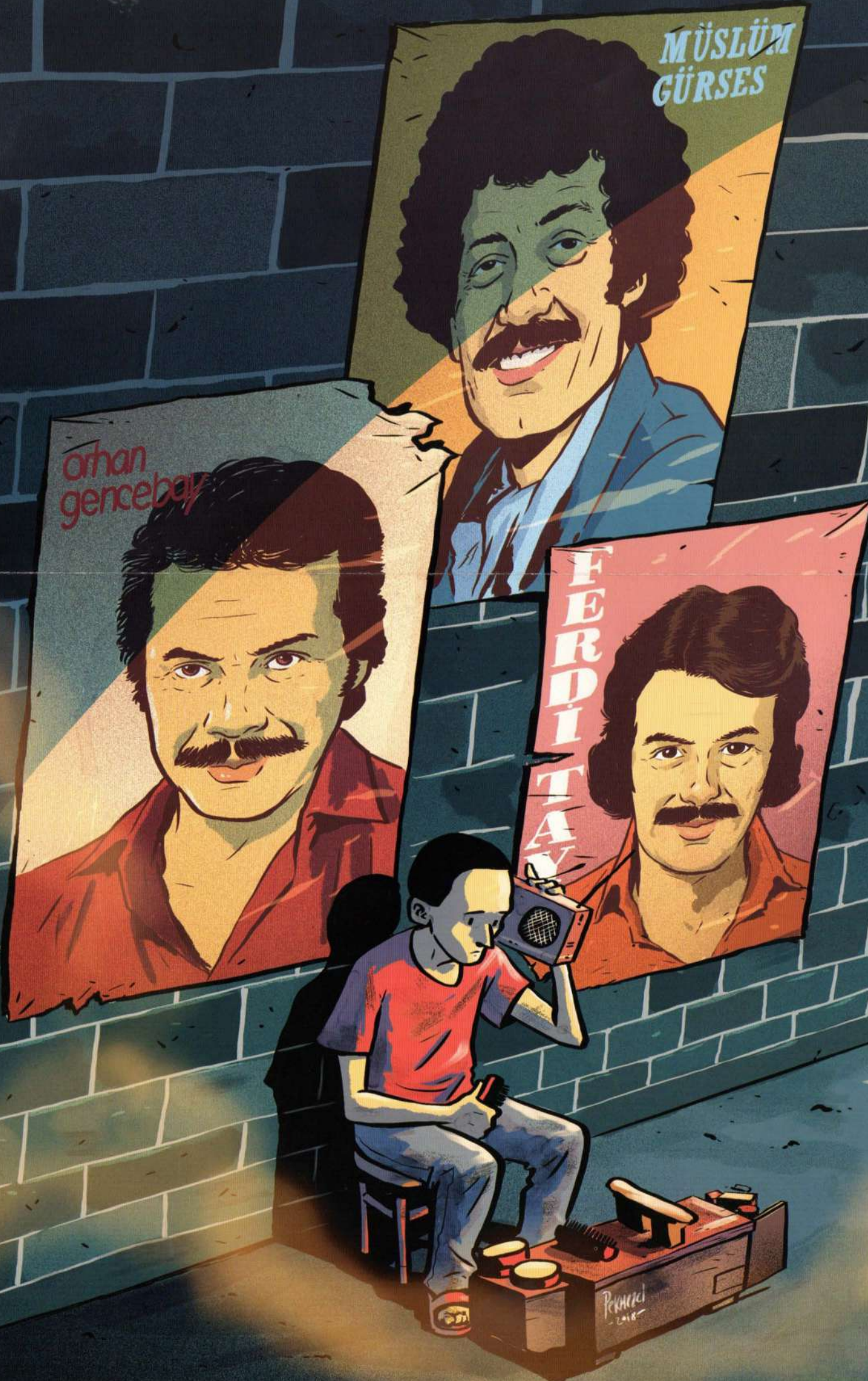

Herkes yapamazsın deyince sen de inanıyorsun. Edebiyatta da böyle olmuş; ta ki bir sürü kadın bunları dinlemekten usanıp, kadınlar roman falan yazamaz diye tutturmuş erkekleri artık yerin dibine batıracak denli büyük romanlar yazana dek.

Ursula K. Le Guin - Her Yerden Çok Uzakta, İmge Kitabevi, 1995

DÜZENSİZ DÜNYANIN GUNAHIDIR BU
YAKARSA DÜNYAYI GARIPLER YAKAR

Nilgün Marmara
1958-1987

*Ey, iki adımlık yerküre
Senin bütün arka bahçelerini
gördüm ben!*